

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ Final Report

โครงการพัฒนาภาคความร่วมมือ
ด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT

เสนอต่อ
สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)

โดย
มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

รายชื่อคณะผู้วิจัย

ดร. วรรณสินธ์ สัตยานุวัตร์	หัวหน้าโครงการ
ดร. ยุทธนา คล้ายอยู่	นักวิจัย
นายสุวิทย์ สรรพวิทยศิริ	นักวิจัย
ดร. พิเศษพร วศวงศ์	นักวิจัย
นางสาวน้ำฝน พิสุทธิกุลกิจ	นักวิจัย
นางสาวภัททิรา บำเพ็ญทาน	นักวิจัย
นางสาวกษิรา ชุติสุนทรากุล	นักวิจัย
นางสาวชลิตา เพียรสร้าง	นักวิจัย
นางสาวสาริน อีระภักทรานันท์	นักวิจัย
นางสาวณัฐนิชา จิตกล้า	นักวิจัย

บทคัดย่อ

โครงการพัฒนาภูมิภาคความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา 3 ประการ ประกอบด้วย หนึ่ง วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย สอง กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนภายใต้กรอบแนวคิด Stan Shih's Smiling Curve และแนวคิด BCG Economy Model รวมทั้งกรอบแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสาม กำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศในมิติด้านการค้าระหว่างประเทศและการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร โดยเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาเพื่อยกระดับภายในประเทศและการสร้างความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ความร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT) ที่ผลิตน้ำมันปาล์มรวมของทั้งสามประเทศครองส่วนแบ่งตลาดคิดเป็นร้อยละ 86 ของปริมาณผลผลิตโลกทั้งหมด การศึกษานี้ดำเนินการสำรวจองค์ความรู้จากงานเอกสารและการหารือกับบุคคลเป้าหมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ (มาเลเซียและอินโดนีเซีย)

Abstract

The “Development of Cooperation in Palm Oil Industry under IMT-GT framework” defines three objectives of the study as follows: (1) Analyze and evaluate the development of the palm oil industry among Indonesia, Malaysia and Thailand (2) Identify roadmap for sustainable development of palm oil industry’s competitive advantages under the Stan Shih's Smiling Curve model, BCG Economy Model as well as other related conceptual frameworks; and (3) develop potential cooperation between the countries to promote international trade and enhance the sustainable competitiveness of the oil palm industry in Krabi, Surat Thani and Chumphon provinces. Propose policy recommendations to enhance domestic industry and develop further cooperation in the palm oil industry under Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle (IMT-GT) framework. The three countries are the leading producers of palm oil, contributing 86 percent of the world’s output. The study was conducted by document research and discussions with the target groups, domestic and international (Malaysia and Indonesia).

บทสรุปผู้บริหาร

อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย (ภาคใต้ของไทย) เป็นตำแหน่งที่มีความเหมาะสมในการเพาะปลูกปาล์มน้ำมัน (Oil Palm) ผลผลิตเบื้องต้นที่สำคัญคือน้ำมันปาล์ม (Palm Oil) ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ทางธรรมชาติที่สร้างผลประโยชน์ในมิติที่หลากหลายให้กับมวลมนุษยชาติ การเป็นน้ำมันพืชที่มีผลิตภาพสูงและต้นทุนต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับน้ำมันพืชประเภทอื่นจนได้สมญานามว่า “เครื่องผลิตน้ำมันธรรมชาติ (Natural oil machine)” ผลผลิตน้ำมันปาล์มรวมของทั้งสามประเทศครองส่วนแบ่งตลาดคิดเป็นร้อยละ 86 ของปริมาณผลผลิตโลกทั้งหมด

ตำแหน่งจุดยุทธศาสตร์แห่งการเป็นพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน (Oil Palm) ของทั้ง 3 ประเทศคือตำแหน่งพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ชื่อว่า “การพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT)” ความร่วมมือ IMT-GT ซึ่งริเริ่มตั้งแต่ปี 2536 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พ.ศ.2579 (IMT-GT Vision 2036) วางเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่ 1. ภาคเกษตรที่ยั่งยืน มีส่วนร่วม และนวัตกรรม (Sustainable, inclusive & innovative agriculture sector) 2. ภาคอุตสาหกรรมที่แข่งขันได้ มีนวัตกรรมและมีความรุดหน้า (Competitive, innovative and advanced industrial base) และ 3. การท่องเที่ยวระหว่างกันที่ยั่งยืน ที่มีส่วนร่วมแข่งขันได้ (Sustainable, inclusive & competitive cross-border tourism) ทั้งนี้ในระดับย่อยลงไป IMT-GT กำหนดเสาหลักเชิงกลยุทธ์ (Strategic Pillars) ออกเป็น 7 เสาหลัก ประกอบด้วย การขนส่งและการเชื่อมโยงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Transport & ICT Connectivity) การอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน (Trade & Investment Facilitation) การท่องเที่ยว (Tourism) อุตสาหกรรมจากฐานเกษตรและภาคเกษตร (Agriculture & Agro-based industry) สินค้าและบริการฮาลาล (Halal Products & Services) สิ่งแวดล้อม (Environment) และ การพัฒนา (HRD, Education & Culture) สำหรับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มสอดคล้องกับเสาหลักที่ 4 คือ อุตสาหกรรมจากฐานเกษตรและภาคเกษตร

“โครงการพัฒนากลไกความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT” กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา 3 ประการ ประกอบด้วย 1. วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย 2. กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนภายใต้กรอบแนวคิด Stan Shih’s Smiling Curve และแนวคิด Bio-, Circular, and Green Economy Model หรือ BCG Economy Model รวมทั้งกรอบแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 3. กำหนดแนวทางการร่วมมือระหว่างประเทศในมิติด้านการค้าระหว่างประเทศและการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร การศึกษานี้ดำเนินการสำรวจองค์ความรู้จากงานเอกสารและการหารือกับบุคคลเป้าหมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ การศึกษาดำเนินการในช่วงเดือนมิถุนายน – เดือนกันยายน 2564 ช่วงวิกฤตสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้ไม่สามารถเดินทางไปยังประเทศ

มาเลเซียและอินโดนีเซียได้และได้เปลี่ยนช่องทางการสื่อสารผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก

ผลการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 1. ความสำคัญ อุปทาน และผลกระทบภายนอกของน้ำมันปาล์ม 2. ห่วงโซ่อุปทานและระบบโลจิสติกส์อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม 3. การค้าผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มระหว่างประเทศ 4. นโยบายอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศสมาชิก IMT-GT 5. แนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันภายใต้แนวคิด Stan Shih's Smiling Curve และ BCG Model และ 6. แนวทางการพัฒนาความร่วมมืออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในกรอบ IMT-GT

1. ความสำคัญ อุปทาน และผลกระทบภายนอกของน้ำมันปาล์ม

น้ำมันปาล์ม (Palm Oil) เป็นผลผลิตจากทะลายปาล์มสด (Fresh Fruit Bunches; FFB) ของต้นปาล์มน้ำมัน (Oil Palm) น้ำมันปาล์มเป็นสิ่งป้อนเข้าที่สำคัญสำหรับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ผู้บริโภคต้องใช้ในชีวิตประจำวันตั้งแต่ตื่นนอนถึงเข้านอนจำแนกเป็น 3 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ อาหาร (ร้อยละ 68 ของปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มทั้งหมด) สินค้าอุปโภคบริโภคและการใช้ในภาคอุตสาหกรรม (ร้อยละ 27) และพลังงานชีวภาพ (ร้อยละ 5) ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีจุดเด่นคือ ให้น้ำมันสูงโดยจะให้ผลหลังจากปลูกได้ 2-3 ปี และสามารถให้ผลต่อเนื่องเป็นเวลารวม 20-25 ปี รวมทั้งมีต้นทุนการดูแลต่ำ

ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มของโลกเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปี ในปี 2510 ปริมาณผลผลิตโลกเท่ากับ 1.6 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเป็น 70 ล้านตันในปี 2563 ผู้ผลิตหลักคือ อินโดนีเซีย (ร้อยละ 56.77 ของอุปทานโลก) มาเลเซีย (ร้อยละ 27.31) ไทย (ร้อยละ 3.89) โคลัมเบีย (ร้อยละ 2.28) และไนจีเรีย (ร้อยละ 1.47) ปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้นเกิดจากผลผลิตต่อพื้นที่ปลูกที่เพิ่มขึ้น (Yields) และพื้นที่ปลูกต้นปาล์มน้ำมันที่เพิ่มขึ้น ทั้ง 3 ประเทศ IMT-GT ล้วนขยายพื้นที่ปลูกต่อเนื่องเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ในตลาดโลกไทยเป็นผู้รับราคาในตลาดโลกกำหนด (Price Taker)

ประเทศไทยมีการขยายพื้นที่ปลูกมาโดยตลอดทั้งเป็นผลจากนโยบายขยายพื้นที่ปลูกเพื่อรองรับไบโอดีเซล ช่วงปี 2550 - 2563 ซึ่งพื้นที่ให้ผลรวมเพิ่มขึ้นจาก 2.663 ล้านไร่ เป็น 6.310 ล้านไร่ พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ใน 4 จังหวัด ได้แก่ 1. สุราษฎร์ธานี (ร้อยละ 23.66 ของพื้นที่ปลูกทั่วประเทศ) 2. กระบี่ (ร้อยละ 20.33) 3. ชุมพร (ร้อยละ 18.02) และ 4. นครศรีธรรมราช (ร้อยละ 11.19) ผลผลิตต่อไร่ของไทยอยู่ในช่วง [2.4; 3.3] กิโลกรัมต่อไร่ และมีอัตราการสกัดน้ำมัน (Oil Extraction Rate: OER) เท่ากับร้อยละ 17 - 18 ในขณะที่มาเลเซียและอินโดนีเซียมีผลผลิตต่อไร่เท่ากับ 3.3 ตันต่อไร่ และ 2.9 ตันต่อไร่ ตามลำดับ และมีค่า OER เท่ากับร้อยละ 22 และร้อยละ 20 ตามลำดับ

การขยายพื้นที่ปลูกส่งผลและก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกทางลบ (Negative Externality) ในประเด็นต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Cost) และต้นทุนทางสังคม (Social Cost) ในหลายประเด็นและส่งผลกระทบในวงกว้าง อย่างไรก็ตามระดับความรุนแรงของประเด็นเหล่านี้เกิดขึ้นในประเทศอินโดนีเซียเป็นหลัก และส่งผลให้อินโดนีเซียกลายเป็นคู่กรณีกับเวทีโลกโดยเฉพาะ

ประเทศที่พัฒนาแล้ว สำหรับมาเลเซียระดับความรุนแรงโดยเปรียบเทียบน้อยกว่าอินโดนีเซียมาก สำหรับไทยไม่ได้มีปัญหาในประเด็นเหล่านี้ ประเด็นผลกระทบภายนอกเป็นที่มาของการพัฒนา ร่วมกันไปสู่ “น้ำมันปาล์มที่ยั่งยืน (Sustainable Palm Oil)” อย่างไรก็ตามรูปแบบของการวัด ความยั่งยืนยังไม่เป็นฉันทามติของทั้งโลก หน่วยงานของแต่ละประเทศและระหว่างประเทศต่าง ๆ นำเสนอมาตรฐานของตนออกมาแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม The Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) มีน้ำหนักมากที่สุดในเวทีโลก

2. ห่วงโซ่อุปทานและระบบโลจิสติกส์อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

ภาพรวมห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มพิจารณาตามผลผลิต (Output) พบว่าห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทยมีลักษณะ ตามลำดับขั้นเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ห่วงโซ่อุปทานเรียงลำดับ 4 ขั้นตอน คือ การปลูก (Planting) ผลผลิตที่ได้คือ FFB เข้าสู่การสกัด (Milling) ผลผลิตที่ได้คือน้ำมันปาล์มดิบ (Crude Palm Oil; CPO) เข้าสู่การกลั่น (Refinery) และสู่อุตสาหกรรมปลายน้ำ (Downstream)

จุดเฉพาะเจาะจงของไทยคือ พื้นที่เจ้าของสวนปาล์มของไทยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย (smallholder) คิดเป็นร้อยละ 75 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมดโดยมีที่ดินต่อรายประมาณ 20–30 ไร่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปี 2563 เพื่อหาระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูก พบว่าพื้นที่ปลูกปาล์มที่อยู่ในเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกปาล์มคิดเป็นร้อยละ 73.85 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด จุดเด่นของราย ย่อยพบว่าเกษตรกรชาวสวนปาล์มมีแหล่งรายได้อื่นนอกเหนือจากการปลูกปาล์ม ลานเทเป็นผู้รับซื้อ FFB จากชาวสวนและนำไปขายต่อโรงงานสกัดและทำหน้าที่จัดหาทีมตัดและรถขนส่งให้กับชาวสวน รายย่อย อย่างไรก็ตามลานเทบางแห่งมีพฤติกรรมที่ไม่สุจริตซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพอัตราการสกัดน้ำมันที่ ได้ คือ การบ่มและรดน้ำผลปาล์ม การรับซื้อผลไม่สุก และผสมสิ่งปนเปื้อน เช่น ทราเย เป็นต้น

ในขั้นการสกัดพบว่าจำนวนโรงงานสกัดที่มีมากส่งผลให้เกิดการแข่งขันซื้อผลปาล์มสด ในขณะที่ราคาซื้อไม่สามารถเกินราคาตลาดโลกได้ ดังนั้นการแข่งขันซื้อจะส่งผลกระทบต่อความเข้มงวดในการพิจารณาคุณภาพปาล์มน้ำมันแม้จะมีกฎหมายควบคุมคุณภาพ FFB และกฎหมาย กำหนดอัตราส่วนวัตถุดิบและน้ำมันตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม โดยปี 2563 พบว่าการใช้ กำลังการผลิตจริงอยู่ที่ร้อยละ 50 ของกำลังการผลิตของโรงงานสกัดทั้งหมดรวม 99 โรงงาน และกล่าวได้ว่าระดับการแข่งขันการซื้อผลปาล์มสดมีสูงกว่าการแข่งขันจำหน่ายน้ำมันปาล์มดิบ ให้กับลูกค้า ในขั้นการกลั่นพบว่าโรงกลั่นในประเทศมีจำนวนทั้งสิ้น 20 โรงงาน กำลังการผลิตรวม ประมาณ 2.5 ล้านตันของวัตถุดิบ/ปี และอัตราการใช้กำลังการผลิตอยู่ที่ประมาณร้อยละ 70 สำหรับ ในส่วนของไบโอดีเซลพบว่าโรงงานผลิตไบโอดีเซลมีทั้งหมด 12 บริษัท ซึ่งมีกำลังการผลิตรวม 7,682,242 ลิตรต่อวัน โดยมีสถานที่ตั้งครอบคลุมในภาคกลาง ภาคใต้ ภาคอีสาน และภาคตะวันออก ในขณะที่ผู้ค้าน้ำมันที่ได้รับความเห็นชอบให้ประกอบกิจการมีจำนวนทั้งสิ้น 9 บริษัท สำหรับ อุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลที่ใช้ไขมันเมล็ดในปาล์มเป็นวัตถุดิบหลัก พบว่าผลผลิตภายในประเทศ ของไทยมีจำนวนน้อยและราคาในประเทศต่ำกว่าราคามาเลเซียส่งผลให้ผู้ประกอบการโรงกลั่นส่งออก ในขณะที่ผู้ประกอบการโอเลโอเคมีคอลต้องนำเข้าโดยมีข้อจำกัดตามกฎหมายระเบียบ รวมทั้งภายใต้ โครงสร้างอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลที่ซับซ้อน ผลผลิตที่โรงกลั่นของไทยผลิตได้เป็นเพียงเบื้องต้น

เท่านั้น (เป็นเพียงระดับต้นน้ำสำหรับโอลิโอเคมีคอล) อุตสาหกรรมโอลิโอเคมีคอลยังสามารถต่อยอด สารอนุพันธ์ได้อีกมาก ซึ่งจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและจำนวนเงินลงทุนที่สูง

ดุลยภาพ CPO ภายในประเทศปี 2563 จำนวน 2.974 ล้านตัน จำแนกเป็นอุปทาน ประกอบด้วยสต็อกยกมาต้นปี (ร้อยละ 10.73) ปริมาณผลผลิต (ร้อยละ 89.15) และการนำเข้า (ร้อยละ 0.12) ในขณะที่อุปสงค์ประกอบด้วยการบริโภคภายในประเทศ (ร้อยละ 39.17) การส่งออก (ร้อยละ 7.94) อุตสาหกรรมไบโอดีเซล (ร้อยละ 45.85) และสต็อกสิ้นปี (ร้อยละ 7.04)

จุดเฉพาะเจาะจงของมาเลเซีย ในมิติของเจ้าของสวนข้อมูลช่วงปี 2543-2560 แบ่งออกเป็น รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 17-20) เอกชนรายใหญ่ (ร้อยละ 60-61) และรายย่อย (ร้อยละ 10-17) รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนรายใหญ่ซึ่งมีทั้งที่ร่วมทุนจากต่างประเทศดำเนินกิจการน้ำมันปาล์มและ ปาล์มน้ำมันครบวงจรตั้งแต่พื้นที่ปลูก การสกัด การค้า การขนส่ง การกลั่น ไบโอดีเซล อุตสาหกรรม น้ำมันพืชและอุตสาหกรรมปลายน้ำโอลิโอเคมีคอล ในมิติภาพรวมของทั้งอุตสาหกรรมในมาเลเซีย ประกอบด้วยโรงงานสกัด 429 โรงงาน โรงงานหีบ 56 โรงงาน โรงงานกลั่น 54 โรงงาน โรงงานไบโอดีเซล 25 โรงงานและโรงงานโอลิโอเคมีคอล 19 โรงงาน นอกจากนี้มาเลเซียยังมีการดำเนินพื้นที่ปลูก ในอินโดนีเซียด้วย

ลักษณะเฉพาะเจาะจงของอินโดนีเซีย ในมิติของเจ้าของสวนแบ่งออกเป็นบริษัทเอกชน (ร้อยละ 48) รายย่อย (ร้อยละ 45) และรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 6.5) ในขณะที่สัดส่วนผลผลิตของ CPO กระจุกอยู่ในภาคเอกชนมากกว่ารายย่อยด้วยเหตุผลด้านผลิตภาพ ประเด็นเรื่องรายย่อยของ อินโดนีเซียมีความเชื่อมโยงกับการบุกรุกพื้นที่ป่าและความยากจนของประชาชนอินโดนีเซียเป็นปัจจัย ที่ทำให้รุกล้ำพื้นที่ป่าด้วยวิธีเผาถางอันนำไปสู่ผลกระทบภายนอกทางลบมากมาย ภาพรวมของทั้ง อุตสาหกรรมในอินโดนีเซียประกอบด้วยโรงงานสกัด 1,093 โรงงาน และโรงงานกลั่น 85 โรงงาน

ภาพรวมโลจิสติกส์ใน IMT-GT กำหนดวิสัยทัศน์ระยะ 20 ปี (IMT-GT Vision 2036) และ แนวทางการดำเนินงานในแผนระยะ 5 ปี แผนที่ 3 2560 – 2564 (Implementation Blueprint 2017-2021) ได้แก่ อินโดนีเซีย 14 โครงการ มูลค่าการลงทุน 15,039 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เช่น ท่าเรือ กัวลาตันหยงในสุมาตราใต้ ท่าเรือเบลาวันในสุมาตราเหนือ มาเลเซีย 11 โครงการ มูลค่าการลงทุน 28,456 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เช่น รถไฟความเร็วสูงกัวลาลัมเปอร์-สิงคโปร์ ด้านศุลกากรบูกิตกายูฮิตัม และไทย 15 โครงการ มูลค่าการลงทุน 3,394 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เช่น ทางหลวงจังหวัดสตูล-รัฐปะลิส ของมาเลเซีย ท่าเรือสำราญที่กระบี่และเกาะสมุย ด้านศุลกากรสะเดาแห่งใหม่ เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างการค้าและโลจิสติกส์พบปัญหาของระบบขนส่งในประเทศไทย ไม่เอื้ออำนวย ท่าเรือฝั่งตะวันออกที่ใกล้กับจังหวัดผู้ประกอบการน้ำมันปาล์ม (กระบี่ ชุมพร และสุราษฎร์ธานี) คือ ท่าเรือสุราษฎร์ธานี ท่าเรือประจวบคีรีขันธ์กำหนดช่วงเวลาที่ยกัก ท่าเรือสงขลามีความลึกไม่เพียงพอ ในขณะที่ท่าเรือฝั่งตะวันตก คือ ท่าเรือระนองที่มีความลึกไม่ เพียงพอและเส้นทางที่คดเคี้ยวทำให้ขนส่งจากสุราษฎร์ธานีลำบาก ท่าเรือกระบี่เป็นท่าเรือเอกชน ในขณะที่ท่าเรือภูเก็ตซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการขนส่งมาที่นี้เพื่อส่งออกมีเส้นทางถนนที่เข้าร่วมกับธุรกิจ ท่องเที่ยว การจราจรติดขัด โดยหากต้องการส่งออกน้ำมัน 10,000 ตัน ต้องใช้รถขนส่ง 300 เที่ยว

อัตราการขนส่ง 150 ต้นต่อชั่วโมง หากส่งล่าช้าต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมให้แก่เรือ เปรียบเทียบกับท่าเรือของมาเลเซียที่มีท่าเรือรอบประเทศและอยู่ใกล้แหล่งผลิตอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

3. การค้าผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศด้วยหลักความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) จะทำให้ทั้งสองประเทศคู่ค้าได้สิ่งที่ดีขึ้น การศึกษาด้วยวิธี Reveal Comparative Advantage (RCA) พิจารณาน้ำมันปาล์มดิบ (HS151110) น้ำมันปาล์มกลั่น (HS151190) น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ (HS151321) น้ำมันเมล็ดในปาล์มกลั่น (HS151329) ผลการศึกษาโดยภาพรวมพบว่าระหว่างปี 2559 – 2563 โดยเฉลี่ยแล้วไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเพียงรายการเดียวคือน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ (HS151321) มาเลเซียและอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทั้งสี่รายการผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มข้างต้น เมื่อพิจารณารายผลิตภัณฑ์พบว่าสำหรับน้ำมันปาล์มดิบประเทศผู้นำเข้าหลักคือ อินเดีย (ร้อยละ 36-44 ของมูลค่าการนำเข้ารวมโลก) เนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 14-15) อิตาลี (ร้อยละ 4-5) เคนยา (ร้อยละ 4-5) และมาเลเซีย (ร้อยละ 2-3) สำหรับน้ำมันปาล์มกลั่นประเทศผู้นำเข้าหลัก คือ จีน (ร้อยละ 15-20) อินเดีย (ร้อยละ 7-10) ปากีสถาน (ร้อยละ 8-9) และสหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 5) รวมไปถึงบังกลาเทศ สเปน รัสเซีย อิตาลี เวียดนาม และญี่ปุ่น (ประเทศละร้อยละ 3-4) สำหรับน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบประเทศผู้นำเข้าหลัก คือ เยอรมัน (ร้อยละ 21-26) เนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 17-20) มาเลเซีย (ร้อยละ 15-20) อินเดีย (ร้อยละ 6-11) และจีน (ร้อยละ 6-13) และสำหรับน้ำมันเมล็ดในปาล์มกลั่นประเทศผู้นำเข้าหลักคือจีน (ร้อยละ 27-33) สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 17-19) บราซิล (ร้อยละ 8-9) เยอรมัน (ร้อยละ 4-9) ญี่ปุ่น (ร้อยละ 4) และมาเลเซีย (ร้อยละ 4) ทั้งนี้ทุกประเทศล้วนนำเข้าจากมาเลเซียและอินโดนีเซียซึ่งไทยมีส่วนส่วนน้อยมากเทียบกับสองประเทศหลัก

สองประเทศในกลุ่มอาเซียนที่น่าสนใจ คือ มาเลเซียซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์มหลักของโลก แต่มีการนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบ (ร้อยละ 2-3) น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ (ร้อยละ 16-20) และน้ำมันเมล็ดในปาล์มกลั่น (ร้อยละ 4) ความสำเร็จที่ไทยได้มาเลเซียต้องการวัตถุดิบเหล่านี้เพื่อป้อนอุตสาหกรรมโพลิเอทิลีนคอลซึ่งสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงมหาศาล ประเทศที่สองคือเวียดนามมีการนำเข้าน้ำมันปาล์มกลั่น (ร้อยละ 2-3)

4. นโยบายอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศสมาชิก IMT-GT

นโยบายของไทยประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการได้ดีในช่วงอดีตที่ผ่านมา (นับตั้งแต่ 2551-2563) มิติด้านเกษตรกรรมมีผลประจักษ์ชัด ได้แก่ การยกระดับน้ำมันปาล์มดิบทั้งด้านปริมาณและคุณภาพผ่านการเพิ่มพื้นที่ปลูกและผ่านผลผลิตต่อไร่รวมถึงการบริหารต้นทุน มิติด้านพาณิชย์สามารถบริหารเสถียรภาพทางราคาผลทะลายปาล์มได้ดีสม่ำเสมอเปรียบกับปัจจัยราคาตลาดโลกที่ไม่ตกต่ำและใช้มาตรการปกป้องการกำหนดโควตาการนำเข้ารวมทั้งมีการปรับยกเลิกเพดานควบคุมราคาน้ำมันพืชภายในประเทศและมาตรการประกันรายได้เกษตรกร มิติด้านอุตสาหกรรมเพื่อมุ่งไปสู่ไบโอดีเซลโดยรัฐเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนการผสมน้ำมันปาล์มในไบโอดีเซลผ่านแผนระดับชาติสองแผนคือแผนปฏิรูปปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบปี 2560-2579 และแผนพัฒนาพลังงาน

ทดแทนและพลังงานทางเลือก 2561-2580 ผลจากมติของคณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมัน แห่งชาติพบว่ามุ่งการรักษาเสถียรภาพราคาทะลายปาล์มเป็นหลัก ได้แก่ โครงสร้างราคา การบริหาร น้ำมันคงคลังการส่งเสริมไบโอดีเซล การผลิตไฟฟ้าด้วยน้ำมันปาล์มดิบ การกำหนดมาตรฐานโรงงาน สกัดการจัดระเบียบการนำเข้าและนำผ่าน การช่วยเหลือเกษตรกร เป็นต้น คณะผู้ดำเนินการวิจัย ตีความผลการดำเนินนโยบายของไทยที่ผ่านมาดังนี้ สภาพแวดล้อมทางนโยบายปัจจุบันของไทยที่มุ่ง รักษาเสถียรภาพทางราคาทะลายปาล์มส่งผลให้ระดับรายได้เกษตรกรอยู่ในจุดที่พอใจ นโยบาย ส่งเสริมน้ำมันปาล์มไปสู่อุตสาหกรรมไบโอดีเซลติดกับดักสองประการคือ จุดคุ้มทุนสัมพันธ์กับราคาน้ำมัน ไพโตรเลียมดิบในตลาดโลกและการวางแผนทางธุรกิจขึ้นอยู่กับข้อกำหนดอัตราส่วนผสมน้ำมันปาล์ม ในไบโอดีเซลของรัฐในขณะที่ปริมาณวัตถุดิบภายในประเทศเกิดความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายทาง นโยบายที่ต่างกัน กล่าวคือ ไบโอดีเซลต้องการปริมาณวัตถุดิบที่มากพอต่อการวางแผนและต้องราคาต่ำ ในขณะที่เป้าหมายผลทะลายปาล์มต้องการราคาสูง การกำหนดโควตาการนำเข้าที่ต้องผ่านองค์การ คลังสินค้าเท่านั้นและปิดกั้นการนำเข้ามีเป้าหมายเพื่อบริหารปริมาณน้ำมันปาล์มดิบคงคลังแต่จุดนี้บั่น ทอนการขยายตัวของอุตสาหกรรมไบโอดีเซลและอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลรวมทั้งเสียโอกาสจาก ต้นทุนวัตถุดิบราคาต่ำที่ต่ำกว่าจากมาเลเซียและอินโดนีเซียส่งผลให้ไทยไม่ได้ใช้ประโยชน์จากปรัชญา ฐานการผลิตร่วมกันและตลาดเดียวจากอาเซียน คณะผู้ดำเนินการวิจัยตีความว่าสภาพแวดล้อมทาง นโยบายปัจจุบันกำลังจะส่งผลให้อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยเข้าสู่จุดอัมตัมตัวและเข้าข่าย อุตสาหกรรมทารก (Infant Industry)

นโยบายของมาเลเซียวางแผนการพัฒนาปาล์มน้ำมันเป็นวัตถุดิบตั้งต้นไปสู่การต่อยอด มูลค่าเพิ่มที่สูงกว่าคืออุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล น้ำมันปาล์มดิบเป็นเพียงวัตถุดิบขั้นกลางเท่านั้น การขยายพื้นที่ปลูกประสบความสำเร็จจากเริ่มแรกคือการมุ่งแก้ปัญหาที่ดินทำกินให้รายย่อยพัฒนา ไปสู่การเป็นรัฐวิสาหกิจที่มีการทำงานครบถ้วนทั้งห่วงโซ่อุปทาน โครงสร้างอำนาจรัฐกำหนดให้ คณะกรรมการปาล์มน้ำมันแห่งชาติมาเลเซีย (Malaysian Palm Oil Board; MPOB) ทำหน้าที่ กำหนดทิศทางและดำเนินการบริหารจัดการรวมถึงการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั้ง ระบบโดยได้งบประมาณจาก 3 แหล่ง ได้แก่ แหล่งหลักมาจากเงินส่วนแบ่ง (Cess) ต่อต้นน้ำมันปาล์ม ที่ผลิตได้ แหล่งรองสำหรับการดำเนินโครงการต่าง ๆ จากงบประมาณแผ่นดินประจำปีของรัฐบาล และแหล่งเงินสำหรับการวิจัยที่ได้รับการอนุมัติจะได้เงินจาก Intensification of Research in Priority Areas (IRPA) program การทำงานของ MPOB ครอบคลุมทั้งงานวิชาการและการตลาดเชิง รุกโดยมีสำนักงานในต่างประเทศและกระจายในหัวเมืองสำคัญในประเทศ รัฐวิสาหกิจหลัก ได้แก่ องค์กรพัฒนาที่ดินแห่งรัฐ (Federal Land Development Authority; FELDA) องค์กรฟื้นฟูที่ดินแห่งรัฐ (Federal Land Consolidation Rehabilitation Authority; FELCRA) ดำเนินธุรกิจครบวงจรตั้งแต่ ก่อนปลูก ปลูก สกัด กลั่น และอุตสาหกรรมปลายน้ำรวมถึงงานวิจัยและพัฒนา แผนแม่บท อุตสาหกรรมสามช่วงมีจุดเน้นต่างกัน แผน IMP1 (ปี 2529-2538) เน้นการเปลี่ยนผ่านจากภาคเกษตร และเศรษฐกิจจากผลิตภัณฑ์บนฐานขั้นปฐมภูมิไปสู่ภาคอุตสาหกรรม แผน IMP2 (ปี 2539-2548) พัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มให้เข้มแข็งเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเพิ่มกิจกรรมที่สร้าง มูลค่าเพิ่มและผลิตภาพ และวางแผนด้านอุปทานที่ต้องป้อนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมให้มีความเพียงพอ ทั้งเพิ่มจากภายในประเทศและนำเข้า และแผน IMP3 (ปี 2549-2563) เน้นกิจกรรมอุตสาหกรรม

ปลายน้ำที่จะไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมูลค่าที่สูงและหลากหลายผ่านการวิจัยและพัฒนาให้เกิดผลเชิงพาณิชย์และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านการวิจัยของรัฐและผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม มาเลเซียใช้ภาษีส่งออกเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้วัตถุดิบหมุนเวียนไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมปลายน้ำ

นโยบายของอินโดนีเซียวางแผนอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศ ภายใต้แผนปัจจุบัน MP3EI (ปี 2554-2568) กำหนดให้ปาล์มเป็นหนึ่งใน 22 กิจกรรมหลักทางเศรษฐกิจ แผน MP3EI แบ่งระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridor; EC) ออกเป็น 6 EC น้ำมันปาล์มอยู่ใน Sumatra EC และ Kalimantan EC ที่ผ่านมาอินโดนีเซียเปิดรับต่างชาติเข้ามาลงทุนพื้นที่ปลูกในรูปแบบสัมปทานและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง มาเลเซียและสิงคโปร์มีบทบาทหลักในการเข้าไปทำอุตสาหกรรมปาล์มในอินโดนีเซีย ภาพรวมของนโยบายมีได้มีจุดโดดเด่นเมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซีย มี Indonesian Palm Oil Board (DMSI) เป็นผู้ผนึกรวมทั้งภาครัฐและผู้เกี่ยวข้องในภาคเอกชนเข้าด้วยกันเพื่อสร้างอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มที่เข้มแข็ง เป็นศูนย์กลางในการประสาน กำหนดระเบียบและนโยบาย กำหนดโครงการเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม ดำเนินการวิจัยและพัฒนามุ่งเน้นด้านตลาดและทรัพยากรมนุษย์เพื่อเพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพ ดำเนินการสนับสนุนธุรกิจและบริการสนับสนุนอื่น ๆ รวมไปถึงการแก้ปัญหาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาธุรกิจน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน

กรอบ IMT-GT กำหนดวิสัยทัศน์ ปี 2579 (IMT-GT Vision 2036) อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันเป็นส่วนหนึ่งใน 7 สาขาหลัก คือ อุตสาหกรรมจากฐานเกษตรและภาคเกษตร (Agriculture & Agro-based industry) ในระดับปฏิบัติการ รูปแบบการทำงานของบุคลากรระหว่างทั้งสามประเทศ ดำเนินการในรูปแบบคณะทำงาน (Working Group) โดยคณะทำงานด้านเกษตรมีชื่อว่า Working Group on Agriculture, Agro-bases industry and Environment (WGAA) ความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มมีโครงการชื่อ IMT-GT Palm Oil Cooperation เกิดขึ้นช่วง ตุลาคม 2559-กันยายน 2561 อย่างไรก็ตามหลังจากนั้นเป็นต้นมา โครงการที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการอีกเลย บทบาทของไทยใน WGAA ยังไม่มีแสดงการทำงานเชิงรุกและเชิงริเริ่ม

5. แนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันภายใต้แนวคิด Stan Shih's Smiling Curve และ BCG Model

แนวคิด Stan Shih's Smiling Curve เกิดขึ้นจากการพัฒนาบริษัท Acer ของไต้หวันภายใต้การใช้นโยบายการค้าเสรี หลักสำคัญของแนวคิดนี้คือการนำกระบวนการวิจัยและการพัฒนาการออกแบบ การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์ และการกระจายสินค้า เพื่อให้การผลิตสินค้าสามารถพัฒนานวัตกรรมได้อย่างยั่งยืน คณะผู้ดำเนินการวิจัยประยุกต์แนวคิด Smiling Curve เข้ากับการศึกษานี้แบ่งออกเป็น 2 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 คือการประยุกต์เข้ากับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศการส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตให้กับเกษตรกร การพัฒนานวัตกรรมของสถานหรือสหกรณ์ผู้รวบรวม โรงงานกลั่น โรงงานสกัด ตลอดจนอุตสาหกรรมปลายน้ำที่เกี่ยวข้องให้มีศักยภาพในการผลิตตลอดห่วงโซ่คุณค่าเพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขัน และยกระดับห่วงโซ่คุณค่าข้ามพรมแดน

อย่างไรก็ตาม รากฐานสำคัญของแนวคิดนี้ (ซึ่งจากประสบการณ์ภายในประเทศของคณะผู้ดำเนินการวิจัยเห็นว่าไทยไม่ค่อยจะกล่าวถึงจุดนี้) คือ แนวคิด Smiling Curve อยู่บนฐานการค้าเสรีด้วยหลักความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ทั้งนี้จุดนี้เป็นจุดที่ไทยยังไม่ได้ประยุกต์ใช้อย่างแท้จริง สำหรับมิติที่ 2 คือการประยุกต์ Smiling Curve เข้ากับการพัฒนาภาคความร่วมมือภายในภูมิภาค สะท้อนถึงการสร้างความเป็นไปได้ในการพัฒนาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและนำไปสู่ประสิทธิภาพสูงสุดในภูมิภาคนี้ที่ซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบหลักของโลก ความสำเร็จของความร่วมมืออยู่บนหลัก 3 ประการ ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ (Effective development strategies) นโยบายอุตสาหกรรม (Industrial Policies) และธรรมาภิบาลระหว่างประเทศ (International Governance)

แนวคิด BCG Model มาจากคำเต็มว่า Bio Economy (BE), Circular Economy (CE) และ Green Economy (GE) เป็นการนำแนวทางทางเศรษฐกิจว่าด้วยการผลิตและการบริโภคสิ่งต่าง ๆ 3 ประเภท รวมเข้าด้วยกัน ภายใต้เทคโนโลยีปัจจุบันผลิตภัณฑ์และผลพลอยได้ของอุตสาหกรรม น้ำมันปาล์มจำแนกได้ 3 ส่วนหลัก ๆ ตามลำดับของต้นน้ำและกลางน้ำ ดังนี้ ส่วนที่ 1 คือชีวมวลและเส้นใยปาล์ม ส่วนที่ 2 คือกากปาล์มและน้ำเสีย และส่วนที่ 3 คือกากเมล็ดในปาล์มและกากตะกอน การดำเนินการที่เป็นอยู่ของเกษตรกรและโรงงานที่เกี่ยวข้องคือได้ประยุกต์เข้ากับ CE ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะขั้นตอนการปลูกและการสกัดให้น้ำมันปาล์มดิบ สำหรับชั้น BE และ GE ยังมีช่องว่างที่ยังดำเนินการไม่สำเร็จอยู่มาก

นอกจากแนวคิดทั้งสองข้างต้น แนวคิดเพิ่มเติมที่สำคัญคือ แนวคิด SDG (Sustainable Development Goals) และ Climate Smart Agriculture ที่สามารถประยุกต์กับอุตสาหกรรมนี้

6. แนวทางการพัฒนาความร่วมมืออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในกรอบ IMT-GT

การพัฒนาความร่วมมือเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจความร่วมมือภายใต้การแข่งขันกันในอดีตที่ผ่านมา มาเลเซียและอินโดนีเซียต่างแข่งขันกันในอุตสาหกรรมตั้งแต่การกำหนดให้เป็นนโยบายระดับชาติ การปรับลดภาษีส่งออกในช่วงเวลาที่เหมาะสม การกำหนดมาตรฐานความยั่งยืนของตนเอง และการร่วมกันตั้งสภาประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์ม (CPOPC) ส่วนที่แข่งขันคือการพัฒนาภายในประเทศตั้งแต่การปลูกจนถึงผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมปลายน้ำ ส่วนที่ร่วมมือคือการเผชิญหน้าประเด็นเรื่องผลกระทบภายนอกทางลบต่าง ๆ และประเด็นอื่น ๆ จุดนี้เป็นที่มาของประเด็นเรื่องความยั่งยืนและที่มาของ RSPO อย่างไรก็ตาม CPOPC ถูกสหภาพยุโรปมองว่าถูกตั้งมาเพื่อคานดุล RSPO ในขณะที่ CPOPC ยืนยันว่าตั้งขึ้นเพื่อดูแลชาวสวนรายย่อย มุ่งให้ความสำคัญต่อเป้าหมายการกำหนดราคา CPO หรือสร้างเสถียรภาพทางราคามากกว่าเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ผลพวงของ Renewable Energy Directive (RED) I และ RED II ส่งผลให้อินโดนีเซียดำเนิน “การทูตน้ำมันปาล์มของอินโดนีเซีย (Indonesian Palm Oil Diplomacy)” ผ่านเวที WTO และเวทีอื่น ๆ สำหรับเวที IMT-GT ทั้ง 3 ประเทศมีคณะทำงาน WGAAE แต่ยังไม่ได้ใช้งานเต็มศักยภาพที่ควรจะเป็นมากนัก

แนวทางการพัฒนาเชิงชุมชนอาจจะพิจารณาจากฐานจุดแข็งในอุตสาหกรรมยางพาราและการท่องเที่ยวของไทยซึ่งทั้งสองอุตสาหกรรมอยู่ในกรอบ IMT-GT เช่นกัน เป้าหมายของความร่วมมือคือนำจุดแข็งของมาเลเซียและอินโดนีเซียมายกระดับความสามารถในการแข่งขันของไทย จุดแข็งดังกล่าวได้แก่ความรุดหน้าทางการเกษตร เทคโนโลยีที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมต้นน้ำและกลางนั้นตั้งแต่ต้นปาล์มถึงน้ำมันปาล์มดิบ

แนวทางการพัฒนาความร่วมมือภาพรวมสำหรับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มใน IMT-GT ในอนาคต คือ 1. ไทยควรเข้าเป็นสมาชิก CPOPC 2. ผลักดัน IMT-GT Implementation Blueprint 2565 – 2569 ซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์ที่ทำร่วมกันได้ ได้แก่ จัดการอุปสงค์และอุปทานและรักษาเสถียรภาพราคาการระบุความสำคัญของหัวข้อวิจัยและพัฒนา ยกระดับศักยภาพทางการเกษตรแก่รายย่อยพัฒนาฐานข้อมูล ร่วมทำงานส่งเสริมภาพลักษณ์ พัฒนาและฟื้นฟู ASEAN Vegetable Oil Club (AVOC) กลับมาอีกครั้ง 3. ริเริ่มเสนอการมีมาตรฐานความยั่งยืนร่วมแม้มาเลเซียอาจจะไม่เห็นด้วยแต่เป็นการเสนอเพื่อให้ได้ไปสู่ประเด็นอื่น 4. นำจุดแข็งของ OPEC มาประยุกต์ใน CPOPC 5. นำเสนอประเด็นการท่องเที่ยวเพื่อหวังผลการเรียนรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีของมาเลเซีย 6. ใช้ประโยชน์จากกรอบ ASEAN และ RCEP และเจ็ด พิจารณาการเคลื่อนย้ายแรงงานเพื่อรองรับการขาดแคลนแรงงานในอนาคต

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (รายละเอียดเพิ่มเติมในรายงานสรุปเชิงนโยบาย) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน รวม 11 ประการ ส่วนที่ 1 เป็นการพัฒนาเพื่อยกระดับภายในประเทศ ได้แก่ การพัฒนาทั้งห่วงโซ่เป็นระบบไปสู่อุตสาหกรรมปลายน้ำและการจัดการโครงสร้างการบริหารนโยบาย การเพิ่มค่า OER ไม่เน้นการเพิ่มพื้นที่ปลูกการพัฒนามาตรฐานความยั่งยืนตามกรอบ RSPO การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในบริบทโลกและทักษะการเจรจา และแนวทางการรองรับมาตรการการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนของสหภาพยุโรป และส่วนที่ 2 การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ได้แก่ การเข้าเป็นสมาชิก CPOPC การเสนอให้เกิด “มาตรฐานความยั่งยืน” ร่วมกัน การร่วมมือในการวิจัยและพัฒนา และการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อมุ่งการเพิ่ม OER การสร้างภาพลักษณ์ของปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มต่อประชาคมโลก การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมโออีโอเคมีคอลล และการเตรียมข้อมูลเพื่อการแลกเปลี่ยนระหว่างอุตสาหกรรมที่มีจุดแข็งและอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

Executive Summary

Indonesia, Malaysia, and Thailand (Southern of Thailand) are strategic locations for oil palm cultivation. The primary product is palm oil, which is a natural product that generates various benefits to human race. It is named “Natural oil machine” after relatively high yield and low cost comparing to other types of vegetable oil. The total palm oil outputs of the three countries account for 86% of the total world output.

The strategic plantation area of the three countries is the location of the economic cooperation group known as “Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle (IMT-GT)”, the IMT-GT cooperation, established since 1993. IMT-GT Vision 2036 has strived to deliver three priority sub-regional goals: (1) Sustainable, inclusive and innovative agriculture sector; (2) Competitive, innovative and advanced industrial base; and (3) Sustainable, inclusive and competitive cross-border tourism. Seven strategic pillars have been defined to support Vision 2036, namely, Agriculture and Agro-based Industry; Tourism; Halal Products and Services; Transport and ICT Connectivity; Trade and Investment Facilitation; Environment; and Human Resource Development, Education and Culture. The oil palm and palm oil industry correspond to the 4th pillar, which is the industry from the agricultural base and the agricultural sector.

The “Development of Cooperation in Palm Oil Industry under IMT-GT framework” defines three objectives of the study as follows: (1) Analyze and evaluate the development of the palm oil industry among Indonesia, Malaysia and Thailand (2) Identify roadmap for sustainable development of palm oil industry’s competitive advantages under the Stan Shih’s Smiling Curve model, Bio-, Circular, and Green Economy Model, known as BCG Economy Model, as well as other related conceptual frameworks; and (3) develop potential cooperation between the countries to promote international trade and enhance the sustainable competitiveness of the oil palm industry in Krabi, Surat Thani and Chumphon provinces. The study was conducted by document research and discussions with target group both domestically and internationally (Malaysia and Indonesia) during June-September 2021, which is during the pandemic COVID-19 crisis. This limited the travel to Malaysia and Indonesia, and shifted the main communication channel to electronic channels.

The research study was classified into 1) importance of the industry, supply and external effects of palm oil; 2) palm oil industry supply chain and logistics systems; 3) international trade of palm oil products; 4) palm oil industry policies of IMT-GT member

countries; 5) guidelines for developing competitive advantages under Stan Shih's Smiling Curve and BCG Model; and 6) development guidelines for palm oil industry cooperation under IMT-GT framework.

1. The Importance, Supply and External Impacts of Palm Oil Industry

Palm oil is derived from Fresh Fruit Bunches (FFB) which is the fruit of the oil palms. Palm oil is the primary feedstock for a wide range of products that are consumed in everyday life, divided into 3 main categories, including food (68% of total output), consumer product and Industrial applications (27%) and Bioenergy (5%). Oil palm has been known for its high productivity, 2-3 years of an initial harvest and every month afterwards for 20-25 years lifespan, and low plantation cost.

Global production and palm oil output has continuously increased every year. The global palm oil production was 1.6 million tons in 1967 and reached 70 million tons in 2020. The top producing countries are Indonesia (56.77% of the world supply), Malaysia (27.31%), Thailand (3.89%), Colombia (2.28%) and Nigeria (1.47%). Supply growth was driven by an increase in yield per plantation (yields) and an expansion of planting area. All three IMT-GT countries have continuously expanded their planting areas. In the global market, Thailand has little influence on global palm oil price and been considered as a price taker.

Thailand has been continuously expanding planting areas in corresponding to the policy to expand planting area to support biodiesel. During 2007-2020, the total area increased from 2.663 million rai to 6.310 million rai. The planting areas are concentrated in four provinces, namely Surat Thani (23.66% of total planting area), Krabi (20.33%), Chumphon (18.02%), and Nakhon Sri-Thammarat (11.19%). Thailand's yield per rai ranged between 2.4 -3.3 kg/rai. Thailand Oil Extraction Rate (OER) was 17% - 18%, while Malaysia and Indonesia yields were 3.3 tons per rai and 2.9 tons per rai, respectively, representing OER of 22 and 20 percent respectively

The booming expansion of planting areas has caused several negative externalities, addressing concerns on environmental and social costs in several aspects. However, the severity of these issues is predominantly in Indonesia. The country is under pressure by developed countries in the global stage. For Malaysia, the level of severity is relatively much less than Indonesia. These issues do not present in Thailand.

The negative externalities have led to the development of sustainable palm oil. However, there is no clear and universally accepted criteria of “sustainable palm oil”. Different standards and certifications have been setup, sharing a similar range of topics. The Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) is recognized as the most robust scheme.

2. Palm oil industry supply chain and logistics

Palm oil industry supply chain of Indonesia, Malaysia, and Thailand, based on palm-oil based output, involved similar sequence between 4 stages. The supply chain begins with Planting. FFB, an output from planting stage, enters palm oil mill (milling). Crude Palm Oil (CPO), an output from milling stage, enters refinery process, and subsequently downstream industry.

The unique characteristic of Thai palm oil industry is that majority of the owners of palm plantation area are smallholders, accounting for 75% of the total planting area with approximately 20-30 rai of land per owner. Based on 2020 data analysis to determine the suitability of the planting area, it exhibited that the palm plantation area located in the suitable area accounted for 73.85% of the total planted area.

The uniqueness of Thai smallholders is that most oil palm cultivators have other sources of income other than palm planting. The middlemen/oil palm ramp buy FFB from oil palm cultivator and sell to palm oil mill, as well as facilitate them in a cutting process and arrange for transportation. However, some middlemen commit malpractice, which affects the quality of the extracted oil, namely ripening and watering, purchase of unripe fruit, and mix contaminants such as sand, etc.

In the extraction process, palm oil mills compete for access to input as the total milling capacity currently exceeds quantity of FFB available for processing, while the purchase price limits to global palm oil price. This will result in negligence and lower standard of quality despite of an imposed regulation related to FFB quality control and the ratio of raw material to palm oil output. In 2020, the actual capacity utilization is only 50 percent of the total milling capacity of 99 plants. The purchase of FFB is relatively more competitive comparing to the sales of crude palm oil to customers. In the refining stage, there are 20 refineries with a total production capacity of 2.5 million tons of raw materials per year. The capacity utilization is approximately 70%. For biodiesel, there are 12 biodiesel production plants with a total production capacity of 7,682,242 liters per day, locating in central Southern, Northeastern and Eastern region, while there are 9 licensed palm oil traders.

For the oleochemical industry where palm kernel oil is the main raw material, domestic output is limited, and the price is relatively lower than that in Malaysia. This results in an export by refinery operators, while oleochemical operators must import with restrictions. In addition, oleochemical industry structure is highly complex and Thai refinery output mainly involve upstream oleochemical production. Oleochemical industry upgrading is an opportunity but require advanced technology and large capital investment.

In 2020, domestic CPO equilibrium amounted to 2.974 million tons. Supply comprises the beginning of the year stock (10.73%), domestic output (89.15%) and imports (0.12%), while demand consisted of domestic consumption (39.17%), exports (7.94%), biodiesel industry (45.85%), and year-end stock (7.04%).

In Malaysia, during year 2000 – 2007, the owners of plantation area comprise state-owned enterprises (17-20%), large private enterprises (60-61%) and smallholders (10-17%). The state-owned and large private enterprises, which have both foreign joint ventures, operating an integrated oil palm and palm oil businesses involving plantation, extraction, trade, transportation, refining, biodiesel, vegetable oil and downstream oleochemical industries. For overall Malaysia industry landscape, there are 429 milling plants, 56 oil palm ramp, 54 refinery plants, 25 biodiesel plants and 19 oleochemical plants. Malaysia also operates plantations in Indonesia.

In Indonesia, the owners of plantation area comprise private enterprises (48%), smallholders (45%), and state-owned enterprises (6.5%), while CPO output is concentrated more in the private sector than smallholders for productivity rationale. The concerns addressed among Indonesia smallholders involve forest encroachment and poverty, contributing to several negative externalities. For overall market landscape, Indonesia industry consists of 1,093 milling plants and 85 refinery plants.

For logistics, according to IMT-GT 20-year vision (IMT-GT Vision 2036) and 5-year guiding frameworks (Implementation Blueprint 2017-2021), the industry consists of 14 projects in Indonesian with an investment value of USD 15,039 million, such as the Kuala Tanyong Port in South Sumatra, Belawan in North Sumatra; 11 projects in Malaysia with an investment value of US\$28.456 million, such as the Kuala Lumpur-Singapore high-speed railway, Bukit Kayuhitam custom points; and 15 projects in Thailand with an investment

value of USD 3,394 million, such as Malaysia's Satun-Perlis Highway, Krabi and Koh Samui cruise ports, new Sadao custom points, etc.

The interconnection between trade and logistics has encountered the limitation of domestic transportation system. The only eastern port close to the palm oil production area (Krabi, Chumphon, and Surat Thani) is Surat Thani port. Prachuap Khiri Khan Port has limited operating hour, while Songkhla Port has insufficient depth. On the western side, limited depth at Ranong port coupled with devious route makes transportation from Surat Thani challenging. On the southern side, Krabi port is a private port, while public Phuket port, where most operators use as main export port, currently shares roads and facilities with tourism businesses, causing traffic jam. To facilitate an export of 10,000 tons of oil, 300 transport trips are required with a transport rate of 150 tons per hour. Any delayed delivery incurs additional fees. Compared to Malaysia, the ports are easily accessible and with proximity of the palm oil production area.

3. Palm oil product international trade

International trade, considering principle of comparative advantage, will bring mutual benefits to both countries. The Reveal Comparative Advantage (RCA) study considers crude palm oil (HS151110), refined palm oil (HS151190), crude palm kernel oil (HS151321), refined palm kernel oil (HS151329). The study revealed that during 2016 – 2020, on average, Thailand has only one comparative advantage, namely crude palm kernel oil (HS151321), while Malaysia and Indonesia have competitive advantages across above four palm oil products. Comparing by individual product, for crude palm oil, the main importing countries are India (36-44% of total world imports), the Netherlands (14-15%), Italy (4-5%), Kenya (4-5%) and Malaysia (2-3%). For refined palm oil, the main importing countries are China (15-20%), India (7-10%), Pakistan (8-9%) and the United States (5%), followed by Bangladesh, Spain, Russia, Italy, Vietnam and Japan (3-4% each). For crude palm kernel oil, the main importing countries are Germany (21-26%), the Netherlands (17-20%), Malaysia (15-20%), India (6-11%) and China (6-13%). For refined palm kernel oil, the main importing countries are China (27-33 %) and the United States (17-19%), Brazil (8-9%), Germany (4-9%), Japan (4%) and Malaysia (4%). All of these countries import from Malaysia and Indonesia, of which Thailand represents very small contribution comparing to these two main countries.

Two ASEAN countries, Malaysia and Vietnam, have come to an interest. Malaysia, which is one of the world's major palm oil producer, imports crude palm oil (2-3%), crude palm kernel oil (16-20%) and refined palm kernel oil (4%), implying that the import demand for these raw materials is supply a higher value-added downstream oleochemical industry, which generate significant economic value. For Vietnam, the country imports refined palm oil (2-3%).

4. Palm oil industry policies of IMT-GT member countries

Thailand's palm oil industry policies have been successfully implemented since 2008-present 2020. For agricultural pillar, industry upgrading is evident in an upscaling quantity and quality of the crude palm oil through an increase of planting area and yield per rai, as well as efficient cost management. For commercial pillar consistently maintains the price stability of FFB, which is supported by a stable global market price, lifts an imposed import quota and the ceiling price control of the domestic vegetable oil, as well as implement cultivators' income support scheme.

For the palm oil industry, it has been driven towards biodiesel, where the government determines the ratio of palm oil in biodiesel through two national plans; 2017-2036 Palm Oil and Palm Oil Reformation, and 2018-2037 Renewable Energy and Alternative Energy Development. The resolution of the Thailand Palm Oil Board (TPOB) focuses on stabilization of FFB price, including determining pricing structure, palm oil inventory management, biodiesel promotion, crude palm oil power generation, standardization of the extraction plants, imports and transits rules and regulations, assistance to cultivators, etc.

The research team has analyzed and interpreted the results of the previous Thailand policies as follows. Thailand's current focus on FFB pricing stability resulted in an ability to maintain oil palm cultivator's income at a satisfactory level. The policy to promote palm oil to biodiesel faced obstacles: the commercial break-even point correlates to world crude petroleum prices. The business planning largely depends on government-determined ratio of the palm oil in biodiesel, also policy conflict addressed concerns on domestic supplies. In other words, biodiesel production planning requires large quantities of FFB feedstocks at lower price, while FFB target price is set to be high.

Imposed import quotas by Public Warehouse Organization, and other import measures, aiming to manage crude palm oil inventories, has undermined the expansion of the biodiesel and oleochemical industries and the opportunity to have a lower-cost raw material from Malaysia and Indonesia. This limits Thailand not to fully benefit from shared production base and single ASEAN market. The researchers interpreted that, considering current policy context, Thailand palm oil industry was reaching saturation point and eventually became an infant industry.

Malaysia's policy plan aims to develop palm oil as a feedstock for higher value-added downstream oleochemical industry. Crude palm oil is only an intermediate feedstock. An initial success involves resolving the issues of smallholders' planting area, which currently has been developed into a state-owned enterprise with an integrated development of the entire supply chain.

The government structure requires the Malaysian Palm Oil Board (MPOB) to be responsible for determining industry direction, policy implementation, management, as well as conducting research and development of the entire palm oil industry. The budget has been funded from three main sources: an allocation from palm oil production output (Cess per ton), reserved annual government budget for the implementation of various projects, and research funding approved by The Intensification of Research in Priority Areas (IRPA) program.

The MPOB's scope of responsibilities covers both academic works and proactive marketing activities, with offices located overseas and in key domestic cities. The related state enterprises include the Federal Land Development Authority (FELDA), the Federal Land Consolidation Rehabilitation Authority (FELCRA), involving full range of palm oil business activities from pre-planting, planting, extraction, refining, to downstream industries, including research and development.

The three phases of Malaysian Industrial Master Plan have different focuses. The IMP1 Plan (1986-1995) emphasizes the transformation in the agricultural and economic sectors, shifting from primary products towards an industrial output. The IMP2 Plan (1996-2005) emphasizes on the development of palm oil industry and strengthening the interconnection with related industries, promoting value-added activities, and enhancing productivity. The plan also focuses on the supply management to ensure sufficient

feedstocks for industrial sector, both from domestic and imported supply. The IMP3 Plan (2006-2020) focuses on downstream industry activities leading to a wider range of higher value-added products through research and development. The development is aimed to increase economic value and create collaboration between government research organizations and palm oil operators. Malaysia uses export taxes as a tool to promote raw material upscaling, leading to the development of downstream industries.

Indonesia's policy plans aim to set the palm oil industry as targeted industry to bolster the country's development. Under the current plan, the MP3EI (2011-2025), palm-related activities is defined as one of the 22 major economic activities. The MP3EI plan divides the Economic Corridor (EC) into 6 ECs. Palm oil is in Sumatra EC and Kalimantan EC. Previously, Indonesia allowed foreign investment in planting area in the form of concession and related industries. Malaysia and Singapore play an important role in entering the palm oil industry in Indonesia. Overall, the palm oil-related policy is not outstanding compared to those of Malaysia. The Indonesian Palm Oil Board (DMSI) is a central organization, fostering the cooperation between the government and private stakeholders to strengthen palm oil industry. The organization is the center of coordination, setting rules and policies, determining the development direction of the industry, conducting research and human resource development to improve productivity, providing support for business activities and other services, as well as solving environmental issues for sustainable palm oil business development.

According to IMT-GT Vision 2036, the palm oil industry is part of seven pillars, namely Agriculture & Agro-based industry. At an implementation level, the Working Group has been established among the three countries to carry out the plans. The Working Group on Agriculture, Agro-bases industry and Environment (WGAA) is a collaboration related to the palm oil industry, carrying out IMT-GT Palm Oil Cooperation Project during October 2016–September 2018. After such period, the concrete projects related to the palm oil industry has no longer been initiated. Thailand has not yet established any significant role or any proactive and initiative participation.

5. Guidelines for developing competitive potential under Stan Shih's Smiling Curve concept and BCG Model

Stan Shih's Smiling Curve concept arose from the development of Taiwan's Acer company under a free trade policy. The cornerstone of this concept is the implementation of research and development processes, designing, processing, packaging, and distribution so that the process can develop sustainable products and innovations. The researchers applied the Smiling Curve concept to this study into two dimensions. The first dimension is its application to the development of domestic industry, promoting production efficiency for farmers, innovation development of oil palm ramp (or their cooperatives), distillation plants, extraction plants, as well as related downstream industries to have manufacturing potential throughout the value chain to create competitive opportunities and upgrading the cross-border value chain. However, the foundation of this idea (which from the research team's domestic experience, Thailand rarely mentions this point) is based on free trade with the principle of comparative advantage which Thailand rarely applied. The second dimension is the application of Smiling Curve to the development of Intra-regional cooperation mechanisms reflecting the possibility to develop comparative advantages and lead to maximum efficiency in the region where the world's main raw materials are. The success of this cooperation is based on three principles, effective development strategies, industrial policies, and international governance.

The concept of BCG Model combines three economical production and consumption approaches namely, Bio Economy (BE), Circular Economy (CE), and Green Economy (GE). Under current technology, products and by-products of the palm oil industry can be classified into 3 main parts in order of upstream to midstream as follows: The first is biomass and palm fibers, the second is palm pulp and wastewater, and the third is palm kernel meal and sludge. The current operations of farmers and related factories are well adapted to CE especially in the process of cultivation and extraction of crude palm oil. As for the BE and GE stages, there are still many unsuccessful gaps.

In addition to the above two concepts, important additional concepts are SDG (Sustainable Development Goals) and Climate Smart Agriculture concepts that can be applied to this industry.

6. Guidelines for the development of palm oil industry cooperation in the IMT-GT framework

The development of cooperation begins with understanding cooperation under competition in the past. Malaysia and Indonesia have competed each other by establishing their national policy, export tax cuts in a timely manner, setting their own sustainability

standards, and jointly establishing the Council of Palm Oil Producing Countries (CPOPC). The competing part is the domestic development from planting to downstream industrial products. The collaborative part is the confrontation of various negative external impacts and other issues. This is where the sustainability issue is and where the RSPO comes from.

However, the CPOPC is seen by the EU as being set up to counter the RSPO, while the CPOPC insists their purpose is to look after smallholder farmers, focus on CPO pricing or price stabilization rather than concentrating on environmental impact targets. In addition, the impact of the Renewable Energy Directive (RED) I and RED II has led Indonesia to carry out the “Indonesian Palm Oil Diplomacy” through the WTO and other forums. As for the IMT-GT forum, all three countries have WGAAE working groups, but they are not yet utilizing their full potential.

The development approach may be considered based on the strengths of the Thai rubber industry and tourism, both of which are also in the IMT-GT framework. The aim of the cooperation is to bring the strengths of Malaysia and Indonesia to enhance Thailand's competitiveness. Such strengths include the advancement in agricultural technology related to upstream and middle stream and from palm plant to crude palm oil.

Guidelines for the development of overall IMT-GT cooperation for the palm oil industry in the future are: first, Thailand should become a member of the CPOPC. Second, push forward the IMT-GT Implementation Blueprint 2022 – 2026, which outlines collaborative strategies, including: managing supply and demand and price stabilization, identifying the importance of research and development, upgrading agricultural potential for smallholders, database development, promoting the image development, and restoration of ASEAN Vegetable Oil Club (AVOC). Third, an initiative to propose a common sustainability standard. Although Malaysia may disagree, this proposal could lead to another improvement area. Fourth, apply the strengths of OPEC in CPOPC. Fifth, present the issue of tourism for knowledge and technology transfer from Malaysia. Sixth, take advantage of the ASEAN and RCEP frameworks; and seventh, consider labor mobility policy to address future labor shortages.

Policy recommendations (more details in the policy brief) are divided into two levels with 10 sub-levels.

The first level relates to national development, including the development of the entire chain toward downstream industry and the policy management and its structure. Increasing the OER value (does not focus on increasing the planting area), development

of sustainability standards based on the RSPO framework, developing personnel to have knowledge in the global context and negotiation skills.

The second level is becoming a CPOPC member, proposing a common "Sustainability Standards", cooperation in research and development, and technology transfer aimed at increasing OER, creating the good image of oil palm and palm oil to the global community, investment promotion in the oleochemical industry, and exchange knowledge between the industries that Thailand has strengths and the palm oil industry.

	หน้าที่
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ผลที่ต้องการได้รับ	3
1.4 ขอบเขตการดำเนินงาน	3
1.5 วิธีการศึกษา	4
1.6 กรอบการศึกษาวิจัย	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 ความสำคัญ อุปทาน และผลกระทบภายนอกของน้ำมันปาล์ม	6
2.1 ความสำคัญ และจุดเด่นของน้ำมันปาล์ม	6
2.2 อุปทานของน้ำมันปาล์ม	9
2.3 ผลกระทบภายนอก	15
บทที่ 3 ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม	17
3.1 ภาพรวมห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม	17
3.2 ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทย	20
3.3 ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของมาเลเซีย	35
3.4 ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของอินโดนีเซีย	40
3.5 ระบบโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มภายใต้ความร่วมมือ IMT-GT	43
3.6 ภาพรวมปัญหาห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม IMT-GT	49
บทที่ 4 การค้าผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มระหว่างประเทศ	54
4.1 การศึกษาด้วยวิธีการจับคู่รายสินค้าด้วยหลักความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ	55
4.2 ผลการศึกษา	56
4.3 น้ำมันปาล์มดิบ รหัส HS Code 151110	57
4.4 น้ำมันปาล์มกลั่น รหัส HS Code 151190	58
4.5 น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ รหัส HS Code 151321	60
4.6 น้ำมันเมล็ดในปาล์มกลั่น รหัส HS Code 151329	62
4.7 ตัวอย่างอัตราภาษีในสามประเทศผู้นำเข้าหลัก: อินเดีย จีน ปากีสถาน	63
4.8 สรุป RCA Matching นัยยะต่อการค้าปาล์มน้ำมันระหว่างประเทศ	64
4.9 ผลกระทบต่อมาตรการทางการค้าน้ำมันปาล์มของประเทศไทย	64
บทที่ 5 นโยบายอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศสมาชิก IMT-GT	66
5.1 นโยบายไทยต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม	66

	หน้าที่
5.2 นโยบายมาเลเซียต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม	74
5.3 นโยบายอินโดนีเซียต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม	80
5.4 นโยบายภายใต้กรอบ IMT-GT	82
บทที่ 6 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ในกรอบ IMT-GT	84
6.1 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันภายใต้แนวคิด Stan Shih's Smiling Curve	84
6.2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันภายใต้แนวคิด BCG Model	85
6.3 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันภายใต้แนวคิดอื่น ๆ	87
6.4 การเชื่อมโยงแนวคิดในการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม	88
บทที่ 7 แนวทางการพัฒนาความร่วมมืออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในกรอบ IMT-GT	90
7.1 ภาพรวมการแข่งขันและความร่วมมือที่สำคัญในอดีตที่ผ่านมา	90
7.2 ภาพรวมเปรียบเทียบงานวิจัยทั้งด้านการผลิต ด้านการตลาดและเศรษฐศาสตร์ และ ด้านกรอบนโยบาย	95
7.3 แนวทางการพัฒนาความร่วมมือภายใต้ IMT-GT	99
7.4 ข้อท้าทายของประเทศไทยในกรอบความร่วมมือ IMT-GT	103
7.5 กระทบพหุภาคีกับแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำ	103
7.6 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	104
บทที่ 8 บทสรุป	115
เอกสารอ้างอิง	119
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ประกอบการโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม	125
ภาคผนวก ข สรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	135
ข 1 สรุปการสัมภาษณ์เชิงลึก ประเทศไทย	135
ข 2 สรุปการสัมภาษณ์เชิงลึก ประเทศอินโดนีเซีย	168
ข 3 สรุปการสัมภาษณ์เชิงลึก ประเทศมาเลเซีย	176
ภาคผนวก ค สรุปการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group)	183
ภาคผนวก ง สรุปผลงานสัมมนาเผยแพร่ผลงาน	194

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.) ขอนำเสนอรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์สำหรับ “โครงการพัฒนาภูมิภาคความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT” ความร่วมมือการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT) ริเริ่มขึ้นในปี 2536* กำหนดพื้นที่พัฒนาร่วมกันระหว่างประเทศทั้งสาม ประกอบด้วย พื้นที่เกือบทั้งหมดของเกาะสุมาตราของอินโดนีเซีย ได้แก่ แคว้นอาแจห์ จังหวัดสุมาตราเหนือ จังหวัดสุมาตราตะวันตก จังหวัดสุมาตราใต้ จังหวัดบังกลู จังหวัดเรียวและจังหวัดจัมบี พื้นที่ทางตอนเหนือและตะวันตกของมาเลเซีย ได้แก่ เคดาห์ เปรัก ปีนัง เพอร์ลิส เซลังงอร์ และกลันตัน และพื้นที่ 8 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ได้แก่ สงขลา ปัตตานี นราธิวาส ยะลา สตูล ตรัง พัทลุง และนครศรีธรรมราช)

ความร่วมมือ IMT-GT กำหนดวิสัยทัศน์ พ.ศ. 2579 (IMT-GT Vision 2036) วางเป้าหมายสามประการ ได้แก่ หนึ่ง ภาคเกษตรที่ยั่งยืน มีส่วนร่วม และนวัตกรรม (Sustainable, inclusive & innovative agriculture sector) สอง ภาคอุตสาหกรรมที่แข่งขันได้ มีนวัตกรรม และมีความรู้ความชำนาญ (Competitive, innovative and advanced industrial base) และสาม การท่องเที่ยวระหว่างกันที่ยั่งยืน ที่มีส่วนร่วมและแข่งขันได้ (Sustainable, inclusive & competitive cross-border tourism) ทั้งนี้ในระดับย่อยลงไป IMT-GT กำหนดเสาหลักเชิงกลยุทธ์ (Strategic Pillars) ออกเป็น 7 เสาหลัก ประกอบด้วย การขนส่งและการเชื่อมโยงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Transport & ICT Connectivity) การอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน (Trade & Investment Facilitation) การท่องเที่ยว (Tourism) อุตสาหกรรมจากฐานเกษตรและภาคเกษตร (Agriculture & Agro-based industry) สินค้าและบริการฮาลาล (Halal Products & Services) สิ่งแวดล้อม (Environment) และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาและวัฒนธรรม (HRD, Education & Culture)

โครงสร้างเนื้อหาของรายงานจำแนกเป็น 8 บท ประกอบด้วย บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 นำเสนอความสำคัญ อุปทาน และผลกระทบภายนอกของน้ำมันปาล์ม บทที่ 3 แสดงห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม บทที่ 4 นำเสนอการค้าผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มระหว่างประเทศ บทที่ 5 แสดงนโยบายอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศสมาชิก IMT-GT บทที่ 6 คือแนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันภายใต้แนวคิด Stan Shih's Smiling Curve, BCG Model และอื่น ๆ บทที่ 7 แสดงแนวทางการพัฒนาความร่วมมืออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในกรอบ IMT-GT และบทที่ 8 บทสรุป

* แนวคิด IMT-GT ริเริ่มขึ้นในปี 2536 โดยอดีตนายกรัฐมนตรีตูน ดกโตร มาฮาดีร์ บิน โมฮามัด แห่งประเทศมาเลเซีย อดีตนายกรัฐมนตรีซูฮาร์โต แห่งประเทศอินโดนีเซีย และ อดีตนายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย แห่งประเทศไทย (CIMT, 2020)

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเป็นอุตสาหกรรมที่มีฐานมาจากพืชเศรษฐกิจคือปาล์มน้ำมันซึ่งมีลักษณะเฉพาะประการหลักคือ ผลจากการตัดจากต้นต้องเข้ากระบวนการของโรงงานภายใน 24 ชั่วโมง ปัจจัยประการนี้จึงส่งผลให้อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ใกล้สวนปาล์ม

ความสำคัญทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนปาล์มในวงกว้างทั้งในมิติจำนวนครัวเรือนที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก และในมิติของพื้นที่ปลูกทางการเกษตรที่มีสัดส่วนที่สูงต่อการใช้พื้นที่เกษตรกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคใต้ รวมทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นที่ตั้งของสามประเทศผู้ผลิตปลูกต้นปาล์มน้ำมันหลักของโลก อันได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ทั้ง 3 ประเทศนี้ได้ร่วมกันก่อตั้งความร่วมมือทางเศรษฐกิจ IMT-GT ขึ้น

ดังนั้นการศึกษาด้วยการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของทั้งสามประเทศจะเป็นพื้นฐานไปสู่การหาโอกาสเพื่อการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของไทย และการกำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศอันนำไปสู่การกำหนดกลไกความร่วมมือภายใต้ IMT-GT โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพรซึ่งเป็นพื้นที่ภาคใต้อันเป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันหลักของประเทศและเป็นพื้นที่เป้าหมายของ IMT-GT

โครงการพัฒนาภูมิภาคความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT เป็นโครงการที่อยู่ภายใต้การกำกับของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลังทำหน้าที่เป็นคณะผู้ดำเนินการวิจัยโครงการนี้และตั้งใจจะดำเนินการวิจัยให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์โครงการต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันระหว่างประเทศ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย
- 2) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนภายใต้กรอบแนวคิด Stan Shih's Smiling Curve และแนวคิด Bio-, Circular, and Green (BCG) Economy Model รวมทั้งกรอบแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) เพื่อกำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศในมิติด้านการค้าระหว่างประเทศและการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร

- 4) เพื่อพัฒนาภูมิภาคความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ความร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT)
- 5) เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ประกอบการดำเนินการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา ของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)

1.3 ผลที่ต้องการได้รับ

กลไกความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT

1.4 ขอบเขตการดำเนินงาน

- 1) ศึกษาวิเคราะห์และทบทวนวรรณกรรม
  - 1.1) ศึกษาวิเคราะห์และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องใน 4 ประเด็นเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ความร่วมมือ IMT-GT
    - ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน
    - ระบบโลจิสติกส์
    - โอกาสในการแข่งขันในตลาดโลก
    - ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน
  - 1.2) ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาความร่วมมือทวิภาคีของไทยกับอินโดนีเซียและมาเลเซีย
- 2) ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าข้ามพรมแดน (Cross-border Value Chains)
- 3) ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการยกระดับมูลค่าการส่งออกปาล์มน้ำมันของไทยตามกรอบแนวคิด Stan Shih's Smiling Curve และแนวคิด BCG Economy Model
- 4) สัมภาษณ์เก็บข้อมูลภาคสนาม และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายในประเทศ (สุราษฎร์ธานี, กระบี่, ชุมพร) ตั้งแต่เกษตรกร ผู้ประกอบการระดับฐานราก วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวนอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยครอบคลุมพื้นที่จังหวัดเป้าหมายที่ศึกษาอย่างน้อย 2 จังหวัด และจัดการประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวนอย่างน้อย 1 ครั้งในพื้นที่จังหวัดเป้าหมายที่ศึกษา โดยมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 25 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรอบด้าน และนำความคิดเห็นมาปรับปรุงเพิ่มเติมในการจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report) พร้อมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางของเจ้าหน้าที่สถาบันที่ร่วมเดินทางครั้งละไม่เกิน 3 คน เช่น ค่าเดินทางโดยสารด้วยเครื่องบิน/รถไฟ/รถโดยสารประจำทาง ค่าเช่าที่พัก ค่าพาหนะเดินทางในพื้นที่ ค่าเชื้อเพลิงและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ
- 5) สัมภาษณ์เก็บข้อมูลภาคสนาม และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในประเทศอินโดนีเซียหรือมาเลเซีย อย่างน้อย 1 ครั้ง โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน นักวิชาการ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน รวมทั้งประสานงานเพื่อเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในประเทศที่ไม่ได้ลงพื้นที่ภาคสนามด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรอบด้านมาพัฒนา

การจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report) พร้อมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางของเจ้าหน้าที่สถาบันที่ร่วมเดินทางครั้งละไม่เกิน 3 คน เช่น ค่าเดินทางโดยสารด้วยเครื่องบิน/รถไฟ/รถโดยสารประจำทาง ค่าเช่าที่พัก ค่าพาหนะเดินทางในพื้นที่ ค่าเชื้อเพลิงและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ

- 6) นำเสนอแผนและรายละเอียดการจัดสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยละเอียดให้สถาบันพิจารณาเห็นชอบ ประกอบด้วย กำหนดการ สถานที่จัดงาน รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง จัดทำร่างคำกล่าวเปิดงานและคำกล่าวต้อนรับของผู้บริหารและคำกล่าวพิธีกรและผู้ดำเนินรายการ เป็นต้น โดยนำเสนอในงวดที่ 2 รายงานวิจัยขั้นกลาง (Interim Report)
- 7) นำเสนอผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะนำเสนอในการสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัย โดยนำเสนอในงวดที่ 3 ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report)
- 8) จัดสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัย ณ โรงแรมระดับไม่น้อยกว่า 3 ดาว จำนวน 1 ครั้ง โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 100 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ภาคเอกชน นักวิชาการ ประชาชนทั่วไป และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 9) จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ซึ่งมีรายละเอียดรวมถึงข้อเสนอแนะการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม สัมมนา และการประชุมของสถาบัน เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้รับจากผลการศึกษาวิจัยโครงการให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการ นักวิชาการ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และประชาชนทั่วไป
- 10) จัดทำรายงานสรุปเชิงนโยบาย (Policy Brief) ทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และจัดทำบทความวิชาการฉบับภาษาอังกฤษสำหรับตีพิมพ์ในวารสารวิชาการต่างประเทศ
- 11) นำเสนอผลการศึกษาทุกงวดงาน รวมทั้งชี้แจงหรือรายงานผลการดำเนินงาน ที่ปรึกษาต้องชี้แจงรายละเอียดการแก้ไขรายงานวิจัยตามข้อคิดเห็นของคณะกรรมการเป็นลายลักษณ์อักษรตามรูปแบบที่สถาบันกำหนด

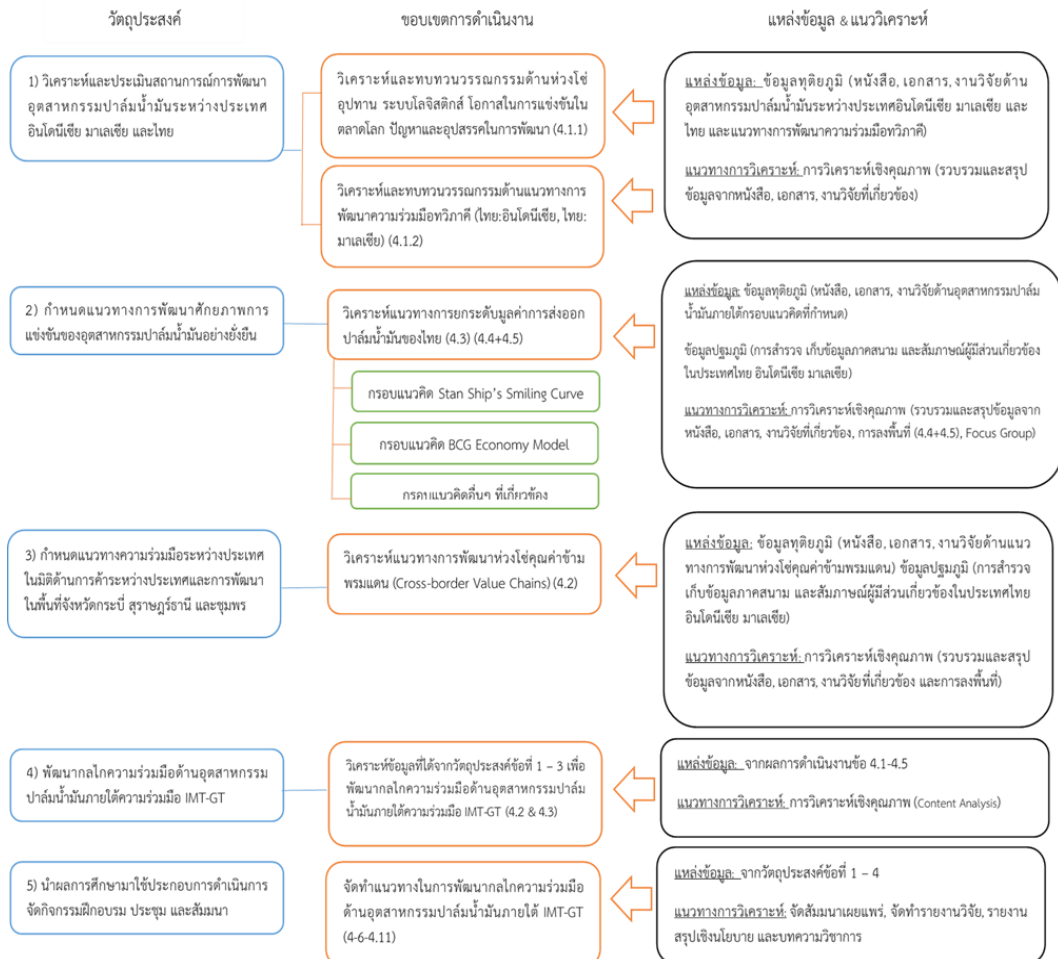
1.5 วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการสำรวจองค์ความรู้ที่ได้รับจากงานศึกษาในอดีตควบคู่กับการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจุบันล่าสุด และนำมาสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ กล่าวคือ เป็นกระบวนการนำผลงานวิจัยจากรายงานการศึกษาต่าง ๆ ที่มีการศึกษาภายใต้ประเด็นเดียวกันและพิจารณาข้อมูลปัจจุบันในกรอบที่ได้จากการจำแนกประเด็น เพื่อหาประเด็นที่จะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT

เมื่อได้กรอบประเด็นจากการสำรวจองค์ความรู้ จะดำเนินการการทวนสอบข้อมูลผลการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพื่อไปสู่การกำหนดแนวทางการร่วมมือระหว่างประเทศในมิติด้านการค้าระหว่างประเทศและการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร และนำไปสู่การพัฒนาหลักความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ความร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT)

1.6 กรอบการศึกษาวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการดำเนินงาน

ที่มา: มุลนิธิสวก.

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) แนวทางพัฒนากลไกความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ความร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT)
- 2) แนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนภายใต้กรอบแนวคิด Stan Shih's Smiling Curve และแนวคิด Bio-, Circular, and Green Economy (BCG) Model รวมทั้งกรอบแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) แนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศในมิติด้านการค้าระหว่างประเทศและการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร

บทที่ 2

ความสำคัญ อุปทาน และผลกระทบภายนอกของน้ำมันปาล์ม

เนื้อหาบทที่ 2 เสนอให้เห็นความสำคัญของน้ำมันปาล์มที่เป็นส่วนผสมสำคัญในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และเป็นพืชที่ธรรมชาติให้มาเพื่อเป็นแหล่งผลิตน้ำมันให้มวลมนุษยชาติได้นำมาซึ่งสินค้ามากมายเต็มเต็มความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์ อุปทานที่ปรากฏในช่วงอดีตที่ผ่านมาสะท้อนการเพิ่มขึ้นของปริมาณผลผลิตและระดับการกระจุกตัวของการผลิตน้ำมันปาล์มหลักของกลุ่มประเทศ IMT-GT ต่อปริมาณผลผลิตรวมของโลก และหัวข้อสุดท้ายนำเสนอประเด็นผลกระทบภายนอกจากการปลูกต้นน้ำมันปาล์มซึ่งกระทบวงกว้างต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไปของมวลมนุษยชาติ รายละเอียดดังต่อไปนี้

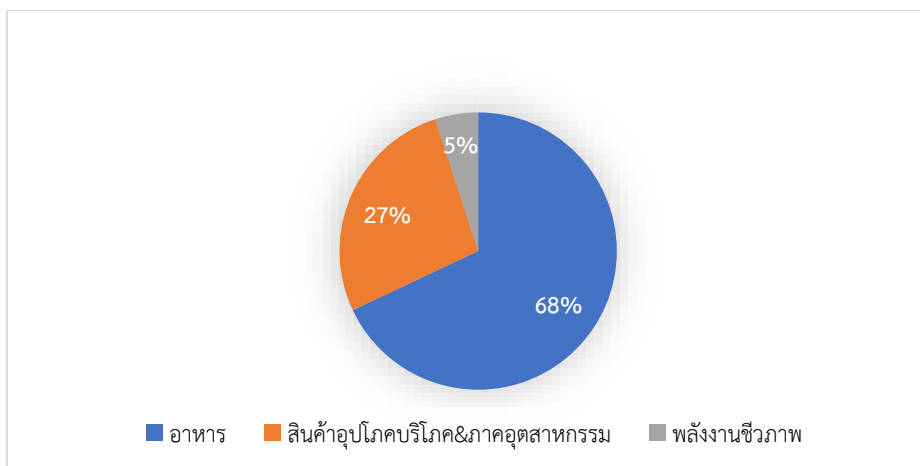
2.1 ความสำคัญและจุดเด่นของน้ำมันปาล์ม

น้ำมันปาล์ม (Palm Oil) เป็นผลผลิตจากทะลายปาล์มสด (Fresh Fruit Bunches; FFB) ความสำคัญของน้ำมันปาล์มและปาล์มน้ำมันมีความน่าสนใจและจุดเด่นในสองมิติ มิติแรกคือ น้ำมันปาล์มเป็นสิ่งป้อนเข้า (Input) หรือวัตถุดิบสำคัญสำหรับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มิติที่สอง ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ปลูกง่ายและให้น้ำมันสูง รายละเอียดดังนี้

2.1.1 น้ำมันปาล์มเป็นสิ่งป้อนเข้าสำคัญของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

น้ำมันปาล์มเป็นสิ่งป้อนเข้า หรือวัตถุดิบสำคัญสำหรับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในลักษณะของสารตั้งต้นที่แปลงสภาพไปสู่สารประกอบอื่น ๆ น้ำมันปาล์มเป็นส่วนผสมสำคัญของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จำแนกเป็น 3 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ อาหาร การใช้ในภาคอุตสาหกรรม และพลังงานชีวภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสองกลุ่มแรกเป็นผลิตภัณฑ์ที่คนต้องใช้ในชีวิตประจำวันตั้งแต่ตื่นนอนถึงเข้านอน

ภาพที่ 2.1 การจำแนกประเภทการใช้้ำมันปาล์มของโลกในปี 2563

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวัด. จากฐานข้อมูล Ritchie, 2020 (เข้าถึง 6 กุมภาพันธ์ 64)

โดยเฉลี่ยผู้บริโภคจะบริโภคน้ำมันปาล์มเฉลี่ยต่อคนประมาณ 28–30 กิโลกรัม¹ ต่อปี โดยภาพรวมเฉลี่ยของทั้งโลกพบโครงสร้างการใช้น้ำมันปาล์ม² ดังนี้

- อาหาร (Foods) ประมาณร้อยละ 68 ของการใช้น้ำมันปาล์มรวมทั้งหมดของโลก น้ำมันปาล์มถูกใช้ในส่วนผสมของอาหารต่าง ๆ ตั้งแต่ มاکารีน ซีอ็อกโกแลต พิซซา ขนมปัง และน้ำมันทำอาหาร (Cooking oils) ตลอดจนขนมขบเคี้ยวของกินเล่นและของหวานต่าง ๆ ซอสปรุงรสต่าง ๆ น้ำสลัด กล่าวได้ว่าร้อยละ 50 ของอาหารบรรจุหีบห่อ (Packaged Food) จะมีส่วนผสมของน้ำมันปาล์ม
- ผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภคส่วนบุคคล (Consumer Product) และการใช้ในภาคอุตสาหกรรม (Industrial Applications) ประมาณร้อยละ 27 ของการใช้น้ำมันปาล์มรวมทั้งหมดของโลก
  - สินค้าอุปโภคบริโภคส่วนบุคคล เช่น สบู่และผลิตภัณฑ์ในห้องน้ำ น้ำยาทำความสะอาดต่าง ๆ และผลิตภัณฑ์ดูแลส่วนตัว (Personal care) เครื่องสำอาง และแปรงผลต่าง ๆ รวมไปถึงเป็นส่วนผสมในอาหารสัตว์เลี้ยงในครัวเรือน
  - การใช้งานในอุตสาหกรรม เช่น สารทำความสะอาดต่าง ๆ
- พลังงานชีวภาพ (Bioenergy) ประมาณร้อยละ 5 ของการใช้น้ำมันปาล์มทั้งหมดของโลก

น้ำมันปาล์ม (Palm Oil) เป็นผลผลิตที่ได้จากทะลายปาล์มสด (Fresh Fruit Bunch; FFB) จำแนกประเภทของน้ำมันออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ หนึ่ง น้ำมันปาล์มจากผลหรืออาจจะเรียกว่าเปลือกหุ้มภายนอก (Mesocarp) และสอง น้ำมันจากเนื้อในของเมล็ด (Palm kernel) รายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 2.2 น้ำมันจากผลปาล์มและน้ำมันจากเนื้อในของเมล็ด

ที่มา: Sehgal & Sharma (2021) หน้า 146 รูปที่ 6.1 (เข้าถึง 6 กุมภาพันธ์ 64)

- น้ำมันจากผล (Palm Fruit) หรือเปลือกหุ้มภายนอก (Mesocarp) น้ำมันที่ได้เรียกว่า น้ำมันจากเนื้อเมล็ดปาล์ม (Palm Oil) หรือเรียกว่า น้ำมันปาล์มดิบ (Crude Palm Oil: CPO) ถูกใช้เป็นส่วนผสมสำคัญในผลิตภัณฑ์ทางอาหารต่าง ๆ

¹ Shehu, Salleh , & Ahmad (2020), “The Sustainable Palm Oil Policies in Malaysian” Journal of Management Theory and Practice, 1, (3): 56-60

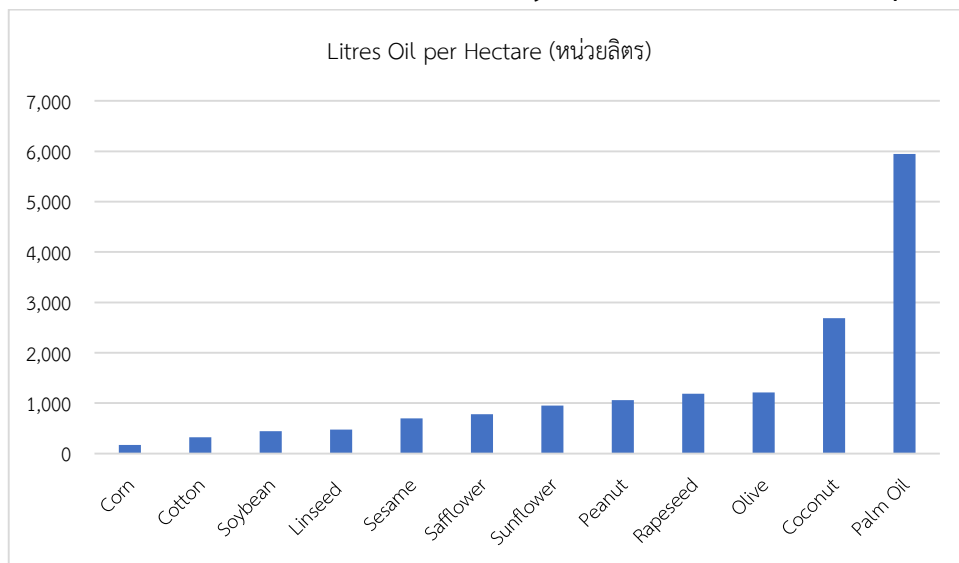
² Ritchie (2020), Palm Oil, Our World in Data และ Meijaard, et al., (2018) “Oil palm and biodiversity: a situation analysis by the IUCN Oil Palm Task Force,” IUCN

- น้ำมันจากเนื้อในของเมล็ด (Palm Kernel) น้ำมันที่ได้เรียกว่า น้ำมันจากเมล็ดในปาล์ม (Palm Kernel Oil: PKO) ถูกใช้ในอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล (Oleochemical Industry) หรือเรียกว่าเป็นส่วนที่ไม่ใช่อาหาร (Non-foodstuffs)

2.1.2 ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ให้น้ำมันสูงและดูแลง่าย

การให้น้ำมันสูงและง่ายต่อการดูแลเป็นจุดเด่นของต้นปาล์มน้ำมัน ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ให้ปริมาณน้ำมันสูงสุดต่อพื้นที่ปลูกเป็นอันดับหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับพืชที่ให้น้ำมันประเภทอื่น ๆ ผลผลิตต่อพื้นที่ปลูกให้ผลคิดเป็น 5 เท่าของ เรพซีด (Rapeseed) และคิดเป็น 13 เท่าของถั่วเหลือง (Soybean) (ดังแสดงภาพที่ 2.3 เปรียบกับพืชน้ำมันอื่น ๆ อีก 11 ชนิด) ทั้งนี้เนื่องจากปาล์มน้ำมันให้ผลตลอดทั้งปีและเป็นพืชที่ทนทานต่อความแตกต่างของสภาพอากาศ (Varieties of the weather) และภัยพิบัติอื่น ๆ (Other calamities) เมื่อเปรียบเทียบกับพืชน้ำมันชนิดอื่น ปริมาณน้ำมันต่อพื้นที่ปลูกที่สูงเป็นสิ่งสะท้อนการลดการใช้ที่ดินอันนำไปสู่การลดการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้อันเป็นผลดีต่อการรักษาระบบนิเวศธรรมชาติและปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ

ภาพที่ 2.3 เปรียบเทียบผลผลิตภาพ (Productivity) ของน้ำมันจากพืชชนิดต่าง ๆ ต่อพื้นที่

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวด. จากฐานข้อมูลหลายแหล่ง (เข้าถึง 18 กรกฎาคม 2564)

ปาล์มน้ำมันจะให้ผลหลังจากปลูกได้ 2-3 ปี และสามารถให้ผลต่อเนื่องเป็นเวลารวม 20-25 ปี หลังจากการปลูกแล้วปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ดูแลง่าย ดังนั้นด้วยจุดเด่นทั้งด้านผลผลิตสูง (High productivity) และต้นทุนการผลิตต่ำ (Low production cost) จึงส่งผลให้น้ำมันปาล์มเป็นน้ำมันพืชที่มีโอกาสทำกำไรได้สูงโดยเปรียบเทียบกับน้ำมันจากพืชประเภทอื่นจนได้สมญานามว่า “เครื่องผลิตน้ำมันธรรมชาติ (Natural oil machine³)”

³ Rival & Levang (2014), Palms of controversies: Oil palm and development challenges, CIFOR

ดังนั้นความสำคัญของปาล์มน้ำมันอันเกิดจากปัจจัยทั้งสองประการนี้ส่งผลให้ปริมาณการปลูกปาล์มขยายอย่างมากและต่อเนื่องดังที่จะนำเสนอในหัวข้อถัดไป (หัวข้อ 2.2 อุปทานของน้ำมันปาล์ม)

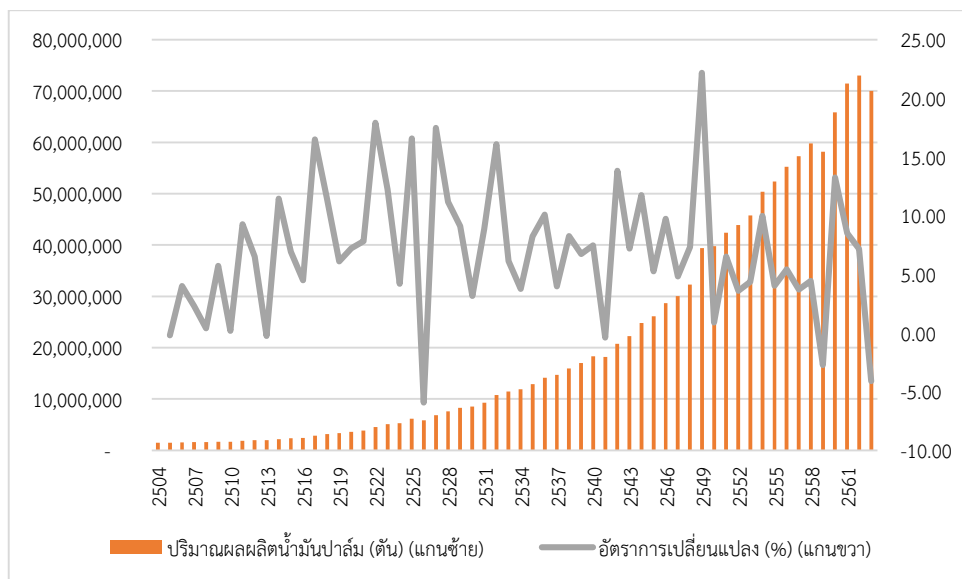
2.2 อุปทานของน้ำมันปาล์ม

2.2.1 อุปทานน้ำมันปาล์มโลก

ตลอดช่วงปี 2504-ปัจจุบัน (ข้อมูลล่าสุด 2563) ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มมีปริมาณเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเกือบทุกปี (ยกเว้นปี 2526 และปี 2559 ที่ลดลงร้อยละ 5.95 และลดลงร้อยละ 2.75 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้าตามลำดับ) ปริมาณผลผลิตในปี 2504 เท่ากับ 1.478 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเป็น 1.669 ล้านตัน และ 2.308 ล้านตัน ในปี 2510 และปี 2515 ตามลำดับ ในปี 2520 เพิ่มขึ้นเป็น 3.561 ล้านตัน ในปี 2530 เพิ่มขึ้นเป็น 8.536 ล้านตัน ในปี 2540 เพิ่มขึ้นเป็น 18.279 ล้านตัน ในปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็น 39.762 ล้านตัน ในปี 2555 และปี 2561 เพิ่มขึ้นเป็น 52.375 ล้านตัน และ 71.453 ล้านตัน ตามลำดับ (ดังแสดงตามภาพที่ 2.4 แกนซ้าย) สองปีท้ายสุด คือปี 2562 และปี 2563 ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มเท่ากับ 73 ล้านตัน และ 70 ล้านตันตามลำดับ

พิจารณาอัตราการการเปลี่ยนแปลงช่วง 15 ปีหลังสุด (2545-2561) เท่ากับร้อยละ 6.62 ต่อปี มีช่วงอัตราการเปลี่ยนแปลงเท่ากับร้อยละ [-2.75, 22.18] และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 5.60 ปีที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างมากคือ ปี 2549 (ร้อยละ 22.18) และปี 2560 (ร้อยละ 13.25) โดยตลอดช่วงนี้มีเพียงปีเดียวที่อัตราการเปลี่ยนแปลงลดลง คือ ปี 2559 (ลดลงเท่ากับร้อยละ 2.75 ต่อปี) และอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยตลอดช่วง ปี 2504-2561 เพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 7.17 ต่อปี (ดังแสดงตามภาพที่ 2.4 แกนขวา)

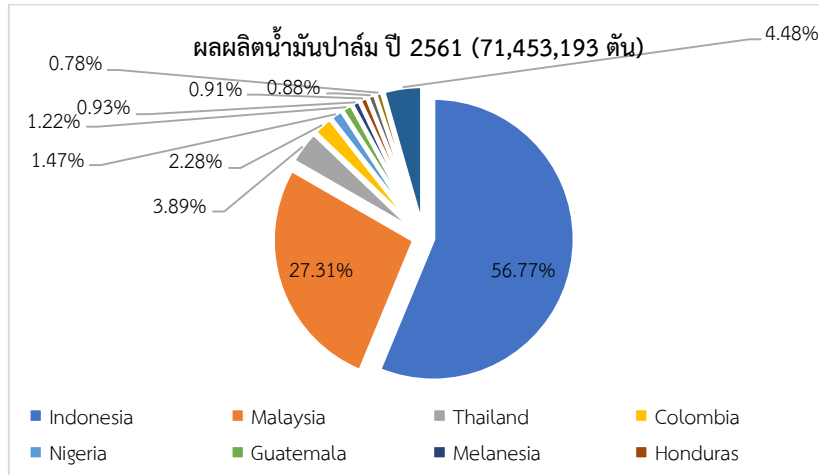
ภาพที่ 2.4 ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มรวมของโลก

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสาค. จากฐานข้อมูล Ritchie, 2020 (เข้าถึง 6 กุมภาพันธ์ 64)

ข้อมูลปีล่าสุด (ปี 2561) ประเทศผู้ผลิตหลักคืออินโดนีเซียและมาเลเซีย อันดับสามคือ ไทย กลุ่มประเทศ IMT-GT มีสัดส่วนผลผลิตน้ำมันปาล์มรวมสามประเทศคิดเป็นร้อยละ 87.97 ของปริมาณผลผลิตรวมของโลกในปี 2561 จำแนกเป็นอินโดนีเซียมีผลผลิตร้อยละ 56.77 มาเลเซียมีร้อยละ 27.31 และไทยมีสัดส่วนร้อยละ 3.89 อันดับสี่ คือ โคลัมเบียมีสัดส่วนร้อยละ 2.28 และไนจีเรียเป็นอันดับห้าด้วยสัดส่วนร้อยละ 1.47 (แสดงดังภาพที่ 2.5)

ภาพที่ 2.5 ประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์ม 10 อันดับแรก และอื่น ๆ ในปี 2561

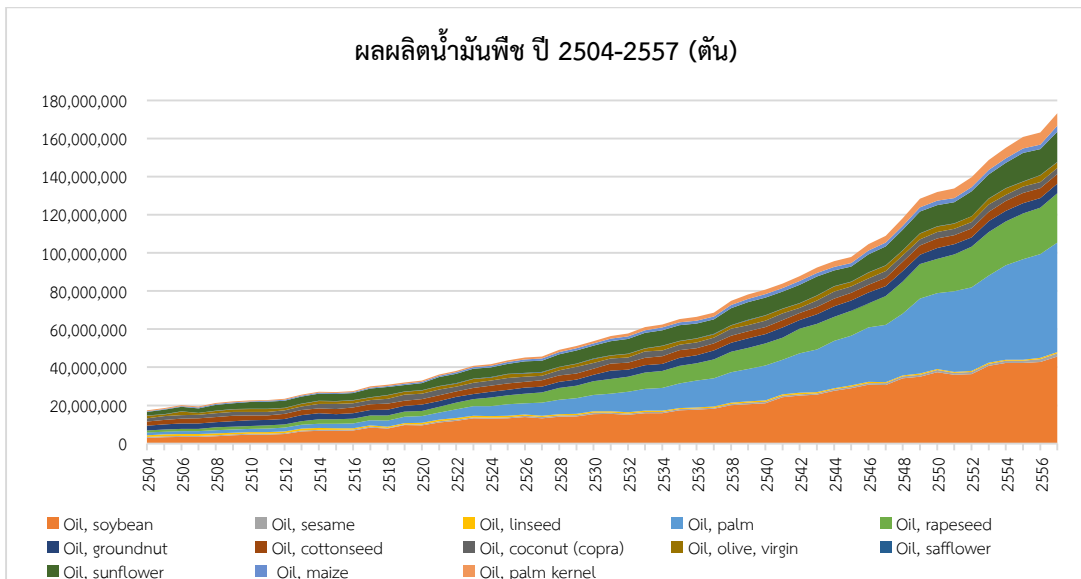

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสาค. จากฐานข้อมูล Ritchie, 2020 (เข้าถึง 6 กุมภาพันธ์ 64)

เมื่อพิจารณาภาพรวมอุปทานน้ำมันพืชอื่น ๆ ตลอดช่วงปี 2504 ปริมาณผลผลิตน้ำมันพืชเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปีอันเป็นผลจากปัจจัยสำคัญคืออุปสงค์ต่อน้ำมันพืชที่เพิ่มขึ้น ปริมาณผลผลิตน้ำมันพืชโลกเพิ่มขึ้น 10 เท่าจากในปี 2504 มีปริมาณเท่ากับ 17.44 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเป็น 173.26 ล้านตัน ในปี 2557 (แสดงดังภาพที่ 2.6)

สัดส่วนของน้ำมันปาล์มต่อน้ำมันพืชทั้งหมดในช่วงปี 2504–2517 มีค่าอยู่ช่วงร้อยละ [7.39, 9.39] และเพิ่มขึ้นต่อเนื่องอย่างรวดเร็วจากในปี 2530 น้ำมันปาล์มมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 15.88 ของปริมาณผลผลิตน้ำมันพืชโลกทั้งหมด เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 26.19 ในปี 2540 เป็นร้อยละ 28.40 ในปี 2550 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 33.09 ในปี 2557

ภาพที่ 2.6 ปริมาณผลผลิตน้ำมันพืชรวมของโลก จำแนกตามประเภทระหว่างปี 2504-2557

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิธรวท. จากฐานข้อมูล Ritchie, 2020 (เข้าถึง 6 กุมภาพันธ์ 64)

2.2.2 อุปทานน้ำมันปาล์มประเทศสมาชิก IMT-GT

2.2.2.1 ภาพรวมปริมาณผลผลิตของโลกและประเทศสมาชิก IMT-GT

ต้นปาล์มน้ำมัน (Oil palm) เป็นพืชเขตร้อนชื้น (Tropical plant) ประเทศที่ปลูกต้นปาล์มน้ำมันกระจายในทวีปต่าง ๆ ทั้งในแอฟริกา (Africa) อเมริกาใต้ (South America) และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia) ความเหมาะสมของสภาพอากาศแบบร้อนชื้นและความเหมาะสมของที่ดินส่งผลให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นพื้นที่ปลูกต้นน้ำมันปาล์มหลักของโลก ปริมาณผลผลิตหลักของโลกกระจุกตัวอยู่ใน 2 ประเทศคือ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ข้อมูลปี 2561 (ข้อมูลล่าสุด) ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มรวมของโลกเท่ากับ 71,453,193 ตัน สัดส่วนของทั้งสองประเทศเท่ากับร้อยละ 56.8 และร้อยละ 27.3 ของปริมาณผลผลิตรวมของโลก ตามลำดับ (รวมสองประเทศหลักเท่ากับร้อยละ 84.1) ทั้งนี้ภาพรวมของปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างมากและต่อเนื่องตลอด 50 ปีที่ผ่านมา (แสดงตามตารางที่ 2.1)

พิจารณาต่อเนื่องจากปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มที่เพิ่มขึ้นทุกปี (แสดงตามภาพที่ 2.3) ดังนั้นเมื่อสัดส่วนของประเทศมีมากขึ้น แสดงถึงปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มของประเทศดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน กลุ่มประเทศ IMT-GT ทั้งสามประเทศล้วนมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น รายละเอียดสำคัญของแต่ละประเทศเป็นดังนี้

(1) อินโดนีเซีย

อินโดนีเซียมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากช่วงปี 2504-2513 เท่ากับร้อยละ [9.6, 11.20] ต่อมาในช่วงปี 2514-2518 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ [11.60, 12.70] ต่อมาในช่วงปี 2524-2528 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ [14.40, 16.90] และต่อมาในช่วงปี 2534-2538 เพิ่มเป็นร้อยละ [22.40, 28.10] ในช่วงปี 2544-2548 เพิ่มเป็นร้อยละ [33.80, 36.80] และในช่วงปี 2559-2561 สัดส่วน

เท่ากับร้อยละ [53.10, 56.80] อินโดนีเซียมีผลผลิตขงนำหน้ามาเลเซียเป็นอันดับหนึ่งในปี 2550 และกลายเป็นประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์มเป็นอันดับหนึ่งต่อเนื้อเรื่องเรื่อยมา

(2) มาเลเซีย

มาเลเซียเป็นประเทศที่มีผลผลิตเป็นอันดับ 1 ต่อเนื่องในช่วงอดีตระหว่างปี 2514-2548 โดยช่วงที่สัดส่วนเพิ่มขึ้น คือ ตั้งแต่ช่วงปี 2509-2513 มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ [11.40, 22.30] และเพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดดตลอดช่วงปี 2514-2528 มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ [26.90, 40.20] ร้อยละ [41.90, 50.60] และร้อยละ [51.90, 56.90] ตามลำดับ และช่วงสัดส่วนเริ่มลดลง คือตั้งแต่ปี 2534 เป็นต้นไป

(3) ไทย

ไทยพบว่าสัดส่วนของผลผลิตน้ำมันปาล์มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากช่วงปี 2504-2513 อยู่ไม่เกินร้อยละ 0.04 ของปริมาณผลผลิตรวมของโลก เพิ่มขึ้นในช่วงปี 2524-2528 เป็นร้อยละ [0.57, 1.17] หลังจากนั้นเพิ่มต่อเนื่องทุกปี โดยในช่วงปี 2534-2538 มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ [1.87, 2.32] ต่อมาช่วงปี 2544-2548 มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ [2.43, 3.14] และต่อมาช่วงปี 2554-2558 มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ [3.07, 3.57] และปีล่าสุด 2561 ไทยมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 3.89

ประเทศผู้ผลิตน้ำมันอื่น ๆ อันดับถัดไปเรียงตามลำดับ ได้แก่ โคลัมเบีย ไนจีเรีย กัวเตมาลา เมลานีเซีย ฮอนดูรัส ปาปัวนิวกินี เอกวาดอร์ บราซิล โกลดีวีร์ กานา แคมเมอรูน คอสตาริกา จีน เปรู ฟิลิปปินส์

ตารางที่ 2.1 ช่วงปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มรวมของโลก (หน่วย: ล้านตัน) และ ช่วงสัดส่วนของอินโดนีเซียและมาเลเซียต่อปริมาณผลผลิตรวมของโลก (%)

ปี	โลก (หน่วย: ล้านตัน)	อินโดนีเซีย (สัดส่วน: %)	มาเลเซีย (สัดส่วน: %)	ไทย (สัดส่วน %)
2504-2508	[1.475, 1.576]	[9.6%, 10.4%]	[6.4%, 9.5%]	0.04%
2509-2513	[1.666, 1.942]	[9.70%, 11.20%]	[11.40%, 22.30%]	[0.03%, 0.04%]
2514-2518	[2.159, 3.131]	[11.60%, 12.70%]	[26.90%, 40.20%]	[0.03%, 0.10%]
2519-2523	[3.322, 5.083]	[12.80%, 14.20%]	[41.90%, 50.60%]	[0.12%, 0.37%]
2524-2528	[5.296, 7.585]	[14.40%, 16.90%]	[51.90%, 56.90%]	[0.57%, 1.17%]
2529-2533	[8.276, 11.449]	[16.30%, 21.10%]	[53.10%, 56.10%]	[1.27%, 1.97%]
2534-2538	[11.879, 19.536]	[22.40%, 28.10%]	[49.00%, 52.30%]	[1.87%, 2.32%]
2539-2543	[17.010, 22.216]	[28.80%, 32.40%]	[45.70%, 50.90%]	[2.35%, 2.75%]
2544-2548	[24.824, 32.255]	[33.80%, 36.80%]	[45.60%, 47.60%]	[2.43%, 3.14%]
2549-2553	[39.408, 45.782]	[44.00%, 48.00%]	[37.10%, 41.90%]	[2.64%, 3.64%]
2554-2558	[50.350, 59.800]	[47.70%, 52.00%]	[33.40%, 37.60%]	[3.07%, 3.57%]
2559-2561	[58.157, 71.453]	[53.10%, 56.80%]	[27.30%, 30.20%]	[3.13%, 3.94%]
2561	71.453193	56.80%	27.3%	3.89%

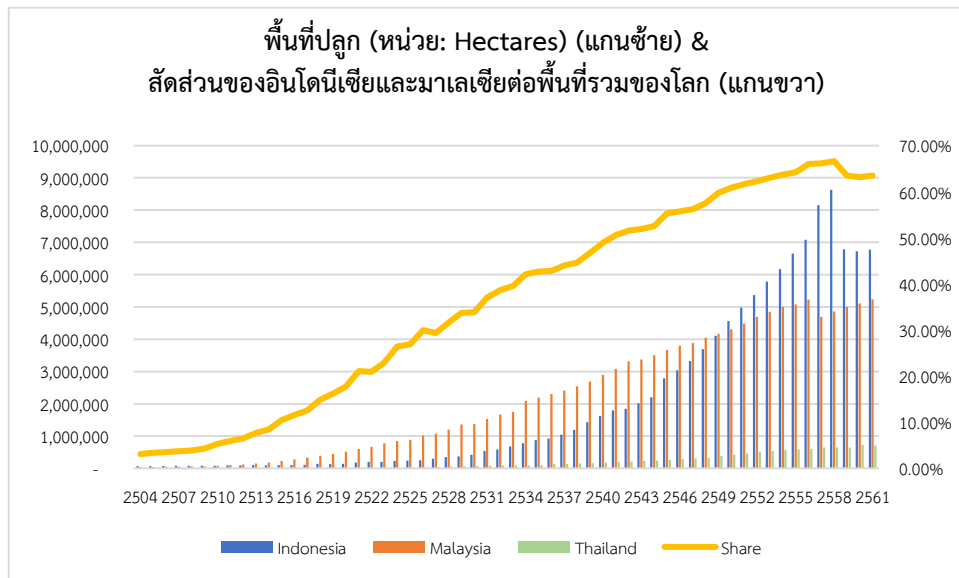
ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวก. จากฐานข้อมูล Ritchie, 2020 (เข้าถึง 6 กุมภาพันธ์ 64)

2.2.2.2 ภาพรวมพื้นที่ปลูกของโลกและประเทศสมาชิก IMT-GT

ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากสองวิธี คือ หนึ่ง ผลผลิตต่อพื้นที่ปลูกที่เพิ่มขึ้น (Yields) และสอง พื้นที่ปลูกต้นปาล์มน้ำมันที่เพิ่มขึ้น ในมิติของพื้นที่ปลูกตลอดช่วง 50 ปีที่ผ่านมาพื้นที่ปลูกรวมของโลกเพิ่มขึ้นจากในช่วงปี 2504-2513 เท่ากับร้อยละ [3.08, 3.62] ล้านเฮกตาร์ (Hectares) (1 เฮกตาร์ เท่ากับ 6.1 ไร่) เป็นร้อยละ [17.54, 20.26] ล้านเฮกตาร์ ในช่วงปี 2554-2561 ทั้งนี้ข้อมูลล่าสุดเพื่อการเปรียบเทียบประเทศผู้ปลูกปาล์มต่าง ๆ ที่คณะผู้ดำเนินงานวิจัยเข้าถึงได้เป็นปี 2561

อินโดนีเซียและมาเลเซียมีพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ข้อมูลปี 2561 พบว่าอินโดนีเซียและมาเลเซียมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 63.5 ของพื้นที่ปลูกรวมของโลก (พื้นที่ปลูกรวมของโลกเท่ากับ 18,917,400 เฮกตาร์) ทั้งนี้ช่วงปี 2504-2561 พบว่า พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันของทั้งอินโดนีเซียและมาเลเซียเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปี แต่อินโดนีเซียมีพื้นที่ปลูกลดลงอย่างมีนัยสำคัญในปี 2559 และคงระดับพื้นที่ปลูกอยู่ช่วงปี 2559-2561 อยู่ในช่วงร้อยละ [6.720, 6.781] ล้านเฮกตาร์ มาเลเซียมีพื้นที่ปลูกลดลงอย่างมีนัยสำคัญในปี 2558 และกลับมาเพิ่มต่อเนื่องในปี 2558-2561 ในมิติของสัดส่วนของพื้นที่ปลูกต่อพื้นที่ปลูกรวมของโลกพบว่า สัดส่วนของอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นตามลำดับ ในขณะที่สัดส่วนของพื้นที่ปลูกของมาเลเซียลดลง (รายละเอียดแสดงดังภาพที่ 2.7)

ภาพที่ 2.7 พื้นที่ปลูกรวมของประเทศสมาชิก IMT-GT และสัดส่วนของอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทยต่อโลก

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวัด. จากฐานข้อมูล Ritchie, 2020 (เข้าถึง 6 กุมภาพันธ์ 64)

2.2.2.3 ภาพรวมพื้นที่ปลูกของไทยและผลผลิตผลปาล์ม ข้อมูลพื้นฐานการปลูกปาล์มน้ำมัน

ภาพรวมปี 2561 ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มของไทยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 4 ของปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มรวมของโลก ในรายละเอียดก่อนจะมาเป็นน้ำมันปาล์มพบว่าไทยมีพื้นที่ปลูกที่ให้ผลเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปีส่งผลให้ผลผลิตผลปาล์มของไทยเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามในมิติผลผลิตต่อไร่ของไทยพบว่าในช่วงปี 2550–2562 ปรากฏลักษณะที่ผันผวน ผลผลิตต่อไร่มีทิศทางเพิ่มขึ้นจากปี 2550–2556 โดยมีผลผลิตต่อไร่สูงสุดในปี 2556 เท่ากับ 3,296 กิโลกรัมต่อไร่ และลดลงต่อเนื่องซึ่งในปี 2562 มีผลผลิตต่อไร่เท่ากับ 2,905 กิโลกรัมต่อไร่ ภาคใต้เป็นภาคที่มีพื้นที่ให้ผลผลิตสูงสุด ข้อมูลปี 2562 คิดเป็นร้อยละ 86.22 ของพื้นที่ให้ผลผลิตทั้งหมดของประเทศ และกระจุกตัวอยู่ในสามจังหวัด ได้แก่ สุราษฎร์ธานี กระบี่ และชุมพร คิดเป็นร้อยละ 23.66 ร้อยละ 20.33 และร้อยละ 18.02 ตามลำดับ และอันดับสี่คือ นครศรีธรรมราช คิดเป็นร้อยละ 11.19 ของพื้นที่ให้ผลผลิตทั้งหมดของประเทศ (ดังแสดงตามตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 ภาพรวมของไทย: พื้นที่ให้ผลผลิตผลผลิตปาล์ม ผลิตต่อไร่ และราคาเฉลี่ย ปี 2550-2562

ปี	พื้นที่ให้ผล (1,000 ไร่)	ผลผลิต (1,000 ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.) (ผลปาล์มน้ำมันทั้งทะเล)
2550	2,663	6,390	2,399	4.07
2552	3,188	8,163	2,561	3.64
2554	3,565	10,760	3,018	5.34
2556	3,773	12,473	3,296	3.54
2558	4,297	12,047	2,905	4.04
2562	5,663	16,408	2,897	2.60
	ชุมพร (18.02%)			
	สุราษฎร์ธานี (23.66%)			
	กระบี่ (20.33%)			
	(ค่าร้อยละของพื้นที่ให้ผลทั้งประเทศ)			

ที่มา: รวบรวมจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564 และกรมการค้าภายใน, 2564 (เข้าถึง 18 กรกฎาคม 2564)

นอกจากนี้ปาล์มน้ำมันยังเป็นพืชเศรษฐกิจการเมืองหลักรายการหนึ่งซึ่งปรากฏมาตรการของรัฐที่เข้ามาแทรกแซงกลไกตลาดในลักษณะต่าง ๆ ต่อเนื่องเรื่อยมาหลายยุคหลายสมัย ปัจจุบัน (สำหรับปีการผลิต 63/64) ปาล์มน้ำมันเป็นหนึ่งในห้ารายการสินค้าเกษตรที่ได้รับการประกันรายได้⁴ รวมไปถึงฝ่ายนิติบัญญัติ (โดยนายสาคร เกี้ยวข้องพรรคประชาธิปัตย์ กับคณะผู้เสนอ) ได้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมัน ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการรับฟังความเห็นของประชาชน⁵

⁴ ไทยรัฐออนไลน์ (2563), กระทรวงพาณิชย์ทุ่ม 7.5 หมื่นล้านบาท ลุยอุ้ม 5 พืชเศรษฐกิจ รองรับ “ประกันราคา”

⁵ สภาผู้แทนราษฎร (2563), ร่างพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมัน (นายสาคร เกี้ยวข้อง พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะผู้เสนอ)

2.2.3 การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการผลิตระหว่างประเทศ IMT-GT

ในมิติประสิทธิภาพเมื่อเปรียบเทียบระหว่าง 3 ประเทศใน IMT-GT พบว่าไทยเป็นรองอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบเทียบกับอินโดนีเซียและมาเลเซีย ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่าพิจารณาจากผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัมต่อไร่) อัตราการสกัดน้ำมัน (Oil Extraction Rate : OER) (ร้อยละ) และพื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ยต่อรายเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม (รายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.3 ประสิทธิภาพเปรียบเทียบการผลิตระหว่างไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย

ประสิทธิภาพ: 2557-2561	ไทย	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย
ผลผลิตต่อไร่ (ตันต่อไร่)	2.7 ตัน	2.9 ตัน	3.3 ตัน
อัตราการสกัดน้ำมัน (OER) (%)	17-18%	20%	22%
พื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ยต่อรายเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม (ไร่ต่อราย)	20-25 ไร่	มากกว่า 200 ไร่	มากกว่า 200 ไร่

ที่มา: รวบรวมผลโดยมูลนิธิสาค. จากฐานข้อมูลสรุปจาก Sowcharoensuk (2020)

2.3 ผลกระทบภายนอก

ภาพรวมผลกระทบภายนอกทางลบจากกระบวนการผลิตปาล์มน้ำมัน

การขยายพื้นที่ปลูกส่งผลและก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกทางลบ (Negative Externality) ในประเด็นต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Cost) และต้นทุนทางสังคม (Social Cost) ในหลายประเด็นและส่งผลกระทบในวงกว้าง อย่างไรก็ตาม ระดับความรุนแรงของประเด็นเหล่านี้เกิดขึ้นในประเทศอินโดนีเซียเป็นหลัก และส่งผลให้อินโดนีเซียกลายเป็นคู่กรณีกับเวทีโลกโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งเป็นตลาดผู้บริโภคหลักของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่มีน้ำมันปาล์มเป็นส่วนประกอบ สำหรับมาเลเซียประเด็นผลกระทบภายนอก⁶ไม่ได้น้อยไปกว่าอินโดนีเซียแต่ระดับความรุนแรงโดยเปรียบเทียบน้อยกว่าอินโดนีเซียมาก สำหรับไทยไม่ได้มีปัญหาในประเด็นเหล่านี้ จำแนกประเด็นผลกระทบภายนอกทางลบออกได้ดังต่อไปนี้⁷

- 1) การทำลายป่าอนุรักษ์ (Deforestation) ส่งผลเสียต่อป่าดงดิบดั้งเดิม (Virgin forests) และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ทรงคุณค่าต่าง ๆ (High conservation value) ผลการศึกษาเชิงประจักษ์แสดงการสูญเสียพื้นที่ป่าอันเกิดจากการขยายพื้นที่ปลูกในระหว่างช่วงปี 2544–2559 คิดเป็นร้อยละ 23 ของพื้นที่ความเสียหายทั้งหมด⁸

⁶ Alam, Er., & Fegum (2015) “Malaysian oil palm industry: Prospect and problem” Journal of Food, Agricultural & Environment, 13 (2): 143-148

⁷ Lyones-White & Knight (2018) “Palm oil supply chain complexity impedes implementation of corporate no-deforestation commitments” Global Environmental Change, 50: 303-313 และ Khor, (2011) “The oil palm industry bows to NGO campaigns”. Lipid Technol, 23: 102-104.

⁸ Austin, Schwantes, Gu, & Kasibhatla (2019) “What causes deforestation in Indonesia?” Environmental Research Letters, 14, 2

- 2) การทำลายป่าและหลายครั้งเกิดไฟป่าในพื้นที่อนุรักษ์ (Forests) และในพื้นที่ป่าพรุ (Peatlands) นำมาสู่การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) สิ่งมีชีวิตในป่า (Wildlife) และบริการจากระบบนิเวศ (Ecosystem Services)⁹
- 3) การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas Emissions) และอันตรายจากหมอกควัน (Haze hazards) อันเกิดจากการเผาถางเพื่อเตรียมการปลูก
- 4) การใช้ปุ๋ยเคมีซึ่งก่อให้เกิดมลพิษ (Pollution) ทำให้เกิดสารตกค้างที่สามารถแพร่กระจายไปยังบริเวณโดยรอบจากการชะไหลของน้ำ
- 5) ความขัดแย้งระหว่างชุมชน (Community) และเอกชนที่ขยายพื้นที่ปลูกขนาดใหญ่ (Plantation) ต่อการใช้และการเป็นเจ้าของที่ดินในการปลูก
- 6) การทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐในการจัดหาที่ดิน

อย่างไรก็ตามในสายตาประชาคมโลกผลกระทบภายนอกทางลบข้างต้นเหล่านี้เกิดขึ้นในประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียเป็นหลัก ส่งผลให้ผลผลิตน้ำมันปาล์มจากทั้งสองประเทศนี้กลายเป็นเป้าโจมตีในเวทีระหว่างประเทศ ในส่วนของไทยระดับของผลกระทบภายนอกไม่เป็นประเด็นในเวทีระหว่างประเทศและในความเป็นจริงการปลูกปาล์มของไทยไม่ได้มีผลกระทบภายนอกมากเท่ากับอินโดนีเซียและมาเลเซีย

ประเด็นผลกระทบภายนอกเป็นที่มาของการพัฒนาร่วมกันไปสู่ “น้ำมันปาล์มที่ยั่งยืน (Sustainable Palm Oil)” อย่างไรก็ตามรูปแบบของการวัดความยั่งยืนยังไม่เป็นฉันทามติทั้งโลก หน่วยงานของแต่ละประเทศและระหว่างประเทศต่าง ๆ นำเสนอมาตรฐานของตนออกมาแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม The Roundtable Sustainable Palm Oil (RSPO) มีน้ำหนักมากที่สุดในโลก

⁹ Meijaard, et al., (2018) “Oil palm and biodiversity: a situation analysis by the IUCN Oil Palm Task Force,” IUCN

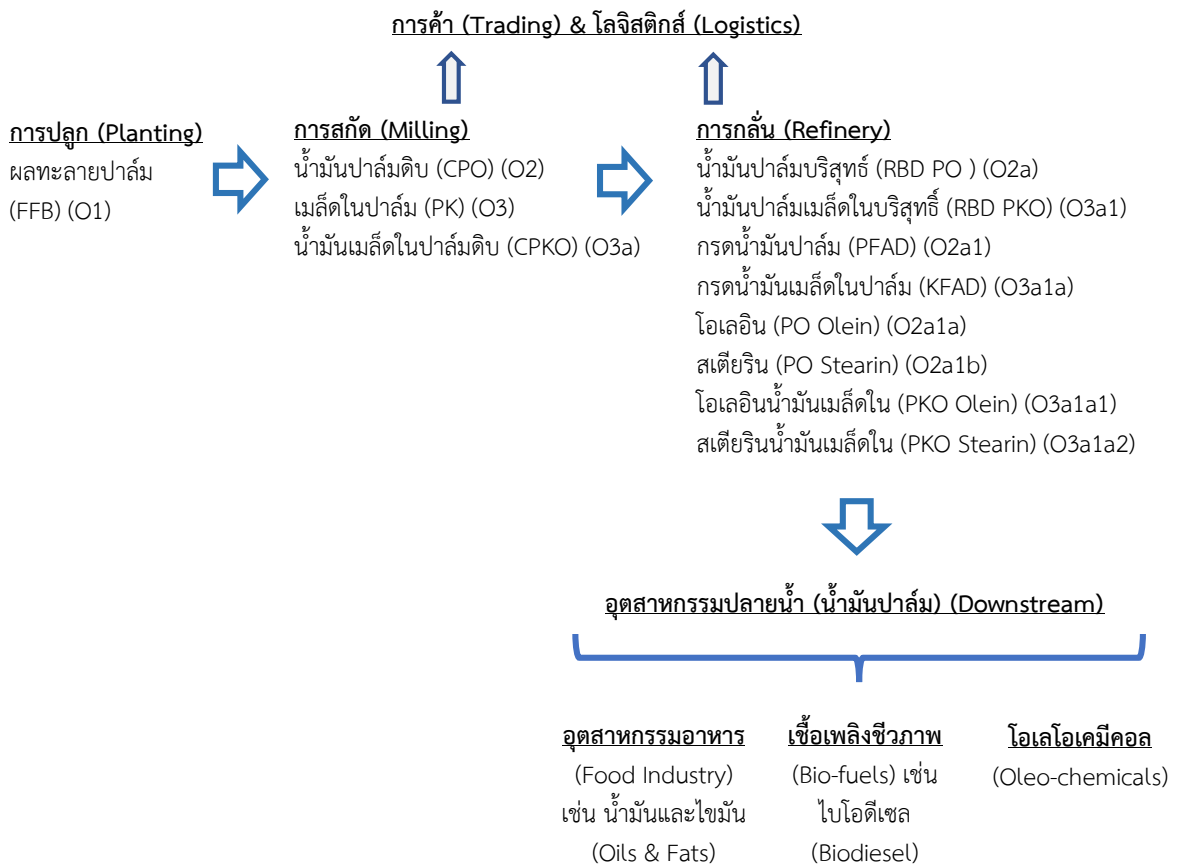
บทที่ 3

ห่วงโซ่อุปทานและระบบโลจิสติกส์อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

3.1 ภาพรวมห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

ภาพรวมห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มพิจารณาตามผลผลิต (Output) พบว่าห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทยมีลักษณะตามลำดับขั้นเป็นไปในลักษณะเดียวกัน กล่าวอีกนัยหนึ่งไม่มีความแตกต่างกัน ห่วงโซ่อุปทานเรียงลำดับเริ่มต้นจากการปลูก (Planting) การสกัด (Milling) การกลั่น (Refinery) และอุตสาหกรรมปลายน้ำ (Downstream) รายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 3.1 ภาพรวมห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มพิจารณาผลผลิต (Output)

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสาค.

ต้นน้ำคือการปลูกได้ผลผลิตคือ ผลทะลายปาล์ม (FFB) กลางน้ำคือการสกัดได้ผลผลิตคือ น้ำมันปาล์มดิบ (Crude Palm Oil; CPO) และเมล็ดในปาล์ม (Kernal) โดยเมล็ดในปาล์มจะถูกนำไปสกัดให้ได้น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ (Crude Palm Kernal Oil; CPKO) สำหรับปลายน้ำคือการนำน้ำมันดิบไปกลั่นได้ผลผลิตเป็นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ได้แก่ น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ (Refined, Bleached and Deodorized Palm Oil; RBD PO) และน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์จะได้กรดน้ำมันปาล์ม (Palm Fatty

Acid Distillate; PFAD) และน้ำมันเมล็ดในปาล์มบริสุทธิ์ (Refined, Bleached and Deodorized Palm Kernel Oil; RBD PKO) และกรดน้ำมันเมล็ดในปาล์ม (Kernal Fatty Acid Distillate; KFAD) ตามลำดับ เมื่อกลับในระดับต่อไปจะได้โอเลอิน (PO Olein) สเตียรีน (PO Stearin) โอเลอินน้ำมันเมล็ดใน (PKO Olein) และสเตียรีนน้ำมันเมล็ดใน (PKO Stearin) รายละเอียดดังนี้

3.1.1 การปลูก (Planting)

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ปลูกได้ดีในพื้นที่ที่มีภูมิอากาศร้อนชื้น ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ต้องการน้ำมากและแสงแดดจัด แต่การดูแลทำได้โดยไม่ง่าย ต้นปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่เมื่ออายุ 2-3 ปีขึ้นไปก็สามารถเก็บเกี่ยวผลปาล์มทะเลาะได้ และเก็บผลได้ต่อเนื่อง 25-30 ปี การเก็บเกี่ยวคัดเลือกปาล์มทะเลาะสุกซึ่งสังเกตได้จากสีของผลปาล์มทะเลาะ ซึ่งจะเปลี่ยนเป็นสีส้มและผลที่สุกจะร่วงหล่นลงบนดิน (เรียกสั้น ๆ ว่า “ลูกร่วง”) ผลดังกล่าวให้ถือเป็นผลปาล์มสุกที่สามารถใช้ได้

ในเชิงต้นทุนจำแนกเป็นสองหมวด หมวดแรกคือ ต้นกล้าปาล์มเป็นต้นทุนคงที่ และหมวดที่สองคือต้นทุนแปรผันซึ่งส่งผลต่อผลผลิต ได้แก่ ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ค่าปุ๋ย ค่าแรงงาน และอื่น ๆ

3.1.2 การสกัด (Milling)

การสกัดเป็นกระบวนการแปรรูปผลทะเลาะปาล์มสด (Fresh Fruit Bunch; FFB) ไปสู่ผลผลิตหลัก คือ น้ำมันปาล์มดิบ (Crude Palm Oil; CPO) มีลักษณะเป็นของเหลวสีน้ำตาล และผลผลิตรองคือ เมล็ดในปาล์ม (Palm Kernal; PK) โดยนำไปสู่การสกัดเป็นน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ (Crude Palm Kernal Oil; CPKO) มีลักษณะเป็นของเหลวสีคล้ายน้ำมันพืชสำหรับรับประทาน และกากเมล็ดในปาล์ม (Palm Kernal Cake; PKC)

3.1.3 การกลั่น (Refinery)

การผลิตชั้นปลายน้ำปาล์มน้ำมัน คือการนำน้ำมันปาล์มดิบมากลับเป็นผลผลิตชั้นที่ 1 คือ น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์และกรดน้ำมันปาล์ม โดยจำแนกเป็นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ (RBD PO) กรดน้ำมันปาล์ม (PFAD) น้ำมันปาล์มในเมล็ดบริสุทธิ์ (RBD PKO) และกรดน้ำมันปาล์มในเมล็ด (KFAD) และผลผลิตชั้นที่ 2 คือโอเลอิน (PO Olein) สเตียรีน (PO Stearin) โอเลอินน้ำมันในเมล็ดในปาล์ม (PKO Olein) และสเตียรีนน้ำมันในเมล็ดในปาล์ม (PKO Stearin) การกลั่นถือเป็นขั้นกลางน้ำ ทั้งนี้ประเภทของวิธีการกลั่นเป็นตัวแยกประเภทของผลผลิตที่ได้จากการกลั่นจำแนกประเภทการกลั่นออกเป็นสามวิธี คือ Fractionation, Physical Refining, และ Chemical Refining¹¹

3.1.4 อุตสาหกรรมปลายน้ำ (Downstream)

สารต่าง ๆ จากการกลั่นเป็นสิ่งป้อนเข้า (Input) เพื่อเป็นสารตั้งต้นสำหรับอุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพ และอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล อุตสาหกรรมปลายน้ำเหล่านี้นำมาซึ่งผลิตภัณฑ์จำนวนมากและสร้างมูลค่าเพิ่มมหาศาล รายละเอียดดังนี้

¹¹ ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2560), โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลจากปาล์มน้ำมัน, หน้า 4-26

3.1.4.1 อุตสาหกรรมอาหาร

น้ำมันปาล์มดิบ (CPO) และน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ (CPKO) เป็นสิ่งป้อนเข้า (Input) ของการผลิตอุตสาหกรรมอาหาร ได้แก่ น้ำมันพืช (น้ำมันทอด น้ำมันปรุงอาหาร) มากارين วานาสปาดิ ไอศกรีม ครีมเทียม เนยขาว เนยโกโก้ ขนมหั้ว ขนมหั้ว และอื่น ๆ อีกมากมาย

3.1.4.2 อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพ

ไบโอดีเซล หรือที่เรียกว่า B100 ซึ่งสามารถใช้ทดแทนน้ำมันดีเซล คือ เชื้อเพลิงเหลว ที่ผลิตจากไขมันพืช ไขมันสัตว์ หรือสาหร่ายขนาดเล็ก รวมถึงน้ำมันที่ใช้แล้วจากการปรุงอาหาร ซึ่ง ล้วนเป็นสารประกอบอินทรีย์ประเภทไตรกลีเซอไรด์ โดยผ่านกระบวนการทรานเอสเทอร์ริฟิเคชัน (Trans-esterification) หรือการเติมแอลกอฮอล์ เช่น เมทานอลหรือเอทานอล และมีตัวเร่งปฏิกิริยา เช่น โซเดียมไฮดรอกไซด์ ภายใต้ภาวะอุณหภูมิสูง เพื่อเปลี่ยนไขมันให้เป็นเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมัน (Fatty acid methyl ester) หรือเอทิลเอสเทอร์ของกรดไขมัน (Fatty acid ethyl ester) ใน ประเทศไทยซึ่งไบโอดีเซลผลิตมาจากปาล์มน้ำมันเป็นหลัก

3.1.4.3 อุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล

ปลายทางของอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล คือ สินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ กระบวนการทางเคมีภายในการผลิตของอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลก่อให้เกิดผลผลิตซึ่งถูกใช้เป็น วัตถุดิบหรือสิ่งป้อนเข้า (Input) เพื่อใช้เป็นส่วนผสมในสินค้าอุปโภคบริโภคสำเร็จรูปต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์ ทางเคมีเหล่านี้แบ่งเป็นระดับกลางน้ำและปลายน้ำของโอเลโอเคมีคอล

- ระดับกลางน้ำโอเลโอเคมีคอล ได้แก่ กรดไขมันประเภทต่าง ๆ เอสเทอร์ของ กรดไขมัน แอลกอฮอล์ของกรดไขมัน กลีเซอริน
- ระดับปลายน้ำโอเลโอเคมีคอล ได้แก่ สารอนุพันธ์ของกรดไขมันและของ แอลกอฮอล์ อีท็อกซิเลทของแอลกอฮอล์ อีท็อกซิเลทของเอสเทอร์ เอมีนและ อนุพันธ์ของเอมีน อาไมด์และอนุพันธ์ของอาไมด์ กลีเซอรินบริสุทธิ์และอนุพันธ์ ของกลีเซอริน โพรพิลีนไกลคอล และเอทิลีนไกลคอล กรดอะคริลิก อะครีโลไน ไตร์ อะโครลีน เป็นต้น

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์และสัดส่วนของน้ำมันปาล์มที่ใช้ในการผลิต 1 หน่วยสินค้า เช่น น้ำมันทำอาหาร (Cooking oil) 1 หน่วย ประกอบด้วย Olein 0.5 หน่วย มากارين 1 หน่วย ประกอบด้วย Stearin 0.10 หน่วย RBD PO 0.60 หน่วย และ CPKO 0.30 หน่วย สบู่ 1 หน่วย ประกอบด้วย Stearin 0.4 หน่วย RBD PO 0.40 หน่วย CPO 0.10 หน่วย และ CPKO 0.10 หน่วย และไบโอดีเซล 1.14 หน่วย ทำจาก CPO 1.0 หน่วย เป็นต้น

ตารางที่ 3.1 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์และสัดส่วนของน้ำมันปาล์มในการผลิต 1 หน่วยสินค้า

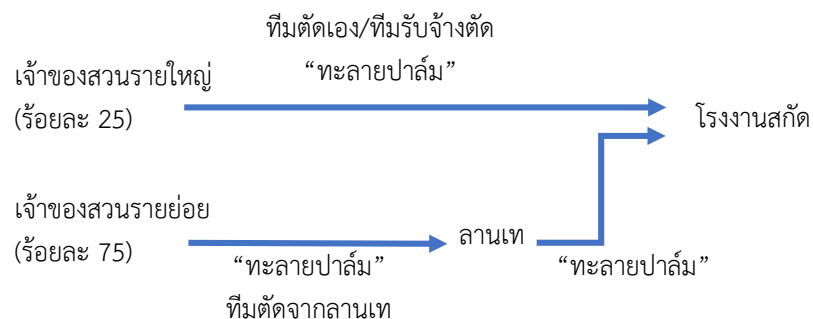
ผลิตภัณฑ์	สัดส่วนต่อการผลิตสินค้า 1 หน่วย					คำอธิบาย
	Olein	Stearin	RBD PO	CPO	CPKO	
น้ำมันทำอาหาร	0.50					น้ำมันทำอาหาร 1 หน่วย ประกอบด้วย Olein 0.5 หน่วย
มาการีน		0.10	0.60		0.30	มาการีน 1 หน่วย ประกอบด้วย Stearin 0.10 หน่วย RBD PO 0.60 หน่วย และ CPKO 0.30 หน่วย
สบู		0.40	0.40	0.10	0.10	สบู่ 1 หน่วย ประกอบด้วย Stearin 0.4 หน่วย RBD PO 0.40 หน่วย CPO 0.10 หน่วย และ CPKO 0.10 หน่วย
อาหารสัตว์		0.10				อาหารสัตว์ 1 หน่วย ประกอบด้วย Stearin 0.10 หน่วย
ไบโอดีเซล				1.15		ไบโอดีเซล 1.14 หน่วย ทำจาก CPO 1.0 หน่วย

ที่มา: ถอดความและตีความโดยมูลนิธิสวก. จาก Suksa-ard & Raweewan (2013) ตารางที่ 1 หน้า 17 และ รวบรวมจากกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (2563) หน้า 15

3.2 ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทย

ห่วงโซ่อุปทานของไทยในเชิงผลผลิต (Output) ไม่ได้แตกต่างจากภาพรวมห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม (ตามภาพที่ 3.1) จุดเฉพาะเจาะจงของไทยในการแสดงห่วงโซ่อุปทาน คือ ผู้ประกอบการ (Entrepreneurs) หรือผู้เล่น (Players) ประกอบด้วย เจ้าของสวนปาล์ม ลานเท โรงงานสกัด และโรงงานกลั่น เนื้อหาส่วนนี้จำแนกตามประเภทผู้ประกอบการและนำเสนอบทสรุปเป็นหัวข้อสุดท้าย รายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 3.2 บทบาทของลานเทในห่วงโซ่อุปทานของไทย

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวก. จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและดาร์ริน รุ่งกลิ่น และคณะ, (2561)

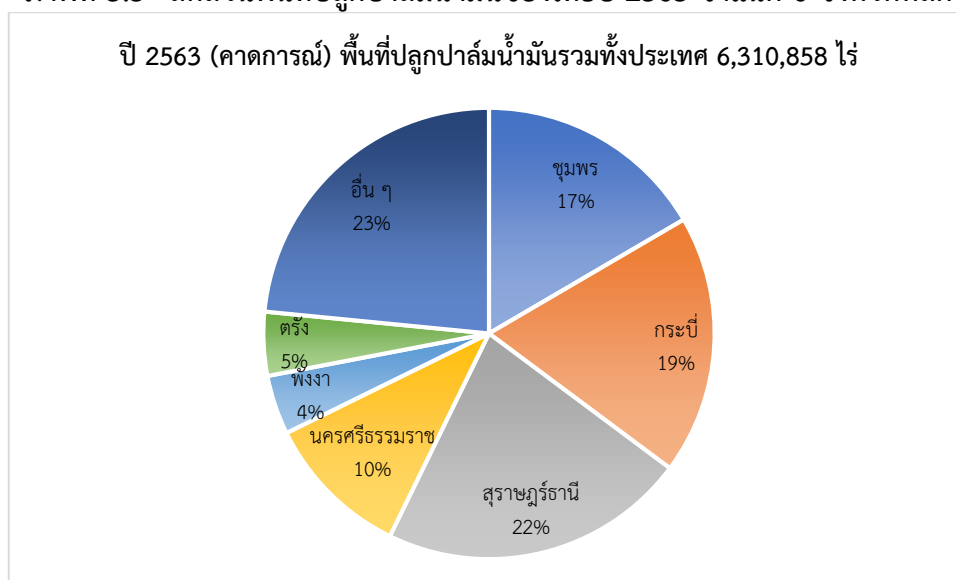
3.2.1 เจ้าของสวนปาล์ม/พื้นที่ปลูก

เจ้าของสวนปาล์มของไทยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยคิดเป็นร้อยละ 75 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด ในขณะที่รายใหญ่คิดเป็นร้อยละ 25 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด รายย่อยมีที่ดินประมาณ 20–30 ไร่ ประเภทของเจ้าของสวนแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ รายย่อย รายใหญ่ที่ไม่มีโรงงาน และรายใหญ่ที่มีโรงงาน

การตัดผลทะลายปาล์มน้ำมันของเจ้าของสวนปาล์มทำในสามลักษณะ คือ เจ้าของสวนตัดเอง เจ้าของสวนจ้างทีมตัด (ทั้งจ้างเป็นพนักงานประจำสำหรับเจ้าของสวนขนาดใหญ่ และจ้างเป็นครั้งสำหรับเจ้าของสวนขนาดเล็ก) และเจ้าของสวนจ้างทีมตัดของลานเท หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของสวนปาล์มโดยตรง คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)

ข้อมูลปี 2563 พื้นที่ปลูกปาล์มทั่วประเทศ (ใช้นิยามเนื้อที่ไม้ยืนต้น) เท่ากับ 6,310,858 ไร่ การปลูกกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ สุราษฎร์ธานี กระบี่ ชุมพร และกระจายอีกในอีก 3 จังหวัด คือ นครศรีธรรมราช พังงา และตรัง โดยทั้ง 6 จังหวัดมีพื้นที่ปลูกรวมคิดเป็นร้อยละ 76.55 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมดของประเทศ แสดงดังตารางต่อไปนี้

ภาพที่ 3.3 สัดส่วนพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันของไทยปี 2563 จำแนก 6 จังหวัดหลัก

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวัด. จาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2563)

ตารางที่ 3.2 พื้นที่ให้ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้ และมูลค่าผลผลิตรวม

ปี	พื้นที่ให้ผล (ล้านไร่)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)	ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)	มูลค่าผลผลิตรวม (หมื่นล้านบาท)
2540	1.11	2.32	2.17	0.56
2541	1.28	1.96	3.37	0.85
2542	1.35	2.54	2.20	0.75
2543	1.44	2.33	1.66	0.56
2544	1.52	2.70	1.20	0.49
2545	1.64	2.43	2.30	0.92
2546	1.80	2.73	2.34	1.15
2547	1.93	2.68	3.11	1.61
2548	2.03	2.47	2.76	1.38
2549	2.37	2.83	2.39	1.60
2550	2.66	2.40	4.17	2.66
2551	2.89	3.21	4.23	3.92
2552	3.19	2.56	3.64	2.97
2553	3.39	2.43	4.26	3.50
2554	3.57	3.02	5.34	5.76
2555	3.70	3.06	4.91	5.56
2556	3.77	3.30	3.54	4.40
2557	4.12	3.06	4.27	5.38
2558	4.32	2.87	4.04	5.01
2559	4.52	2.58	5.41	6.31
2560	4.98	2.90	4.10	5.92
2561	5.35	2.90	3.11	4.82
2562	5.66	2.90	2.60	4.27
2563	6.31	2.66	4.27	7.17

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ: ผลผลิตรวมทั้งปี (ตัน) = พื้นที่ให้ผล (ล้านไร่) * ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)

พื้นที่ปลูกของไทยมีการขยายตัวมากขึ้นทุกปี หากย้อนกลับไปที่ 2540 พื้นที่ปลูกมีเพียง 1.11 ล้านไร่ การขยายตัวต่อเนื่องระหว่างช่วง 2540 – 2563 ทุกปี แต่ระดับผลผลิตต่อไร่มีความไม่สม่ำเสมอบางปีสูงบางปีต่ำ ค่าช่วง (Range) เท่ากับ [1.96, 3.30] ตันต่อไร่ ในปี 2560 มีระดับเท่ากับ 2.90 ตันต่อไร่เป็นระดับที่เท่ากับปี 2561 และ 2662 จุดนี้สะท้อนถึงคุณภาพการดูแลสวนของเจ้าของสวนและคุณภาพพื้นที่ปลูก ระดับผลผลิตต่อไร่ลดลงในปี 2563 เหลือเพียง 2.66 ตันต่อไร่และเมื่อพิจารณามูลค่าตลาดปาล์มน้ำมันจากข้อมูลปี 2562 พบว่ามีมูลค่ารวมเท่ากับ 42,700 ล้านบาท และในปี 2563 มีมูลค่ารวมเท่ากับ 71,700 ล้านบาท

อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกพบว่าพื้นที่ปลูกปาล์มอยู่ในเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกปาล์มทั้งหมด 4.66 ล้านไร่ จากทั้งหมด 6.310 ล้านไร่ (ปี 2563) คิดเป็นร้อยละ 73.85 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงพืชเศรษฐกิจทางเลือกชนิดอื่นพบว่ายางพาราเป็นพืชที่ปลูกในพื้นที่เหมาะสมกับการปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุด¹²

ในระดับพื้นที่ของไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ปลูกขนาดเล็กคิดเป็นร้อยละ 75 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด พบข้อมูลพื้นฐานและต้นทุนการผลิตจากการสำรวจระหว่างช่วงปี 2548–2558 รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.3 ข้อมูลพื้นฐานการปลูกปาล์มน้ำมัน (สุราษฎร์ธานีและกระบี่) และต้นทุนเฉลี่ยของภาคใต้

รายการ	ข้อมูลพื้นฐาน
ลักษณะการประกอบอาชีพ	อาชีพหลัก: ทำสวนปาล์มน้ำมัน อาชีพรอง: ทำสวนยางพารา ค่าขาย ธุรกิจส่วนตัว
แหล่งเงินทุนที่ใช้ปลูกปาล์มน้ำมัน	ส่วนใหญ่: เงินส่วนตัว กู้ ธ.ก.ส. ส่วนน้อย: กู้สัจจะออมทรัพย์หมู่บ้าน
การให้ความช่วยเหลือผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน	ภาครัฐและเอกชนให้คำแนะนำความรู้การจัดการสวนและพันธุ์
พันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ปลูก	พันธุ์ลูกผสมเทเนอรา
แหล่งรับซื้อ	ส่วนใหญ่: ลานเทอริสระ & รองลงมา: ลานเทโรงงาน/สหกรณ์
ต้นทุน (ปี 2548-2558)	ต้นทุนแปรผัน (7,160.73) ต้นทุนคงที่ (1,531.94) ต้นทุนรวมต่อไร่ (8,692.67) ต้นทุนรวม (2.77 บาทต่อกก.) ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย (3,141.78 กก.ต่อไร่) สรุป ราคาบาทต่อกก. = 4.43

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสืพาค. จากฐานข้อมูลสรุปจาก สวก., (2560) จากตารางที่ 6 และตารางที่ 7

ตัวอย่างสวนขนาดใหญ่ของไทย

- บริษัทนิวนาอิน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) มีสวนในจังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง ปี 2563 มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 37,316 ไร่ (5,970.6 เฮกตาร์) เป็นพื้นที่ให้ผลผลิตเป็นร้อยละ 94.55 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด บริษัทเริ่มปลูกตั้งแต่ปี 2512 และปลูกทดแทนต้นปาล์มเก่า (Replanting) ในปี 2535 บริษัทปลูกทดแทนต้นปาล์มเก่าด้วยปาล์มใหม่ประมาณร้อยละ 4 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมดต่อปี บริษัทนี้ได้รับใบรับรอง CSPO (Certified Sustainable Palm Oil) ตามมาตรฐาน RSPO
- บริษัทสหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) มีพื้นที่รวม 28,580 ไร่
- บริษัทชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) มีพื้นที่รวมราว 20,000 ไร่
- บริษัทพืธานปาล์มพัฒนา จำกัด มีพื้นที่มากกว่า 10,000 ไร่

¹² สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตผลทางการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร (2561), โครงการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายการบริหารจัดการอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันแบบครบวงจรตาม BCG Model

เมล็ดพันธุ์ปาล์มและต้นกล้าปาล์มสามารถผลิตขึ้นภายในประเทศทั้งจากภาครัฐและเอกชน เช่น บริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) บริษัท ลำสูง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ปาล์มและต้นกล้า และศูนย์วิจัยของหน่วยงานรัฐ นอกจากนี้ฤดูกาลส่งผลต่อปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาด ในรอบปีจะมีช่วงที่ผลผลิตออกมามาก ปานกลาง และน้อย ดังต่อไปนี้

- ช่วงผลผลิตออกมามาก ช่วงเดือน มีนาคม-เมษายน และช่วง เดือนกันยายน-ตุลาคม
- ช่วงผลผลิตออกมาปานกลาง ช่วงเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม
- ช่วงผลผลิตออกมาน้อย ช่วงเดือน ธันวาคม-มกราคม

ข้อค้นพบ: ประเด็นพื้นที่ปลูกและเจ้าของสวนระหว่างปี 2540-2563

- (1) การเพิ่มขึ้นของผลผลิตน้ำมันปาล์มของไทยเป็นผลจากการขยายพื้นที่ปลูก
- (2) ผลผลิตต่อไร่ของไทยมีระดับไม่สม่ำเสมอ
- (3) ระดับความเหมาะสมของพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 73.85 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมดในปี 2563
- (4) เจ้าของสวนส่วนใหญ่เป็นรายย่อยคิดเป็นร้อยละ 75 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด และส่วนใหญ่มีรายได้จากแหล่งอื่น นอกเหนือจากรายได้จากสวนปาล์ม รวมทั้งผลการประเมินระหว่างปี 2548-2558 พบว่าต้นทุนการผลิตทะลายปาล์มของชาวสวนรายย่อยเท่ากับ 4.43 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งราคาประกันรายได้กำหนดราคาเป้าหมายที่ 4.00 บาทต่อกิโลกรัม

คุณภาพของทะลายปาล์มน้ำมันถูกกำหนดให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2562 เรื่องกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร: ทะลายปาล์มน้ำมัน ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 15 มกราคม 2563) (เรียกสั้น ๆ ว่า มกษ.5702) อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติคุณภาพของผลผลิตที่ออกมาขึ้นอยู่กับระดับน้ำฝน การดูแลรักษา วิธีการตัดและเก็บเกี่ยว นอกจากนี้ข้อเท็จจริงประการสำคัญคือ ผลปาล์มสดเป็นพืชผลที่ต้องนำเข้ากระบวนการของโรงงานสกัดภายใน 24 ชั่วโมงหลังจากตัดผล มิฉะนั้นจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำมันปาล์มดิบที่สกัดได้ซึ่งจะกระทบต่อราคาเมื่อถึงขั้นการซื้อขายดังนั้นจึงไม่มีการนำเข้าผลปาล์มสดจากต่างประเทศ

ข้อค้นพบ: ประเด็นคุณภาพผลปาล์ม กฎหมาย หรือพฤติกรรม

- (1) มกษ.5702 ประกาศ 15 ม.ค. 63 กำหนดมาตรฐานทะลายปาล์มน้ำมัน
- (2) คุณภาพทะลายปาล์มน้ำมันขึ้นกับพฤติกรรมกรรมการดูแลรักษา วิธีการตัดและเก็บเกี่ยว
- (3) ภายใต้การขายตามน้ำหนัก การเก็บผลทะลายปาล์มน้ำมันมีแรงจูงใจที่จะ “เน้นน้ำหนัก” มากกว่า “เน้นคุณภาพผลที่แท้จริง”

3.2.2 ลานเทพาล์มน้ำมัน

ผู้ประกอบการลานเทพาล์มน้ำมัน หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “ลานเท” เป็นตัวกลางทำหน้าที่เป็นจุดรับซื้อ (Collection center) มีบทบาทสำคัญระหว่างชาวสวนปาล์มและโรงงานสกัดโดยทำหน้าที่รวบรวมรับซื้อผลทะลายปาล์มจากเจ้าของสวนและนำไปขายให้กับโรงงานสกัด ประเภทผู้ประกอบการลานเท ได้แก่ ผู้ประกอบการเจ้าของเดี่ยว ห้างหุ้นส่วน สหกรณ์ บริษัทจำกัด และลานเทของโรงงาน การเป็น

ลานเทไม่มีอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาด (No Barrier to Entry) กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีสองรายการ คือ เครื่องซึ่งได้มาตรฐานที่ได้รับรองตาม พ.ร.บ. ชั่งตวงวัดและการติดประกาศราคาซื้อขาย ลานเทเป็นผู้กำหนดราคาซื้อขายซึ่งอ้างอิงจากราคาซื้อขายของโรงงานสกัดโดยพิจารณาคุณภาพปาล์มน้ำมันควบคู่ด้วย ประมาณการณ์คร่าว ๆ ว่าสัดส่วนของเจ้าของสวนที่ขายผ่านลานเทคิดเป็นร้อยละ 70 ของจำนวนเจ้าของสวนทั้งหมด การจำแนกประเภทบทบาทสำคัญของลานเทที่ส่งผลต่อคุณภาพร้อยละ น้ำมันปาล์มจำแนกเป็นสองประเด็นย่อย คือ¹³

3.2.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างลานเทและเจ้าของสวน

ลานเทและเจ้าของสวนรายย่อยมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในหลายรูปแบบ ได้แก่

- (1) เจ้าของสวนขายปาล์มทะเลให้กับลานเท
- (2) เจ้าของสวนใช้ผู้รับจ้างตัดจากทีมของลานเทหรือทีมที่มีความสัมพันธ์กับลานเท และให้ทีมดังกล่าวเป็นผู้ขนไปยังจุดรับซื้อ

3.2.2.2 พฤติกรรมที่ไม่สุจริตของลานเท

ลานเทบางแห่งอาจมีพฤติกรรมที่ไม่สุจริตซึ่งส่งผลต่อคุณภาพร้อยละน้ำมันที่ได้ คือ การบ่มและรดน้ำผลปาล์ม การรับซื้อผลปาล์มแบบเหมารวมโดยไม่สนใจความสุกของผลปาล์ม ทั้งยังไม่กำจัดสิ่งปนเปื้อน เช่น ทราย ก่อนการชั่งน้ำหนัก กระบวนการดังกล่าวทำให้ลานเทสามารถขายผลปาล์มแก่โรงงานได้ราคาสูงกว่าราคาที่รับซื้อมาจากเกษตรกรจากน้ำหนักที่เพิ่มขึ้น ผนวกกับการประเมินคุณภาพปาล์มจากสายตาโดยไม่มีเครื่องมือการวัดที่เป็นมาตรฐาน ทำให้เกิดส่วนเกินมูลค่า (Premium) ซึ่งตกเป็นผลกำไรของลานเท หน่วยงานภาครัฐที่ได้รับมอบหมายในการกำกับดูแลลานเทได้แก่กระทรวงพาณิชย์ซึ่งมีการดำเนินการแก้ไขเบื้องต้น แต่ยังไม่สามารถกำกับดูแลการดำเนินงานของลานเทได้อย่างสมบูรณ์จากการไม่สามารถเฝ้าดูแลใกล้ชิดได้ตลอดเวลา

ข้อค้นพบ: บทบาทลานเท&คุณภาพ OER

- (1) ลานเทจัดทีมตัดและรถขนให้กับชาวสวนรายย่อยและชาวสวนขายทะเลปาล์มให้ลานเท
- (2) ลานเทบางแห่งอาจมีพฤติกรรมที่ไม่สุจริตซึ่งส่งผลต่อคุณภาพร้อยละน้ำมัน (OER) ที่ได้ คือ การบ่มและรดน้ำผลปาล์ม การรับซื้อผลไม่สุก และผสมสิ่งปนเปื้อน (เช่น ทราย)

3.2.3 โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม

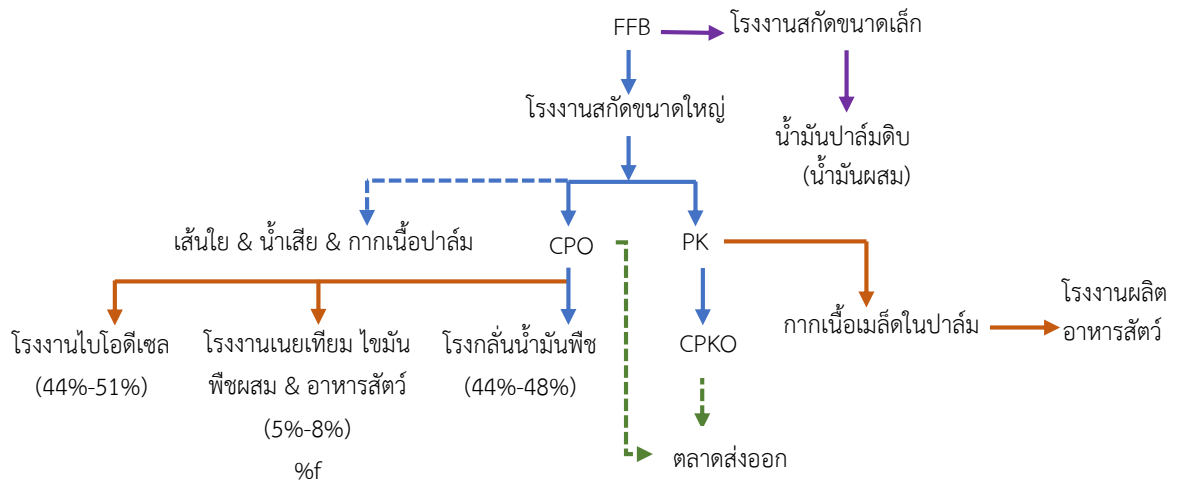
สิ่งป้อนเข้า (Input) ของโรงงานสกัด คือ ผลทะเลปาล์มน้ำมัน และผลผลิตหลัก (Main Output) คือ CPO และได้ PK ซึ่งนำไปสกัดได้ CPKO และได้กากเนื้อเมล็ดในปาล์มซึ่งส่วนนี้นำไปผลิตเป็นอาหารสัตว์

สำหรับของเสียที่เกิดขึ้นจากการสกัดได้ CPO ได้แก่ เส้นใย น้ำเสีย และกากเนื้อปาล์มผลผลิตหลัก CPO นำไปสู่โรงกลั่นน้ำมันพืช โรงงานสบู่และอาหารสัตว์ และโรงงานไบโอดีเซล

¹³ ดาริน รุ่งกลิ่น และคณะ (2559), คู่มือการพัฒนาลานเทปาล์มน้ำมันอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้โครงการแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการลานเทปาล์มน้ำมันอย่างมีประสิทธิภาพ เสนอ สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน), หน้า 3

ในบริบทของไทย อัตราการสกัดน้ำมัน CPO เฉลี่ยอยู่ช่วงประมาณร้อยละ 16-18 ของปริมาณ (น้ำหนัก) ผลปาล์มทะเลาทั้งหมด ผลที่เหลือจากการสกัดขั้นตอนนี้จะได้กากผลปาล์ม น้ำเสีย และเส้นใย ทั้งหมดนี้มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 70-78 ของปริมาณ FFB ทั้งหมด และอัตราสกัดน้ำมัน CPKO โดยเฉลี่ยอยู่ช่วงประมาณร้อยละ 43-44 ของปริมาณ (น้ำหนัก) เมล็ดในปาล์มทั้งหมด

ภาพที่ 3.4 ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทย

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวัด. จากศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2560) และบริษัทสหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) (2563)

โรงงานสกัดแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ โรงงานขนาดใหญ่ และโรงงานขนาดเล็ก รายละเอียดดังนี้ โรงงานสกัดขนาดใหญ่แบบสกัดได้ทั้ง CPO และ CPKO จะสกัดแยก CPO และแยกเมล็ดใน (PK) ออกจาก FFB และสกัดน้ำมันเมล็ดใน (CPKO) ออกจากเมล็ดในอีกที สำหรับโรงงานสกัดขนาดใหญ่ประเภทที่สองจะสามารถสกัด CPO และ PK ออกจาก FFB และขาย PK ให้โรงงานที่สกัดเป็น CPKO ได้อีกที ในขณะที่โรงงานสกัดขนาดเล็กจะหีบน้ำมันจาก FFB โดยไม่มีการแยกเมล็ดใน น้ำมันปาล์มดิบที่ได้จึงเป็นน้ำมันผสม

สำหรับเศษของเหลือจากกระบวนการผลิต ได้แก่ เส้นใยของผลปาล์ม กะลาปาล์ม และทะเลาปาล์มเปล่า โดยเส้นใยของผลปาล์มและกะลาปาล์มจะนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงในหม้อไอน้ำเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ภายในโรงงาน แต่ทั้งนี้ในช่วงที่ผ่านมาราคากะลาปาล์มมีราคาตลาดสูงขึ้น อันเนื่องมาจากสามารถนำไปเป็นเชื้อเพลิงทดแทนน้ำมันปิโตรเลียมที่มีราคาสูงขึ้น ส่งผลให้โรงงานสกัดนำกะลาปาล์มออกขายสร้างรายได้มูลค่าเพิ่มให้กับกิจการ นอกจากนี้เทคโนโลยีหม้อไอน้ำรุ่นใหม่สามารถใช้ทะเลาปาล์มเปล่าเป็นเชื้อเพลิงได้เช่นกัน ในขณะที่เทคโนโลยีหม้อไอน้ำรุ่นเก่ายังใช้ได้เพียงแค่เส้นใยของผลปาล์มเท่านั้น และกากเมล็ดในจะถูกจำหน่ายให้โรงงานผู้ผลิตอาหารสัตว์

ระบบของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มขนาดใหญ่โดยส่วนใหญ่สอดคล้องด้วยตัวเองกับหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy; CE) แต่การครอบคลุมทั้ง BCG Model ยังคงต้องทำงานเพิ่มเติมอีกมาก

คุณภาพ CPO ที่ดีต้องมีค่ากรดไม่เกินกำหนด คือ มาตรฐาน Free Fatty Acid ไม่เกิน 4 ซึ่งคุณภาพ CPO ขึ้นกับคุณภาพของผลปาล์มสด

ข้อมูลปี 2563 จำนวนโรงงานสกัดที่เปิดดำเนินการทั้งหมดมีจำนวน 99 โรงงาน ในขณะที่ฐานข้อมูลกรมการค้าภายในแสดงจำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มทั้งหมด 226 บริษัท (เข้าถึงวันที่ 17 มิถุนายน 2564) แบ่งตามภาคต่าง ๆ และสี่จังหวัดที่เป็นฐานอุตสาหกรรมนี้ แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.4 จำนวนบริษัท/โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มแบ่งตามภาค

จำนวนบริษัท/โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มแบ่งตามภาค		4 จังหวัดหลัก
เหนือ	5 (2.21%)	1) ประจวบคีรีขันธ์ 13 แห่ง (5.75%)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	46 (20.35%)	2) ชุมพร 45 แห่ง (19.91%)
กลาง (ไม่รวม จ.ประจวบคีรีขันธ์)	2 (0.88%)	3) สุราษฎร์ธานี 33 แห่ง (14.60%)
ใต้ (รวมจ.ประจวบคีรีขันธ์)	173 (76.55%)	4) กระบี่ 39 แห่ง (17.26%)
รวมทั้งประเทศ	226 (100%)	รวมสี่จังหวัดหลัก 130 (57.52%)
จำนวนโรงงานทั่วประเทศที่เปิดดำเนินการจริง 99 โรงงาน กำลังการผลิตรวมต่อปี 30-35 ล้านตันผลปาล์มสด		

ที่มา: กรมการค้าภายใน, (2564) และบริษัทสหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน), (2563)

จำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มที่ดำเนินการจริงมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนที่แสดงในฐานข้อมูล โดยโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มเป็นผู้กำหนดราคาซื้อขายปาล์มทะเลหลาย ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่าปี 2563 กำลังการผลิตรวมต่อปีประมาณการณเท่ากับ 30-35 ล้านตันผลปาล์มสด ในขณะที่ผลผลิตผลปาล์มสดเท่ากับ 15 ล้านตัน สะท้อนว่ากำลังการผลิตมีมากกว่าผลผลิตวัตถุดิบอยู่มาก และพบความสัมพันธ์ราคาภายในประเทศสัมพันธ์กับราคาตลาดโลกสาระสำคัญดังนี้

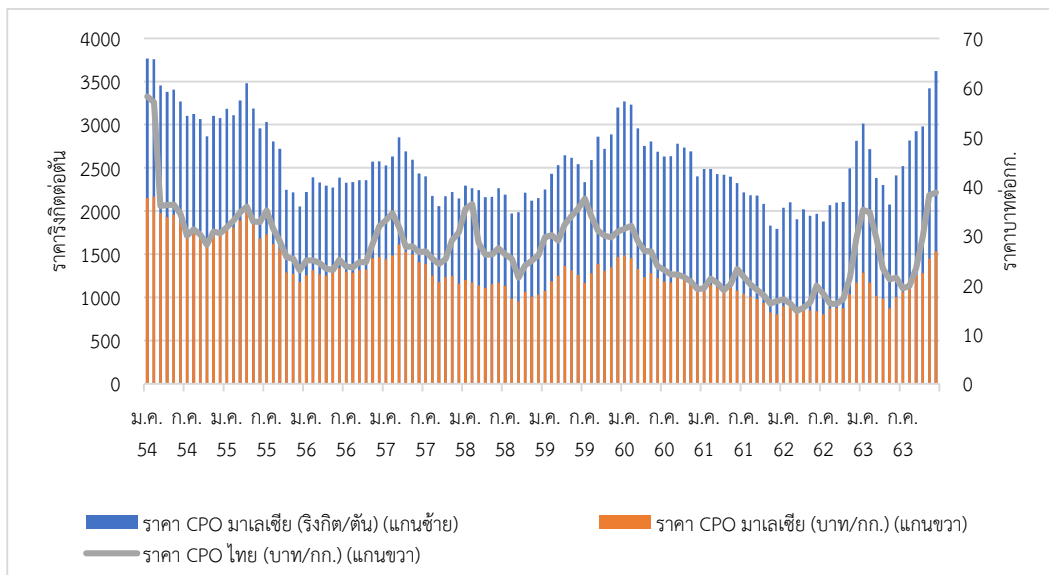
3.2.3.1 การกำหนดราคาซื้อขาย

ราคาที่โรงงานสกัดกำหนดเป็นราคาซื้อขายทะเลปาล์มจากเจ้าของสวนหรือลานเท เป็นราคาที่อ้างอิงกับราคา CPO ในตลาดมาเลเซียซึ่งคิดในราคาริงกิตของมาเลเซีย (Malaysian Ringgit) รหัสสกุลเงินตรา คือ RM ข้อค้นพบความสัมพันธ์พบทั้งสองคู่ความสัมพันธ์ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำมันปาล์มดิบ (CPO) ภายในประเทศมีทิศทางเดียวกับราคา CPO ในมาเลเซีย และความสัมพันธ์ระหว่างราคาปาล์มทะเลซื้อขายภายในประเทศและราคา CPO จากตลาดมาเลเซีย มีทิศทางเดียวกันเช่นกันและสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากวรรณกรรมปริทัศน์ บ่งชี้ว่าทั้งราคาปาล์มทะเลและราคา CPO ภายในประเทศของไทยขึ้นอยู่กับราคา CPO ในราคาริงกิตของมาเลเซีย รายละเอียดดังนี้

- (1) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างราคาน้ำมันปาล์มดิบ (CPO) ภายในประเทศ (หน่วย บาทต่อกิโลกรัม) เปรียบเทียบกับราคา CPO ในมาเลเซีย (หน่วย Malaysian Ringgit per Metric Ton) พบความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันพบค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เท่ากับ 0.738 อย่างไรก็ตามผล

การเปรียบเทียบราคาในหน่วยเงินบาทระหว่างราคาภายในประเทศของไทย และราคาของมาเลเซียพบว่าในช่วงเวลาส่วนใหญ่ระหว่างปี 2554-2563 พบว่าราคาภายในประเทศสูงกว่าราคาของมาเลเซีย คณะผู้ดำเนินการวิจัยมีความเห็นและตั้งเป็นสมมติฐานเพื่อการทดสอบ (Hypothesis) ว่าการที่ราคาในหน่วยเงินบาทภายในประเทศสูงกว่าราคาในมาเลเซีย (อาจจะ) เกิดจากเหตุสองประการ ในช่วงเวลาความต้องการในประเทศสูงกว่าอุปทานที่ออกสู่ตลาด หากเหตุประการนี้มีน้ำหนักแสดงอุปสงค์ (โดยเฉพาะจากน้ำมันพืชเพื่อบริโภค) มีความต้องการสูงและคาดต่อไปว่าทิศทางคงจะเพิ่มขึ้น และประการที่สอง (อาจจะ) เกิดจากการปั่นราคาภายในประเทศ จุดนี้คณะผู้ดำเนินการวิจัยได้รับต้นเรื่องมาจากการสัมภาษณ์ อย่างไรก็ตามคณะผู้ดำเนินการวิจัยยังไม่ได้จัดสรรทรัพยากรสำหรับไข Hypothesis ประการนี้

ภาพที่ 3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างราคา CPO ของไทยและราคา CPO ของมาเลเซีย

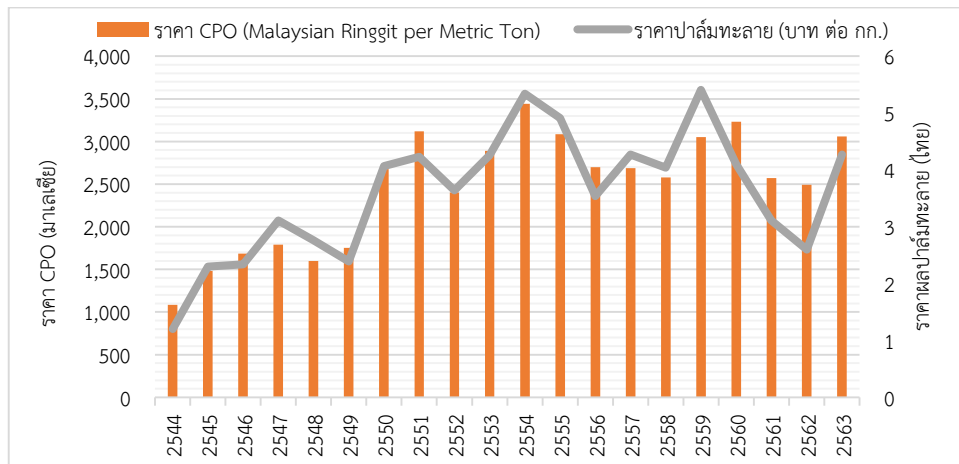

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสาค.

จากฐานข้อมูล MPOB และฐานข้อมูลธนาคารแห่งประเทศไทย (เข้าถึง 1 สิงหาคม 64)

- (2) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างราคาผลปาล์มน้ำมันทั้งทะลายน้ำหนักมากกว่า 15 กิโลกรัมขึ้นไป (ราคาเฉลี่ย มค.-ธค.) (หน่วย บาทต่อกิโลกรัม) ระหว่างปี 2544-2563 เปรียบเทียบกับราคาน้ำมันปาล์มในมาเลเซีย (หน่วย Malaysian Ringgit per Metric Ton) พบค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เท่ากับ 0.9037

ภาพที่ 3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างราคาปาล์มทะเลของประเทศไทยและราคา CPO ของมาเลเซีย

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสกว.

จากฐานข้อมูล <https://www.indexmundi.com/> และฐานข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(3) เมื่อพิจารณารรณกรรมปริทัศน์¹⁴ ผลการศึกษาความสัมพันธ์การเคลื่อนไหวของราคาโดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series) รายเดือนระหว่างช่วงมกราคม 2550 ถึงเดือนธันวาคม 2556 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วภายใต้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ราคาปาล์มทะเลของประเทศไทยและราคาน้ำมันปาล์มดิบของประเทศไทยที่เดือนปัจจุบัน (เดือนที่ t) สัมพันธ์กับราคา CPO อ่างอิงตลาดมาเลเซียในเดือนที่ผ่านมา (เดือนที่ $t-1$) รายละเอียดดังนี้

- เมื่อการเปลี่ยนแปลงราคา CPO อ่างอิงตลาดมาเลเซียเดือนที่แล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 การเปลี่ยนแปลงราคาปาล์มทะเลของประเทศไทยในเดือนปัจจุบันเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.58
- เมื่อการเปลี่ยนแปลงราคา CPO อ่างอิงตลาดมาเลเซียเดือนที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 การเปลี่ยนแปลงราคา CPO ของประเทศไทยในเดือนปัจจุบันเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.75

ดังนั้นในเบื้องต้นจากสัดส่วนผลผลิตของประเทศไทยที่มีเพียงราวร้อยละ 4 ของปริมาณผลผลิตรวมของโลก และระดับราคาภายในประเทศสัมพันธ์โดยตรงกับราคาตลาดโลก ด้ความได้ว่าปริมาณผลผลิตที่น้อยของไทยสะท้อนว่าไทยเป็นประเทศขนาดเล็กในกลไกราคาตลาดน้ำมันปาล์มโลก และไม่มีอิทธิพลต่อราคา¹⁵ และสรุปได้ว่าในกลุ่มสินค้าน้ำมันปาล์มไทยเป็นผู้รับราคาในตลาดโลกกำหนด (Price Taker) กล่าวอีกนัยหนึ่ง ไทยไม่สามารถกำหนดราคาตลาดโลกได้และราคาภายในประเทศของไทยขึ้นกับราคาตลาดดุลยภาพของโลก (Global Equilibrium Price) เป็นหลัก

¹⁴ วิชัย รุ่งเรืองอนันต์ และคณะ, (2558), โครงการกลไกในการวิเคราะห์สถานการณ์ของราคาปาล์มน้ำมัน, รายงานฉบับสมบูรณ์ เสนอสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), หน้า 62-63

¹⁵ CommodityBasis (2014), Palm oil Prices

ข้อค้นพบ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อราคาปาล์มทะเลลาย

- (1) เมื่อผนวกสัดส่วนผลผลิต CPO ของไทยที่มีราวร้อยละ 4 ของปริมาณผลผลิตรวมของโลก และระดับภายในประเทศสัมพันธ์ตรงกับราคาตลาดโลก ตีความได้ว่า กลุ่มสินค้าน้ำมันปาล์มไทยเป็นผู้รับราคาในตลาดโลกกำหนด (Price Taker) หรือเรียกว่าราคาของไทยขึ้นกับราคาตลาดดุลยภาพของโลก (Global Equilibrium Price) เป็นหลัก และอ้างอิงราคา CPO ในตลาดมาเลเซีย
- (2) ราคา CPO ในตลาดมาเลเซียขึ้นอยู่กับ 1) ราคาน้ำมันถั่วเหลือง 2) อุปสงค์และอุปทาน ของ CPO ในตลาดโลก 3) สภาพดินฟ้าอากาศ 4) ราคาน้ำมันปิโตรเลียม 5) อัตราแลกเปลี่ยน
- (3) โรงงานสกัดที่มีจำนวนมากส่งผลให้เกิดการแข่งขันซื้อวัตถุดิบ ในขณะที่เดียวกันราคาซื้อไม่สามารถเกินราคาตลาดโลก ดังนั้นการแข่งขันซื้อจะส่งผลต่อการละเลยความเข้มงวดในการพิจารณาคุณภาพปาล์มน้ำมัน (ปี 2563 การใช้กำลังการผลิตจริงอยู่ที่ร้อยละ 50 ของกำลังการผลิตของโรงงานสกัดทั้งหมด และกล่าวได้ว่าระดับการแข่งขันการซื้อผลปาล์มสดมีสูงกว่าการแข่งขันจำหน่ายน้ำมันปาล์มดิบให้กับลูกค้า
- (4) บางช่วงราคา CPO ในประเทศสูงกว่าต่างประเทศ แต่ราคาซื้อปาล์มทะเลลายไม่ได้สูงตาม อาจเกิดการปั่นราคาของผู้มีอิทธิพลต่อตลาดภายในประเทศ

3.2.3.2 อัตราการสกัดน้ำมัน

อัตราการสกัดน้ำมัน (Oil Extraction Rate; OER) เป็นอัตราที่แสดงร้อยละของการสกัดน้ำมันในกระบวนการผลิตน้ำมันปาล์ม โดยอัตราการสกัดน้ำมันของไทยถูกกำหนดไว้ให้โรงงานสกัดต้องทำให้ได้ตามที่กำหนด ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดชนิดและคุณภาพวัตถุดิบในการผลิตของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม พ.ศ.2562 กำหนดให้โรงงานสกัดต้องสกัดน้ำมันปาล์มให้ได้ตามที่ประกาศฯ กำหนด ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสกัดน้ำมัน ซึ่งจะส่งผลต่อราคาที่เหมาะสมที่ได้รับและการพัฒนาตลอดห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม โดยสรุปรายละเอียดของข้อกำหนดได้ดังนี้

ตารางที่ 3.5 การกำหนดอัตราส่วนวัตถุดิบและน้ำมันตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม (2562)

	กรณีไม่มี เหตุภัยแล้ง	กรณีมี เหตุภัยแล้ง
โรงงานสกัดแบบหีบน้ำมันแยกที่ใช้ปาล์มทะเลลาย โดยรวมถึงผลปาล์มร่วงที่เกิดจากการตัดและขนส่งปาล์มทะเลลาย	ไม่น้อยกว่า 18%	[17%, 18%)
โรงงานสกัดแบบหีบน้ำมันรวมที่ใช้ผลปาล์มเป็นวัตถุดิบ	ไม่น้อยกว่า 30%	[29%, 30%)

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวก. จากประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดชนิดและคุณภาพวัตถุดิบในการผลิตของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม พ.ศ.2562

ผลการคำนวณอัตราการให้น้ำมันเบื้องต้น ย้อนหลังปี 2554-2563 โดยคณะผู้ดำเนินการวิจัยได้นำค่าปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มและปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันมาคิดสัดส่วนพบว่า อัตราการสกัดน้ำมัน 10 ปีย้อนหลังมีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 16.83 โดยมีเพียงปี 2560 และปี 2562 ที่อัตราการสกัดน้ำมันมากกว่าร้อยละ 18 ในเบื้องต้นจุดนี้ชี้ว่าประสิทธิภาพที่แท้จริงของไทยเป็นจุดที่ต้องให้น้ำหนักในการพัฒนาต่อไป อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาเฉพาะ 4 ปี ล่าสุด พบว่า มี

แนวโน้มที่จะเกินเกณฑ์เป้าหมายที่ตั้งไว้ ช่วงของอัตราการสกัดน้ำมันเท่ากับร้อยละ [16.94, 18.62] มีเพียงปี 2563 ที่ตกลงเล็กน้อยเท่ากับร้อยละ 16.94 การเกาะติดตัวเลขอัตราการสกัดน้ำมันด้วยวิธีการคิดเช่นนี้เป็นการประเมินภาพรวมได้เบื้องต้นและนำไปสู่การติดตามผลของการออกกฎระเบียบของกระทรวงอุตสาหกรรมและกฎระเบียบของกระทรวงเกษตรต่อไป

ตารางที่ 3.6 อัตราการสกัดน้ำมัน ปี 2554 -2563

ปี	ผลผลิตปาล์มน้ำมัน (ตัน) ¹⁶	น้ำมันปาล์มดิบ (ตัน) ¹⁷	อัตราการสกัดน้ำมัน (%)
2554	10,760,000	1,730,712	16.08
2555	11,312,000	1,783,489	15.77
2556	12,435,000	1,941,852	15.62
2557	12,445,000	2,000,610	16.08
2558	12,163,000	2,068,475	17.00
2559	11,420,000	1,804,449	15.80
2560	14,100,000	2,626,006	18.62
2561	15,530,000	2,778,108	17.89
2562	16,408,440	3,033,743	18.49
2563	15,656,636	2,651,598	16.94

ที่มา: คำนวณอัตราการสกัดน้ำมันโดยมูลนิธิสวก.

3.2.3.3 ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบและคุณภาพตลาดน้ำมันปาล์มดิบภายในประเทศ

ปริมาณน้ำมันปาล์มในรอบ 7 ปีที่ผ่านมาอยู่ระหว่างช่วง [1,804,449; 3,033,743] ตัน มีลักษณะเพิ่มขึ้น ลดลง และเพิ่มขึ้น และลดลงในปีล่าสุด ข้อมูลปีล่าสุด 2563 ผลผลิตรวมของไทยเท่ากับ 2,651,598 ตัน ปริมาณคุณภาพ (อุปสงค์เท่ากับอุปทาน) ภายในประเทศเท่ากับ 2,974,218 ตัน ปริมาณอุปทานเกิดจากปริมาณผลผลิต 2,651,598 ตัน รวมกับสต็อกยกมาของปี 2562 เท่ากับ 319,181 ตัน และการนำเข้า RBD PO เท่ากับ 3,436 ตัน สำหรับด้านอุปสงค์ภายในประเทศจำแนกเป็นการบริโภคภายในประเทศคิดเป็นร้อยละ 39.16 และการผลิตไบโอดีเซลคิดเป็นร้อยละ 45.84 ของปริมาณผลผลิตทั้งหมด สต็อกพิจารณาต้นปีและปลายปีคิดเป็นร้อยละของปริมาณคุณภาพมีค่าช่วงเท่ากับร้อยละ [7.03, 10.73] จุดนี้ตีความได้ว่าสำหรับปี 2563 น้ำหนักการนำไปใช้กระจุกตัวไปสู่อิโอดีเซลเป็นหลัก และเป้าหมายด้านความมั่นคงกำหนดไว้คร่าว ๆ ที่ 300,000 ตันเป็นเป้าหมายที่สมเหตุสมผล คาดว่าคิดเป็นร้อยละ 10 ของปริมาณปี 2564 และอนาคต 3 – 5 ปีข้างหน้า รายละเอียดดังต่อไปนี้

¹⁶ สถิติการเกษตรประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

¹⁷ กรมการค้าภายใน

ตารางที่ 3.7 ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบในประเทศ

ปี	น้ำมันปาล์มดิบ		ปี 2563 อุปทาน & อุปสงค์ (ตัน)	
	ปริมาณผลผลิต (ตัน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)		
2556	1,941,852		อุปทาน 2,974,215	สต็อกยกมาต้นปี 319,181
2557	2,000,610			ปริมาณการผลิตน้ำมันปาล์มดิบ 2,651,598
2558	2,068,475	3.39		นำเข้าน้ำมันปาล์มดิบ 0
2559	1,804,449	-12.76		นำเข้าน้ำมันปาล์มดิบบริสุทธ์ (RBD PO) 3,436
2560	2,626,006	45.53	อุปสงค์ 2,974,215	บริโภคภายในประเทศ 1,164,985
2561	2,778,108	5.79		ส่งออกน้ำมันปาล์ม 236,251
2562	3,033,743	9.20		อุตสาหกรรมไบโอดีเซล 1,363,651
2563	2,651,598	-12.60		สต็อกสิ้นปี 209,328

ที่มา: รวบรวมจาก บริษัทสหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน), (2563)

3.2.4 โรงกลั่นน้ำมันปาล์ม (Refinery)

โรงกลั่นในประเทศมีจำนวนทั้งสิ้น 20 โรงงาน คิดเป็นกำลังการผลิตรวมประมาณ 2.5 ล้านตันของวัตถุดิบ/ปี และอัตราการใช้กำลังการผลิตอยู่ที่ประมาณร้อยละ 70 สิ่งป้อนเข้าโรงกลั่นคือ CPO และ CPKO โดยโรงกลั่นน้ำมันปาล์มในไทยจะผลิตผลผลิตที่ถูกนำไปใช้ต่อในอุตสาหกรรมอาหาร รายละเอียดจำแนกตามประเภทน้ำมันปาล์มดิบดังนี้

3.2.4.1 น้ำมันปาล์มดิบ (CPO)

สำหรับไทย CPO ที่จำหน่ายให้โรงกลั่นส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมอาหาร ได้แก่ โรงงานทำน้ำมันพืชบรรจุขวด และโรงงานน้ำมันพืชบรรจุปี๊บ

3.2.4.2 น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ (CPKO)

CPKO ที่จำหน่ายให้โรงกลั่นส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมอาหาร ได้แก่ บิสกิต ครีมเทียม ไอศกรีม รวมถึงสินค้าอุปโภค ได้แก่ แชมพูและเครื่องสำอาง (ซึ่ง CPKO เข้ามาแทนที่น้ำมันมะพร้าวในอุตสาหกรรมเหล่านี้ เนื่องจากคุณสมบัติคล้ายน้ำมันมะพร้าวและใช้แทนกันได้)

3.2.4.3 (ตัวอย่าง) ผู้ประกอบการไทยในตลาดผู้ซื้อน้ำมันปาล์มดิบ

คณะผู้ดำเนินการวิจัยพิจารณาการเป็นผู้ประกอบการโรงกลั่นรายใหญ่จากสัดส่วนการซื้อน้ำมันปาล์มดิบ บริษัท ล่าสูง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) มีสัดส่วนร้อยละ 10-15 เป็นทั้งโรงสกัด (Crushing Mill) และโรงกลั่นน้ำมันปาล์ม (Refinery) ผลผลิตของการกลั่นได้แก่ น้ำมันปาล์มบริสุทธ์ น้ำมันปาล์มโอเลอิน น้ำมันปาล์มสเตียรีน ไขมันผ่านกรรมวิธีไฮโดรจิเนต กรดไขมันอิสระ

และน้ำมันเมล็ดในปาล์มบริสุทธิ์ บริษัท ลำสูง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) มีตราสินค้าเป็นของตนเอง และถือได้ว่าเป็นบริษัทต้นน้ำในอุตสาหกรรมโอเลโอเคมี

3.2.5 โรงงานผลิตไบโอดีเซล¹⁸

โรงงานผลิตไบโอดีเซลประเภทเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมันที่ได้รับความนิยมชอบการจำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายไบโอดีเซลจากกรมธุรกิจพลังงานมีทั้งหมด 12 บริษัท ซึ่งมีกำลังการผลิตรวม 7,682,242 ลิตรต่อวัน โดยมีสถานที่ตั้งครอบคลุมในภาคกลาง ภาคใต้ ภาคอีสาน และภาคตะวันออก ในขณะที่ผู้ค้าน้ำมันที่ได้รับความนิยมชอบประกอบการมีจำนวนทั้งสิ้น 9 บริษัท

ข้อค้นพบ: โรงงานผลิตไบโอดีเซล (ผนวกกับพิจารณาโยบายสนับสนุนส่งเสริมไบโอดีเซล)

ตลาดไบโอดีเซลเป็นการผลิตที่ขึ้นกับการกำหนดสัดส่วนส่วนผสมไบโอดีเซลในน้ำมันดีเซล จุดนี้นำมาซึ่งความยากต่อการตัดสินใจวางแผนธุรกิจและนำไปสู่ความพยายามแสวงหาข้อมูลเพื่อรู้ก่อนตลาด

3.2.6 โรงงานอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล¹⁹

3.2.6.1 ประเภทกลางน้ำ: อุตสาหกรรมอาหาร

ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มนี้แบ่งออกเป็นสองกลุ่มย่อย คือ กลุ่มโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์ม และกลุ่มเอทเทค กลุ่มแรกเป็นโรงกลั่นน้ำมันปาล์มที่รับน้ำมันปาล์มดิบมากลั่นได้ผลิตภัณฑ์ประเภทอุตสาหกรรมอาหาร ได้แก่ น้ำมันพืชกลั่นบริสุทธิ์ มากา린 เนยขาว วานาสปาทิ ไขมันทอดอาหาร สำหรับกลุ่มเอทเทคคือกลุ่มที่ซื้อน้ำมันปาล์มดิบมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคของตน ได้แก่ น้ำมันพืช มากา린 เนยขาว เป็นต้น

จำนวนผู้ประกอบการมีทั้งสิ้น 40 ราย มีรายได้รวม 34,258 ล้านบาท แบ่งเป็นผู้ผลิตน้ำมันพืช 15 ราย และผู้ผลิตมากา린 14 ราย มีรายได้รวม 656 ล้านบาท และผู้ผลิตเนยขาว 10 ราย มีรายได้รวม 869 ล้านบาท

3.2.6.2 ประเภทกลางน้ำ: วัตถุดิบอุตสาหกรรม

ผู้ประกอบการกลุ่มนี้มีจำนวน 48 ราย มีรายได้รวม 50,830 ล้านบาท ประกอบด้วยผู้ผลิตไขมันบริสุทธิ์ 20 ราย รายได้รวม 3,610 ล้านบาท ผู้ผลิตเอสเทอร์ของกรดไขมัน 11 ราย มีรายได้รวม 33,775 ล้านบาท ผู้ผลิตแอลกอฮอล์ของกรดไขมัน 3 ราย มีรายได้ 11,320 ล้านบาท ผู้ผลิตกลีเซอรินดิบ 11 ราย มีรายได้รวม 1,901 ล้านบาท ผู้ผลิตเอสเทอร์เฉพาะเพื่อการอุตสาหกรรมเพียง 1 ราย รายได้ 224 ล้านบาท

¹⁸ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (เข้าถึงวันที่ 18 กันยายน 2564)

¹⁹ ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2562), รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลจากพืชน้ำมัน

3.2.6.3 ประเภทปลายน้ำ

บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของปลายน้ำ และเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ โดยปลายน้ำมีรายได้รวม 11,168 ล้านบาท

ดังนั้นโดยสรุปภาพรวมห่วงโซ่คุณค่าทั้งในมิติของวัตถุดิบหรือสิ่งป้อนเข้า (Input) และผู้ผลิตในตลาดในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและส่วนเชื่อมต่อไปสู่อุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.8 ห่วงโซ่คุณค่าของผลิตภัณฑ์โอเลโอเคมีคอลจากปาล์มน้ำมันของไทย

	วัตถุดิบ/ผลผลิตที่สำคัญ	ผู้ประกอบการ
ต้นน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> • น้ำมันปาล์มดิบ (CPO) • น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ (PKO) • น้ำมันปาล์มกลั่น (RBD PO) • น้ำมันเมล็ดในปาล์มกลั่น (RBD PKO) • กรดน้ำมันปาล์ม (PFAD) • กรดน้ำมันเมล็ดในปาล์ม (KFAD) • สเตียรีนของน้ำมันปาล์ม (PO Stearin) • สเตียรีนของน้ำมันเมล็ดในปาล์ม (PKO Stearin) • โอเลอินของน้ำมันปาล์ม (PO Olein) • โอเลอินของน้ำมันเมล็ดในปาล์ม (PKO Olein) • ไชสบู่ (Soap Stock) ทั้งแบบเส้น (Soap Noodle) และแบบเกล็ด (Soap Chip) 	โรงสกัดน้ำมันปาล์ม 99 ราย
กลางน้ำ	(1) ผลิตภัณฑ์เพื่อบริโภค <ul style="list-style-type: none"> • น้ำมันพืชกลั่นบริสุทธิ์ • มากาρίน เนยขาว วานาสปาติ • ไขมันทอดอาหาร 	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้ผลิตน้ำมันพืช 15 ราย • ผู้ผลิตมากาρίน 14 ราย • ผู้ผลิตเนยขาว 10 ราย
	(2) ผลิตภัณฑ์เป็นวัตถุดิบ <ul style="list-style-type: none"> • กรดไขมันประเภทต่าง ๆ • เอสเทอร์ของกรดไขมัน • แอลกอฮอล์ของกรดไขมัน • กลีเซอริน 	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้ผลิตกรดไขมันบริสุทธิ์ 2 ราย • ผู้ผลิตเอสเทอร์ของกรดไขมัน 10 ราย • ผู้ผลิตแอลกอฮอล์ของกรดไขมัน 3 ราย • ผู้ผลิตกลีเซอรินดิบ 10 ราย • ผู้ผลิตเอสเทอร์เฉพาะเพื่ออุตสาหกรรม 1 ราย
ปลายน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> • สารอนุพันธ์ของกรดไขมันและของแอลกอฮอล์ • อีทีอกซิเลทของแอลกอฮอล์ • อีทีอกซิเลทของเอสเทอร์ • เอมีนและอนุพันธ์ของเอมีน • อาไมด์และอนุพันธ์ของอาไมด์ • กลีเซอรินบริสุทธิ์และอนุพันธ์ของกลีเซอริน • โพรพิลีนไกลคอล และเอทิลีนไกลคอล • กรดอะคริลิก อะครีโลไนไตร์ อะโครลีน 	ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมปลายน้ำจำนวน 18 ราย

	วัตถุดิบ/ผลผลิตที่สำคัญ	ผู้ประกอบการ
สินค้าสำเร็จรูป	(1) อาหาร 221 ราย: ไอศกรีม (33 ราย) ครีมเทียม (11 ราย) นมข้นหวาน (7 ราย) นมข้นจืด (5 ราย) เนยสด (1 ราย) เนยผสม (4 ราย) คุกกี้ (33 ราย) ซ็อกโกแลต (13 ราย) อิมัลซิไฟอิง (2 ราย) ปลายกระป๋อง (11 ราย) บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป (8 ราย) ขนมขบเคี้ยว (7 ราย) เวเฟอร์ (8 ราย) แครกเกอร์ (8 ราย) ขนมคบเคี้ยวขนาดเล็ก (70 ราย)	
	(2) อาหารสัตว์ 57 ราย	
	(3) เครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์ดูแลร่างกาย 397 ราย: สบู่ก้อน (67 ราย) สบู่เหลว (39 ราย) ยาสีฟัน (34 ราย) แชมพูสระผม (60 ราย) ครีมบำรุงผิว (54 ราย) และเครื่องสำอาง (143 ราย)	
	(4) ยาและอาหารเสริม 63 ราย: ยาครีม (16 ราย) ยาน้ำ (47 ราย) และอาหารเสริม (7 ราย)	
	(5) น้ำมันหล่อลื่น 22 ราย: น้ำมันหล่อลื่น (13 ราย) และจารบี (9 ราย)	
	(6) เชื้อเพลิง 13 ราย: สถานีบริการน้ำมัน (13 ราย)	
	(7) เครื่องใช้ในครัวเรือน 197 ราย: ผงซักฟอก (24 ราย) น้ำยาซักผ้า (22 ราย) น้ำยาล้างจาน (34 ราย) น้ำยาทำความสะอาด (29 ราย) น้ำยาปรับผ้านุ่ม (26 ราย) แชมพูล้างรถ (11 ราย) น้ำยาขัด (22 ราย) และเทียนไข (29 ราย)	
	(8) เครื่องใช้ในการเกษตร 46 ราย: ยาฆ่าแมลง 36 ราย) และยาปราบศัตรูพืช (10 ราย)	
	(9) โพลีเมอร์ 17 ราย	

ที่มา: รวบรวมโดยมูลนิธิสวค. จาก ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2560) หน้า 4-13

ข้อค้นพบ: โรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มและอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีของไทย

- (1) วัตถุดิบสำคัญของอุตสาหกรรมโอเลโอเคมี คือ น้ำมันเมล็ดในปาล์ม ผลผลิตภายในประเทศไทยมีจำนวนน้อยและราคาในประเทศต่ำกว่าราคามาเลเซียส่งผลให้ผู้ประกอบการโรงกลั่นส่งออก ในขณะที่ผู้ประกอบการโอเลโอเคมีต้องนำเข้าโดยข้ามข้อจำกัดตามกฎระเบียบ
- (2) โรงงานกลั่นของไทยมีผลผลิตที่ต่อยอดห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มจำนวนมาก แต่ภายใต้โครงสร้างอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีที่ซับซ้อน ผลผลิตที่โรงกลั่นของไทยผลิตได้เป็นเพียงเบื้องต้นเท่านั้น (ต้นน้ำอย่างมาก) อุตสาหกรรมโอเลโอเคมียังสามารถต่อยอดสารอนุพันธ์ได้อีกมาก ซึ่งต้องใช้เทคโนโลยีและเงินลงทุนที่สูง

3.3 ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของมาเลเซีย

3.3.1 เจ้าของสวน/พื้นที่ปลูก

ความเป็นเจ้าของสวนปาล์มของมาเลเซียมีความแตกต่างกับไทยอย่างเด่นชัด ในเบื้องต้นคณะผู้ดำเนินการวิจัยจำแนกเป็นสองมิติ มิติแรกพิจารณาภาพรวมความเป็นเจ้าของสวนในประเทศมาเลเซีย และมิติที่สองพิจารณารายผู้ประกอบการรายใหญ่ รายละเอียดดังนี้

3.3.1.1 ภาพรวมความเป็นเจ้าของสวนปาล์มในประเทศมาเลเซีย

พื้นที่ปลูกปาล์มของมาเลเซียกระจายทั่วประเทศ พื้นที่ปลูกรวมประมาณ 5.7 ล้านเฮกตาร์²⁰ คิดเป็นร้อยละ 52.4 ของพื้นที่เกษตรทั้งหมดของประเทศ ในจำนวนนี้เป็นในคาบสมุทรมลายูร้อยละ 50.39 ของพื้นที่ทั้งหมด และอยู่ในซาราวักและซาบารังคิดเป็นร้อยละ 49.61 ของพื้นที่ทั้งหมด

²⁰ หน่วยเฮกตาร์: 1 เฮกตาร์เท่ากับ 6.25 ไร่

ข้อมูลปี 2560 พื้นที่ปลูกรวมทั้งประเทศเท่ากับ 5,811 พันเฮกตาร์ จำแนกตามประเภทเจ้าของสวนเป็นบริษัทเอกชน (รายใหญ่) คิดเป็นร้อยละ 61.0 ภาครัฐร้อยละ 22 และรายย่อย (นิยามรายย่อยของมาเลเซีย คือ มีพื้นที่ปลูกน้อยกว่า 50 เฮกตาร์) ร้อยละ 17 รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.9 เนื้อที่ปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศมาเลเซียจำแนกตามประเภทเจ้าของสวน ปี 2543 และปี 2560

เจ้าของสวนและเนื้อที่ปลูก (พันเฮกตาร์) (%)			พื้นที่ปลูก (ปี 2560)
เจ้าของสวน	2543	2560	
เอกชน	2,024 (60%)	3,543 (61%)	1) คาบสมุทรมลายู ร้อยละ 50.39 2) ซาราวัก & ซาบาร์ ร้อยละ 49.61
รัฐบาลกลาง			
FELDA	598 (18%)	705 (12%)	
FELCRA	154 (4%)	169 (3%)	
RESDA	37 (1%)	66 (1%)	
รัฐบาลแห่งรัฐ	242 (7%)	347 (6%)	
รายย่อยอิสระ	321 (10%)	980 (17%)	
เนื้อที่ปลูกปาล์มทั้งประเทศ	3,377 (100%)	5,811 (100%)	
(ปี 2560) เนื้อที่ปลูกปาล์มทั้งประเทศคิดเป็นร้อยละ 52.4 ของพื้นที่เกษตรทั้งหมดของประเทศ			

ที่มา: ถอดความโดยมูลนิธิสาค. จาก Hassan, Ngah, & Applanaidu (2018) ตารางที่ 2 หน้า 6
หมายเหตุ: FELDA หมายถึง Federal Land Development Authority

FELCRA หมายถึง Federal Land Consolidation and Rehabilitation Authority

RISDA หมายถึง Rubber Industry Samholders Development Authority

ความเป็นเจ้าของสวนปาล์มรายใหญ่ของมาเลเซียไม่ได้มีพื้นที่ในประเทศมาเลเซียอย่างเดียวนั้น แต่มีพื้นที่ปลูกปาล์มในต่างประเทศด้วยเช่นกัน นอกจากนี้มาเลเซียยังต้องพึ่งพาแรงงานอินโดนีเซียในการทำงานในสวนปาล์มในมาเลเซีย คาดว่าแรงงานอินโดนีเซียมีประมาณร้อยละ 80 ของแรงงานทั้งหมดในสวนปาล์มทั้งประเทศมาเลเซีย²¹

3.3.1.2 ผู้ประกอบการสวนปาล์มรายใหญ่ของมาเลเซีย

ผู้ประกอบการสวนปาล์มรายใหญ่ของมาเลเซียมีพื้นที่ปลูกทั้งในประเทศมาเลเซียและนอกประเทศ (ซึ่งหลัก ๆ คือในประเทศอินโดนีเซีย) การศึกษาเชิงประจักษ์นำเสนอรายชื่อผู้ประกอบการสวนปาล์มรายใหญ่และประเภทความเป็นเจ้าของแสดงดังตารางต่อไปนี้

²¹ The Conservation (2016), Palm oil politics impede sustainability in Southeast Asia

ตารางที่ 3.10 (ตัวอย่าง) ผู้ประกอบการรายใหญ่ของมาเลเซียที่มีพื้นที่ปลูกนอกประเทศ
ปี 2557/2558

ผู้ประกอบการสวนปาล์ม	พื้นที่ (เฮกตาร์)	สัดส่วน นอกมาเลเซีย	รายได้จากปาล์มน้ำมัน		ประเภท
			ล้าน USD	% รายได้ รวม	
FELDA Group	750,093	7.5%	3,413	81.5%	รัฐ
Sime Darby	605,046	49.0%	2,628	23.5%	รัฐ
Wilmar International	238,287	76.0%	26,824	62.3%	เอกชนท้องถิ่น
Kuala Lumpur Kepong	207,622	56.2%	3,383	96.8%	เอกชนท้องถิ่น
IOI Corporations	178,768	11.3%	2,949	99.2%	เอกชนท้องถิ่น
Genting Plantations	119,900	50.6%	325	77.4%	เอกชนท้องถิ่น
IJM Plantations	58,900	57.2	171	100.0%	รัฐ
TSH Resource	53,200	67.3	243	88.5%	เอกชนท้องถิ่น
TDM	45,389	29.3	67	67.9%	รัฐ
United Plantations	45,095	21.2	257	99.8%	เอกชนต่างชาติ

ที่มา: รวบรวมโดยมูลนิธิสาค. จาก Tong (2017), Vertical specialisation or linkage development for agro-commodity value chain upgrading? The case of Malaysia palm oil, Land Use Policy, ตารางที่ 4 หน้า 592

ประเภทของผู้ประกอบการเหล่านี้มีทั้งที่เป็นภาครัฐ เอกชนท้องถิ่น (หรือเอกชนมาเลเซีย) และเอกชนต่างชาติ (หรือเอกชนที่ต่างชาติเข้ามาลงทุน) เช่น United Plantations ซึ่งเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างชาวมาเลเซียและชาวต่างชาติ ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างการรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกิจการที่เป็นเกษตรกรรม

3.3.2 โรงงานที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

ผลการศึกษาเกี่ยวกับโรงงานที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในมาเลเซียพบสองประเด็นที่น่าสนใจ ประเด็นที่หนึ่งจำนวนโรงงานตลอดห่วงโซ่ที่มีมากและกระจายในแต่ละภูมิภาคของประเทศ ประเด็นที่สอง ผู้ประกอบการสวนปาล์มขนาดใหญ่ 20 อันดับแรกมีกิจกรรมที่กระจายลงไป กลางน้ำและปลายน้ำของทั้งห่วงโซ่ของอุตสาหกรรม ตั้งแต่ต้นกล้าและสิ่งป้อนเข้าอื่น ๆ ในการปลูกพื้นที่ปลูกขนาดใหญ่ โรงงานสกัด พลังงานชีวมวล การค้าการส่งออก การขนส่งและโลจิสติกส์ การกลั่นน้ำมันพืช ไขมันพิเศษต่าง ๆ โอลีโอเคมี ไปโอดีเซล การตลาดและกระจายสินค้า วิจัยและพัฒนา และการบริการให้คำปรึกษาต่าง ๆ

ตารางที่ 3.11 โรงงานที่เกี่ยวข้องจำแนกตามประเภทต่าง ๆ มีจำนวนดังต่อไปนี้

ประเภทโรงงาน	จำนวน
โรงงานสกัด (Mills)	429
โรงงานหีบ (Crushers)	56
โรงกลั่น (Refineries)	54
โรงงานไบโอดีเซล (Biodiesel)	25
โรงงานโอเลโอเคมีคอล	19

ที่มา: รวบรวมโดยมูลนิธิสวด. จากข้อมูลหลายแหล่ง

ตารางที่ 3.12 ผู้ประกอบการสวนปาล์มมาเลเซีย 20 อันดับแรก และระดับของ Vertical Integration ปี 2557/2558

	พื้นที่รวม (เฮกตาร์)	Input Supply	Plantation	Milling & crushing	Biomass Energy	Export trading	Transport & logistics	Refining	Edible Oils	Specialty fats	Oleo- chemicals	Biodiesel	Marketing & Distribution	R&D	Technical advisory
1. Felda Group	750,093	•	•	•	•	•	•	•	•		•	•	•	•	•
2. Sime Darby	605,046	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
3. Wilmar International	238,287	•	•	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
4. Kuala Lumpur Kepong	207,622	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
5. IOI Corporation	178,868	•	•	•	•	•	•			•	•	•	•	•	•
6. Tradewinds Plantation	132,940		•	•		•									
7. Genting Plantations	119,900	•	•	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
8. Boustead Plantations	65,680	•	•	•											•
9. Sarawak Oil Palms	63,377	•	•	•			•	•				•	•	•	•
10. TH Plantations	60,417	•	•	•	•	•	•	•			•	•	•	•	•
11. IJM Plantations	58,900	•	•	•			•								•
12. Rimbanan Sawit	57,182	•	•	•			•								•
13. TSH Resources	53,200	•	•	•	•	•	•	•			•	•	•		•
14. Kulim (Malaysia)	47,194	•	•	•			•						•		•
15. TDM	45,389		•	•											
16. United Plantations	45,095		•	•		•									
17. Hap Seng Plantations	35,538		•	•											
18. Sarawak Plantation	33,367	•	•	•											•
19. BLD Plantation	27,600	•	•	•				•				•	•	•	•
20. United Malacca	22,411		•	•											

ที่มา : รวบรวมโดยมูลนิธิสวด. จาก (Tong, 2017), Vertical specialisation or linkage development for agro-commodity value chain upgrading? The case of Malaysia palm oil, Land Use Policy, ตารางที่ 5 หน้า 593

ข้อค้นพบ: มาเลเซียมีผลลัพธ์การพัฒนาโครงสร้างอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มดีที่สุดใน IMT-GT

ผลลัพธ์การพัฒนาโครงสร้างอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของมาเลเซียที่ปรากฏในปัจจุบันเป็นผลมาจากความพร้อมด้านสถาบันซึ่งได้ทำงานเชิงรุก การออกแบบนโยบายที่สอดคล้องกับฐานความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจากการแหล่งผลิตหลักของโลกทั้งในประเทศมาเลเซียและการส่งเสริมการลงทุนในประเทศ อินโดนีเซียตลอดห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่าที่สอดคล้องกัน ส่งผลให้คณะผู้ดำเนินการวิจัยเห็นว่ามาเลเซียได้ประโยชน์มูลค่าเศรษฐกิจมหาศาลจากน้ำมันปาล์มและอุตสาหกรรมปาล์มน้ำ

3.4 ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของอินโดนีเซีย

3.4.1 เกษตรกรชาวสวนปาล์ม/พื้นที่ปลูก

3.4.1.1 เกษตรกรสวนปาล์ม

รูปแบบเจ้าของสวนปาล์มของอินโดนีเซียแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ บริษัทเอกชน รายย่อย และรัฐวิสาหกิจ

ตารางที่ 3.13 สัดส่วนพื้นที่ปลูกจำแนกตามขนาดของเจ้าของสวนปาล์ม ปี 2562

ขนาดของเจ้าของสวน	สัดส่วนต่อพื้นที่ปลูก	สัดส่วนต่อผลผลิต CPO
บริษัทเอกชน	48.5%	53.5% - 56%
รายย่อย	45.0%	35% - 38%
- รายย่อยไม่อิสระ	- 30% - 35%	
- รายย่อยอิสระ	- 10% - 15%	
รัฐวิสาหกิจ	6.5%	

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสกว. จากข้อมูลหลายแห่ง

(1) บริษัทเอกชน (Private companies)

ภาคเอกชนเป็นการดำเนินการสวนขนาดใหญ่เชิงพาณิชย์และมุ่งไปสู่การต่อยอดอุตสาหกรรม การดำเนินการมีความพร้อมในระบบบริหารจัดการสวนตั้งแต่การพัฒนาต้นกล้า ระบบการปลูกทดแทน การจัดการปุ๋ยและศัตรูพืช การจัดการแรงงาน และระบบชลประทาน ตลอดจนกระบวนการลำเลียง FFB ไปสู่โรงงานสกัด ภาคเอกชนมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 48.5 ของทั้งหมด

(2) รายย่อย²² (Smallholder)

นิยามรายย่อยกำหนดมีพื้นที่น้อยกว่า 25 เฮกตาร์ ภาครัฐส่งเสริมให้ประชาชนครัวเรือนที่มีรายได้น้อยปลูกปาล์มเพื่อการสร้างรายได้ ประเภทของรายย่อยแบ่งออกเป็นสองประเภทคือ รายย่อยที่ขึ้นกับภาคเอกชน และรายย่อยที่ไม่ขึ้นกับภาคเอกชน รายย่อยมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 45 ของทั้งหมด (แต่ให้ผลผลิตน้ำมันคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 38 ของผลผลิตน้ำมันปาล์มทั้งหมดของประเทศ) รายย่อยมีการขยายพื้นที่ปลูกเป็นอย่างมากตลอดช่วงปี 2544-2561 อัตราการเพิ่มขึ้น

²² Bakhtary, Haupt, Landholm, Luttrell, & Jelsma (2021), Promoting sustainable oil palm production by independent smallholders in Indonesia: Perspectives from non-state actors

ร้อยละ 8 ต่อปี จากพื้นที่ปลูกน้อยกว่า 1.6 ล้านเฮกตาร์ เป็น 5.8 ล้านเฮกตาร์ อย่างไรก็ตามในจำนวนนี้เป็นพื้นที่ป่าผิวดอกหมายจำนวน 1.2 ล้านเฮกตาร์²³ พิจารณาผลผลิตของรายย่อยอยู่ในระดับร้อยละ 75 ของภาคเอกชน/รายใหญ่ รายย่อยกระจายอยู่ใน 18 จังหวัด

ประเด็นเรื่องรายย่อยของอินโดนีเซียมีความเชื่อมโยงกับการบุกรุกพื้นที่ป่าและความยากจนของประชาชนอินโดนีเซียเป็นปัจจัยที่ทำให้รุกพื้นที่ป่าด้วยวิธีเผาถางอันนำไปสู่ผลกระทบภายนอกทางลบมากมาย

(2.1) รายย่อยที่ขึ้นกับภาคเอกชน (Dependent smallholders)

สวนปาล์มเป็นของรายย่อยไม่ใช่บริษัทเอกชน แต่การขาย FFB ต้องขายให้กับบริษัทที่เกี่ยวข้อง รูปแบบการขึ้นตรงกับบริษัทมีทั้งที่ทำสัญญา และไม่ได้ทำสัญญา รายย่อยในระบบนี้จะได้รับการสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ จากบริษัทที่เกี่ยวข้อง ระบบนี้ออกแบบให้รายย่อยขาย FFB ในราคาล่วงหน้าซึ่งไม่ใช่ราคาตลาด (Nonmarket price) กลุ่มนี้มีพื้นที่น้อย ช่วงประมาณ 2-10 เฮกตาร์ และเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2-5 เฮกตาร์ ชื่อเรียกกลุ่มนี้ใช้คำว่า “Dependent smallholders” กลุ่มนี้จะแยกย่อยออกเป็น 3 ประเภท²⁴

(2.1.1) กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์ กลุ่มนี้จะขายตรงให้กับโรงงานสกัด

(2.1.2) กลุ่มบริหารตามแผน กลุ่มนี้จะเชื่อมโยงกับระบบบริหารจัดการที่บริษัทภาคเอกชนออกแบบไว้ให้และขายตรงให้กับโรงงานสกัดภายในกลุ่มของบริษัท เรียกกลุ่มนี้ว่า “Plasma smallholder” กลุ่มนี้จะได้รับความช่วยเหลือแนะนำจากบริษัทขนาดใหญ่ส่งผลให้ผลผลิตต่อพื้นที่สูงกว่ากลุ่มรายย่อยที่ไม่ขึ้นกับภาคเอกชนใด ๆ เลย

(2.1.3) กลุ่มให้บริษัทบริหารและเกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดิน กลุ่มนี้จะเป็นชุมชนที่ให้ที่ดินบริษัทเอกชนไปดำเนินการทั้งหมด

(2.2) รายย่อยที่ไม่ขึ้นกับภาคเอกชน (Independent smallholders)

รายย่อยประเภทนี้อาจจะเป็นขนาดเล็ก หรืออาจจะเป็นกลุ่มครัวเรือน หรืออาจจะมีขนาดใหญ่พอประมาณ แต่ทั้งหมดเป็นเจ้าของสวนที่ไม่ขึ้นตรงกับภาคเอกชนใด ๆ รายย่อยประเภทนี้เรียกได้ว่าใช้ทุนเข้มข้นน้อย (Less capital intensive) การขาย FFB ส่งตรงเข้าระบบตลาดและเผชิญความผันผวนทางด้านราคา ชื่อเรียกกลุ่มนี้ใช้คำว่า “Independent smallholders” จำแนกกลุ่มนี้ออกเป็น 2 ประเภทย่อย²⁵ ดังนี้

(2.2.1) รายย่อยที่มีขนาดใหญ่ กลุ่มนี้จะเชื่อมตรงกับผู้ค้าในท้องถิ่นหรือโรงงานสกัดโดยตรง

(2.2.2) รายย่อยที่มีขนาดเล็ก กลุ่มนี้จะเชื่อมตรงและต้องพึ่งพาตัวแทนคนกลางในท้องถิ่นโดยไม่สามารถเข้าถึงโรงงานสกัดด้วยตัวเอง เรียกกลุ่มนี้ว่า “Swadaya Smallholders”

²³ Jong (2020) Indonesia aims for sustainability certification for oil palm smallholders, Mongabay

²⁴ Daemeter Consulting (2015), Indonesian Oil Palm Smallholder Farmers: A Typology of Organizational Models

²⁵ Ibid

ในอีกด้านหนึ่งกลุ่มนี้ก็มีความอิสระในตัวเอง แต่ขาดการเข้าถึงทรัพยากรเช่น ปุ๋ย ต้นกล้าที่มีคุณภาพ และแหล่งความรู้ข้อมูลต่าง ๆ ส่งผลต่อคุณภาพผลผลิต

(3) รัฐวิสาหกิจ (State-Owned Enterprises)

รัฐบาลอินโดนีเซียดำเนินในรูปแบบรัฐวิสาหกิจ (State-owned) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.5 ของทั้งหมด

3.4.2 พื้นที่ปลูก

ข้อมูลภายในประเทศอินโดนีเซียอ้างอิงเอกสาร Decree of the Agriculture Minister Number 833/KPTS/SR. 020/M/12/2019 ประกาศเดือนธันวาคม 2562 รายงานว่าพื้นที่ปลูกปาล์มเท่ากับ 16.381 ล้านเฮกตาร์ ครอบคลุม 26 จังหวัดของประเทศ (จากทั้งหมด 34 จังหวัด) เพิ่มขึ้นจาก 14.3 ล้านเฮกตาร์ของช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน พื้นที่ปลูกปาล์มกระจุกตัวอยู่ใน 5 จังหวัดของเกาะสุมาตราและเกาะกาลิมันตันมีสัดส่วนของการปลูกปาล์มคิดเป็นร้อยละ 64.2 ของพื้นที่ปลูกทั้งประเทศอินโดนีเซีย

ตารางที่ 3.14 จังหวัดปลูกปาล์มหลักของประเทศอินโดนีเซีย ประมาณการณ์ ปี 2563

เกาะ	จังหวัด	พื้นที่ปลูกปาล์ม (ล้านเฮกตาร์)/(ร้อยละ)
สุมาตรา	รีเยา (Riau)	3.38 (ร้อยละ 20.6)
	สุมาตราเหนือ (North Sumatra)	2.079 (ร้อยละ 12.7)
	สุมาตราใต้ (South Sumatra)	1.47 (ร้อยละ 9.0)
กาลิมันตัน	กาลิมันตันตะวันตก (West Kalimantan)	1.807 (ร้อยละ 11.0)
	กาลิมันตันกลาง (Central Kalimantan)	1.78 (ร้อยละ 10.9)
รวม 5 จังหวัดหลัก		10.516 (ร้อยละ 64.2)
รวมทั้งประเทศ		16.381 (ร้อยละ 100)

ที่มา: สรุปลงโดยมูลนิธิสวก. จาก Suwastoyo, (2020)

ข้อเท็จจริงประการสำคัญอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับพื้นที่ปลูกในอินโดนีเซีย คือ สิงคโปร์และมาเลเซียควบคุมพื้นที่ปลูกในอินโดนีเซียคิดเป็นสัดส่วน 2 ใน 3 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมดในอินโดนีเซียผ่านรูปแบบการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและผ่านการร่วมทุนกับบริษัทท้องถิ่นของอินโดนีเซีย²⁶

²⁶ Pacheco, Gnych, Dermawan, Komarudin, & Okarda (2017), The palm oil global value chain: Implications for economic growth and social and environmental sustainability

3.4.3 โรงงานสกัด โรงกลั่น และผู้ส่งออก

ตารางที่ 3.15 กำลังการผลิต และประเภณีบุคคล/ความเป็นเจ้าของ
จำแนกตามลำดับห่วงโซ่อุปทานของอินโดนีเซีย

การปลูกสวนปาล์ม (Plantation)	พื้นที่ 16,822,834 HA; สัปดาห์ 38,086 บริษัท; 1,739 ราย; 187 กลุ่ม
การสกัด (Mills)	กำลังการผลิต 84,594,237 CPO-eq T / YR; โรงสกัด 1093 โรง; บริษัท 874 ราย; 178 กลุ่ม
การกลั่น (Refineries)	กำลังการผลิต 45817162 CPO T / YR, โรงกลั่น 85 โรง, บริษัท 57 ราย, 25 กลุ่ม
การส่งออก (Exports)	CPO 10,584,046 T; RPO 20,290,036 T; ท่าเรือ 61 แห่ง; ผู้ส่งออก 352 ราย; 55 กลุ่ม

ที่มา: ถอดความโดยมูลนิธิสวค. จาก Pirard, et al., (2020)

หมายเหตุ: CPO (Crude Palm Oil) RPO (Refined Palm Oil) FFB (Fresh Fruit Bunches)
CPO-eq (CPO equivalent)

3.5 ระบบโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มภายใต้ความร่วมมือ IMT-GT

3.5.1 ระบบโลจิสติกส์ใน IMT-GT

ระบบโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ออก โลจิสติกส์เชิงกลยุทธ์และการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management; SCM) เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่ใช้ในการได้มาซึ่งส่วนแบ่งทางการตลาด มีจุดมุ่งหมายเพื่อลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด

ระบบโลจิสติกส์เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ของกรอบความร่วมมือ IMT-GT ผ่านเสาหลักเชิงกลยุทธ์ การขนส่งและการเชื่อมโยงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Transport & ICT Connectivity) มุ่งเน้นการพัฒนาการเชื่อมต่อทางกายภาพ (physical connectivity) เพื่อพัฒนาการเชื่อมต่อทางกายภาพภายในภูมิภาคย่อยนี้ เพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นจากการเติบโตของประชากรและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องขยายและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทางกายภาพที่มีอยู่ให้ทันสมัยรวมถึงขยายเครือข่ายการขนส่งไปยังเมืองรอง เมืองเล็ก และพื้นที่ชนบท เพื่ออำนวยความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง เพื่อพัฒนา IMT-GT สู่อำนาจเป็นภูมิภาคที่มีแนวพื้นที่คมนาคมที่เชื่อมโยงไม่ขาดตอน ลดความเหลื่อมล้ำ มีความยั่งยืน ปลอดภัย และมีเครือข่ายที่มั่นคงที่เชื่อมโยงระดับนานาชาติ

โดยโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมต่อทางกายภาพแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1. ถนน ทางรถไฟ และสะพาน 2. การขนส่งทางบก เช่น การขนส่งทางบก คลังคอนเทนเนอร์และศูนย์กระจายสินค้าภายในประเทศ 3. สนามบิน 4. ท่าเรือ 5. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านศุลกากร ตรวจคนเข้าเมือง และ

กักกัน (CIQ) และ 6. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและเมืองอื่น ๆ เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตอุตสาหกรรม เมืองยางพารา อุทยานวิทยาศาสตร์ และเขตฮาลาล²⁷

ภาพที่ 3.7 การเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์ IMT-GT

ที่มา: IMT-GT Official Website

²⁷ IMT-GT Official Website. IMT-GT Physical Connectivity Project 2017-2021. <https://imtgt.org/physical-connectivity-project/>

การประชุมระดับผู้นำ IMT-GT ครั้งที่ 10 ในปี 2560 แผนงาน IMT-GT ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการต่อไปภายใต้วิสัยทัศน์ระยะ 20 ปี (IMT-GT Vision 2036) และแนวทางการดำเนินงานในแผนระยะ 5 ปี แผนที่ 3 2560 – 2564 (Implementation Blueprint 2017-2021) มุ่งมั่นที่จะดำเนินโครงการมูลค่ารวม 47,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จำแนกเป็น 1) อินโดนีเซีย 14 โครงการ มูลค่าการลงทุน 15,039 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เช่น ท่าเรือกัวลาตันหยงในสุมาตราใต้ ท่าเรือเบลาวันในสุมาตราเหนือ 2) มาเลเซีย 11 โครงการ มูลค่าการลงทุน 28,456 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เช่น รถไฟความเร็วสูงกัวลาลัมเปอร์-สิงคโปร์ ด้านศุลกากรบูทิกายูฮิตัม และ 3) ไทย 15 โครงการ มูลค่าการลงทุน 3,394 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เช่น ทางหลวงจังหวัดสตูล-รัฐปะลิส ของมาเลเซีย ท่าเรือสำราญที่กระบี่และเกาะสมุย ด้านศุลกากรสะเดาแห่งใหม่ เป็นต้น²⁸

3.5.2 ระบบโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไทย

ระบบโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไทย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร²⁹ ได้ศึกษาต้นทุนโลจิสติกส์การเกษตรปี 2563 ในทุกกิจกรรมโลจิสติกส์ ครอบคลุม 3 มิติ คือมิติต้นทุน มิติเวลา และมิติความน่าเชื่อถือ ซึ่งจากการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์ปาล์มน้ำมันด้วยวิธีการสำรวจจากแบบสอบถาม เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม 24 ราย สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน) ในฐานะผู้รวบรวมสินค้า 8 ราย และโรงงานแปรรูป 8 ราย ในจังหวัดกระบี่และนครศรีธรรมราช โดยวิเคราะห์ผลผ่านตัวชี้วัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์สินค้าเกษตร (Agricultural Logistics Performance Index : ALPI) ซึ่งคำนวณตามกิจกรรมโลจิสติกส์ตลอดห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรม ตั้งแต่การจัดการปัจจัยการผลิตจนถึงการขนส่งผลผลิตสู่ตลาดปลายทาง ครอบคลุม 3 มิติ ดังนี้

1. มิติต้นทุน พบว่า ต้นทุนเฉลี่ยต่อยอดขาย (เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และโรงงานแปรรูป) เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 8.89 ซึ่งโรงงานแปรรูปมีต้นทุนโลจิสติกส์สูงสุดเฉลี่ยที่ร้อยละ 13.38 ตามด้วยเกษตรกรเฉลี่ยที่ร้อยละ 9.42 และสถาบันเกษตรกรเฉลี่ยที่ 3.97 ซึ่งจากต้นทุนโลจิสติกส์ของทั้ง 3 กลุ่ม ค่าขนส่งมีสัดส่วนมากที่สุด

ต้นทุนของโรงงานแปรรูป สัดส่วนร้อยละ 9.90 คือค่าขนส่ง ตามด้วยต้นทุนการบริหารจัดการโลจิสติกส์ร้อยละ 1.21 ต้นทุนการบริหารคลังสินค้าร้อยละ 2.12 และต้นทุนการถือครองสินค้าคงคลังร้อยละ 0.05 ต้นทุนโลจิสติกส์ของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นต้นทุนขนส่งเช่นกัน มีสัดส่วนร้อยละ 5.47 ตามด้วยต้นทุนสินค้าเสียหายร้อยละ 1 และต้นทุนการบริหารจัดการโลจิสติกส์ร้อยละ 0.36 ต้นทุนขนส่งของสถาบันเกษตรกรมีสัดส่วนร้อยละ 3.29 ตามด้วยต้นทุนสินค้าเสียหายร้อยละ 0.53 และต้นทุนการบริหารจัดการโลจิสติกส์ร้อยละ 0.36

²⁸ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ผลการประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ 10 แผนงานการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (The 10th IMT-GT Summit). <http://cabinet.most.go.th/files/43312d8996d1d329ba4fbbb56b7925f4.pdf>

²⁹ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2563) โครงการศึกษาต้นทุนโลจิสติกส์การเกษตร

2. มิติเวลา พบว่า โดยเฉลี่ยเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และโรงงานแปรรูปใช้เวลาในการจัดส่ง 1 วัน ซึ่งตลอดห่วงโซ่อุปทานมีระยะเวลาเฉลี่ย 1 วัน ในขณะที่ระยะเวลาเฉลี่ยในการตอบสนองลูกค้าตลอดห่วงโซ่ใช้เวลา 3.5 วัน และระยะเวลาเฉลี่ยในการจัดซื้อจัดหาตลอดห่วงโซ่มีระยะเวลาเฉลี่ย 7.16 วัน

3. มิติความน่าเชื่อถือ พบว่า เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และโรงงานแปรรูป มีอัตราความสามารถในการจัดส่งสินค้าเฉลี่ยร้อยละ 100 มีอัตราความเสียหายเฉลี่ยร้อยละ 0.95 อัตราสินค้าถูกตีกลับร้อยละ 1.66 และอัตราจำนวนผลผลิตขาดมือของโรงงานแปรรูปคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 100

ในขณะที่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม พบว่าปัญหาของระบบขนส่งในประเทศไม่เอื้ออำนวย ทำให้เรือฝั่งตะวันออกที่ใกล้กับจังหวัดผู้ประกอบการน้ำมันปาล์ม โดยมาก (กระบี่ ชุมพร และสุราษฎร์ธานี) ได้แก่ ท่าเรือสุราษฎร์ธานี ท่าเรือน้ำลึกที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และสงขลา อย่างไรก็ตาม ท่าเรือน้ำลึกที่สงขลามีความลึกไม่เพียงพอและท่าเรือที่ประจวบคีรีขันธ์มีกำหนดช่วงเวลาที่สามารถทำการขนส่งได้ ในขณะที่ท่าเรือฝั่งตะวันตก ได้แก่ ท่าเรือระนองที่มีความลึกไม่เพียงพอและเส้นทางที่คดโค้งทำให้ขนส่งจากสุราษฎร์ธานีลำบาก ท่าเรือที่กระบี่มีแต่เป็นเจ้าของโดยเอกชน และท่าเรือภูเก็ตซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการขนส่งมาที่นี้เพื่อส่งออก อย่างไรก็ตาม เส้นทางจากสุราษฎร์ธานีเพื่อไปท่าเรือนี้มีเส้นทางเดียวและจำเป็นต้องขับผ่านเมืองซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยว การจราจรติดขัด โดยหากต้องการส่งออกน้ำมัน 10,000 ตัน ต้องใช้รถขนส่ง 300 เที่ยว อัตราการขนส่ง 150 ตันต่อชั่วโมง หากส่งล่าช้าต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมให้แก่เรือ เปรียบเทียบกับท่าเรือของมาเลเซียที่มีท่าเรือรอบประเทศและอยู่ใกล้แหล่งผลิตอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

3.5.3 ระบบโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มมาเลเซีย

ระบบโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มมาเลเซียเป็นตัวอย่างของการจัดระบบการบริหารจัดการอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มที่ดี โดยแบ่งลำดับโลจิสติกส์ออกเป็น 4 ส่วน คือ แปลงปลูกขนาดใหญ่ (Plantation) อุตสาหกรรมแปรรูปหรืออุตสาหกรรมต่อเนื่อง (Processing Industry) การกระจายสินค้า (Distribution) และตลาด (Market) ดังนี้

1) การขนส่งเริ่มต้นจากการขนส่งทะลายปาล์ม (FFB) ซึ่งมีอายุสั้น เน้าเสียได้ง่ายจากสวนปาล์มสู่อุตสาหกรรมแปรรูป

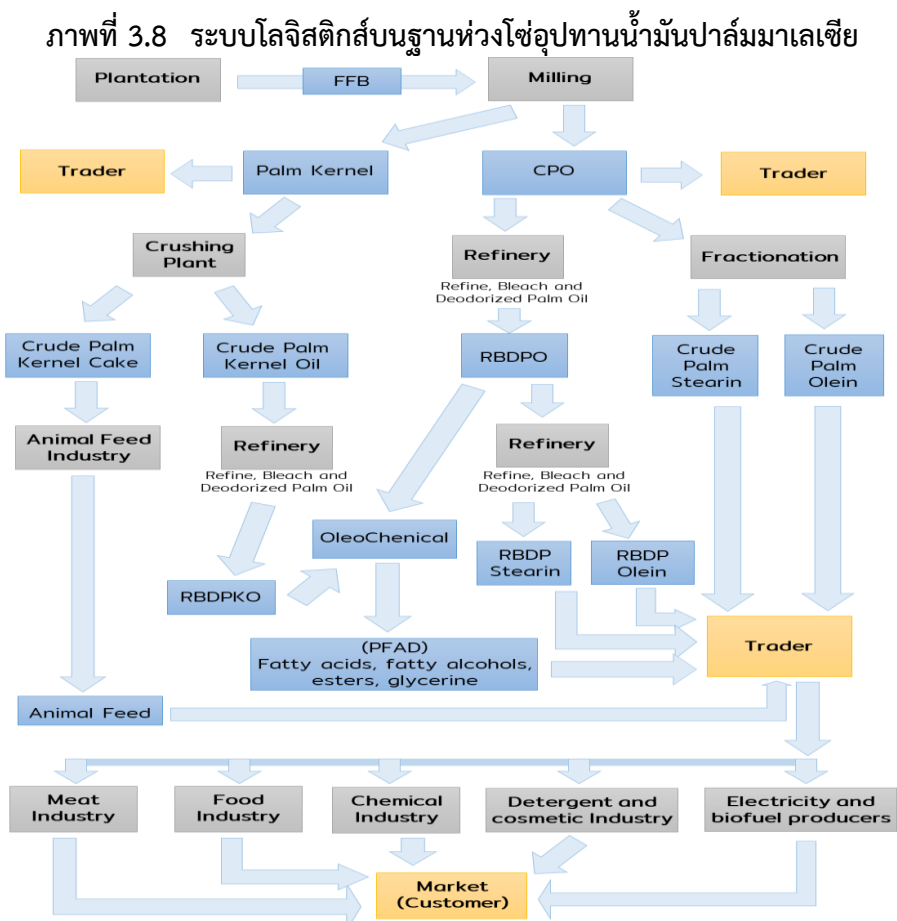
2) อุตสาหกรรมแปรรูปหรืออุตสาหกรรมต่อเนื่อง โดยทะลายปาล์มจะถูกนำไปแปรรูปผ่านการสกัดเพื่อผลิตน้ำมันปาล์ม เช่น น้ำมันปาล์มดิบ (CPO) และเมล็ดในปาล์ม นอกจากนี้ เมล็ดในปาล์มยังถูกแปรรูปโดยอุตสาหกรรมการบดเพื่อผลิตน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ (CPKO) และผลพลอยได้อื่น ๆ เช่น กากเนื้อเมล็ดในปาล์มน้ำมัน (PKC) สามารถขายโดยตรงเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์ จากนั้น CPKO และ CPO จะได้รับการแปรรูปในอุตสาหกรรมการกลั่น แต่ CPO ทั้งหมดไม่ได้ผลิตจากโรงกลั่นน้ำมันที่เดียว แต่ส่วนหนึ่งมาจากกระบวนการแยกส่วน (Fractionation) ที่ผลิตโอเลอินปาล์มดิบและสเตียรีนในปาล์มดิบ (Crude Palm Olein and Stearin) ซึ่งกระบวนการกลั่นรวมไปถึงกลั่น

น้ำมันปาล์มที่ฟอกและขจัดกลิ่น (RBDPO) จากนั้นจึงกลั่นเป็น RBDP Stearin และ RBDP Olein ในทางกลับกัน ผลิตภัณฑ์ RBDPO ผ่านกระบวนการจาก Oleochemical เพื่อผลิตเป็น Palm Fatty Acid Distillate (PFAD)

3) การกระจายสินค้า ผลิตภัณฑ์จากน้ำมันปาล์มที่ผลิตได้มีการจำหน่ายทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ การส่งออกและนำเข้าผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มใช้บริการขนส่งสินค้ารวมถึงศูนย์กระจายสินค้าท่าเรือเพื่อส่งออกผลิตภัณฑ์จากน้ำมันปาล์มไปยังตลาดต่างประเทศ

4) ตลาด การซื้อขายน้ำมันปาล์มไม่ได้มุ่งเป้าไปที่ตลาดต่างประเทศเท่านั้น ยังมีการซื้อขายในประเทศเพื่อช่วยให้อุตสาหกรรมในประเทศเติบโตไปสู่อุตสาหกรรมปลายน้ำ นอกจากนี้ผู้ประกอบการบางรายในอุตสาหกรรมยังจำเป็นต้องนำเข้าน้ำมันปาล์มจากต่างประเทศเพื่อให้มีวัตถุดิบเพียงพอในการผลิตอีกด้วย

ที่มา: (Lestari, Ismail, Hamid, & Sutopo, 2013) จากรูปที่ 1³⁰

³⁰ Lestari, F., Ismail, K., Hamid, A. A., & Sutopo, W. (2013). Logistic of Palm Oil Industry in Agri Supply Chain Using Simulation Software: State of the Art and Research Directions. American Journal of Economics, 3(5C), 46-46.

3.5.4 ระบบโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มอินโดนีเซีย

ระบบโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มอินโดนีเซีย³¹ พบว่าสภาพการคมนาคมในประเทศอินโดนีเซียมีอุปสรรคที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งสำหรับนักลงทุนในอินโดนีเซีย คือการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคม โดยท่าเรือขนถ่ายตู้สินค้าที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ คือท่าเรือ Tanjung Priok กรุงจาการ์ตา ประสบปัญหาคอขวด การขนถ่ายสินค้าที่ล่าช้า ต้นทุนของตู้สินค้านำเข้าและส่งออกจากอินโดนีเซียสูงกว่าประเทศมาเลเซีย และประเทศไทย

ตารางที่ 3.16 ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานโลจิสติกส์อินโดนีเซีย³²

ข้อมูลพื้นฐาน	รายละเอียดข้อมูล
ท่าอากาศยาน	จำนวน 673 แห่งและสนามบินจอดเฮลิคอปเตอร์ 76 แห่ง
ทางรถไฟ	ความยาวรวม 5,042 กิโลเมตร
ถนน	ความยาวถนนรวม 496,607 กิโลเมตร แบ่งเป็นถนนลาดยางและคอนกรีต 283,102 กิโลเมตรและถนนลูกรัง 213,505 กิโลเมตร
ทางน้ำ	ระยะทางขนส่งทางน้ำ 21,579 กิโลเมตร
กองเรือพาณิชย์	1,340 ลำ
ท่าเรือ	ท่าเรือสินค้าหลักได้แก่ท่าเรือ Banjarmasin, Belawan, Kotabaru Geukueh, Palembang, Panjang, Sungai Pakning, Tanjung Perak และ Tanjung Priok ท่าเรือตู้สินค้าที่สำคัญได้แก่ท่าเรือ Tanjung Priok (มียอดสินค้าผ่านปีละ 5.6 ล้าน TEUs)

ที่มา: รวบรวมจากกรมการขนส่งทางบก และสถาบันขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2560)

เพื่อเป็นการสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศ รัฐบาลได้กำหนดท่าเรือและสนามบินในอินโดนีเซียตะวันตกและตะวันออกให้เป็นศูนย์กลางระหว่างประเทศ (international hub) ฟื้นฟูการขนส่งเรือข้ามฟาก ท่าเรือในท้องถิ่น และผู้บุกเบิกด้านการเดินเรืออย่างเหมาะสม ขยายกำลังการผลิตและปรับปรุงกระบวนการจัดการของสองท่าเรือ (Kumai และ Quay Bun) เพื่อรองรับการผลิตน้ำมันปาล์มที่เพิ่มขึ้นในอนาคต ปรับปรุงถนนเพื่อเข้าถึงแปลงปลูก มีการนำบริการด้าน ICT เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างห่วงโซ่อุปทานของประเทศกับห่วงโซ่อุปทานของประเทศในอาเซียนและโลก ปรับปรุงการดำเนินงานของท่าเรือระหว่างประเทศและสนามบินให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผ่านการนำระบบการจัดการโลจิสติกส์แบบบูรณาการมาใช้³³

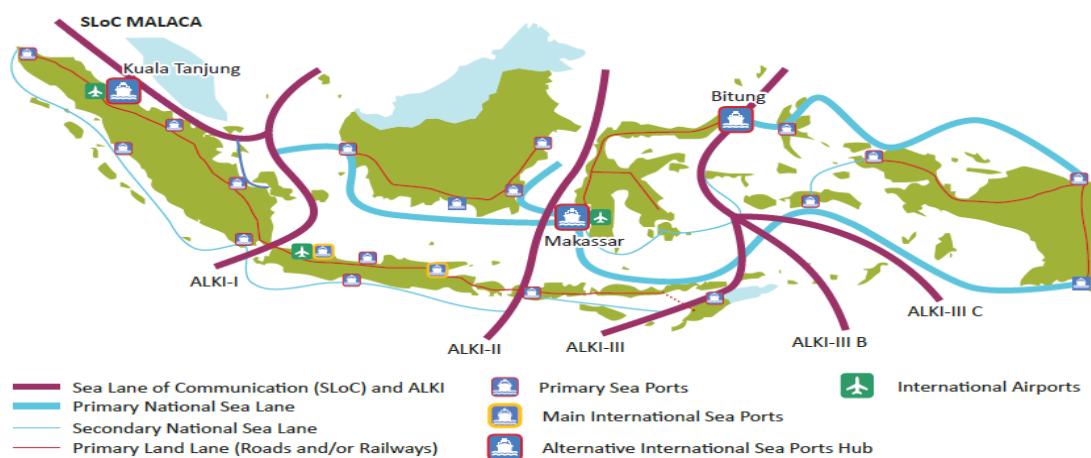
³¹ ศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทยในอาเซียน สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย

³² คู่มือ “คู่มือผู้ประกอบการขนส่งไทยสู่อาเซียน” (สาธารณรัฐอินโดนีเซีย) โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางถนนรองรับการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยกรมการขนส่งทางบก และสถาบันขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2560)

³³ Dezan Shira and Associates. 2011. Indonesia masterplan acceleration and expansion of Indonesia economic development 2011-2025.

ภาพที่ 3.9 พบว่ามีความเชื่อมโยงในห่วงโซ่อุปทาน โดยผลปาล์มทะเลลาย (FFB) เป็นปัจจัยป้อนเข้าสำหรับการสกัดเป็นน้ำมันปาล์มดิบ (CPO) และน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ (CPKO) กระบวนการต่อไปคือการกลั่นเป็นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ (RBDPO) และน้ำมันเมล็ดในปาล์มบริสุทธิ์ (RBDPKO) ซึ่งผลิตภัณฑ์ 4 ประเภทนี้มีระบบโลจิสติกส์และส่งออกจากประเทศในกลุ่ม IMT-GT ไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก เช่น อินเดีย จีน เยอรมัน ฯลฯ (รายละเอียดมูลค่าการค้าและข้อมูลการค้าระหว่างประเทศแสดงในบทที่ 4)

ภาพที่ 3.9 การเชื่อมต่อระดับโลกระดับแนวหน้าของอินโดนีเซีย

ที่มา: Dezan Shira and Associates. 2011

3.6 ภาพรวมปัญหาห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม IMT-GT

การทบทวนวรรณกรรมจำแนกประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมันของไทยออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการตลาด/เศรษฐศาสตร์ และด้านมาตรการและนโยบายรัฐ ตามการศึกษาของสุทธิจิตต์ เจริญทอง และคณะ (2559)³⁴ ซึ่งได้ประมวลสถานการณ์และความรู้ที่ได้จากงานวิจัยของประเทศไทยในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา (2540-2559) โดยในตารางแสดงรายละเอียดภาพรวมปัญหาของไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

³⁴ การศึกษาของ (สุทธิจิตต์ เจริญทอง, สุชาติ เจริญทอง, และ ยุวดี สีเบ็น, 2559) มีการทบทวนสอบข้อมูลผลการศึกษาดังกล่าวด้วยการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ตารางที่ 3.17 สรุปประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ประเทศ IMT-GT	ปัญหา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
ไทย ³⁵	ด้านการผลิต	1) พันธุ์ปาล์ม น้ำมัน	1.1) ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์
			1.2) การปรับปรุงพันธุ์
		2) ด้านการจัดการ	2.1) การจัดการด้านปุ๋ย
			2.2) การจัดการสวน 2.3) การจัดการน้ำ 2.4) การจัดการเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยว
	ด้านการตลาด/ เศรษฐศาสตร์	3) ด้าน เศรษฐศาสตร์ การผลิต	3.1) ปัจจัยการผลิต
			3.2) ปัญหาแรงงาน
			3.3) ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ
			3.4) ปัญหาสภาพแวดล้อมแปรปรวน
		4) ด้าน เศรษฐศาสตร์ การตลาด	4.1) ปัญหาการกำหนดราคาซื้อขายปาล์มน้ำมันไม่สะท้อนคุณภาพ
			4.2) ขาดเครื่องมือในการตรวจสอบเปอร์เซ็นต์น้ำมันที่ดี (รวดเร็วและ เชื่อถือได้)
			4.3) ลานเทและโรงงานรับซื้อจำนวนมาก ทำให้เกิดการแย่งซื้อ โดย ไม่ให้ความสำคัญเรื่องคุณภาพ
			4.4) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้ปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม
	ด้านมาตรการ และ นโยบายรัฐ	5) มาตรการด้าน นโยบายและ การบังคับใช้ กฎหมาย	5.1) ภาครัฐขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม
			5.2) ภาครัฐขาดความจริงจังในการออกมาตรการหรือแก้ไขปัญหา และ นำไปสู่การเลือกปฏิบัติ
			5.3) ภาครัฐขาดความต่อเนื่องและความเชื่อมโยงของนโยบายอื่น ๆ
		6) ด้านการกำกับ ติดตามของ หน่วยงาน ภาครัฐ	6.1) ขาดหน่วยงานดูแลทั้งระบบโดยตรง
	6.2) ขาดการควบคุมและตรวจสอบข้อมูลสต็อกที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน		
	6.3) ขาดเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้ในพื้นที่		
	6.4) การลักลอบขนถ่ายน้ำมันผิดกฎหมาย		
มาเลเซีย	ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยวทะลายปาล์ม และในโรงงานที่เกี่ยวข้อง		
อินโดนีเซีย ³⁶	1) ปัญหาการขยายพื้นที่การผลิตที่มีการบุกรุกทำลายป่า การเกิดไฟป่า ก่อให้เกิดมลพิษข้ามพรมแดน ปัจจุบันนี้ส่งผลกระทบต่อภัยคุกคามจากมาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ 2) ปัญหาด้านการจำแนกพื้นที่ป่าไม้ของรัฐบาลและกรมป่าไม้ 3) ปัญหาคุณภาพของน้ำมันปาล์มดิบ จากกลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่ทำการเพาะปลูกเอง 4) ปัญหาการได้รับการรับรองมาตรฐาน RSPO ของกลุ่มเกษตรกรรายย่อย 5) ปัญหาการเข้าถึงเทคโนโลยี ตลาด แหล่งเงินทุนเกษตรกรรายย่อย		

³⁵ รวบรวมโดยคณะผู้วิจัยจากรายงานฉบับสมบูรณ์ “โครงการสถานภาพความรู้งานวิจัยด้านปาล์มน้ำมัน” โดย (สุทธิจิตต์ เจริญทอง, สุชาติ เจริญทอง, และ ยุวดี ลีเบิร์น, 2559)

³⁶ ข้อที่ 1) จาก documentary research ข้อที่ 2) – 5) จาก empirical research

3.6.1 สรุปประเด็นปัญหาและอุปสรรคจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันจากเอกสารต่าง ๆ ของประเทศไทยสรุปได้ดังนี้

1) **ด้านการผลิต** ประกอบด้วย หนึ่ง พันธุ์ปาล์มน้ำมัน: ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์เป็นปัญหาหลัก วิธีการเลือกซื้อพันธุ์การเผยแพร่ผลการวิจัยด้านพันธุ์ การประชาสัมพันธ์การพัฒนาพันธุ์ การมีระบบมาตรฐานในการตรวจสอบรับรองสายพันธุ์ และพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพดิน เช่น พื้นที่น้ำขัง พื้นที่ปลูกยางเดิม พื้นที่ปลูกในดินพรุ พื้นที่น้ำท่วมขัง พันธุ์ทนเค็ม เป็นต้น สอง ด้านการจัดการ: การจัดการด้านปุ๋ย การจัดการสวน การจัดการน้ำ และการจัดการการเก็บเกี่ยว

2) **ด้านการตลาด/เศรษฐศาสตร์** ประกอบด้วย หนึ่ง ด้านเศรษฐศาสตร์การผลิต ปัจจัยการผลิตราคาแพงโดยเฉพาะปุ๋ย ปัญหาแรงงานขาดแคลน ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ (ผู้สูงอายุเป็นเกษตรกร พื้นที่ปลูกน้อย และขาดความรู้) และสภาพแวดล้อมแปรปรวน และสอง ด้านเศรษฐศาสตร์การตลาด ปัญหาด้านการกำหนดราคาที่ไม่สะท้อนคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของเมล็ดในที่มีผลผลิตต่อน้ำมันเมล็ดในปาล์ม ขาดเครื่องมือที่มีคุณภาพในการวัดตรวจสอบน้ำมัน ลานเหมียจำนวนมากส่งผลให้เกิดการแย่งซื้อโดยมิได้พิจารณาคุณภาพที่แท้จริง และการสร้างมูลค่าเพิ่มยังขาดตอน

3) **ด้านมาตรการและนโยบายรัฐ** ประกอบด้วยมาตรการด้านนโยบายและการบังคับใช้กฎหมาย ภาครัฐขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย และภาครัฐขาดความจริงใจในการออกมาตรการหรือแก้ไขปัญหาและมีการเลือกปฏิบัติ และด้านการกำกับติดตามของหน่วยงานรัฐ ขาดหน่วยงานที่ดูแลครบวงจร ขาดควบคุมและตรวจสอบการเผยแพร่ข้อมูลค่าน้ำมันปาล์มที่เป็นปัจจุบัน ขาดเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ และปรากฏการณ์การลักลอบขนถ่ายน้ำมันผิดกฎหมาย

3.6.2 สรุปประเด็นปัญหาและอุปสรรคจากการสัมภาษณ์และการประชุม

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคปัจจุบันในการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของประเทศไทยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นกลุ่มย่อย สรุปได้ดังนี้

1) **ด้านการผลิต** ประกอบด้วยหนึ่ง ไม่มีการควบคุมคุณภาพผลปาล์ม ไม่มีเครื่องมือที่สามารถตรวจสอบคุณภาพทะเลลายได้ทันที ปัญหาการแย่งชิงกรวดน้ำหรือผสมทรายทำให้คุณภาพ OER ต่ำลง ส่งผลกระทบต่อทั้งอุตสาหกรรม การขาดแคลนแรงงานภาคเกษตร รวมทั้งแรงงานตัดบางรายไม่มีประสิทธิภาพและทักษะในการตัด ประเทศไทยค่อนข้างเสียเปรียบด้านต้นทุนการผลิต ราคาปุ๋ยมีความผันผวน พันธุ์ปาล์มในปัจจุบันให้ผลผลิตมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3 ตัน/ไร่/ปี ซึ่งอยู่ในเกณฑ์น้อย มีเพียงบางสวนที่มีผลผลิต 7 ตัน/ไร่/ปี ระบบปลูก การจัดการ ค่อนข้างเสียเปรียบทั้งอินโดนีเซีย และมาเลเซีย การเก็บเกี่ยวผลปาล์มที่ไม่สุกส่งผลต่อ OER และราคาที่เกษตรกรได้รับ เกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงพันธุ์ปาล์มที่ดีได้ เนื่องจากของเอกชนมีราคาสูงแต่หากจองกับศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี อาจต้องใช้เวลาถึง 2 ปี การเข้าร่วมเป็นสมาชิกและได้รับการรับรองจาก RSPO มีค่าใช้จ่ายและมีกระบวนการที่ยาวนาน ทำให้เกษตรกรมองว่าไม่คุ้มค่างับการลงทุนโดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย นอกจากนี้มาตรฐาน RSPO เน้นตรวจสอบด้านเอกสารเป็นหลัก แต่เกษตรกรรายย่อยหลายรายไม่ได้

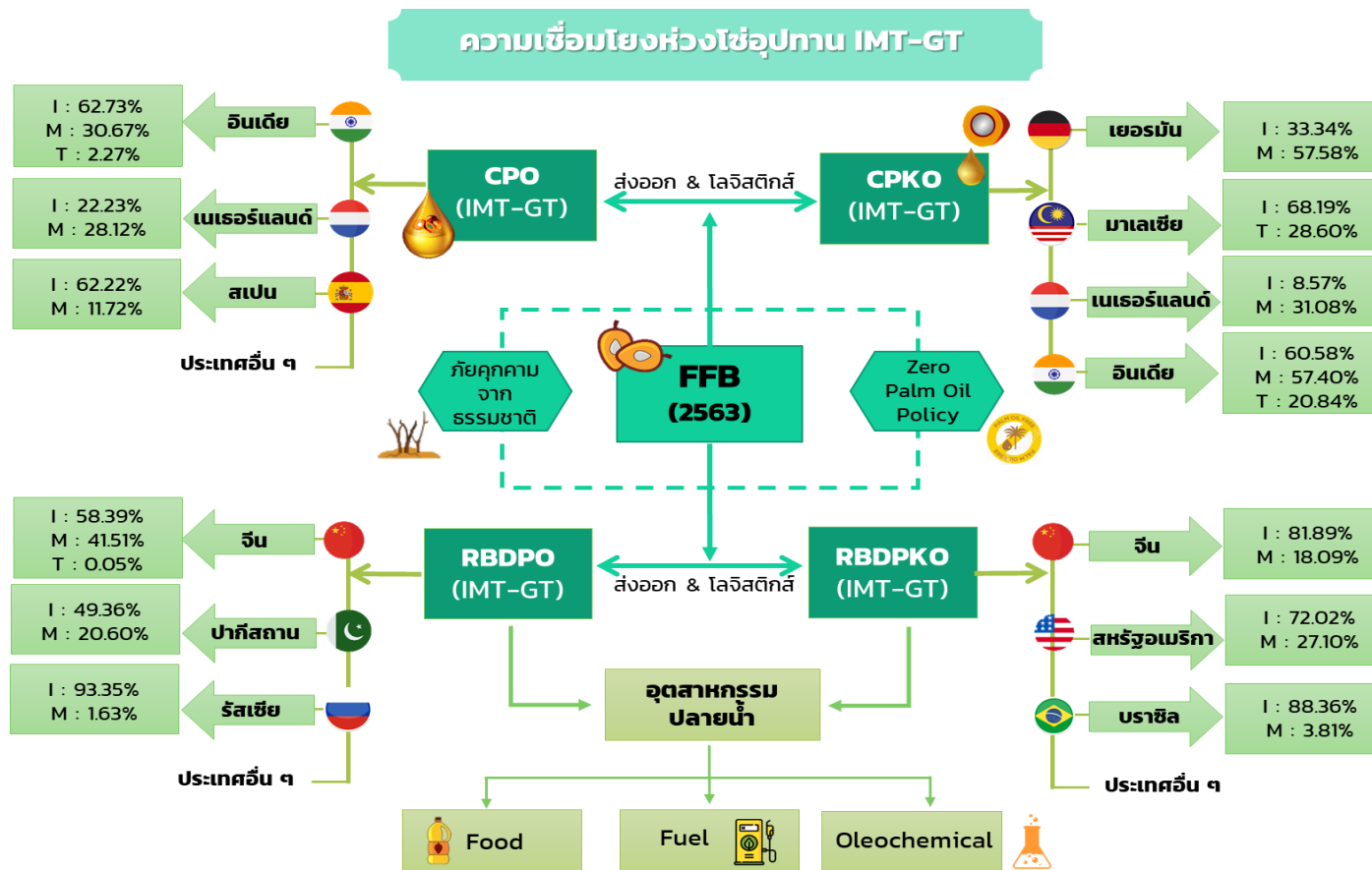
มีการจัดบันทึกที่เป็นระบบและครบถ้วนเพื่อเป็นหลักฐานการดำเนินการตามเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติของ RSPO

2) **ด้านการตลาด/เศรษฐศาสตร์** ประกอบด้วยไม่มีการแจ้งราคาซื้อขายเป็นรายวัน ปัจจุบันกรมการค้าภายในมีการแจ้งราคาเป็นรายเดือน ความต่างของราคาซื้อขายผลผลิตปาล์มและราคาสินค้าจากปาล์มที่มีความแตกต่างกันมาก และระบบขนส่งในประเทศไม่เอื้อ ยกตัวอย่างเช่น ท่าเรือน้ำลึกที่มีความลึกไม่เพียงพอหรือมีกำหนดช่วงเวลาที่สามารถขนส่งได้

3) **ด้านมาตรการและนโยบายรัฐ** ประกอบด้วยไม่มีการจัดโซนพื้นที่ปลูกตามความเหมาะสม อุปสงค์ความต้องการใช้น้ำมันปาล์มในอนาคตไม่แน่นอนจากกระแสการรักษาสภาพส่งผลให้ผู้บริโภคมีความต้องการบริโภคน้ำมันพืชน้อยลง รวมทั้งอัตราการใช้ไบโอดีเซลลดลงจากการแทนที่ด้วยรถยนต์ไฟฟ้า หรือเครื่องยนต์ Euro 5 ที่มีมากขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรมโออีโอดีเซล มีต้นทุนสูง รวมทั้งยังไม่มีโครงสร้างราคาที่ชัดเจนที่จะทำให้ตลาดมีเสถียรภาพและมั่นคงในระยะยาว นอกจากนี้วัตถุดิบยังขาดแคลน โรงงานกลั่นไม่มี CPO เหลือเพียงพอต่อการนำไปต่อยอดได้ ราคากลไกตลาดที่อ้างอิงจากมาเลเซียส่งผลกระทบต่อโรงงานรายย่อยในประเทศไทย การอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมทุกมิติ โดยมากเน้นเพียงด้านการปลูกเท่านั้น ขาดความรู้ด้านสถานการณ์ของตลาดโลก มาตรฐาน ผลกระทบทั้งด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ข้อปฏิบัติ รวมถึงขาดบุคลากรที่มีองค์ความรู้รอบด้านที่จะสามารถไปถ่ายทอดต่อให้แก่เกษตรกรได้ นอกจากนี้หน่วยงานผู้รับผิดชอบดูแลเรื่องปาล์มน้ำมันมีหลายฝ่าย ทำให้เป็นเรื่องยากเมื่อต้องการการเปลี่ยนแปลง การนำปาล์มน้ำมันไปเผาเพื่อผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้า หรือการเพิ่มการผลิตจาก B7 เป็น B10 หากมองในแง่ของมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์นั้นอาจจะไม่ถูกต้อง เนื่องจากน้ำมันที่ได้จากพืชเปลี่ยนไปเป็นพลังงานได้น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับน้ำมันปิโตรเลียม/ฟอสซิล กฎหมายของประเทศที่กำหนดให้สามารถส่งออกทั้งทะลายปาล์มและน้ำมันปาล์มได้อย่างเดียวไม่สามารถนำเข้าได้ ส่งผลต่อความเพียงพอของวัตถุดิบเพื่อนำไปสู่อุตสาหกรรมมูลค่าเพิ่ม และการต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมูลค่าสูงในประเทศไทยยังเป็นเพียงในเชิงวิจัยเท่านั้น ยังไม่ใช่เชิงพาณิชย์นัก รวมทั้งผู้ประกอบการยังไม่มีความมั่นใจเรื่องราคาวัตถุดิบในประเทศที่จะนำมาใช้ในการต่อยอด จึงยังไม่สามารถคาดการณ์ต้นทุนได้

สรุปความเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานในประเทศ IMT-GT

ภาพที่ 3.10 ความเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานในประเทศ IMT-GT

ที่มา: สรุปโดยมูลนิธิธิดา

บทที่ 4

การค้าผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มระหว่างประเทศ

การศึกษาการค้าผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มระหว่างประเทศในบทนี้เป็นการศึกษาโอกาสในการแข่งขันในตลาดโลกของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันไทยภายใต้ IMT-GT พิจารณาความร่วมมือด้วยหลักการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศเพื่อนำมาสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตความอยู่ดีกินดี (Welfare) ของผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันทั้งของไทยและภูมิภาคประเทศเพื่อนบ้านอันได้แก่มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

ผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มเบื้องต้นในรายการสินค้าตามหลักรหัส Harmonized System (HS Code) อันได้แก่ น้ำมันปาล์มดิบ น้ำมันปาล์มกลั่น น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ และน้ำมันเมล็ดในปาล์มกลั่น อย่างไรก็ตามสำหรับน้ำมันทั้งสี่รายการเป็นเพียงต้นน้ำของอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลซึ่งมีมูลค่าเพิ่มที่สูงกว่าเท่านั้น ผลผลิตกลางน้ำและปลายน้ำของอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลยังมีอีกจำนวนมาก ดังแสดงตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 รายการผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มต่อยอดสู่อุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลตาม HS Code

ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ
- น้ำมันปาล์มดิบ 151110	- กลีเซอรินดิบ 152000	- เอทิลีนไกลคอล 290531
- น้ำมันปาล์มกลั่น 151190	- กรดปาล์มติก 291570	- โพรพิลีนไกลคอล 290532
- น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ 151321	- กรดสเตียริก 382311	- กลีเซอรินบริสุทธิ์ 290545
- น้ำมันเมล็ดในปาล์มกลั่น 151329	- กรดโอเลอิก 382312	- อีพอกซิโรไฮดริน 291030
- เมล็ดปาล์ม และเนื้อในเมล็ดปาล์ม 120710	- กรดไขมันอื่น ๆ 382319	- อีพอกซิเลท 340211
- กากจากการหีบเมล็ดปาล์ม และเนื้อในเมล็ดปาล์ม 230660	- แพตตี้แอลกอฮอล์ 382370	- อีพอกซิเลท 340213
	- ไบโอดีเซล 382600	- กรดไขมันทอลล์ออย 382313

ที่มา: รวบรวมโดยมูลนิธิสวค. สำหรับต้นน้ำจาก Malaysian Palm Oil Council (2018), EU import of palm oil from Indonesia, Malaysia, and Thailand และสำหรับกลางน้ำและปลายน้ำ จาก ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2560), รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลจากปาล์มน้ำมัน, หน้า 3-14 และหน้า 4-63

สำหรับการศึกษาในขั้นนี้จะพิจารณาสินค้าเฉพาะสี่รายการหลักเป็นเบื้องต้น สำหรับการศึกษามิติการค้าระหว่างประเทศเพื่อนำไปสู่การพัฒนามูลค่าเพิ่มให้อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในระดับอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลจำเป็นต้องพิจารณาวิธีการศึกษาที่เหมาะสมต่อไป

4.1 การศึกษาด้วยวิธีการจับคู่รายสินค้าด้วยหลักความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

การศึกษานี้วิเคราะห์โอกาสในการแข่งขันในตลาดโลกโดยประยุกต์วิธี Wisarn's RCA Matching Approach³⁷ หลักการของวิธีนี้อยู่บนพื้นฐานที่ประเทศต่าง ๆ จะได้ผลประโยชน์จากการค้า (Gain from trade) เมื่อประเทศส่งออกสินค้าที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative advantage) และนำเข้าสินค้าที่ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative disadvantage)

วิธีการนี้ประยุกต์สูตรการหาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้วยวิธี Reveal Comparative Advantage (RCA) จำแนกความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบออกเป็นด้านการส่งออก (RCA Export; RCAX) และความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านการนำเข้า (RCA Import; RCAM) การจับคู่ระหว่างสองประเทศคือ หากประเทศผู้ส่งออกมี RCAX มากกว่าหนึ่งจับคู่กับประเทศผู้นำเข้าที่มี RCAM มากกว่าหนึ่ง ประเทศทั้งสองจะบรรลุผลได้ประโยชน์จากการค้า และหากเกิดการรวมกลุ่มเศรษฐกิจด้วยการลดอุปสรรคทางการค้าต่าง ๆ จะทำให้ยิ่งเกิดการสร้างเสริมการค้า (Trade Creation) มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการศึกษานี้พิจารณารายประเทศผู้นำเข้าหลักและพิจารณาว่านำเข้าจากประเทศในกลุ่ม IMT-GT ในสัดส่วนเท่าไร เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์โอกาสทางการค้า

สูตรคำนวณค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านการส่งออกของประเทศ j สำหรับสินค้า i

$$RCAX_j = \frac{X_{j,i} / X_j}{X_{W,i} / X_W}$$

โดยที่

$X_{j,i}$ และ $X_{W,i}$ คือมูลค่าการส่งออกสินค้า "i" ของ "ประเทศ j" และของ "โลก"

ตามลำดับ

X_j และ X_W คือมูลค่าการส่งออกสินค้ารวมของ "ประเทศ j" และของ "โลก" ตามลำดับ

การประยุกต์วิธี Wisarn's RCA Matching Approach เข้ากับการหาโอกาสในการแข่งขันในตลาดโลกของประเทศ IMT-GT พิจารณารายการค้ารายการใดรายการหนึ่ง (สินค้า i) และปีที่ t เป็นตามลำดับดังนี้

- i) คำนวณหาค่า RCAX ของไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย
- ii) สํารวจประเทศผู้นำเข้าหลักของโลกสำหรับรายการสินค้าหนึ่งใด ๆ คิดเป็นร้อยละ 80 ของมูลค่านำเข้ารวมของโลก สมมติมีจำนวน N ประเทศ
- iii) รวบรวมรายประเทศผู้นำเข้าหลักและมูลค่าการนำเข้าย้อนหลัง
- iv) พิจารณามูลค่าการค้าปีล่าสุด พิจารณาสัดส่วนการนำเข้าจากรายประเทศของกลุ่มประเทศ IMT-GT

³⁷ Sattayanuwat, Wanasin (2015), RCEP – Thailand Trade Creation and Trade Diversion: Evidence and Analysis, the 2015 Agricultural & Applied Economics Association and Western Agricultural Economics Association Annual Meeting, San Francisco, CA

- v) ในรายประเทศผู้นำเข้า n ประเทศ หากรายประเทศ IMT-GT ยังมีสัดส่วนการนำเข้า น้อย ตีความได้ว่า “มีโอกาสในการขยายตลาด”
- vi) สำหรับการพิจารณา “โอกาสในการแข่งขันในตลาด” ดังกล่าวพิจารณาจากองค์ประกอบ ต่าง ๆ ได้แก่ มีการรวมกลุ่มเศรษฐกิจหรือไม่ อัตราภาษีศุลกากรเท่ากับเท่าไร อุปสรรค ที่ไม่ใช่ภาษีเป็นอย่างไร และต้นทุนการค้าระหว่างประเทศเป็นอย่างไร

4.2 ผลการศึกษา

ผลการศึกษาด้วยการประยุกต์ครั้งวิธี Wisarn’s RCA Matching Approach ของคณะ ผู้ดำเนินการวิจัย นำเสนอในรายงานฉบับนี้ พิจารณารายการสินค้า 4 รายการ ได้ผลดังต่อไปนี้

4.2.1 ภาพรวมความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของประเทศ IMT-GT

ตลอดช่วง 5 ปีของการศึกษา (ปี 2559–2563) พบว่าอินโดนีเซียและมาเลเซียมี ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าน้ำมันปาล์มทั้ง 4 รายการ ในขณะที่ไทยมี ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในบางรายการและบางปีเท่านั้น กล่าวคือ ไทยมีความได้เปรียบโดย เปรียบเทียบในน้ำมันปาล์มดิบ (HS151110) ในปี 2560-2563 มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบใน น้ำมันปาล์มเมล็ดดิบ (HS151321) ในตลอดทั้ง 5 ปี และมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในน้ำมัน ปาล์มเมล็ดในปาล์มกลั่น (HS151329) ในปี 2561-2563 ในขณะที่ไทยไม่มีความได้เปรียบโดย เปรียบเทียบในน้ำมันปาล์มกลั่น (HS151190)

ตารางที่ 4.2 ผลการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออก (RCAX) ของ IMT-GT

น้ำมันปาล์ม	ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563
น้ำมันปาล์มดิบ (HS151110)	ไทย	0.001	1.28	1.53	1.11	0.87
	มาเลเซีย	26.52	17.09	19.59	20.12	22.11
	อินโดนีเซีย	49.21	55.07	49.61	55.88	51.13
น้ำมันปาล์มกลั่น (HS151190)	ไทย	0.15	0.18	0.23	0.16	0.15
	มาเลเซีย	27.54	25.59	23.14	24.68	22.69
	อินโดนีเซีย	59.34	58.18	61.10	60.00	59.78
น้ำมันปาล์มเมล็ดใน ปาล์มดิบ (HS151321)	ไทย	4.68	6.09	4.35	2.02	2.67
	มาเลเซีย	28.81	24.40	25.04	20.48	31.54
	อินโดนีเซีย	33.79	32.01	34.81	53.15	30.09
น้ำมันปาล์มเมล็ดใน ปาล์มกลั่น (HS151329)	ไทย	0.72	0.80	1.93	2.24	0.66
	มาเลเซีย	17.74	15.16	13.23	14.33	15.91
	อินโดนีเซีย	78.80	74.85	76.47	76.95	73.21

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวค.จากฐานข้อมูล TradeMap

4.3 น้ำมันปาล์มดิบ รหัส HS Code 151110

ข้อมูลย้อนหลัง 5 ปี (2559-2563) นำเสนอรายประเทศผู้นำเข้าน้ำมันปาล์มดิบ (HS151110) คิดเป็นสัดส่วนรวมมากกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้ารวมทั้งหมดของโลก พิจารณาอันดับตามผลข้อมูลในปี 2563 และพิจารณาสัดส่วนต่อเนื่องช่วงปี 2559-2563 พบว่า สองอันดับแรก คือ อินเดียในช่วงสัดส่วนเท่ากับ [ร้อยละ 36; ร้อยละ 44] และเนเธอร์แลนด์มีช่วงของสัดส่วนเท่ากับ [ร้อยละ 14; ร้อยละ 15] อันดับสามคือ สเปนมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากปี 2559 และปี 2560 เท่ากับ ร้อยละ 4 เพิ่มเป็นร้อยละ 5 ในปี 2561 และเป็นร้อยละ 9 ในปี 2563 อันดับสี่และอันดับห้า คือ อิตาลีและเคนยามีสัดส่วนอยู่ช่วงเท่ากัน คือ [ร้อยละ 4; ร้อยละ 5] และอันดับหกคือ มาเลเซีย มีสัดส่วนเท่ากับ [ร้อยละ 2; ร้อยละ 5]

ตารางที่ 4.3 ประเทศผู้นำเข้าหลักคิดเป็นมากกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้ารวมทั้งหมด ระหว่างปี 2559-2563 สำหรับน้ำมันปาล์มดิบ (HS 151110)

	2559	2560	2561	2562	2563
	80.13%	81.44%	80.64%	81.82%	80.41%
1	อินเดีย (40%)	อินเดีย (42%)	อินเดีย (41%)	อินเดีย (36%)	อินเดีย (44%)
2	เนเธอร์แลนด์ (15%)	เนเธอร์แลนด์ (15%)	เนเธอร์แลนด์ (15%)	เนเธอร์แลนด์ (15%)	เนเธอร์แลนด์ (14%)
3	เยอรมัน (7%)	เคนยา (5%)	สเปน (5%)	สเปน (10%)	สเปน (9%)
4	อิตาลี (5%)	อิตาลี (4%)	เคนยา (4%)	อิตาลี (5%)	อิตาลี (5%)
5	เคนยา (5%)	สเปน (4%)	อิตาลี (4%)	เคนยา (5%)	เคนยา (5%)
6	สเปน (4%)	เยอรมัน (3%)	เม็กซิโก (3%)	มาเลเซีย (5%)	มาเลเซีย (3%)
7	เม็กซิโก (3%)	เม็กซิโก (3%)	มาเลเซีย (3%)	ซาอุดีอาระเบีย (2%)	
8	สหราชอาณาจักร (2%)	กานา (2%)	ซาอุดีอาระเบีย (2%)	เม็กซิโก (2%)	
9		มาเลเซีย (2%)	เยอรมัน (2%)	ปากีสถาน (2%)	
รวมทั่วโลก (ล้านตัน)	9,226,690	10,888,428	9,735,458	9,830,032	11,244,006

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวค. จากฐานข้อมูล TradeMap

สำหรับสัดส่วนที่สูงขึ้นของมาเลเซียเป็นประเด็นที่น่าสนใจ กล่าวคือ มาเลเซียเป็นประเทศผู้ปลูกปาล์มเป็นอันดับสองของโลก แต่ยังคงนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบในปริมาณที่สูงตีความได้ว่า มาเลเซียนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบเพื่อเป็นวัตถุดิบป้อนอุตสาหกรรมและ/หรือป้อนการบริโภคในประเทศ

เมื่อพิจารณาการนำเข้าจากประเทศ IMT-GT ของประเทศผู้นำเข้าหลักเฉพาะข้อมูลปี 2563 ทั้ง 6 ประเทศสำหรับสินค้าหมวดน้ำมันปาล์มดิบ (HS 151110) พบว่าสัดส่วนการนำเข้าจาก IMT-GT ครอบงำแบ่งตลาดเกือบทั้งหมด และผลการคำนวณค่า RCAX ของปี 2563 พบว่าอินโดนีเซียและมาเลเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้านำเข้าครั้งนี้ ($RCAX > 1$) ในขณะที่ไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ($RCAX < 1$)

ตารางที่ 4.4 สัดส่วนการนำเข้าจาก IMT-GT ของประเทศผู้นำเข้าหลักในปี 2563
สำหรับน้ำมันปาล์มดิบ (HS 151110)

ประเทศผู้นำเข้าหลัก ปี 2563	ประเทศผู้ส่งออก IMT-GT	สัดส่วนการนำเข้าจาก IMT-GT	RCAX _i > 1
อินเดีย (44%)	อินโดนีเซีย	62.73%	Yes
	มาเลเซีย	30.67%	Yes
	ไทย	2.27%	No
เนเธอร์แลนด์ (14%)	มาเลเซีย	28.12%	Yes
	อินโดนีเซีย	22.23%	Yes
สเปน (9%)	อินโดนีเซีย	62.22%	Yes
	มาเลเซีย	11.72%	Yes
อิตาลี (5%)	อินโดนีเซีย	42.71%	Yes
	มาเลเซีย	31.95%	Yes
เคนยา (5%)	อินโดนีเซีย	72.00%	Yes
	มาเลเซีย	21.34%	Yes
	ไทย	3.09%	No
มาเลเซีย (3%)	อินโดนีเซีย	79.34%	Yes

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสาค. จากฐานข้อมูล TradeMap

4.4 น้ำมันปาล์มกลั่น รหัส HS Code 151190

ข้อมูลน้ำมันปาล์มกลั่น 5 ปีย้อนหลัง พบว่าจีนเป็นประเทศที่มีการนำเข้าสูงสุด ในช่วงสัดส่วนเท่ากับ [ร้อยละ 15; ร้อยละ 20] ในขณะที่ปากีสถานมีการนำเข้าน้ำมันปาล์มกลั่นเพิ่มขึ้นกลายเป็นที่ 2 ของโลก ในปี 2563 อินเดียมีการนำเข้าน้อยลงเหลือเพียงร้อยละ 1 เป็นอันดับที่ 29 ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ มีสัดส่วนค่อนข้างคงที่

ตารางที่ 4.5 ประเทศผู้นำเข้าหลักคิดเป็นมากกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้า
รวมทั้งหมด ระหว่างปี 2559-2563 น้ำมันปาล์มกลั่น รหัส HS Code 151190

	2559	2560	2561	2562	2563
	80.49%	80.04%	80.19%	80.29%	80.32%
1	จีน (15%)	จีน (15%)	จีน (16%)	จีน (20%)	จีน (18%)
2	อินเดีย (10%)	อินเดีย (10%)	ปากีสถาน (8%)	อินเดีย (9%)	ปากีสถาน (9%)
3	ปากีสถาน (8%)	ปากีสถาน (9%)	อินเดีย (7%)	ปากีสถาน (8%)	สหรัฐอเมริกา (5%)
4	สหรัฐอเมริกา (5%)	สหรัฐอเมริกา (5%)	สหรัฐอเมริกา (5%)	สหรัฐอเมริกา (5%)	บังกลาเทศ (4%)
5	บังกลาเทศ (4%)	บังกลาเทศ (4%)	บังกลาเทศ (5%)	บังกลาเทศ (4%)	รัสเซีย (4%)
6	สเปน (3%)	สเปน (4%)	สเปน (4%)	รัสเซีย (3%)	อียิปต์ (3%)
7	รัสเซีย (3%)	อียิปต์ (3%)	รัสเซีย (3%)	อียิปต์ (3%)	เวียดนาม (3%)
8	อิตาลี (3%)	รัสเซีย (3%)	อียิปต์ (3%)	เวียดนาม (3%)	อิตาลี (3%)
9	อียิปต์ (3%)	อิตาลี (3%)	อิตาลี (3%)	อิตาลี (3%)	เมียนมา (3%)
10	เวียดนาม (3%)	เวียดนาม (3%)	เวียดนาม (2%)	ญี่ปุ่น (2%)	ญี่ปุ่น (2%)
11	ญี่ปุ่น (2%)	ญี่ปุ่น (2%)	ญี่ปุ่น (2%)	ตุรกี (2%)	ตุรกี (2%)

	2559	2560	2561	2562	2563
	80.49%	80.04%	80.19%	80.29%	80.32%
12	เอธิโอเปีย (2%)	เอธิโอเปีย (2%)	เอธิโอเปีย (2%)	เยอรมันนี (2%)	เบลเยียม (2%)
13	ตุรกี (2%)	เยอรมันนี (2%)	เยอรมันนี (2%)	เกาหลีใต้ (2%)	เอธิโอเปีย (2%)
14	เยอรมันนี (2%)	ตุรกี (2%)	ตุรกี (2%)	เบลเยียม (2%)	เกาหลีใต้ (2%)
15	โอมาน (2%)	เบลเยียม (2%)	เกาหลีใต้ (2%)	แทนซาเนีย (2%)	เยอรมันนี (2%)
16	อิหร่าน (2%)	อิหร่าน (2%)	เบลเยียม (2%)	อิหร่าน (1%)	สเปน (2%)
17	เกาหลีใต้ (2%)	เกาหลีใต้ (2%)	จีบูตี (2%)	แอฟริกาใต้ (1%)	แอฟริกาใต้ (1%)
18	แอฟริกาใต้ (1%)	เนเธอร์แลนด์ (1%)	เนเธอร์แลนด์ (2%)	สหราชอาณาจักร (1%)	มาเลเซีย (1%)
19	เบลเยียม (1%)	แอฟริกาใต้ (1%)	แอฟริกาใต้ (1%)	เอธิโอเปีย (1%)	แทนซาเนีย (1%)
20	สหรัฐอเมริกา (1%)	สหรัฐอเมริกา (1%)	อิหร่าน (1%)	เนเธอร์แลนด์ (1%)	สหราชอาณาจักร (1%)
21	ฝรั่งเศส (1%)	จีบูตี (1%)	สหราชอาณาจักร (1%)	โปแลนด์ (1%)	เนเธอร์แลนด์ (1%)
22	เนเธอร์แลนด์ (1%)	ฝรั่งเศส (1%)	สหรัฐอเมริกา (1%)	แองโกลา (1%)	อิหร่าน (1%)
23	โปแลนด์ (1%)	โปแลนด์ (1%)	โปแลนด์ (1%)	สหรัฐอเมริกา (1%)	จีบูตี (1%)
24	จีบูตี (1%)	เบนิน (1%)	เบนิน (1%)	สเปน (1%)	สหรัฐอเมริกา (1%)
25			ฝรั่งเศส (1%)	ฝรั่งเศส (1%)	โปแลนด์ (1%)
26			ฟิลิปปินส์ (1%)	เดนมาร์ก (1%)	โทโก (1%)
27					กานา (1%)
28					เบนิน (1%)
29					อินเดีย (1%)
30					ยูเครน (1%)
รวมทั้งโลก (ล้านตัน)	19,192,647	22,723,118	21,713,369	20,292,629	22,257,310

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิศวค. จากฐานข้อมูล TradeMap

เมื่อพิจารณาการนำเข้าจากประเทศ IMT-GT ของประเทศผู้นำเข้าหลักเฉพาะข้อมูลปี 2563 สำหรับสินค้าหมวดน้ำมันปาล์มกลั่น (HS Code 151190) พบว่าสัดส่วนการนำเข้าจาก IMT-GT ครองส่วนแบ่งตลาดเกือบทั้งหมด และผลการคำนวณค่า RCAX ของปี 2563 พบว่าอินโดนีเซียและมาเลเซียยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้ารายการนี้ ($RCAX > 1$) ในขณะที่ไทยยังคงไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ($RCAX < 1$)

ตารางที่ 4.6 สัดส่วนการนำเข้าจาก IMT-GT ของประเทศผู้นำเข้าหลักในปี 2563
สำหรับน้ำมันปาล์มกลั่น รหัส HS Code 151190

ประเทศผู้นำเข้าหลัก ปี 2563	ประเทศผู้ส่งออก IMT-GT	สัดส่วนการนำเข้า จาก IMT-GT	RCAX _i > 1
จีน (18%)	อินโดนีเซีย	58.39%	YES
	มาเลเซีย	41.51%	YES
	ไทย	0.05%	NO
ปากีสถาน (9%)	อินโดนีเซีย	79.36%	YES
	มาเลเซีย	20.60%	YES
รัสเซีย (4%)	อินโดนีเซีย	93.35%	YES
	มาเลเซีย	1.63%	YES
อียิปต์ (3%)	อินโดนีเซีย	87.58%	YES
	มาเลเซีย	12.33%	YES
เวียดนาม (3%)	มาเลเซีย	62.81%	YES
	อินโดนีเซีย	37.17%	YES
	ไทย	0.01%	NO
อิตาลี (3%)	อินโดนีเซีย	69.18%	YES
	มาเลเซีย	19.26%	YES
เมียนมา (3%)	อินโดนีเซีย	95.57%	YES
	มาเลเซีย	4.04%	YES
	ไทย	0.39%	NO
ตุรกี (2%)	มาเลเซีย	77.45%	YES
	อินโดนีเซีย	22.21%	YES
เอธิโอเปีย (2%)	อินโดนีเซีย	45.11%	YES
	มาเลเซีย	36.72%	YES
แอฟริกาใต้ (1%)	อินโดนีเซีย	65.12%	YES
	มาเลเซีย	34.82%	YES
มาเลเซีย (1%)	อินโดนีเซีย	97.14%	YES
ยูเครน (1%)	อินโดนีเซีย	77.32%	YES
	มาเลเซีย	21.43%	YES

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวด. จากฐานข้อมูล TradeMap

4.5 น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ รหัส HS Code 151321

ข้อมูลการนำเข้าน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ 5 ปีย้อนหลังพบว่าประเทศเยอรมันนี้มีสัดส่วนการนำเข้าสูงสุด อยู่ในช่วงร้อยละ [21, 26] ตามด้วยประเทศมาเลเซียที่อันดับเพิ่มขึ้นจากอันดับที่ 3 มีสัดส่วนการนำเข้า 5 ปีย้อนหลังอยู่ในช่วงร้อยละ [15, 20] แซงประเทศเนเธอร์แลนด์ที่มีสัดส่วนอยู่ในช่วงร้อยละ [17, 18] ในขณะที่ประเทศเม็กซิโกมีสัดส่วนการนำเข้าลดลงและไม่มีเลยในปี 2562 และ 2563

ตารางที่ 4.7 ประเทศผู้นำเข้าหลักคิดเป็นมากกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้ารวมทั้งหมด ระหว่างปี 2559-2563 น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ รหัส HS Code 151321

	2559	2560	2561	2562	2563
	81.03%	83.71%	80.96%	81.25%	82.70%
1	เยอรมันนี (26%)	เยอรมันนี (25%)	เยอรมันนี (24%)	เยอรมันนี (21%)	เยอรมันนี (26%)
2	เนเธอร์แลนด์ (17%)	เนเธอร์แลนด์ (18%)	เนเธอร์แลนด์ (18%)	มาเลเซีย (18%)	มาเลเซีย (20%)
3	มาเลเซีย (15%)	มาเลเซีย (16%)	มาเลเซีย (15%)	เนเธอร์แลนด์ (18%)	เนเธอร์แลนด์ (17%)
4	เม็กซิโก (7%)	อินเดีย (9%)	อินเดีย (10%)	จีน (13%)	อินเดีย (11%)
5	อินเดีย (6%)	เม็กซิโก (7%)	จีน (8%)	อินเดีย (11%)	จีน (10%)
6	จีน (6%)	สเปน (5%)	เม็กซิโก (6%)		
รวมทั้งโลก (ล้านตัน)	1,174,902	1,358,364	1,266,999	878,257	880,268

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวค. จากฐานข้อมูล TradeMap

เมื่อพิจารณาการนำเข้าจากประเทศ IMT-GT ของประเทศผู้นำเข้าหลักเฉพาะข้อมูลปี 2563 สำหรับสินค้าหมวดน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ (HS Code 151321) สัดส่วนการนำเข้าจาก IMT-GT ยังคงครองส่วนแบ่งตลาดเกือบทั้งหมด และผลการคำนวณค่า RCAX ของปี 2563 พบว่าทั้งสามประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย รวมทั้งไทย มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้านี้ (RCAX > 1)

ตารางที่ 4.8 สัดส่วนการนำเข้าจาก IMT-GT ของประเทศผู้นำเข้าหลักในปี 2563 สำหรับน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ รหัส HS Code 151321

ประเทศผู้นำเข้าหลัก ปี 2563	ประเทศผู้ส่งออก IMT-GT	สัดส่วนการนำเข้า จาก IMT-GT	RCAX _i > 1
เยอรมันนี (26%)	มาเลเซีย	57.58%	YES
	อินโดนีเซีย	33.34%	YES
มาเลเซีย (20%)	อินโดนีเซีย	68.19%	YES
	ไทย	28.60%	YES
เนเธอร์แลนด์ (17%)	มาเลเซีย	31.08%	YES
	อินโดนีเซีย	8.57%	YES
อินเดีย (11%)	อินโดนีเซีย	60.58%	YES
	มาเลเซีย	37.47%	YES
	ไทย	0.84%	YES

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวค. จากฐานข้อมูล TradeMap

4.6 น้ำมันเมล็ดในปาล์มกลั่น รหัส HS Code 151329

สำหรับข้อมูลการนำเข้าน้ำมันเมล็ดในปาล์มกลั่น 5 ปีย้อนหลัง ประเทศจีนและสหรัฐอเมริกา ครองอันดับ 1 และ 2 โดยมีช่วงสัดส่วนคือ [ร้อยละ 27; ร้อยละ 33] และ [ร้อยละ 17; ร้อยละ 19] ข้อสังเกตคือประเทศเยอรมันนี้มีสัดส่วนที่มีแนวโน้มน้อยลงในทุกปี

ตารางที่ 4.9 ประเทศผู้นำเข้าหลักคิดเป็นมากกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้ารวมทั้งหมด ระหว่างปี 2559-2563 น้ำมันเมล็ดในปาล์มกลั่น รหัส HS Code 151329

	2559	2560	2561	2562	2563
	80.01%	81.82%	81.20%	80.75%	80.51%
1	จีน (27%)	จีน (27%)	จีน (28%)	จีน (33%)	จีน (28%)
2	สหรัฐอเมริกา (17%)	สหรัฐอเมริกา (19%)	สหรัฐอเมริกา (17%)	สหรัฐอเมริกา (18%)	สหรัฐอเมริกา (19%)
3	เยอรมันนี (9%)	บราซิล (9%)	บราซิล (8%)	บราซิล (9%)	บราซิล (9%)
4	บราซิล (9%)	เยอรมันนี (9%)	เยอรมันนี (6%)	ญี่ปุ่น (4%)	เยอรมันนี (4%)
5	ญี่ปุ่น (4%)	มาเลเซีย (4%)	มาเลเซีย (4%)	เยอรมันนี (4%)	มาเลเซีย (4%)
6	มาเลเซีย (4%)	ญี่ปุ่น (4%)	ฟิลิปปินส์ (4%)	รัสเซีย (3%)	ญี่ปุ่น (4%)
7	ตุรกี (4%)	ตุรกี (3%)	ญี่ปุ่น (4%)	ตุรกี (3%)	รัสเซีย (4%)
8	ฟิลิปปินส์ (3%)	ฟิลิปปินส์ (3%)	ตุรกี (3%)	เนเธอร์แลนด์ (2%)	ตุรกี (4%)
9	รัสเซีย (3%)	รัสเซีย (3%)	รัสเซีย (3%)	ซาอุดีอาระเบีย (2%)	เนเธอร์แลนด์ (3%)
10		ชูดาน (2%)	ซาอุดีอาระเบีย (2%)	สวีเดน (2%)	สวีเดน (2%)
11			ชูดาน (2%)		
รวมทั้งโลก (ล้านตัน)	2,251,321	2,819,281	2,360,646	1,601,552	1,728,061

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิศุภชรา จากฐานข้อมูล TradeMap

สินค้าหมวดน้ำมันเมล็ดในปาล์มกลั่น (HS Code 151329) สัดส่วนการนำเข้าของประเทศผู้นำเข้าหลักเฉพาะข้อมูลปี 2020 จากประเทศ IMT-GT ยังคงครองส่วนแบ่งตลาดเกือบทั้งหมด โดยผลการคำนวณค่า RCAX ของปี 2020 พบว่าทั้งประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้านี้ (RCAX > 1) แต่ประเทศไทยไม่มี

ตารางที่ 4.10 สัดส่วนการนำเข้าจาก IMT-GT ของประเทศผู้นำเข้าหลักในปี 2563 สำหรับน้ำมันเมล็ดในปาล์มกลั่น รหัส HS Code 151329

ประเทศผู้นำเข้าหลัก ปี 2563	ประเทศผู้ส่งออก IMT-GT	สัดส่วนการนำเข้าจาก IMT-GT	RCAX _i > 1
จีน (28%)	อินโดนีเซีย	81.89%	YES
	มาเลเซีย	18.09%	YES
สหรัฐอเมริกา (19%)	อินโดนีเซีย	72.02%	YES
	มาเลเซีย	27.10%	YES
Brazil (9%)	อินโดนีเซีย	88.56%	YES
	มาเลเซีย	3.81%	YES

ประเทศผู้นำเข้าหลัก ปี 2563	ประเทศผู้ส่งออก IMT-GT	สัดส่วนการนำเข้า จาก IMT-GT	RCAX _i > 1
มาเลเซีย (4%)	อินโดนีเซีย	99.66%	YES
ญี่ปุ่น (4%)	อินโดนีเซีย	70.53%	YES
	มาเลเซีย	29.42%	YES
รัสเซีย (4%)	อินโดนีเซีย	91.14%	YES
	มาเลเซีย	4.74%	YES
ตุรกี (4%)	มาเลเซีย	85.67%	YES
	อินโดนีเซีย	14.33%	YES
สวีเดน (2%)	มาเลเซีย	57.40%	YES
	อินโดนีเซีย	7.91%	YES

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวค.จากฐานข้อมูล TradeMap

4.7 ตัวอย่างอัตราภาษีในสามประเทศผู้นำเข้าหลัก: อินเดีย จีน ปากีสถาน

อินเดีย จีน และปากีสถานเป็นสามประเทศผู้นำเข้าหลักในกลุ่มผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์ม ซึ่งสามประเทศในกลุ่ม IMT-GT มีกรอบความตกลงการค้าเสรีกับทั้งสามประเทศผู้นำเข้าหลักเหมือนและแตกต่างกันออกไป ตัวอย่างที่นำมาเสนอส่วนหนึ่งแสดงดังตารางที่ 4.11 (ทั้งนี้การศึกษาฉบับนี้มิได้มุ่งพิจารณาการค้าระหว่างประเทศโดยตรง)

ตารางที่ 4.11 สรุปสิทธิประโยชน์อัตราภาษีศุลกากรกับข้อตกลงทางการค้าตาม HS Code ของประเทศผู้นำเข้าหลักจากกลุ่ม IMT-GT

ผลิตภัณฑ์ตาม HS Code	ประเทศนำเข้าหลัก	FTA	อัตราภาษี(%)
น้ำมันปาล์มดิบ 151110	อินเดีย	อาเซียน-อินเดีย (AIFTA)	10
		ไทย-อินเดีย (TIFTA)	10
		มาเลเซีย-อินเดีย	10
น้ำมันปาล์มกลั่น 151190	จีน	อาเซียน-จีน	0
	ปากีสถาน	มาเลเซีย-ปากีสถาน (MPCEPA)	PKR. 8109/MT ³⁸
น้ำมันเมล็ดในปาล์มกลั่น 151329	จีน	อาเซียน-จีน	0

ที่มา: รวบรวมจากกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2564) และ The Pakistan Business Council (2015)

³⁸ The Pakistan Business Council. 2015. An assessment of the Malaysia – Pakistan FTA (Malaysia-Pakistan Closer Economic Partnership Agreement MPCEPA).

4.8 สรุป RCA Matching นัยยะต่อการค้าน้ำมันปาล์มระหว่างประเทศ

สถานการณ์ของประเทศไทยในตลาดน้ำมันปาล์มระหว่างประเทศสรุปได้ว่าการส่งออกน้ำมันปาล์มของไทยมีความได้เปรียบในบางรายการสินค้าและบางปีเท่านั้น ส่วนการนำเข้าแยกได้ดังนี้

- 1) น้ำมันปาล์มดิบ รหัส HS Code 151110 น้ำมันปาล์มกลั่น รหัส HS Code HS151190 และน้ำมันปาล์มเมล็ดในปาล์มดิบ รหัส HS Code HS151321 ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสัดส่วนการนำเข้าจากกลุ่ม IMT-GT
- 2) น้ำมันปาล์มเมล็ดในปาล์มกลั่น รหัส HS Code HS151329 จากสัดส่วนการนำเข้าจากกลุ่ม IMT - GT พบว่าประเทศไทยไม่ได้เป็นผู้ส่งออกหลักในสินค้านี้
- 3) อัตราภาษีจากประเทศผู้นำเข้ามิได้มีผลต่อความแตกต่างต่อทั้งสามประเทศ IMT-GT อย่างมีนัยสำคัญใด สืบเนื่องจากทั้งสามประเทศ IMT-GT ล้วนเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีความตกลงหลักเหมือนกัน

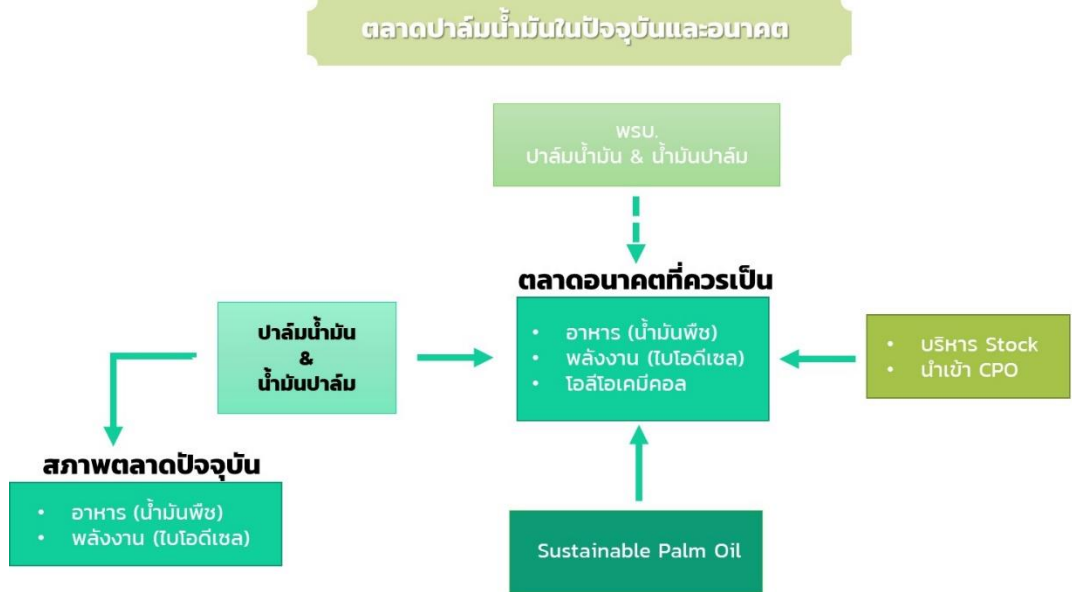
4.9 ผลกระทบต่อมาตรการทางการค้าน้ำมันปาล์มของประเทศไทย

มาตรการทางการค้าน้ำมันปาล์มของประเทศไทยปัจจุบันยังไม่เปิดเสรีทางการค้า เนื่องจากห้ามการนำเข้าน้ำมันปาล์ม ซึ่งมาตรการเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อตลาดน้ำมันปาล์มดังนี้

1) Scenario 1: สถานการณ์ในปัจจุบันภายใต้โครงการอุตสาหกรรมที่เป็นอยู่และการดำเนินนโยบายกำหนดปริมาณคงคลังหรือสต็อกคงเหลือของน้ำมันปาล์มดิบ (CPO) ไว้ที่ 3 แสนตัน ข้อมูลสต็อกคงเหลือ ณ เดือนกรกฎาคม 2564 เท่ากับ 333,368 ตัน ส่งผลให้การนำเข้าไม่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามภายใต้โครงสร้างอุตสาหกรรมปัจจุบันมีลักษณะที่ตีความได้ว่าเข้าข่ายอุตสาหกรรมทารก (Infant Industry) การผลิตทะลายปาล์ม น้ำมันปาล์ม และผลผลิตจากโรงกลั่นและผลผลิตจากไบโอดีเซลอยู่ในจุดอิมพิวเตอร์และเข้าข่ายการถ่ายโอนส่วนเกินผู้บริโภค (Consumer Surplus) ไปสู่ส่วนเกินผู้ผลิต (Producer Surplus)

2) Scenario 2: ในระยะกลางการห้ามนำเข้าน้ำมันปาล์มส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมปลายน้ำ หากมองภาพไปในอนาคตสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มที่ยั่งยืน การมีช่องทางเพิ่มการนำเข้า CPO เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมปลายน้ำในประเทศคืออุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพ และอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล โดยเฉพาะผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลหากไม่มีวัตถุดิบต้นน้ำที่เพียงพอในอุตสาหกรรมนี้จะไม่สามารสร้าง ความมั่นใจในการลงทุนของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้ได้ ดังนั้นการเปิดให้มีการนำเข้าเพื่อป้องกันการขยายตัวและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่ม IMT-GT และอาเซียน เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการในระยะกลางทันที อย่างไรก็ตามหากประเทศไทยมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมปลายน้ำอย่างจริงจัง อาจจะมีปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบในอนาคตเพื่อป้อนในอุตสาหกรรม ดังนั้นความร่วมมือทางการค้าใหม่ ๆ เช่นช่องทางการนำเข้าจากประเทศในกลุ่ม IMT-GT เพื่อขอรับสิทธิพิเศษจากช่องทางดังกล่าวอาจมีความจำเป็น

ภาพที่ 4.1 ตลาดปาล์มน้ำมันในปัจจุบันและอนาคต

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสาค.

ภาพที่ 4.1 แสดงตลาดปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มในปัจจุบันและอนาคต โดยที่สภาพตลาดในปัจจุบันที่ประเทศไทยให้ความสำคัญใน 2 อุตสาหกรรมหลักคืออุตสาหกรรมอาหาร (น้ำมันพืช) และอุตสาหกรรมพลังงานประเภทเชื้อเพลิงชีวภาพ (พลังงานไบโอดีเซล) ในขณะที่ตลาดอนาคตในระยะกลางควรให้ความสำคัญอุตสาหกรรมปลายน้ำในทั้ง 3 อุตสาหกรรม (อาหาร พลังงาน และโพลีเอสเตอร์)

ตลาดในอนาคตมีบริบทที่เกี่ยวข้องใน 3 ประเด็นคือ 1) การบริหารปาล์มน้ำมันดิบซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 กรณีคือการบริหารปริมาณสต็อกคงเหลือของน้ำมันปาล์มดิบ (CPO) ในปัจจุบัน และการมีช่องทางเพิ่มการนำเข้า CPO เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมปลายน้ำในประเทศ 2) การผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มที่ยั่งยืนภายใต้มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือ (RSPO / มาตรฐานร่วมของความร่วมมือ IMT-GT) และ 3) การมีพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มเพื่อช่วยในการบริหารระบบการผลิต การตลาด ระบบโลจิสติกส์ ตลอดห่วงโซ่อุปทานมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

นโยบายอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศสมาชิก IMT-GT

5.1 นโยบายไทยต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

เมื่อพิจารณาจากปี 2561 พื้นที่ปลูกประมาณ 6.97 ล้านไร่ ผลผลิตปาล์มสดรวม 15,389,225 ตัน ผลผลิตปาล์มสดต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 3,024 กิโลกรัม

5.1.1 แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องในอดีต

ย้อนกลับไปในอดีตแผนพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มและปาล์มน้ำมันแบ่งออกเป็นสองช่วง คือ ช่วงปี 2551-2555 และ 2556-2560 รายละเอียดดังนี้³⁹

ตารางที่ 5.1 รายละเอียดตามแผนพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มและปาล์มน้ำมัน ช่วงปี 2551-2560

ปี	รายละเอียดตามแผนพัฒนา	
2551-2555	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มพื้นที่ปลูก ปีละ 5 แสนไร่ กำหนดเป้าหมาย 2.5 ล้านไร่ - เพิ่มผลผลิตต่อไร่ เป็น 3.5 ตันต่อไร่ (จาก 3 ตันต่อไร่) - เพิ่มอัตราสกัดน้ำมันเป็นร้อยละ 18.5 (จากร้อยละ 17) - ขดเชยดอกเบี้ยเงินกู้ให้เกษตรกรรายย่อย (พื้นที่ไม่เกิน 25 ไร่) ใช้งบประมาณปีละ 1,190 ล้านบาท (กำหนด 8 ปี) 	
2556-2560	ผลิต	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มพื้นที่ปลูกในเขตเหมาะสม (ดิน) - พัฒนาสวนปาล์มน้ำมันเก่า (เน้นพันธุ์ดี & การจัดการที่ดี) - สนับสนุนให้มีการบูรณาการผลิตและการตลาด เชื่อมโยงภาคเอกชนและการทำงานเป็นกลุ่ม - จัดทำมาตรการ ข้อกำหนดต่อผู้เกี่ยวข้อง (เกษตรกร ลานเท และโรงงาน) เพื่อเพิ่มร้อยละน้ำมัน
	ตลาด	<ul style="list-style-type: none"> - รักษาเสถียรภาพราคา - กำหนดนโยบายสิทธิประโยชน์แก่ผู้ลงทุน
	พลังงาน	<ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนพลังงานทดแทนและทางเลือกให้สอดคล้องกับศักยภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน เช่น ไบโอดีเซล - กำหนดบทลงโทษการนำน้ำมันใช้แล้วกลับมาใช้เพื่อการบริโภค เพื่อให้ใช้เป็นพลังงานทดแทน - ส่งเสริมพัฒนาเครื่องยนต์ที่ใช้ B100
	วิจัย	<ul style="list-style-type: none"> - วิจัยเชิงนโยบายอย่างเป็นระบบและเผยแพร่ให้เกษตรกรอย่างทั่วถึง - ต่อยอดสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ เทคโนโลยี และกรรมวิธีการผลิตที่มีมูลค่าสูง (ใช้ประโยชน์จากต้นปาล์ม) - วิจัยประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้เทคโนโลยีที่ได้ผลในทางปฏิบัติ - วิจัยเครื่องมือด้านมาตรฐาน (เช่น เครื่องวัดคุณภาพน้ำมัน) การจัดการแต่ละขั้นตอน (เช่น การใช้ประโยชน์จากต้นปาล์มเก่า) และพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง
บริหาร	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำระบบกฎหมาย เช่น พรบ. ปฏิรูปกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ - ตั้งองค์กรและกองทุน - พัฒนาระบบโลจิสติกส์ (โดยเฉพาะระบบราง) - ฐานข้อมูลทั้งระบบ (GPS แปลงปลูก ลานเท โรงงาน) 	

ที่มา: รวบรวมโดยมูลนิธิธิดา. จาก กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (2563), แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ.2561-2580, หน้า 6-12 ถึงหน้า 6-15

³⁹ ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2560), โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลจากปาล์มน้ำมัน, หน้า 6-12

5.1.2 มติการประชุมคณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติและประเด็นสำคัญอื่น ๆ

คณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ (กนป.) เป็นหน่วยงานดูแลระดับนโยบาย ถูกจัดตั้งขึ้นในปี 2551 โดยมีสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นฝ่ายเลขานุการ ข้อมูลย้อนหลัง 7 ปีที่ผ่านมา (ปี 2558-2564) จำแนกประเด็นมติการประชุม กนป. ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.2 มติคณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติปี 2558-2564 จำแนกตามหัวข้อการประชุม

หัวข้อ	2558						2559				2560		2561		2562						2563		2564		
	ม.ค.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	พ.ย.	เม.ย.	พ.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ก.ค.	พ.ย.	ม.ค.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	พ.ย.	มิ.ย.	ส.ค.	พ.ค.	
ด้านนโยบายขับเคลื่อน																									
แนวทางการขับเคลื่อนกลไกบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหา ระดับจังหวัด		✓	✓																				✓		
พ.ร.บ. น้ำมันปาล์ม			✓				✓																		
ยุทธศาสตร์การปฏิรูปปาล์มน้ำมัน และน้ำมันปาล์มทั้งระบบ						✓	✓		✓									✓	✓						
นโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ								✓			✓	✓	✓											✓	
ด้านการควบคุมปริมาณและราคา																									
โครงสร้างราคา			✓				✓									✓		✓	✓				✓		✓
แนวทางเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพ และมูลค่าเพิ่มใน ภาพรวม			✓	✓	✓	✓				✓			✓						✓			✓		✓	
ด้านอุปสงค์																									
มาตรการลดส่วนผสมน้ำมันปาล์มในไบโอดีเซล (ระยะสั้น)	✓																								
การเปิดตลาดน้ำมันปาล์ม และน้ำมันเนื้อในเมล็ดปาล์ม ภายใต้กรอบการค้าระหว่างประเทศ	✓					✓			✓	✓									✓						
องค์การคลังสินค้า (อคส.) รับซื้อน้ำมันปาล์มดิบเก็บสต็อก			✓	✓	✓																				
ส่งเสริมการใช้น้ำมันไบโอดีเซล				✓		✓	✓			✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓		
ผลักดันการส่งออกน้ำมันปาล์มเพื่อลดผลผลิตส่วนเกิน												✓	✓	✓					✓				✓	✓	✓
การไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) รับซื้อน้ำมันปาล์มดิบเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า														✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ด้านอุปทาน																									
นำเข้าน้ำมันปาล์มดิบแยกไซในจำนวนจำกัด (ระยะสั้น)	✓																								
แก้ปัญหาหลักกลอนำเข้าน้ำมันปาล์มผิดกฎหมาย		✓	✓			✓	✓											✓	✓						
ควบคุมพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันใน		✓																							✓
มาตรฐานโรงงานสกัด						✓							✓	✓	✓										
จัดระเบียบการนำเข้าและนำผ่านปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม										✓									✓			✓			
โครงการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำมันปาล์ม																			✓			✓	✓	✓	✓
ด้านการช่วยเหลือเกษตรกร																									
ความช่วยเหลือด้านการเงิน ได้แก่ เงินช่วยเหลือเพื่อลดภาระ ค่าครองชีพ และเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ														✓	✓	✓									
โครงการประกันรายได้เกษตรกร																			✓			✓	✓	✓	✓

ที่มา: รวบรวมและจำแนกโดยมูลนิธิธิดา.

นอกจากมติการประชุมของ กนป. จะมีความสำคัญต่อการพิจารณาแนวทางและทิศทางของนโยบาย วาระที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันปาล์ม และปาล์มน้ำมันที่เข้าในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเป็นสาระที่คณะผู้ดำเนินการวิจัยเห็นว่าจำเป็นต้องรวบรวมเพื่อไปสู่การวิเคราะห์ต่อไป จำแนกประเด็นสำคัญได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.3 มาตรการที่เสนอเข้า ครม. นอกเหนือจากการเสนอของ กนป.

มาตรการโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		มติคณะรัฐมนตรี
1. ขออนุมัติดำเนินการตามโครงการประกันรายได้เกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมัน ปี 2564	กระทรวงพาณิชย์	9 ก.พ. 64
2. ร่างประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้น้ำมันปาล์มและแฟรกชันของน้ำมันปาล์ม และน้ำมันเนื้อในเมล็ดปาล์มเป็นสินค้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรการจัดระเบียบในการนำเข้าและนำผ่าน	กระทรวงพาณิชย์	18 ก.พ. 63
3. ขออนุมัติดำเนินการตามโครงการติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำมันปาล์ม เพื่อบริหารจัดการและควบคุมสต็อกน้ำมันปาล์ม	กระทรวงพาณิชย์	11 ก.พ. 63
4. ขออนุมัติดำเนินการตามโครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมัน	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	4 ธ.ค. 61
5. ร่างประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดวัตถุอันตรายคุณภาพผลิตภัณฑ์ของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม	กระทรวงอุตสาหกรรม	24 ต.ค. 61
6. ร่าง พรบ.ปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	29 ส.ค. 60
7. การตรวจสอบรับรองพื้นที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน	กระทรวงพาณิชย์	11 ส.ค. 58
8. ปรับปรุงโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมันครบวงจร	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	31 มี.ค. 58
9. การขอชดเชยราคาการนำเข้าน้ำมันปาล์ม	กระทรวงพาณิชย์	30 ก.ค. 55
10. การแก้ปัญหาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม	กระทรวงพาณิชย์	17 เม.ย. 55
11. โครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน 1 ล้านไร่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	22 ก.พ. 55

ที่มา: รวบรวมโดยมูลนิธิสาค.

ในปัจจุบัน กนป. มีความสำคัญต่อการพิจารณาแนวทางและทิศทางของนโยบาย ทั้งด้านนโยบายในการขับเคลื่อน ด้านการควบคุมราคาและปริมาณ ด้านอุปสงค์ ด้านอุปทาน และด้านการช่วยเหลือเกษตรกร ซึ่งหากพิจารณาถึงวิสัยทัศน์ของหน่วยงานที่ดูแลปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของประเทศมาเลเซียที่มีคณะกรรมการปาล์มน้ำมันแห่งชาติมาเลเซีย (Malaysian Palm Oil Board; MPOB) ซึ่งทำหน้าที่กำหนดทิศทางและดำเนินการบริหารจัดการรวมถึงการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั้งระบบจะมีความแตกต่างจากกรณีของประเทศไทยทั้งในรูปแบบการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาอุตสาหกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (โดยเฉพาะอุตสาหกรรมปลายน้ำที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากน้ำมันปาล์มสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ เช่น อุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล) ในดุลพินิจของคณะผู้ดำเนินการวิจัยเห็นว่าโครงสร้างอำนาจและหน้าที่ของ กนป. ในปัจจุบันมีความเหมาะสม สิ่งที่ต้องเพิ่มคือการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งห่วงโซ่และส่งเสริมการต่อยอดเชิงพาณิชย์ให้ขยายออกไปเรื่อย ๆ มติ กนป. ที่ได้ทบทวนเห็นว่าบางส่วนเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เช่น การใช้นโยบายประกันรายได้เกษตรกร โดยหากพิจารณาการลงทุนใน

ปัจจัยการผลิตเพื่อความยั่งยืนจะช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถมีระบบการผลิตที่ปราศจากการพึ่งพาการแทรกแซงราคาได้ นอกจากนี้ในอดีตปริมาณน้ำมันดิบมีความขาดแคลนจึงอาจมีความจำเป็นต้องนำเข้า แต่ในปัจจุบันมีบางปีพบว่าปริมาณสต็อกคงเหลือจึงมีนโยบายผลักดันการส่งออก การเพิ่มเครื่องมืออำนาจให้กนป.ด้วยพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มแห่งชาติ ขึ้นอยู่กับสาระสำคัญของกฎหมาย

นอกจากนี้จุดแข็งของประเทศไทยและเป็นนโยบายในการพัฒนาภาคการเกษตร เช่น การส่งเสริม Start Up ด้านการเกษตร นวัตกรรมการเกษตร การตลาดออนไลน์ และการใช้นโยบาย Smart Agriculture ให้การพัฒนาดังกล่าวสามารถได้รับการช่วยเหลือทั้งจากภาครัฐและเอกชน จะก่อให้เกิดการลงทุน การสร้างงานให้ลงไปสู่ภาคเกษตรอย่างแท้จริง ซึ่งจะพลิกโฉมอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมันและน้ำมันปาล์มได้ โดยจำเป็นต้องพิจารณาทั้งในมุมมองของการเพิ่มปริมาณ การเพิ่มคุณภาพ การเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมปาล์ม และการสร้างความร่วมมือทั้งจากในประเทศ และความร่วมมือระหว่างประเทศ (เช่น ความร่วมมือ IMT-GT) ในด้านการส่งเสริมนวัตกรรม การเกษตร เช่นการนำ Big Data มาช่วยลดผลกระทบจากความเสี่ยงภัยจากธรรมชาติ และการใช้ดาวเทียมมาช่วยในการพยากรณ์สภาพอากาศ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร เช่น GMP และ GAP

หากมองไปถึงมาตรฐานระหว่างประเทศที่เป็นที่ยอมรับด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม คือ มาตรฐาน RSPO ภาครัฐของไทยสามารถช่วยอุดช่องโหว่เพื่อให้มีการใช้งบประมาณแผ่นดินสำหรับการเข้าสู่มาตรฐานดังกล่าวจะช่วยการผลิตมีความยั่งยืน ช่วยลดผลกระทบภายนอกทางลบ และส่งเสริมให้เกิดผลประโยชน์ส่วนเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์

ดังนั้นสรุปได้ว่าการพัฒนาจะเกิดขึ้นได้ทิศทางของหน่วยงานที่ดูแลปาล์มน้ำมันและน้ำมันทั้งระบบควรจะเชื่อมโยงการพัฒนาทั้งอุตสาหกรรมต้นน้ำ อุตสาหกรรมกลางน้ำ และอุตสาหกรรมปลายน้ำ เพื่อยกระดับสินค้าและสร้างรายได้ไปด้วยกัน

5.1.3 แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทย

แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยประกอบด้วย 2 แผนหลัก ได้แก่ แผนปฏิรูปปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบปี 2560-2579 และแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. 2561-2580 (แผน AEDP 2018) ทั้งนี้แผนหลังออกแบบให้สอดคล้องกับแผนแรก

การส่งเสริมการใช้น้ำมันปาล์มเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตไบโอดีเซลโดยนำส่วนที่เหลือจากการบริโภคภายในประเทศและการส่งออกเพื่อทดแทนการใช้น้ำมันปิโตรเลียมซึ่งเป็นการสร้างสมดุลระหว่างการนำผลผลิตทางเกษตรไปใช้เป็นอาหารและพลังงาน การประเมินศักยภาพน้ำมันปาล์มตามทีระบุไว้ในแผนปฏิรูปปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบ ปี 2560-2579 โดยไม่ต้องขยายพื้นที่ปลูกแต่เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต กำหนดเป้าหมายดำเนินการดังนี้

ตารางที่ 5.4 แผนพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มตามแผนยุทธศาสตร์และแผน AEDP 2018

รายละเอียดตามแผน AEDP 2018	ระยะสั้น 2561-2565	ระยะยาว 2566-2570	ระยะยาว	
			2571-2575	2576-2580
เปอร์เซ็นต์น้ำมัน	19-20	20-22	22	23
ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)	3.0-3.1	3.2-3.4	3.4-3.5	3.6-3.7
ผลผลิตปาล์มน้ำมัน (ล้านตัน/ปี)	15.39- 18.47	19.02- 20.57	20.88- 21.53	21.62- 22.86
ผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบ (ล้านตัน/ปี)	2.78-3.69	3.80-4.53	4.59-4.74	4.97-5.26
การใช้เพื่อการบริโภคและอุตสาหกรรม (ล้านตัน/ปี)	1.23-1.33	1.35-1.46	1.49-1.62	1.65-1.78
น้ำมันปาล์มดิบคงเหลือ (ล้านตัน/ปี)	1.55-2.36	2.45-3.07	3.10-3.12	3.32-3.48
ไบโอดีเซลสูงสุดที่ผลิตได้ (ล้านลิตร/วัน)	4.88-7.44	7.72-9.67	9.77-9.83	10.46- 10.96
ประมาณการเติบโตไบโอดีเซลต่อปี (ร้อยละ)	3.77			
ปรับลดเป้าหมายการใช้ไบโอดีเซล (จากเดิมแผน AEDP 2015 ที่กำหนด 14 ล้านลิตร/วัน) 8 ล้านลิตร/วัน				

ที่มา: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (2563) จาก แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ.2561-2580, ตารางที่ 4.4 หน้า 12 และตารางที่ 5.6 หน้า 21

**ข้อค้นพบ: แผนพัฒนาทั้งในอดีต-ปัจจุบันและมีมติ กนป.
เน้นเฉพาะส่วนน้ำมันปาล์ม และมีการเชื่อมโยงสู่ปลายน้ำน้อย**

(1) แผนอดีตเน้นไปสู่การยกระดับน้ำมันปาล์มดิบทั้งปริมาณและคุณภาพผ่านการเพิ่มพื้นที่ปลูกและผลิตภาพ

(2) แผนปัจจุบันเน้นการต่อยอดไบโอดีเซล แต่ยังไม่เชื่อมโยงไปสู่โออีโอดีเซล

(3) มติ กนป. เน้นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าระยะสั้น (แยกส่วนแผนฯ ออกไป)

โดยสรุป เน้นเฉพาะส่วนน้ำมันปาล์ม แต่การเชื่อมโยงไปสู่อุตสาหกรรมปลายน้ำมีน้อยมาก

5.1.4 มาตรการการใช้น้ำมันปาล์มเพื่อพลังงาน

5.1.4.1 การผลิตกระแสไฟฟ้า

ช่วงปลายปี 2561 ถึงเดือนสิงหาคม 2563 เป็นช่วงที่มีอุปทานส่วนเกิน การไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) รั้งซื้อน้ำมันปาล์มรวมประมาณ 360,000 ตัน (เฉพาะช่วงเดือนสิงหาคม 2563 คุ้ดซ้บส่วนเกินเท่ากับ 37,550 ตัน) อย่างไรก็ตามความคุ้มค่าทางการเงินระหว่างการใช้้ำมันปาล์มเป็นสื่งป้อนเข้าเปรียบเทียบกับการใช้สื่งป้อนเข้าอื่นเป็นสื่งที่ต้้องพิจารณาต่อความยั่งยืนในการดำเนินมาตรการเช่นนี้ต่อไปในระยะยาว

5.1.4.2 การปรับส่วนผสมน้ำมันปาล์มในไบโอดีเซล

ช่วงปี 2556-2563 กระทรวงพลังงานได้ปรับสัดส่วนส่วนผสมน้ำมันปาล์มในไบโอดีเซลซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับปริมาณคงเหลือภายในประเทศและส่งผลต่อราคา

ตารางที่ 5.5 การปรับส่วนผสมน้ำมันปาล์มในไบโอดีเซลระหว่างปี 2556-2557
และมาตรการสำคัญในปี 2563

ปี	ส่วนผสมน้ำมันปาล์มในไบโอดีเซล	มาตรการสำคัญของปี 2563
2556	B4	1) 1 มกราคม 63 กำหนดให้ B10 เป็นน้ำมันดีเซลพื้นฐานแทน B7 และมีราคาต่ำกว่า 3 บาทต่อลิตร (ข้อจำกัดคือ รถยนต์ดีเซลที่เติม B10 มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 50 ของรถยนต์ดีเซลทั้งหมดที่มี 10 ล้านคัน) 2) กำหนดให้ทุกสถานีจำหน่าย B10 ตั้งแต่ 1 มีนาคม 2563 3) B20 & B7 เป็นไบโอดีเซลทางเลือก 4) B100 ใช้ในกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในภาคเกษตรกรรม
2557	พ.ค. B7	
2558	ม.ค. B4, เม.ย. B6, ส.ค. B6.5 & B7	
2559	ก.ค. B5, ส.ค. B3, พ.ย. B5	
2560	พ.ค. B6.5 & B7	
2561	ต.ค. B7-7 Plus	
2562	B7, B20	
2563	B7, B10, B20	

ที่มา: รวบรวมโดยมูลนิธิสวก. จาก บริษัทสหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) (2563), แบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2563 (แบบ 56-1)

5.1.5 มาตรการที่เกี่ยวกับการกำหนดคุณภาพ การควบคุม และการอุดหนุน

ในรายละเอียดการปฏิบัติของไทย การกำหนดมาตรฐานคุณภาพ การควบคุม และการอุดหนุนดำเนินการผ่านการออกประกาศของกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น โดยประกาศกระทรวงเหล่านี้จะมีการออกใหม่ทุก 1-2 ปี

ตารางที่ 5.6 มาตรการที่เกี่ยวกับการกำหนดคุณภาพ การควบคุม และการอุดหนุน

มาตรการ / สิ้นค้าเป้าหมาย	ประกาศ	ผลต่อพฤติกรรม / กลุ่มเป้าหมาย	
คุณภาพ	FFB	ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร: ทะลายปาล์มน้ำมัน (เรียกสั้น ๆ ว่า มกษ.5702) (2563)	การเก็บจากต้น/ เจ้าของสวน
	CPO	ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดชนิดและคุณภาพวัตถุดิบในการผลิตของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม (2562)	การสกัด/ โรงสกัด
ควบคุม	CPO	ประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ฉบับที่ 31 (2563)	การเคลื่อนย้าย/ โรงกลั่น
	FFB	ประกาศโครงสร้างการคำนวณราคาประมาณการผลปาล์ม	การตั้งราคา/ ผู้ประกอบธุรกิจ
	CPO	ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้น้ำมันปาล์มและแฟรกชันของน้ำมันปาล์ม และน้ำมันเนื้อในเมล็ดปาล์มเป็นสินค้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรการจัดระเบียบในการนำเข้าและนำผ่าน (2563)	การนำเข้า/ โรงกลั่น
อุดหนุน	FFB	โครงการประกันรายได้เกษตรกรสวนปาล์มน้ำมัน	การผลิต/ เจ้าของสวน

ที่มา: รวบรวมโดยมูลนิธิสวก.

5.1.6 นโยบายการค้าระหว่างประเทศและห่วงโซ่คุณค่าของไทย

เมื่อพิจารณากรอบข้อตกลงทางการค้าของไทยกับประเทศสมาชิก IMT-GT คือ กรอบ ASEAN Free Trade Area (AFTA) พบว่าข้อตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ASEAN Trade in Goods Agreement; ATIGA) อัตราภาษีระหว่างกันเป็นศูนย์ทั้งหมดแล้ว แต่การกำหนดให้เกิดการควบคุมการนำเข้าอาจจะเป็นเหตุหน่วงรั้งให้ไทยไม่สามารถพัฒนาตัวเองเพื่อยกระดับไปสู่การสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงกว่าน้ำมันปาล์มดิบและน้ำมันปาล์มกลั่นได้ การควบคุมการนำเข้าของไทยใช้การออกประกาศกระทรวงพาณิชย์โดยคาดว่าจะมีเจตนาช่วยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อเกษตรกรและอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มภายในประเทศ แต่ความจริงที่ไม่คำนึงถึงก็คือการไม่ใช้ประโยชน์ต่อการสร้างห่วงโซ่คุณค่าโลก (Global Value Chain) ซึ่งการปิดกั้นการนำเข้าเช่นนี้เป็นการปิดกั้นโอกาสที่กลไกตลาดภายในประเทศของไทยจะทำงานให้เกิดการพัฒนาไปสู่การเกิดอุตสาหกรรมปลายน้ำที่มีมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น

5.1.7 การส่งเสริมการลงทุนตามประเภทกิจการที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment: BOI) ของไทยมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5.7 การส่งเสริมการลงทุนของ BOI ตามประเภทกิจการ

ประเภทกิจการ	กลุ่มกิจการและสิทธิประโยชน์
1.3 กิจการปลูกไม้เศรษฐกิจ	A1
1.10 กิจการผลิตน้ำมันหรือไขมันจากพืชหรือสัตว์	A3
1.11 กิจการผลิตสารสกัดจากวัตถุดิบทางธรรมชาติหรือผลิตภัณฑ์จากสารสกัดจากวัตถุดิบจากธรรมชาติ (ยกเว้น สบู่ ยาสระผม ยาสีฟัน และเครื่องสำอาง)	A2/A3/ B1
1.15 กิจการผลิตผลิตภัณฑ์ จากผลพลอยได้หรือเศษวัสดุทางการเกษตร หรือผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบที่มา:จากผลพลอยได้หรือเศษวัสดุ หรือของเสียจากการเกษตร (ยกเว้นที่มีขั้นตอนการผลิตไม่ซับซ้อน เช่น อบแห้งตากแห้ง)	A4
1.16 กิจการผลิตเชื้อเพลิงหรือแอลกอฮอล์ทางการแพทย์ จากผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งเชื้อเพลิงจากเศษวัสดุ หรือขยะ หรือของเสียที่ได้จากผลผลิตทางการเกษตร	A2/A3
6.1 กิจการผลิตผลิตภัณฑ์เคมีเพื่อการอุตสาหกรรม	A4
6.3 กิจการโรงกลั่นน้ำมัน	B1
7.1.1.2 กิจการผลิตพลังงานไฟฟ้า หรือพลังงานไฟฟ้าและไอน้ำจากพลังงานหมุนเวียน เช่น แสงอาทิตย์ ลม ชีวมวล ก๊าซ เป็นต้น ยกเว้นขยะ หรือเชื้อเพลิงจากขยะ	A2
7.12.1 กิจการวิจัยและพัฒนา และ/หรืออุตสาหกรรมการผลิตเมล็ดพันธุ์หรือการปรับปรุงพันธุ์พืช สัตว์ และจุลินทรีย์ ที่ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ	A1
7.12.2 กิจการวิจัยและพัฒนา และ/หรืออุตสาหกรรมการผลิตสารเวชภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ	A1
7.12.3 กิจการวิจัยและพัฒนา และ/หรืออุตสาหกรรมการผลิตชุดตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์ การเกษตร อาหาร และสิ่งแวดล้อม	A1
7.12.4 กิจการวิจัยและพัฒนา และ/หรืออุตสาหกรรมการผลิตที่ใช้เซลล์จุลินทรีย์ เซลล์พืช และเซลล์สัตว์ ในการผลิตสารชีวโมเลกุล และสารออกฤทธิ์ชีวภาพ	A1

ที่มา: รวบรวมโดยมูลนิธิสวค. จากคู่มือการขอรับการส่งเสริมการลงทุน BOI ปี 2564

5.1.8 ข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้มุ่งพิจารณาช่องว่างความร่วมมือในกรอบ IMT-GT คณะผู้ดำเนินการวิจัยได้สัมภาษณ์ทั้งทางตรงและรับสื่อเพื่อความเข้าใจทางอ้อมผ่านช่องทางต่าง ๆ ทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เอกสาร และข่าว ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จุดอ่อนสำคัญประการหนึ่ง คือ ความเข้าใจต่อการรวมกลุ่มเศรษฐกิจภูมิภาคทั้งในกรอบที่ใกล้ชิดมากที่สุด คือ IMT-GT และกรอบที่ไทยเป็นเจ้าภาพริเริ่ม คือ อาเซียน

คณะผู้ดำเนินการวิจัยมีข้อสังเกตว่าเจ้าหน้าที่รัฐโดยเฉลี่ยแล้วมีความรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านไม่มากนักโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของงานปฏิบัติในพื้นที่ ในขณะที่เจ้าหน้าที่ส่วนกลางมีความเข้าใจและติดตามสถานการณ์แบบแยกส่วน กล่าวคือ กลุ่มที่เข้าใจและติดตามประเด็นเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ถนน เส้นทางน้ำ บก อากาศ ก็จะมีมุมมองเฉพาะด้าน กลุ่มเกษตรจะเป็นการมุ่งรายสินค้าที่แตกต่างกัน กลุ่มท่องเที่ยวจะมีมุมมองเฉพาะด้านของตนเช่นกัน ยิ่งไปกว่านั้น การเตรียมการทั้งข้อมูลและทักษะการนำเสนอต่อการเจรจาพบว่ายังไม่ได้รับความสนใจมากนัก

หัวใจสำคัญของการรวมกลุ่มเศรษฐกิจภายใต้การเป็นประเทศขนาดเล็กในเศรษฐกิจระบบเปิด คือ การได้ประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศภายใต้หลักความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ หากผู้ถืออำนาจรัฐมิได้พิจารณาศักยภาพในจุดนี้จะเป็นการเสียโอกาสศักยภาพร่วมกันของภูมิภาค

5.2 นโยบายมาเลเซียต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของมาเลเซียเริ่มต้นเมื่อปี 2460 เมื่อการปลูกเชิงพาณิชย์เกิดขึ้นครั้งแรก ณ The Tennamaram Estate เมือง เซอลาโงร์ (Selangor) การขยายพื้นที่ปลูกอย่างมหาศาลส่งผลให้ผลผลิตน้ำมันปาล์มจากน้อยกว่า 1 แสนตันในปี 2503 เพิ่มขึ้นเป็น 17.32 ล้านตันในปี 2559 ความสำคัญต่อขนาดเศรษฐกิจข้อมูลระหว่างปี 2553-2558 คิดเป็นร้อยละ 5-7 ของ GDP⁴⁰ ความสำคัญของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามนโยบายที่ได้ถูกออกแบบอย่างมีเป้าหมาย หัวข้อย่อยต่าง ๆ ในหัวข้อนี้นำเสนอสาระเพื่อให้เห็นถึงนโยบายที่ผ่านมาและนโยบายที่วางไว้สำหรับอนาคตจำแนกประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับนโยบายได้ดังนี้

5.2.1 คณะกรรมการปาล์มน้ำมันแห่งชาติมาเลเซีย

คณะกรรมการปาล์มน้ำมันแห่งชาติมาเลเซีย (Malaysian Palm Oil Board; MPOB) ทำหน้าที่กำหนดทิศทางและดำเนินการบริหารจัดการรวมถึงการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั้งระบบ MPOB ก่อตั้งขึ้นในปี 2543 อยู่ภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรมเพาะปลูกและสินค้าโภคภัณฑ์ (Ministry of Plantation Industries and Commodities) บทบาทของ MPOB คือ ส่งเสริมและพัฒนาเพื่อความอยู่ดีกินดีของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของมาเลเซียผ่านการวิจัยและการพัฒนาและการบริการที่เป็นเลิศ การก่อตั้ง MPOB เป็นการรวมสองหน่วยงานในอดีตเข้าด้วยกัน คือ สถาบันน้ำมันปาล์มแห่งชาติ (The Palm Oil Research Institute of Malaysia; PORIM) และ

⁴⁰ Nambiappan, Balu, et al., (2018), Malaysia: 100 years of resilient palm oil economic performance, Journal of Oil Palm Research, 30 (1): 13-25

สำนักงานใบอนุญาตและขึ้นทะเบียนปาล์ม (The Palm Oil Registration and Licensing Authority; PORLA) ซึ่งก่อตั้งในปี 2520

MPOB ทำหน้าที่ดำเนินนโยบายและพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อความยั่งยืนของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของมาเลเซีย ดำเนินการและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา กำกับดูแลการดำเนินงาน และการขึ้นทะเบียน ให้ข้อมูล และส่งเสริมกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม พัฒนาและส่งเสริมการใช้ผลการวิจัยในเชิงพาณิชย์ และให้บริการทางเทคนิค แนะนำ และคำปรึกษา พัฒนาการตลาดและผลิตภัณฑ์จากน้ำมันปาล์ม และการส่งเสริมการตลาดที่มีประสิทธิภาพ ติดต่อบริษัทและบุคลากรกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศมาเลเซียและต่างประเทศเพื่อความแข็งแกร่งของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของมาเลเซีย วางแผนและดำเนินการโครงการอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามความเหมาะสมของอุตสาหกรรม เป็นศูนย์ทรัพยากรและข้อมูลของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มรวมถึงสิ่งตีพิมพ์และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันปาล์ม และน้ำมันอื่น ๆ

งบประมาณของ MPOB ประกอบด้วย 3 แหล่ง แหล่งหลักมาจากเงินส่วนแบ่ง (Cess) ต่อดันน้ำมันปาล์มที่ผลิตได้ แหล่งรองสำหรับการดำเนินโครงการต่าง ๆ จากงบประมาณแผ่นดินประจำปีของรัฐบาล และแหล่งเงินสำหรับการวิจัยที่ได้รับการอนุมัติจะได้เงินจาก Intensification of Research in Priority Areas (IRPA) program

ตารางที่ 5.8 รายละเอียดของ MPOB จำแนกหน้าที่ ผู้แทนหน่วยงาน งบประมาณ

หน้าที่	ผู้แทนหน่วยงานในคณะกรรมการบริหาร (Board)
1) ดำเนินนโยบายและพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อความยั่งยืนของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของมาเลเซีย	ผู้แทน 3 กระทรวงหลัก ได้แก่ Finance, Plantation Industries and Commodities และ International Trade and Industry
2) ดำเนินการและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา	ผู้แทนอื่น ๆ
3) กำกับดูแลการดำเนินงาน การขึ้นทะเบียน ให้ข้อมูล และส่งเสริมกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม	- Federal Land Development Authority
4) พัฒนาและส่งเสริมการใช้ผลการวิจัยในเชิงพาณิชย์ และให้บริการทางเทคนิค แนะนำ และคำปรึกษา พัฒนาการตลาดผลิตภัณฑ์จากน้ำมันปาล์ม และการส่งเสริมการตลาดที่มีประสิทธิภาพ	- National Association of Smallholders - Malaysian Estate Owners Association - Malaysian Palm Oil Association - Malaysian Edible Oil Manufacturers' Association
5) ติดต่อบริษัทและบุคลากรกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศมาเลเซียและต่างประเทศเพื่อความแข็งแกร่งของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของมาเลเซีย	- Palm Oil Millers' Association of Malaysia - Palm Oil Refiners' Association of Malaysia - Malaysian Oleochemical Manufacturers Group
6) วางแผนและดำเนินการโครงการอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามความเหมาะสมของอุตสาหกรรม	- Sarawak State Government - Sabah State Government
7) เป็นศูนย์ทรัพยากรและข้อมูลของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม รวมถึงสิ่งตีพิมพ์และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันปาล์ม และน้ำมันอื่น ๆ	- East Malaysia Planters' Association - Director-General of MPOB
งบประมาณ: 1) เงินส่วนแบ่ง (Cess) ต่อดันน้ำมันปาล์มที่ผลิตได้ 2) งบประมาณแผ่นดินประจำปีของรัฐบาลสำหรับการดำเนินโครงการต่าง ๆ 3) โครงการ Intensification of Research in Priority Areas (IRPA) สำหรับการวิจัย	

ที่มา: รวบรวมโดยมูลนิธิสวค. จาก (Palm Oil World, ม.ป.ป.)

โครงการสร้างองค์กรของ MPOB ประกอบด้วยคณะกรรมการ (Board) ซึ่งเป็นผู้แทนจาก 3 กระทรวงหลัก ได้แก่ กระทรวงการคลัง (Finance) กระทรวงอุตสาหกรรมเฉพาะปลูกและสินค้าโภคภัณฑ์ (Ministry of Plantation Industries and Commodities) กระทรวงการค้าระหว่างประเทศและอุตสาหกรรม (International Trade and Industry) และผู้แทนจากองค์กรพัฒนาที่ดินแห่งรัฐ (Federal Land Development Authority) สมาคมเกษตรกรรายย่อยแห่งชาติ (National Association of Smallholders) สมาคมเจ้าของสวนแห่งมาเลเซีย (Malaysian Estate Owners Association) สมาคมน้ำมันปาล์มมาเลเซีย (Malaysian Palm Oil Association) สมาคมผู้ผลิตน้ำมันพืชมาเลเซีย (Malaysian Edible Oil Manufacturers' Association) สมาคมโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มแห่งมาเลเซีย (Palm Oil Millers' Association of Malaysia) สมาคมโรงกลั่นน้ำมันปาล์มแห่งมาเลเซีย (Palm Oil Refiners' Association of Malaysia) กลุ่มผู้ผลิตโอเลโอเคมีคอลมาเลเซีย (Malaysian Oleochemical Manufacturers Group) รัฐบาลแห่งรัฐซาราวัก (Sarawak State Government) รัฐบาลแห่งรัฐซาบาห์ (Sabah State Government) สมาคมกลุ่มชาวไร่มาเลเซียตะวันออก (East Malaysia Planters' Association) และผู้อำนวยการ (Director-General of MPOB) การบริหารระดับปฏิบัติดำเนินการด้วยคณะกรรมการย่อยด้านต่าง ๆ

MPOB แบ่งส่วนงาน (Divisions) แบ่งออกเป็น 6 ส่วนงานวิจัย และ 2 ส่วนงานบริการ ได้แก่ ส่วนวิจัยทางชีวภาพและความยั่งยืน (Biology & Sustainability Research Division) ส่วนวิจัยพัฒนาเจ้าของสวนรายย่อย (Smallholder Development Research Division) ศูนย์เทคโนโลยีชีวภาพขั้นสูงและการเพาะพันธุ์ (Advanced Biotechnology & Breeding Center) ส่วนวิจัยกระบวนการและวิศวกรรม (Engineering & Processing Research Division) เทคโนโลยีโอเลโอเคมีคอลขั้นสูง (Advanced Oleochemical Technology) บริการคำแนะนำและวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development Research & Advisory Services) เศรษฐศาสตร์และการพัฒนาอุตสาหกรรม (Economics & Industry Development) และการบังคับและการออกใบอนุญาต (Licensing & Enforcement) ตามลำดับ

MPOB ไม่เพียงมีสำนักงานใหญ่ที่ดูแลงานทั้งหมดเท่านั้น ยังมีสำนักงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ สำนักงานภายในประเทศที่ตั้งอยู่ในมาเลเซียตะวันตกได้แก่ กาจัง (Kajang) เซอริมบัน (Seremban) เปอလာบูฮันกลัง (Pelabuhan Kelang) บัตเตอร์เวิร์ท (Butterworth) ยะโฮร์บาห์รู (Johor Baharu) กลวง (Kluang Tangkak) พาเซอร์ กูดัง (Pasir Gudang) กวนตัน (Kuantan) กัวลาตรังกานู (Kuala Terengganu) เตเมอร์โล (Temerloh) มาชาง (Machang) Hutan Melintang, Bandar Ketengah Jaya, Bandar Muadzam Shah และ Jerantut อยู่ในซาราวักได้แก่ กูชิง (Kuching) บินตุลู (Bintulu) มิริ (Miri Saratok) และอยู่ในซาบะฮ์ได้แก่ ลาฮัดดาตู (Lahad Datu) โกตาकिनาบาลู (Kota Kinabalu) เคนิงโก (Keningau) ซันดากัน (Sandakan) ตาเวา (Tawau) สำหรับสำนักงานในต่างประเทศประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา (เมืองวอชิงตัน ดี.ซี.) อียิปต์ (ไคโร) เบลเยียม (บรัสเซลส์) ปากีสถาน (การาจ) จีน (เมืองเซี่ยงไฮ้) อิหร่าน (เตหะราน)

5.2.2 หน่วยงานของรัฐ

มาเลเซียมีสองหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับที่ดินและมีบทบาทสำคัญต่อพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันของประเทศ คือ องค์กรพัฒนาที่ดินแห่งรัฐ (Federal Land Development Authority; FELDA) องค์กรฟื้นฟูที่ดินแห่งรัฐ (Federal Land Consolidation Rehabilitation Authority; FELCRA) บทบาทของหน่วยงานทั้งสองเป็นดังนี้

5.2.2.1 FELDA⁴¹

องค์กรพัฒนาที่ดินแห่งรัฐ (Federal Land Development Authority; FELDA) ก่อตั้งในปี 2499 ทำหน้าที่จัดสรรพื้นที่เกษตรกรรมให้กับคนจนและไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองในพื้นที่ชนบท เป้าหมายเพื่อขจัดความยากจนในพื้นที่ห่างไกลของมาเลเซียด้วยการส่งเสริมการปลูกยางและปาล์มน้ำมัน โดยเริ่มต้นส่งเสริมการปลูกยาง ต่อมาในปี 2504 เริ่มส่งเสริมให้ปลูกปาล์มน้ำมัน

บทบาทในปัจจุบัน FELDA เป็นรัฐวิสาหกิจ (State-owned) ทำโครงการพัฒนาที่ดิน พัฒนากิจการกรมทางการเกษตร พัฒนาอุตสาหกรรม และพัฒนาเศรษฐกิจสังคมเชิงพาณิชย์จาก ปี 2539 เป็นต้นมา FELDA กลายเป็นหน่วยงานที่สามารถหารายได้ได้ด้วยตัวเอง การดำเนินงานหลักไม่ต้องพึ่งงบประมาณจากรัฐและสามารถสร้างรายได้นำมาสนับสนุนการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านการทำธุรกิจที่หลากหลาย FELDA ได้เปิดตัวองค์กรธุรกิจเอกชน (Private corporate entities) จำนวนมากเพื่อเข้าดำเนินการธุรกิจให้สมบูรณ์ตลอดห่วงโซ่คุณค่า รวมทั้งมีการร่วมทุนกับบริษัทต่างชาติในกิจการต่าง ๆ ด้วย ตัวอย่างต่อไปนี้ขององค์กรธุรกิจที่ FELDA ก่อตั้งในจำนวนนี้มีทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมัน ดังนี้

- FELDA Asset Holding Company Sdn. Bhd. (จดทะเบียนปี 2555)
- Felda Plantation Sdn Bhd
- Felda Global Ventures Holdings Berhad (FGV)
- Koperasi Permodalan Felda (KPF)
- Felda Investment Corporation (FIC).

บทบาทของ FELDA ในปัจจุบันมีส่วนสำคัญในการเป็นผู้เล่นในเศรษฐกิจและขับเคลื่อนกลไกตลาด รวมไปถึงยกระดับการดำเนินงานให้ทันต่อยุคสมัย ทั้งยังคงมุ่งปิดช่องว่างรายได้ระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท อย่างไรก็ตามบทบาทต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มนั้น FELDA เป็นผู้ปลูกยางใหญ่ทั้งในมาเลเซีย (คิดเป็นร้อยละ 12 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมดในมาเลเซีย) และในอินโดนีเซีย รวมไปถึงมีบทบาทในอุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลจากปาล์มน้ำมัน นอกจากนี้ที่ผ่านมา FELDA มีประเด็นเรื่องแรงงานต่างด้าวอินโดนีเซียและอินเดีย เช่น ในปี 2562 FELDA ถู้อุ่นในบริษัท FGV ซึ่งเป็นผู้ประกอบการสวนปาล์มขนาดใหญ่ใช้แรงงานอินโดนีเซียจำนวน 11,286 คนและแรงงานอินเดีย 4,683 คน นำมาซึ่งประเด็นเรื่องการกดขี่ค่าแรง⁴²

⁴¹ FELDA (2019), About-felda

⁴² Mason & Mcdowell (2020), US says it will block palm oil from large Malaysian producer

สำหรับบทบาทของการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับคนจนในชนบทห่างไกลของ FELDA คณะผู้ดำเนินการวิจัยเห็นว่าคล้ายคลึงกับการรวมหน้าที่สามหน่วยงานของไทยเข้าด้วยกันคือ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์นิคม และสหกรณ์การเกษตร) กล่าวคือ FELDA ดำเนินการจัดหาที่ดินและให้ความช่วยเหลือด้านการเงินในรูปแบบเงินกู้ โดยในกรณีที่เกิดหนี้เสียรัฐบาลยังคงต้องอัดฉีดเงินเพื่ออุดหนุนให้กับ FELDA รวมไปถึงเมื่อการบริหารทางการเงินผิดพลาดเช่นกัน⁴³

5.2.2.2 FELCRA⁴⁴

องค์กรฟื้นฟูที่ดินแห่งรัฐ (Federal Land Consolidation Rehabilitation Authority; FELCRA) ก่อตั้งขึ้นปี 2509 เป็นหน่วยงานรัฐทำหน้าที่ฟื้นฟูที่ดินพัฒนาพื้นที่ชนบทเพื่อช่วยเหลือชุมชนห่างไกล ต่อมาปี 2540 เปลี่ยนรูปแบบเป็นบริษัทจำกัด ปัจจุบัน FELCRA มีรูปแบบองค์กรที่เอื้อการทำธุรกิจตามระบบเศรษฐกิจและกลไกตลาด คือ บริษัทถือหุ้นทั้งหมด บริษัทร่วมทุน และพันธมิตรทางธุรกิจ ดำเนินธุรกิจในหลายรูปแบบ ได้แก่ การทำการเกษตรแปลงใหญ่ การผลิตปุ๋ย อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง การศึกษา และการผลิตอาหาร รวมถึงปศุสัตว์ที่บริโภคประจำวัน ข้อมูล ณ กรกฎาคม 2561 FELCRA พัฒนาที่ดินเกษตรรวม 224,130 เฮกตาร์ มีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ 111,462 ราย ทำโครงการพัฒนารวม 1,049 โครงการ และมีพื้นเป็นของหน่วยงานเองจำนวน 33,145 เฮกตาร์

สำหรับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม FELCRA เป็นผู้ถือหุ้นทั้งบางส่วนและทั้งหมดในหลายกิจการ มีสัดส่วนพื้นที่ปลูกรวมในปี 2560 ทั่วประเทศร้อยละ 3 ของพื้นที่ทั้งหมดจากทั้งหมด 6 บริษัท เป็นกิจการโรงงานสกัด 1 บริษัทจำนวน 9 โรงงาน

5.2.3 แผนแม่บทอุตสาหกรรม (Industrial Master Plan)

แผนแม่บทอุตสาหกรรม (Industrial Master Plan; IMP) มีส่วนสำคัญที่ทำให้อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันทั้งต้นน้ำและปลายน้ำได้รับการสนับสนุนอย่างมากจากรัฐบาล CPO เป็นสินค้าส่งออกหลักตั้งแต่อดีตจนถึงเพียงช่วงปี 2513-2522 หลังจากนั้นสินค้าส่งออกกลายเป็นผลิตภัณฑ์ปาล์มที่ผ่านกระบวนการเพิ่มมูลค่าทางอุตสาหกรรมผ่านมาตรการอุดหนุนและการช่วยเหลือทางภาษีต่าง ๆ⁴⁵ IMP เรียงลำดับเริ่มแผนแรก IMP1 ช่วงปี 2529-2538 แผนที่สอง IMP2 ดำเนินการช่วง ปี 2539-2548 แผนที่สาม IMP3 ดำเนินการช่วงปี 2549-2563 และปัจจุบันดำเนินการตามแผนช่วงปี 2564 โดยแต่ละแผนได้มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

⁴³ Chow & Sipalan (2019), Malaysia backs \$1.5 billion in aid for state palm oil firm Felcla

⁴⁴ FELCRA (2021), About FELCRA

⁴⁵ May (2012), Malaysia: economic transformation advances oil palm industry University of Malaya

5.2.3.1 IMP1⁴⁶ (ปี 2529-2538)

IMP1 เน้นการเปลี่ยนผ่านจากภาคเกษตรและเศรษฐกิจจากผลิตภัณฑ์พื้นฐานชั้นปฐมภูมิไปสู่ภาคอุตสาหกรรม IMP1 กำหนดภาคอุตสาหกรรมออกเป็น 12 สาขาย่อย และอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเป็นหนึ่งในนั้น โดยเน้นให้เกิดการกลั่นและแตกประเภทจากการกลั่นไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มเพิ่มประสิทธิภาพ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก รวมไปถึงพัฒนาอุตสาหกรรมในแต่ละชั้นอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน (Segments of Industry) ของห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain)

5.2.3.2 IMP2⁴⁷ (ปี 2539-2548)

IMP2 พัฒนาต่อยอดจาก IMP1 ด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มให้เข้มแข็งเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เพิ่มกิจกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มและผลิตภาพ และวางแผนด้านอุปทานที่ต้องป้อนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมให้มีความเพียงพอทั้งเพิ่มจากภายในประเทศและนำเข้า ช่วงของการดำเนินการมีกำลังการผลิตมากกว่าอุปทานของปาล์มที่เข้าระบบการผลิตจึงขยายพื้นที่ปลูกในพื้นที่ซาบา (Sabah) และซาราวัก (Sarawak) ด้วยมาตรการที่สร้างแรงจูงใจให้อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น (Labor Intensive) และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป (Agro-process industry) ให้ไปตั้งอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว IMP2 กระตุ้นกระบวนการปลายน้ำ (Downstream) เพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มและเน้นไปสู่วิทยาศาสตร์ชีวภาพ (Biotechnology) และการผลิตที่เน้นเครื่องจักรมากขึ้น

5.2.3.3 IMP3 (ปี 2549-2563)

IMP3 เน้นกิจกรรมอุตสาหกรรมปลายน้ำที่จะไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมูลค่าที่สูงและหลากหลายผ่านการวิจัยและพัฒนาที่เกิดผลเชิงพาณิชย์และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านการวิจัยของรัฐและผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

ในปี 2553 รัฐบาลมาเลเซียดำเนินโครงการ Economic Transformation Programme (ETP) ซึ่งวางแผนแม่บททางเศรษฐกิจ 10 ปี เพื่อเป้าหมายให้ภายในปี 2563 มาเลเซียจะเป็นประเทศรายได้สูง ในแผน ETP กำหนดภาคส่วนทางเศรษฐกิจที่สำคัญระดับชาติ (National Key Economic Area; NKEA) 12 ภาคส่วน ประกอบด้วย 1) น้ำมันก๊าซและพลังงาน 2) น้ำมันปาล์ม 3) บริการทางการเงิน 4) ท่องเที่ยว 5) บริการทางธุรกิจ 6) อิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า 7) คำส่งและคำปลีก 8) การศึกษา 9) บริการสุขภาพ 10) โครงสร้างพื้นฐานและเนื้อหาการสื่อสาร 11) เกษตร และ 12) การพัฒนาพื้นที่กัวลาลัมเปอร์ที่ยิ่งใหญ่

น้ำมันปาล์มเป็นหนึ่งใน NKEA มีเป้าหมายยกระดับผลิตภาพในภาคการผลิตต้นน้ำและขยายขอบเขตอุตสาหกรรมในภาคปลายน้ำ รวมไปถึงมุ่งการพัฒนาทั้งอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั้งระบบไปสู่ความยั่งยืน นอกจากนี้ ETP ดำเนิน 8 โครงการที่เรียกว่า Entry Point Project (EPP) เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มตลอดห่วงโซ่อุปทานรายละเอียดโดยสังเขปดังนี้⁴⁸

⁴⁶ Rasiah & Shahrin (2006), Development of Palm Oil and Related Products in Malaysia and Indonesia, University of Malaya

⁴⁷ Ibid

⁴⁸ Shehu, Salleh, & Ahmad (2020), "The Sustainable Palm Oil Policies in Malaysian" Journal of Management Theory and Practice, 1 (3): 56-60

- (1) เร่งปลูกต้นใหม่ทดแทนต้นเก่า
- (2) ยกระดับผลิตผลของ FFB
- (3) เพิ่มผลิตภาพแรงงาน
- (4) ยกระดับร้อยละน้ำมัน OER
- (5) พัฒนาก๊าซชีวภาพที่โรงงานสกัด
- (6) ขยายผลิตภัณฑ์โอเลโอเคมีคอลต่อเนื่องมูลค่าสูง
- (7) ทำเชื้อเพลิงชีวภาพรุ่นที่สองให้เป็นเชิงพาณิชย์
- (8) เร่งการพัฒนาภาคอาหารและสุขภาพ

5.2.3.4 IMP4 (ปี 2564-)

ประเทศมาเลเซียอยู่ระหว่างการทำแผน

5.3 นโยบายอินโดนีเซียต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

นโยบายในการส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศอินโดนีเซียมีมากขึ้นทำให้มีผลผลิตเป็นอันดับหนึ่งของโลก ซึ่งมากกว่าประเทศมาเลเซียซึ่งเคยเป็นประเทศที่มีผลผลิตมากที่สุด และในปัจจุบันอินโดนีเซียเป็นประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์มเป็นอันดับหนึ่งอย่างต่อเนื่อง ในด้านพื้นที่ปลูกของอินโดนีเซียมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ยต่อรายเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมากกว่า 200 ไร่ต่อราย สะท้อนประสิทธิภาพการผลิตผ่านผลผลิตต่อไร่ (2.9 ตันต่อไร่) และมีอัตราการสกัดน้ำมัน (OER) เท่ากับร้อยละ 20

นโยบายในการส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทำให้ต่างประเทศมีความสนใจเข้ามาลงทุนเพาะปลูก เช่น สิงคโปร์และมาเลเซียควบคุมพื้นที่ปลูกในอินโดนีเซียคิดเป็นสัดส่วน 2 ใน 3 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมดในอินโดนีเซียผ่านรูปแบบการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและผ่านการร่วมทุนกับบริษัทท้องถิ่นของอินโดนีเซีย

แต่จากนโยบายการขยายพื้นที่ปลูกที่มากขึ้นนั้นก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกทางลบซึ่งประเทศอินโดนีเซียมีระดับความรุนแรงในการก่อกมลพิษทางอากาศมากกว่าประเทศอื่นๆ ในโลก

นโยบายของอินโดนีเซียวางแผนอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศ ภายใต้แผนแม่บทพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซีย (Masterplan for Acceleration and Expansion of Indonesia's Economic Development: MP3EI) ปัจจุบัน (ปี 2554-2568) กำหนดให้ปาล์มเป็นหนึ่งใน 22 กิจกรรมหลักทางเศรษฐกิจ กลยุทธ์สำหรับปาล์มน้ำมันเน้นเป้าหมายในการปรับปรุงผลผลิต (เช่น ปลายน้ำระหว่างกระบวนการผลิต) และตรวจสอบพื้นที่การผลิต/ปลูก แผน MP3EI แบ่งระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridor; EC) ออกเป็น 6 EC ซึ่งน้ำมันปาล์มอยู่ใน Sumatra EC และ Kalimantan EC⁴⁹ นอกจากนี้ยังส่งเสริมความพยายามของชุมชน หน่วยงาน

⁴⁹ Ministry of National Development Planning. Strategic environmental assessment masterplan for acceleration and expansion of Indonesia's economic development.

ธุรกิจ และรัฐบาลท้องถิ่นที่มีความคิดริเริ่มในการพัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมปลายน้ำแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์ม⁵⁰

ที่ผ่านมาอินโดนีเซียเปิดรับต่างชาติเข้ามาลงทุนพื้นที่ปลูกในรูปแบบสัมปทานและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง มาเลเซียและสิงคโปร์มีบทบาทหลักในการเข้าไปทำอุตสาหกรรมปาล์มในอินโดนีเซีย ภาพรวมของนโยบายมีได้มีจุดโดดเด่นเมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซีย มี Indonesian Palm Oil Board (DMSI) เป็นผู้ผนึกรวมทั้งภาครัฐและผู้เกี่ยวข้องในภาคเอกชนเพื่อสร้างอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มที่เข้มแข็ง เป็นศูนย์กลางในการประสาน กำหนดโครงการเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม กำหนดระเบียบและนโยบาย ดำเนินการวิจัยและพัฒนามุ่งเน้นด้านตลาดและทรัพยากรมนุษย์เพื่อเพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพ อำนวยความสะดวกในการนำเข้าและส่งออก พัฒนาตลาดใหม่รวมทั้งรักษาตลาดเดิมที่มีอยู่ ให้ข้อมูลในการรักษาเสถียรภาพราคาและอุปทานน้ำมันปาล์ม ดำเนินการสนับสนุนธุรกิจและบริการสนับสนุนอื่น ๆ รวมไปถึงการแก้ปัญหาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาธุรกิจน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน รวมทั้งจากระเบียบประธานาธิบดี No. 44/2020 ข้อบังคับนี้กำหนดให้บริษัทและผู้ปลูกปาล์มน้ำมันทั้งหมดในอินโดนีเซียต้องได้รับการรับรองมาตรฐาน Indonesia Sustainable Palm Oil (ISPO) เพื่อรับประกันว่าวิถีปฏิบัติในการผลิตจะเป็นไปตามหลักการของความยั่งยืน จากนโยบายดังกล่าว ในระยะเวลา 5 ปีนับจากนี้ การรับรอง ISPO จะมีผลบังคับใช้สำหรับเกษตรกรอิสระรายย่อยปาล์มน้ำมันในอินโดนีเซีย หลายเขตพื้นที่ปลูกสวนปาล์มน้ำมันได้ริเริ่มโดยการจัดตั้งคณะทำงาน ISPO Acceleration Working Group และร่างข้อบังคับเพื่อสนับสนุน⁵¹

นโยบายเพื่อลดการบุกรุกพื้นที่ป่า รัฐบาลแก้ไขปัญหาความยั่งยืนของสวนปาล์มในพื้นที่ป่าตามพระราชบัญญัติสิทธิ UUCK No. 11/2020 โดยเกษตรกรที่ปลูกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติและมีใบอนุญาต สามารถดำเนินการปลูกต่อไปได้อีกระยะเวลา 15 ปี แต่หากไม่มีใบอนุญาตหรือปลูกหลังจากประกาศต้องมีการจ่ายค่าปรับ⁵²

นโยบายเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมปลายน้ำ รัฐบาลดำเนินการ PMK No. 76/2021 ปรับการกำหนดภาษีส่งออก (export levy) CPO เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มในตลาดโลก ด้วยอัตราภาษีที่ปรับแล้วเสริมสร้างความเชื่อมั่นเชิงบวกสำหรับผู้ผลิตน้ำมันปาล์ม ผู้ประกอบการสามารถขยายเพิ่มการลงทุนได้⁵³

⁵⁰ ASEAN Briefing. Masterplan for acceleration and expansion of Indonesia's economic development 2011-2025.

⁵¹ DMSI. 2021. This Palm Oil Forum Supports the Acceleration of the Sustainable Oil Palm Scheme. <http://dmsi.or.id/index.php/public/beritadmsi/detail/2007/Forum-Sawit-Ini-Dukung-Percepatan-Skim-Kelapa-Sawit-Berkelanjutan>

⁵² DMSI. 2021. Administrative Sanctions for Settling Palm Oil in Forest Areas. <http://dmsi.or.id/index.php/public/beritadmsi/detail/2012/Sanksi-Administratif-Untuk-Menyelesaikan-Sawit-Dalam-Kawasan-Hutan>

⁵³ DMSI. 2021. Palm Oil Associations and Research Institutes Speak Up About PE. <http://dmsi.or.id/index.php/public/beritadmsi/detail/2006/Asosiasi-Sawit-dan-Lembaga-Penelitian-Angkat-Bicara-Soal-PE-Sawit>

5.4 นโยบายภายใต้กรอบ IMT-GT

ภายใต้กรอบ IMT-GT ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ปี 2579 (IMT-GT Vision 2036) วางเป้าหมายสามประการ ได้แก่ หนึ่ง ภาคเกษตรที่ยั่งยืน มีส่วนร่วม และนวัตกรรม (Sustainable, inclusive & innovative agriculture sector) สอง ภาคอุตสาหกรรมที่แข่งขันได้ มีนวัตกรรม และมีความรู้หน้า (Competitive, innovative and advanced industrial base) และสาม การท่องเที่ยวระหว่างกันที่ยั่งยืน ที่มีส่วนร่วมและแข่งขันได้ (Sustainable, inclusive & competitive cross-border tourism)

ในระดับย่อยลงไป IMT-GT กำหนดเสาหลักเชิงกลยุทธ์ (Strategic Pillars) ออกเป็น 7 เสาหลัก ประกอบด้วย การขนส่งและการเชื่อมโยงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Transport & ICT Connectivity) การอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน (Trade & Investment Facilitation) การท่องเที่ยว (Tourism) อุตสาหกรรมจากฐานเกษตรและภาคเกษตร (Agriculture & Agro-based industry) สินค้าและบริการฮาลาล (Halal Products & Services) สิ่งแวดล้อม (Environment) และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา และวัฒนธรรม (HRD, Education & Culture)

อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันเป็นส่วนหนึ่งของเสาหลักว่าด้วยอุตสาหกรรมจากฐานเกษตรและภาคเกษตร (Agriculture & Agro-based industry) ในระดับปฏิบัติการ รูปแบบการทำงานของบุคลากรระหว่างทั้งสามประเทศดำเนินการในรูปแบบคณะทำงาน (Working Group) โดยคณะทำงานด้านเกษตรมีชื่อว่า Working Group on Agriculture, Agro-based industry and Environment (WGAA)

ความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มมีโครงการชื่อ IMT-GT Palm Oil Cooperation เกิดขึ้นช่วง ตุลาคม 2559-กันยายน 2561 อย่างไรก็ตามหลังจากนั้นเป็นต้นมาโครงการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการอีกเลย

ตารางที่ 5.9 แผนกลยุทธ์ เสาหลักกลยุทธ์ และความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ในกรอบ IMT-GT

แผนกลยุทธ์	เสาหลักกลยุทธ์	ความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม
<ul style="list-style-type: none"> ● Vision 2036 ● IB 2017-2021 ● Physical Connectivity Project ● Sustainable Urban Development Framework ● UNINET 	<ul style="list-style-type: none"> ● Agriculture Agro-based (WGAA) ● Tourism (WGT) ● Halal Product & Services (WGHAPAS) ● Transport & ICT (WGTIC) ● Trade & Investment (WGTI) ● Environment (CMGF) 	<ul style="list-style-type: none"> ● IMT-GT Palm Oil Cooperation

ที่มา: สรุปโดยมูลนิธิธิดา

ตารางที่ 5.10 การเปรียบเทียบนโยบายอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของ IMT-GT

	ไทย	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
นโยบาย	เน้นส่งเสริมอุตสาหกรรมสำหรับความต้องการของผู้บริโภคในประเทศมากกว่าการขยายการส่งออก โดยการแก้ไข้ปัญหาเฉพาะหน้า	- พัฒนาตลอดห่วงโซ่อุปทานโดยเน้นอุตสาหกรรมปลายน้ำเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากน้ำมันปาล์มดิบ และผลพลอยได้ - มีนโยบายขยายการลงทุนเพาะปลูกไปยังประเทศอื่น	- พัฒนาตลอดห่วงโซ่อุปทาน - มีการขยายพื้นที่ปลูกในประเทศเพิ่มขึ้น
โครงสร้างหน่วยงาน	หน่วยงานดูแลแยกส่วน	หน่วยงานดูแลรวมศูนย์	หน่วยงานดูแลรวมศูนย์
แผนกลยุทธ์	เน้นพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารและเชื้อเพลิงชีวภาพ ตลอดจนจำกัดการนำเข้าปาล์มน้ำมันดิบ	- เน้นพัฒนาอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล - ส่งเสริมการส่งออกและนำเข้าปาล์มน้ำมันดิบ	ผลักดันการพัฒนาอุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพ (ไบโอดีเซล)

ที่มา: สังเคราะห์โดยมูลนิธิสาค.

นอกจากนี้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม พบว่า ที่ผ่านมาบริษัทเอกชนมีการนำเข้าเทคโนโลยีรวมทั้งจ้างผู้รับเหมาในการสร้างโรงงานสกัดจากประเทศมาเลเซีย ภาคเอกชนมีการร่วมลงทุนกับนักลงทุนจากประเทศมาเลเซียจัดตั้งโรงงานสกัด กรมวิชาการเกษตรมีการพาผู้ประกอบการไปศึกษาดูงานที่ประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ มีโครงการความร่วมมือริเริ่มโดย International Finance Corporation (IFC) สนับสนุนงบประมาณจำนวนมากในการช่วยให้เกษตรกรรายย่อย (independent smallholder) มากกว่า 2 พันรายในจังหวัดกระบี่ให้ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO

บทที่ 6

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันภายใต้แนวคิด

Stan Shih's Smiling Curve และ BCG Model

6.1 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันภายใต้แนวคิด Stan Shih's Smiling Curve

กรอบแนวคิด Stan Shih's Smiling Curve

Smiling Curve ประยุกต์กับโครงการพัฒนาภาคความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมันภายใต้ IMT-GT จำแนกเป็นสองมิติ มิติที่หนึ่งเป็นการประยุกต์กับการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมันภายในประเทศไทย และมิติที่สองคือการพัฒนาภาคความร่วมมือระหว่างประเทศ

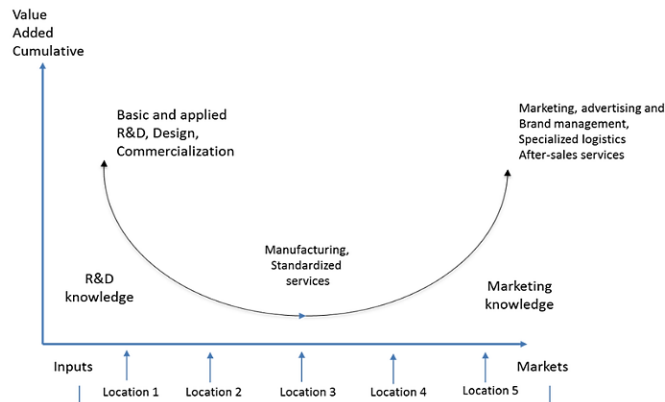
(1) Smile Curve กับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ

แนวคิด Smiling Curve เป็นการนำกระบวนการวิจัยและพัฒนา การออกแบบ การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์ และการกระจายสินค้า เพื่อให้การผลิตสินค้าสามารถพัฒนาวัฏกรมได้อย่างยั่งยืน โดยสามารถเชื่อมโยงกับการยกระดับมูลค่าการส่งออกปาล์ม น้ำมันของไทย ซึ่งจะต้องสร้างวัฏกรมให้ประสบผลสำเร็จอย่างครบวงจรตั้งแต่อุตสาหกรรมการผลิตปาล์ม น้ำมันตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ กล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตให้กับเกษตรกร การพัฒนาวัฏกรมของลานเทหรือสหกรณ์ผู้รวบรวมผลผลิต โรงงานกลั่น โรงงานสกัด ตลอดจนอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องให้มีศักยภาพในการผลิตตลอดห่วงโซ่คุณค่าเพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขัน และยกระดับห่วงโซ่คุณค่าข้ามพรมแดน ทั้งนี้การยกระดับมูลค่าการส่งออกปาล์ม น้ำมันของไทยนั้น จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนนับตั้งแต่ระดับนโยบาย และหน่วยงานปฏิบัติ เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคเกษตรกรรม ตลอดจนหน่วยงานสนับสนุนการวิจัยวัฏกรมในสถาบันการศึกษา หรือสถาบันวิจัยต่าง ๆ เพื่อยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมันอย่างยั่งยืน

(2) Smiling Curve กับการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ

การประยุกต์ Smiling Curve เข้ากับการพัฒนาภาคความร่วมมือระหว่างประเทศภายในภูมิภาคสะท้อนถึงการสร้างความเป็นไปได้ในการพัฒนาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและนำไปสู่ประสิทธิภาพสูงสุดในภูมิภาคนี้ที่ซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบหลักของโลก (ร้อยละ 80 ของผลผลิตทะลาย ปาล์ม น้ำมันทั้งหมดของโลก ดังแสดงตามภาพที่ 6.1)

ภาพที่ 6.1 แนวคิดของ Smiling Curve กับการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ

ที่มา: (Mudambi, 2008)

การประยุกต์ Smiling Curve เข้ากับการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ Ye, Meng, & Wei, (2015) นำเสนอองค์ประกอบสามประการที่จะนำไปสู่ความร่วมมือที่ประสบความสำเร็จ (อย่างไรก็ตาม 3 ประการนี้เป็นเพียงเบื้องต้นเท่านั้น) ได้แก่

- กลยุทธ์การพัฒนาที่ประสิทธิภาพ (Effective development strategies)
- นโยบายอุตสาหกรรม (Industrial Policies)
- ธรรมภิบาลระหว่างประเทศ (International Governance)

6.2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันภายใต้แนวคิด BCG Model

6.2.1 ความหมายของคำว่า BCG Economy

BCG Model มาจากคำเต็มว่า Bio-Economy, Circular Economy และ Green Economy เป็นการนำแนวทางทางเศรษฐกิจมาด้วยการผลิตและการบริโภคสิ่งต่าง ๆ สามประเภทรวมเข้าด้วยกัน มีความหมายแต่ละคำดังต่อไปนี้

- Bio-Economy (BE) แปลว่า เศรษฐกิจชีวภาพ หมายถึงการผลิตของใช้ต่าง ๆ ที่ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติชีวภาพได้ชีวผลิตภัณฑ์ (Bio-product)
- Circular Economy (CE) แปลว่า เศรษฐกิจหมุนเวียน หมายถึงการนำสิ่งที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนเป็นวัตถุดิบผลิตออกมาเป็นผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ได้อีก โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดของเสียที่ไม่ใช้แล้วน้อยที่สุด กล่าวอีกนัยหนึ่ง CE เป็นการผลิตและใช้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นวงกลมไม่ให้เกิดของเสียทิ้งออกจากวงกลม ต่างจากการผลิตและใช้แบบเส้นตรงที่จะมีของเสียทิ้ง
- Green Economy (GE) แปลว่า เศรษฐกิจสีเขียว หมายถึง การผลิตและใช้สิ่งต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความสมดุลต่อระบบนิเวศ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ไม่ให้เกิดผลกระทบภายนอกทางลบ เพื่อความยั่งยืนต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของโลกทั้งระบบ

6.2.2 ต้นแบบ BCG ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทย⁵⁴

ภายใต้เทคโนโลยีปัจจุบันผลิตภัณฑ์และผลพลอยได้ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มจำแนกได้ 3 ส่วนหลัก ๆ ตามลำดับของต้นน้ำและกลางน้ำ ดังนี้ ส่วนแรกคือชีวมวลและเส้นใยปาล์ม ส่วนที่สองคือกากปาล์มและน้ำเสีย และส่วนที่สามคือกากเมล็ดในปาล์มและกากตะกอน ทั้งการพิจารณาห่วงโซ่ในชั้นนี้พิจารณาเฉพาะขั้นตอนการปลูกและการสกัดให้น้ำมันปาล์มดิบเท่านั้น และยังมีได้พิจารณาต่อไปมากกว่านั้น การนำผลพลอยได้กลับมาเข้า CE นั้นเฉพาะส่วนของผลพลอยได้ทั้งสามส่วนสามารถดำเนินการตามแนว BCG ซึ่งเน้นเฉพาะส่วน CE ในส่วนที่ได้ดำเนินการจริงแล้วในปัจจุบัน ได้รายละเอียดดังต่อไปนี้

● ส่วนแรกคือชีวมวลและเส้นใยปาล์ม

ส่วนแรกคือชีวมวลและเส้นใยปาล์มเป็นผลพลอยได้จากการผลิตต้นน้ำ คือ การปลูกต้นปาล์มและการสกัด ผลผลิตในชั้นนี้คือ ผลปาล์มทะเลาะที่จะส่งเข้าโรงงานสกัด ได้ผลพลอยได้ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

- ใบและทางปาล์ม: ใช้เป็นวัตถุดิบ
- ทะลายปาล์มเปล่าที่เหลือจากกระบวนการหีบ: ใช้เป็นวัสดุเพาะเห็ด ใช้เป็นวัสดุคลุมดิน และใช้เป็นวัสดุผลิตไฟฟ้า
- เส้นใยปาล์ม: นำไปผลิตเป็นพลังงานความร้อนหรือไฟฟ้า
- ผลปาล์มดิบ: ใช้ผลิตเป็นปุ๋ยหมัก
- กะลาปาล์ม: นำไปเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตพลังงานความร้อนและไฟฟ้าและนำไปผลิต Activated Carbon

● ส่วนที่สองคือกากปาล์มและน้ำเสีย

การผลิตขั้นกลางช่วงที่ 1 คือการนำผลทะเลาะปาล์มมาสกัดให้ได้ผลผลิตคือ CPO และเมล็ดในปาล์ม โดยได้ผลพลอยได้คือ กากปาล์มและน้ำเสีย นำไปสู่ CE ได้ดังนี้

- กากปาล์ม: นำไปผลิตไบโอแก๊สสำหรับใช้เป็นเชื้อเพลิงเพื่อการผลิตพลังงานความร้อนหรือไฟฟ้า
- น้ำเสีย: นำไปผลิตเป็นพลังงานความร้อน

● ส่วนที่สามคือกากเมล็ดในปาล์มและกากตะกอน

การผลิตขั้นกลางช่วงที่ 2 คือการนำสกัดน้ำมันเมล็ดในปาล์ม ได้ผลผลิตคือ CPKO และได้ผลพลอยได้ คือ กากตะกอน นำไปสู่ CE ได้ดังนี้

- กากเมล็ดในปาล์มและกากตะกอน: นำไปผลิตเป็นอาหารสัตว์

⁵⁴ สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตผลทางการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร (2561), โครงการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายการบริหารจัดการอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันแบบครบวงจรตาม BCG Model

การนำผลพลอยได้เข้าสู่ CE ตามที่นำเสนอข้างต้นเป็นสิ่งที่เกิดการดำเนินการจริงอยู่แล้วในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามหากเทคโนโลยีถูกยกระดับสูงขึ้นและคุ้มต่อผลตอบแทนการลงทุนทางการเงิน การประยุกต์เข้ากับ BCG Economy จะครบวงจรได้ดีขึ้นตาม ยกตัวอย่างเช่น การนำทะลายปาล์มเปล่า ลำต้นและทางปาล์มมาผลิตเป็นพลังงานความร้อนและไฟฟ้า หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์พลังงานต่าง ๆ เช่น เอทานอล ไบโอบอยล์ รวมไปถึงอาจจะยกระดับเทคโนโลยีไปสู่ Hydroprocessing เพื่อผลิต BHD และ Biojet เป็นต้น

6.3 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันภายใต้แนวคิดอื่น ๆ

6.3.1 Sustainable Development Goal: SDGs⁵⁵

ตามหลักการของเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) นำเสนอโดยสหประชาชาติ (UN) ในปี 2015 โดยมีเป้าหมายเพื่อลดความยากจนของมวลมนุษยชาติ ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย คณะผู้ดำเนินงานวิจัยตีความและประยุกต์ SDGs ต่ออุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มจำแนกเป็น 3 มิติ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับอุตสาหกรรม (ประเทศ) และระดับภาพรวมทั้งโลก แต่ละมิติสัมพันธ์กับแต่ละเป้าหมาย SDGs แตกต่างกันไป ความยั่งยืนระดับปัจเจกนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ความยั่งยืนระดับอุตสาหกรรมนำมาซึ่งการสร้างรายได้และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และความยั่งยืนระดับโลกนำมาซึ่งการรักษาสมดุลของสภาพแวดล้อมของการใช้ทรัพยากรระหว่างปัจจุบันและอนาคต การดำเนินการประยุกต์แนวคิด SDGs อาจจะทำให้เห็นว่าหน้าที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลาตามประเด็นความเร่งด่วนและการให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหา ทั้งนี้ หากทำสำเร็จภายใต้กรอบทิศทางเช่นนี้จะนำมาซึ่งประโยชน์ระหว่างบุคคล อุตสาหกรรมและภาพรวมของโลก

ภาพที่ 6.2 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

⁵⁵ SDGs นำเสนอโดยสหประชาชาติ (UN) ในปี 2015 โดยมีเป้าหมายเพื่อลดความยากจนของมวลมนุษยชาติ ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย

ตารางที่ 6.1 การประยุกต์ SDGs ต่ออุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

ระดับบุคคล	ระดับอุตสาหกรรม (ประเทศ)	ระดับภาพรวมทั้งโลก
SDG1, SDG2, SDG3, SDG4, SDG5, SDG6, SDG7, SDG8, SDG10, SDG11, SDG12, SDG15 (ยกเว้น 9,13,14, 16, 17)	SDG1, SDG2, SDG3, SDG4, SDG7, SDG8, SDG9, SDG10, SDG11, SDG12, SDG13, SDG14, SDG15 (ยกเว้น 5,6,16,17)	SDG1, SDG2, SDG3, SDG4, SDG5, SDG6, SDG7, SDG8, SDG9, SDG10, SDG11, SDG12, SDG13, SDG14, SDG15, SDG16, SDG 17 (ทั้งหมด)

ที่มา: ประมวลโดยมูลนิธิสาค.

6.3.2 Climate Smart Agriculture⁵⁶

เนื่องจากบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง เกษตรกรชาวสวนปาล์มจำเป็นต้องมีการปรับรูปแบบการผลิตไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ (Smart Agriculture) โดยเน้นการสร้างนวัตกรรมเพื่อทำการผลิตปาล์มน้ำมัน เช่นทำเกษตรแบบแม่นยำเพื่อลดต้นทุนการเพาะปลูก เช่น การให้น้ำ และปุ๋ยในระยะเวลาที่เหมาะสม การพัฒนาผลผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน เช่น RSPO, GMP การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อป้องกันหรือลดความสูญเสียให้เกษตรกรอันเนื่องมาจากความเสี่ยงและความไม่แน่นอน เช่นภัยธรรมชาติ ศัตรูพืช การเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบ (Smart Farmer) เพื่อส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับการผลิตปาล์มน้ำมัน เช่น การให้ความรู้การเก็บเกี่ยวผลปาล์มที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ OER ที่เหมาะสม

6.4 การเชื่อมโยงแนวคิดในการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันภายใต้แนวคิด Stan Shih's Smiling Curve, BCG Model, Sustainable Development Goal: SDGs และ Climate Smart Agriculture เป็นแนวคิดที่ส่งผลให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ทั้งในมิติการพัฒนาภายในประเทศ และมีมิติความร่วมมือระหว่างประเทศ

ในการพัฒนาตลอดห่วงโซ่อุปทานปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มเพื่อให้เกิดความยั่งยืนโดยไม่มีผลกระทบทางลบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเรียนรู้การพัฒนาในรูปแบบใหม่ทั้งจากการเรียนรู้จากวิทยาการสมัยใหม่และจากเกษตรกรต้นแบบ เพื่อที่จะสามารถนำไปแก้ปัญหาและอุปสรรคที่ได้รับรวบรวมไว้จากการทบทวนงานวิจัย และจากการศึกษาเชิงประจักษ์ (การสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นกลุ่มย่อย) ซึ่งมีประเด็นครอบคลุม 3 ด้าน คือ 1) ด้านการผลิต 2) ด้านการตลาด/เศรษฐศาสตร์ 3) ด้านมาตรการและนโยบายรัฐ

⁵⁶ Climate Smart Agriculture นำเสนอโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)

1) ด้านการผลิต สามารถประยุกต์ใช้แนวคิดเพื่อให้การผลิตมีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนที่เป็นการพัฒนาและปรับปรุงพันธ์พันธุ์ การจัดการปุ๋ย น้ำ การเก็บเกี่ยว ตลอดจนการจัดการความเสี่ยงภัยจากธรรมชาติที่เกิดขึ้น

2) ด้านการตลาด/เศรษฐศาสตร์ สามารถประยุกต์ใช้แนวคิดเพื่อพัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจากอุตสาหกรรมปลายน้ำ ระบบการตลาด ช่องทางการจัดจำหน่าย การพัฒนาระบบโลจิสติกส์

3) ด้านมาตรการและนโยบายรัฐ สามารถประยุกต์ใช้แนวคิดเพื่อให้สภาพแวดล้อมภายนอกมีความชัดเจนสำหรับการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้ทั้งระบบ เช่น การปลดล็อกการนำเข้า CPO การส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (การส่งออกผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง และการนำเข้าวัตถุดิบเพื่อนำมาพัฒนาอุตสาหกรรมปลายน้ำ) ตลอดจนการส่งเสริมความรู้ความสามารถของบุคลากรสำหรับพัฒนาโอกาสความร่วมมือ (ภาอังกฤษและทักษะการเจรจาต่อรอง)

บทที่ 7

แนวทางการพัฒนาความร่วมมืออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในกรอบ IMT-GT

7.1 ภาพรวมการแข่งขันและความร่วมมือที่สำคัญในอดีตที่ผ่านมา

การทำความเข้าใจภาพรวมความร่วมมือที่ผ่านมาใน IMT-GT จำเป็นต้องเข้าใจภาพรวมการแข่งขันที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมาเช่นกัน ความร่วมมือระหว่างอินโดนีเซียและมาเลเซียมีสภาพความร่วมมือภายใต้การแข่งขันกัน (Cooperation under Competition) กล่าวคือ อินโดนีเซียและมาเลเซียต่างแข่งขันกันในตลาดอุตสาหกรรมนี้มาโดยตลอดอันเนื่องจากการที่ต่างก็เป็นผู้ผลิตรายใหญ่ต่อเนื่องมาช้านาน หากพิจารณานับตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ทั้งสองประเทศต่างแข่งขันในมิติหลัก ๆ และมีความร่วมมือในประเด็น รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 7.1 ภาพรวมการแข่งขันและความร่วมมือที่สำคัญที่ผ่านมาของกลุ่มประเทศ IMT-GT

การแข่งขัน & ความร่วมมือ	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
1) ระดับนโยบายชาติ	ปี 2543 ก่อตั้ง The Malaysian Palm Oil Board (MPOB)	บรรจุอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในแผนแม่บทของประเทศ (Masterplan of Acceleration and Expansion of Indonesia Economic Development; MP3EI) 2011-2025
		ปี 2558 ปรับจากแผนแม่บทมาสู่ “กองทุนสนับสนุนน้ำมันปาล์มดิบ (The Crude Palm Oil Supporting Fund; CSF)”
2) ลดภาษีส่งออก	ปี 2557 ราคาน้ำมันปาล์มตลาดโลกตกต่ำ (น้อยกว่า 750 US\$ ต่อดัน) มาเลเซียลดภาษีส่งออก	ปี 2558 อินโดนีเซียลดภาษีส่งออกเช่นเดียวกับมาเลเซีย
3) การกำหนดมาตรฐาน	ปี 2558 มาเลเซียออก the Malaysian Sustainable Palm Oil (MSPO)	ปี 2554 อินโดนีเซียออก the Indonesian Sustainable Palm Oil (ISPO) ปี 2558 ทบทวนภายใต้กฎหมายใหม่ 61/2015
	*** ปี 2547 The Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) *** ริเริ่มโดยสหภาพยุโรปและกลุ่มบริษัทขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าขั้นปลายที่ใช้ปาล์มน้ำมันเป็นวัตถุดิบ	
4) ยกระดับคุณภาพชีวิตรายย่อย	*** ปี 2558 The Council of Palm Oil Producing Countries (CPOPC) *** ความร่วมมือระหว่างอินโดนีเซีย & มาเลเซีย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้ปลูกรายย่อย และเติมเต็มประเด็นที่ RSPO กำหนดขึ้น ฝ่ายเลขานุการเข้าดำเนินการได้จริง กลางปี 2560	

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวค. จากบทความ Fathana (2018)

หมายเหตุ: “***” แสดงประเด็นที่เป็นความร่วมมือ

ความร่วมมือระหว่างอินโดนีเซียและมาเลเซียและประเทศอื่น ๆ ในประเด็นเรื่องผลกระทบภายนอกทางลบต่าง ๆ และประเด็นอื่น ๆ ปรากฏพัฒนาการตามลำดับเวลาจำแนกประเด็น ดังนี้

7.1.1 Sustainable Palm Oil

ฉันทามติของการวัดและรูปแบบการบริหารจัดการในประเด็น “น้ำมันปาล์มที่ยั่งยืน (Sustainable Palm Oil; SPO)” ยังไม่เป็นที่ยอมรับทั่วกันทั้งโลก แต่หน่วยงานของแต่ละประเทศต่างออกมาตรฐานและใบรับรองมาตรฐานของตนเอง ปัจจุบันมีมาตรฐานมากมาย อย่างไรก็ตาม RSPO มีน้ำหนักมากที่สุด ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันปาล์มที่ยั่งยืน⁵⁷

- The Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO)
- Malaysian Sustainable Palm Oil (MSPO)
- Indonesia Sustainable Palm Oil (ISPO)
- The Palm Oil Innovation Group (POIG)
- International Sustainability and Carbon Certification (ISCC)
- The Rainforest Alliance (RA) & the Sustainable Agriculture Network (SAN) ก่อตั้ง RA/SAN certification
- The Roundtable on Sustainable Biomaterials (RSB)

ในปี 2547 เกิดการก่อตั้ง The Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร (Non-profit organization) สนับสนุนการผลิตน้ำมันปาล์มและผลผลิตต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องให้เกิดการเติบโตและยั่งยืนด้วยการกำหนดมาตรฐาน RSPO บริหารจัดการจากผู้มีส่วนร่วมหลายฝ่าย (Multistakeholder governance) อันได้แก่ ผู้ปลูกต้นปาล์มน้ำมัน (Oil palm growers) ผู้ดำเนินการหรือผู้ค้า (Processors or traders) ผู้ผลิตภาคอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค (Consumer goods manufacturers) ผู้ค้าปลีก (Retailers) ธนาคารและนักลงทุน (Banks and investors) องค์กรที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental or Nature Conservation Organisations) และ องค์กรที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐด้านสังคม (Social non-governmental organisations)

RSPO พัฒนาหลักเกณฑ์ในการออกใบรับรองมาตรฐานความยั่งยืน (Certified Sustainable Palm Oil; CSPO) ข้อมูลล่าสุดพบว่า RSPO มีสมาชิกทั่วโลกมากกว่า 4,000 ราย ครอบคลุม 94 ประเทศซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานเพื่อเป้าหมายการผลิตและใช้น้ำมันปาล์มที่ยั่งยืนภายใต้ใบรับรองมาตรฐานที่ออกโดย RSPO ปัจจุบันที่ตั้งของหน่วยงานอยู่ที่เมืองซูริค (Zurich) ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ (Switzerland) มีสำนักงานเลขานุการตั้งอยู่ที่เมืองกัวลาลัมเปอร์ (Kuala Lumpur) ประเทศมาเลเซีย และสำนักงานดาวเทียมตั้งอยู่ที่เมืองจาการ์ตา (Jakarta) ประเทศอินโดนีเซีย⁵⁸ อย่างไรก็ตามการก่อตั้ง RSPO มิได้ริเริ่มตั้งต้นโดยอินโดนีเซียและมาเลเซีย แต่เป็นการนำของกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วหรืออาจจะเรียกว่าเป็นการครอบงำโดย The Global North อันหมายถึงสหภาพยุโรป (European Union)

⁵⁷ UNDP Chian (2020), Mapping the Palm Oil Value Chain: Opportunities for Sustainable palm oil in Indonesia and China

⁵⁸ RSPO (2020), RSPO Who We Are

ข้อมูลล่าสุดพบว่าผลผลิตน้ำมันปาล์มที่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน (RSPO-certified palm oil) ของโลกทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 19 ของผลผลิตน้ำมันปาล์มโลกทั้งหมด สำหรับประเทศไทยมีผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 2.8 ของผลผลิตของไทยทั้งหมด⁵⁹ และบริษัทไทยบริษัทแรกที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน RSPO คือ บริษัท น้ำมันพืชไทย จำกัด (มหาชน)

7.1.2 Bilateral Cooperation: The Council of Palm Oil Producing Countries (CPOPC)

ปี 2558 ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 27 มาเลเซียและอินโดนีเซียลงนามในกฎบัตรเพื่อก่อตั้งสภาประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์ม (The Council of Palm Oil Producing Countries; CPOPC) โดยทั้งสองประเทศเป็นประเทศผู้ก่อตั้งและได้ลงเงินเริ่มต้น 5 ล้านดอลลาร์ สรอ. การก่อตั้ง CPOPC มีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต (Welfare) ของผู้ปลูกปาล์มรายย่อย ในขณะที่เดียวกัน CPOPC ทำหน้าที่ทำความเข้าใจในสิ่งที่ RSPO กำหนดขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง CPOPC ทำหน้าที่สู่กับการต่อต้านการใช้้ำมันปาล์มของสหภาพยุโรป นอกจากนี้การก่อตั้ง CPOPC ยังคาดหวังว่าประเทศผู้ปลูกปาล์มน้ำมันอื่น ๆ เช่น ไทย บราซิล โคลัมเบีย จะเข้าร่วมสภาฯ ดังกล่าว⁶⁰ อย่างไรก็ตามในช่วงย้อนหลัง 5 ปีที่ผ่านมาปรากฏบทความที่พยายามชี้ว่า CPOPC มุ่งให้ความสำคัญต่อเป้าหมายการกำหนดราคา CPO หรือสร้างเสถียรภาพทางราคามากกว่าเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม⁶¹

บทบาทของไทยต่อ CPOPC พบว่าไทยยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิก ปัจจุบันสมาชิกมีเพียงมาเลเซีย อินโดนีเซีย และโคลัมเบียเท่านั้น นอกจากนี้การประชุมระดับรัฐมนตรีมีประเทศผู้สังเกตการณ์ซึ่งเป็นประเทศผู้ปลูกปาล์มหลักของโลก เช่น ประเทศสมาชิกทั้งสาม รวมถึงไทย ไนจีเรีย ปาปัวนิวกินี กานา ฮอนดูรัส และบราซิล การประชุมครั้งล่าสุดเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2564 ผ่านระบบ Video Conference โดยประเทศผู้สังเกตการณ์ ได้แก่ กานา ฮอนดูรัส และปาปัวนิวกินี⁶²

7.1.3 Multilateral Cooperation: WTO

ผลพวงของ Renewable Energy Directive (RED) I และ RED II ส่งผลให้อินโดนีเซียนำเรื่องเข้าองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) และชี้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติต่อปาล์มน้ำมันด้วยประเด็นความยั่งยืน การนำเสนอในเวที WTO ครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 20-22 มีนาคม 2561 ประเด็นนี้ถูกเรียกว่า “การทูตน้ำมันปาล์มของอินโดนีเซีย (Indonesian Palm Oil Diplomacy)” การดำเนินการผ่านเวที WTO ได้รับการพิจารณาอย่างจริงจังกลับมาจากสหภาพยุโรป

⁵⁹ Treerutkuarkul (2021), Making palm oil more sustainable, Bangkok Post

⁶⁰ The Star, (2015), Asean Summit: KL, Jakarta form council of palm oil producing countries [online]. Retrieved from <https://www.thestar.com.my/News/Nation/2015/11/22/kl-jakarta-form-council-of-palm-oil-producing-countries/> [15 June 2521]

⁶¹ Rownan, (2015), CPOPC Could Spell Trouble for Sustainable Palm Oil, Euro Monitor [online]. Retrieved from <https://blog.euromonitor.com/cpopc-could-spell-trouble-for-sustainable-palm-oil/> [15 June 2021]

⁶² CPOPC, (2021), Press Release: The 8th Ministerial Meeting, [online] Retrieved from <https://www.cpopc.org/press-release-the-8th-ministerial-meeting/> [14 June 2021]

เนื่องจากอินโดนีเซียได้รับเสียงสนับสนุนจากประเทศสมาชิก WTO อื่น ๆ ได้แก่ มาเลเซีย ไทย โคลัมเบีย คอสตาริกา กัวเตมาลา และไนจีเรีย⁶³ ในทางทฤษฎีองค์ประกอบของ “การทูตสิ่งแวดล้อม (Environmental Diplomacy)” ประกอบด้วยการเชื่อมโยง 3 ประการ⁶⁴ คือ การเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) การปกป้องสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection) และความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice) อย่างไรก็ตาม อินโดนีเซียมุ่งเฉพาะการเติบโตทางเศรษฐกิจแต่ไม่ได้สนใจในประเด็นสิ่งแวดล้อมและสังคม⁶⁵

โดยสรุปเบื้องต้น ประเด็น RED I และ RED II นำไปสู่หนึ่งในโจทย์วิจัยของโครงการนี้ กล่าวคือ RED I และ RED II เป็นจุดที่ไทยต้องพิจารณาว่าจะมีช่องว่างให้นำไปสู่การสร้างความร่วมมือเพื่อไทยจะได้ประโยชน์ในประเด็นที่ไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบได้หรือไม่ กล่าวอีกนัยหนึ่ง Palm Oil Diplomacy หรือ Environment Diplomacy จะเป็นประเด็นต่อไทยหรือไม่ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อเป็นใบเบิกทางไปสู่ประเด็นอื่นที่จะไปปิดจุดอ่อนของไทย

ข้อพิจารณา 1: Palm Oil Diplomacy / Environment Diplomacy

“Environment Diplomacy จะเป็นประเด็นต่อไทยหรือไม่ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อเป็นใบเบิกทางไปสู่ประเด็นอื่นที่จะเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทย”

7.1.4 โครงการร่วมมือด้านปาล์มน้ำมันสามประเทศ (Palm Oil Tripartite Cooperation)

โครงการร่วมมือด้านปาล์มน้ำมันสามประเทศเป็นโครงการร่วมทุนระหว่างเอกชนมาเลเซีย และรัฐวิสาหกิจอินโดนีเซียซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2538 แต่ประสบปัญหาด้านการเช่าที่ดินและเรื่องเทคโนโลยี และมีลักษณะเป็นโครงการความร่วมมือสองฝ่ายมากกว่า (ไม่ใช่สามประเทศ ไทยไม่ได้มีส่วนร่วม) จึงถูกยกเลิกในการประชุม Working Group on Agriculture, Agro-based Industry and Environment (WGAAE) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 2-5 เมษายน 2550 ที่มาเลเซีย

ประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาของ WGAAE มีหลายโครงการที่น่าสนใจ ประเด็นคือความร่วมมือที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT หรือส่วนที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ จะเรียนรู้และถอดบทเรียนจากการทำงานของคณะ WGAAE ที่ผ่านมาอย่างไร

⁶³ Kurniaty, Theresia. (2020) “Indonesia Environmental Diplomacy in President JoKo Widodo's Era (2014-2019) of the Issue Rejection Indonesia's CPO by European Union”. *Sociae Polites*, 21, 1: 74-95

⁶⁴ Ali, S., & Vladich, H. (2016) Environmental Diplomacy. In C. M. Constantinou, P. Kerr. & P. Sharp, *The SAGE Handbook of Diplomacy* (pp. 601-616). SAGE

⁶⁵ Alisjahbana, A. S., & Busch, J. M. (2017). Forestry, Forest Fires, and Climate Change in Indonesia. *Bulletin of Indonesian Economic Studies*, 111-136.

ข้อพิจารณา 2: โครงการที่ผ่านมาของ WGAAE & ความร่วมมือด้านปาล์มน้ำมันสามประเทศ
“โครงการที่ผ่านมาของ WGAAE” & “โครงการความร่วมมือด้านปาล์มน้ำมันสามประเทศ” จะนำมาสู่การถอดบทเรียนเป็นประเด็นต่อการกำหนดแนวทางความร่วมมือในอนาคตใน IMT-GT ได้อย่างไร

7.1.5 แนวทางการเจรจาต่อรองภายใต้ความร่วมมือด้านปาล์มน้ำมันผ่านสินค้า ยางพาราและการท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาความร่วมมือภาพรวม IMT-GT คือ นอกจากประเทศไทยควรเข้าเป็นสมาชิก CPOPC แล้ว ประเทศไทยในฐานะประเทศเล็กในอุตสาหกรรมนี้ แนวทางที่ต้องพึงพิจารณา คือ จุดเด่นของไทยใน IMT-GT ในเชิงสินค้าเกษตร (นอกเหนือจากการร่วมมือในโครงสร้างเครือข่าย การคมนาคมในภูมิภาค) ที่พัฒนาไปเป็นอุตสาหกรรมเกษตร (Agro-industry) และอุตสาหกรรมบริการ ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจภายใต้ความร่วมมือ IMT-GT

ผลิตภัณฑ์ยางพาราของไทยมีการส่งออกไปยังประเทศอื่น ๆ โดยเป็นการแปรรูปชั้นกลางทั้งในรูปแบบน้ำยางข้น ยางแท่ง และยางแผ่นรมควัน แนวทางของไทยในการเจรจาต่อรองสำหรับประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียคือการนำเสนอความร่วมมืออุตสาหกรรมยางพารา (rubber industry) โดยประเทศไทยมีการแลกเปลี่ยนกับการขอความรู้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน และน้ำมันปาล์มที่มีประสิทธิภาพจากมาเลเซียและอินโดนีเซีย ทั้งนี้ประเทศไทยสามารถช่วยส่งเสริมมาเลเซียและอินโดนีเซียในรูปแบบการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือในการแปรรูปผลผลิตยางพารา การเพิ่มทักษะแรงงานที่มีความจำเป็นเพื่อเพิ่มมูลค่า ความร่วมมือดังกล่าวจะช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของพื้นที่ IMT-GT โดยผลประโยชน์จะส่งผลไปยังประชาชนและผู้ประกอบการที่อยู่ในพื้นที่

นอกจากนี้การเชื่อมโยงอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของความร่วมมือ IMT-GT มีความจำเป็นและเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ โดยมีแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวอาเซียน⁶⁶ ที่มีทิศทางในการยกระดับการแข่งขันของอาเซียนให้เป็นจุดหมายปลายทางเดียวกันด้านการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการท่องเที่ยวอาเซียนที่ยั่งยืนและเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม ทั้งนี้ภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยมีจุดแข็งและมีการพัฒนามากขึ้น จึงถือเป็นอีกโอกาสหนึ่งที่จะสามารถเป็นแนวทางในการเจรจาต่อรองกับมาเลเซียและอินโดนีเซียเพื่อช่วยส่งเสริมให้การดำเนินการเชิงกลยุทธ์ประสบผลสำเร็จร่วมกันได้

ดังนั้นการเจรจาต่อรองทางการค้าสำหรับประเทศไทยเป็นทักษะที่มีความสำคัญของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อุปทานน้ำมันปาล์ม ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญในการสร้างความร่วมมือระหว่าง IMT -GT ภายใต้ความร่วมมือด้านปาล์มน้ำมันผ่านสินค้ายางพาราและการท่องเที่ยว

⁶⁶ แผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ.2559 – 2568 (ASEAN Tourism Strategic Plan)

ตารางที่ 7.2 สถิติการส่งออกยางธรรมชาติ (รวม)

ปี	ปริมาณ (กิโลกรัม)	มูลค่า (บาท)
2554	3,413,850,798	440,423,999,046
2555	3,646,548,782	336,185,258,203
2556	4,246,595,863	315,140,398,776
2557	4,220,485,040	244,739,866,085
2558	4,089,640,015	193,834,889,456
2559	3,694,975,540	167,024,322,154
2560	3,815,545,690	215,776,972,036
2561	3,612,612,070	155,051,070,142
2562	3,259,181,238	136,265,583,593
2563	2,769,154,401	116,454,953,071

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2564)

จากสถิติการส่งออกยางธรรมชาติ (ยางแท่ง ยางแผ่นรมควัน น้ำยางข้น น้ำยางธรรมชาติ อื่น ๆ ยางแผ่นกึ่งแข็ง ยางเครพ ยางคอมปาวด์ และยางธรรมชาติอื่นๆ) พบว่าปริมาณการส่งออกและมูลค่าของสินค้ามีแนวโน้มลดลง

7.2 ภาพรวมเปรียบเทียบงานวิจัยทั้งด้านการผลิต ด้านการตลาดและเศรษฐศาสตร์ และด้านกรอบนโยบาย

วรรณกรรมปริทัศน์ที่รวบรวมด้านงานวิจัยจำแนกผลการศึกษาออกเป็นด้านการผลิต ด้านการตลาดและเศรษฐศาสตร์ และกรอบนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้คณะผู้ดำเนินงานวิจัยสรุปและชี้ประเด็นจุดเด่นของแต่ละประเทศมีรายละเอียดแตกต่างกัน

7.2.1 งานวิจัยด้านการผลิต

ตารางที่ 7.3 ภาพรวมเปรียบเทียบงานวิจัยด้านการผลิตระหว่างประเทศสมาชิก IMT-GT

ประเด็น	ภาพรวมที่คล้ายคลึงกัน และจุดเด่นเฉพาะประเทศ		
	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ไทย
การปรับปรุงพันธุ์	ตั้งแต่การเพาะเลี้ยงและเพาะเนื้อเยื่อปาล์มน้ำมัน การหาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การทำลายพืษดีเอ็นเอ การเลี้ยงโพโทพลาสต์ การชักนำราก และแคลลัส เทคนิค RAPD ESTs หรือ Express sequence tags		
	งานน้อยกว่าทั้งความหลากหลายและปริมาณ	งานวิจัยลึกกว่า หลากหลายมากกว่า งานวิจัยไปสู่การค้ามากกว่า เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อได้มากกว่า 2.53 ล้านต้นตั้งแต่ 2552	ยังตามหลังทั้งสองประเทศ (ไทยควรเร่งเทคโนโลยีปรับปรุงพันธุ์การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ) “ไทย” ตาม “มาเล”
การดูแลปาล์มน้ำมัน	เป็น Platanation ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม Remote Sensing GIS GPS อากาศยานไร้คนขับ โดรน และการใช้เซนเซอร์บันทึกข้อมูล และใช้แบบหุ่น (Model) และ Growth Model		
	เป็น Platanation ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม Remote Sensing GIS GPS อากาศยานไร้คนขับ โดรน และการใช้เซนเซอร์บันทึกข้อมูล	ใช้ข้อมูลดาวเทียม และ Remote Sensing GIS GPS	“ไทย” ตาม “อินโด” & “มาเล”
ดิน	งานวิจัยด้านดินพรมีจำนวนมาก		
			ไทยมีน้อยกว่ามาก “ไทย” ตาม “อินโด” & “มาเล”

ประเด็น	ภาพรวมที่คล้ายคลึงกัน และจุดเด่นเฉพาะประเทศ		
	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ไทย
ปุ๋ย	N P K และปุ๋ยอินทรีย์ การใช้ทะเลสาบปาล์มเปล่า และใบเพื่อปรับปรุงดิน การใช้ไมคอร์ไรซา การใช้ตอบสนองของปาล์มน้ำมันต่อปุ๋ยอื่นนอกเหนือจาก N P K		
	การใช้ Isotope Labeling Method ติดตามการดูดซับและเคลื่อนย้ายธาตุอาหาร และ การใช้ Isotope ติดตามธาตุอื่น ๆ และการศึกษา การตอบสนองต่อสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลง		“ไทย” ตาม “อินโด” & “มาเล”
น้ำ	ภาพรวมเหมือนกันในสามประเทศ		
	การจัดการน้ำในดินพรุ		“ไทย” ตาม “อินโด” & “มาเล”
โรค	การแก้ปัญหาโรคจาก Ganoderma boninense การศึกษาชีววิทยาของโรค การควบคุมโดยชีววิธี การควบคุมโดยใช้สารเคมี การใช้เทคโนโลยีกับ Ganoderma การปรับพันธุส์ต้านทานโรค การตรวจสอบหาการระบาดของ Ganoderma boninense	มาเลเซียดำเนินเหมือนอินโดนีเซีย แต่เป็นรองมาเลเซีย	มีงานวิจัยน้อยกว่า
			“ไทย” ตาม “อินโด”
แมลง	มีน้อยกว่ามาเลเซีย	มีมากกว่าอินโดนีเซียและไทย	“ไทย”ตาม “มาเล”
เก็บเกี่ยว & เครื่องมือ	ทั้งสามประเทศต่างมุ่งพัฒนาเครื่องมือ เช่น เครื่องทุ่นแรงทั้งเครื่องมือปลูก เก็บเกี่ยว คัดเกรด การใช้ดาวเทียมนำทางในการปลูก อย่างไรก็ตามไม่ค่อยประสบความสำเร็จ		

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสกว. จาก สุทธิจิตต์ เชียงทอง, สุชาติ เชียงทอง, และ ยุวดี ลีเบน (2559) โครงการสถานภาพความรู้งานวิจัยด้านปาล์มน้ำมัน, รายงานฉบับสมบูรณ์ เสนอ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), หน้า 124 – 126

7.2.2 งานวิจัยด้านการตลาดและเศรษฐศาสตร์

ตารางที่ 7.4 ภาพรวมเปรียบเทียบงานวิจัยด้านตลาดและด้านเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศของสมาชิก IMT-GT

ประเด็น	ภาพรวมที่คล้ายคลึงกัน และจุดเด่นเฉพาะประเทศ		
	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ไทย
ต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าในการลงทุน	มีเฉพาะการทำสวนปาล์มน้ำมัน ส่งเสริมการลงทุนตามนโยบายรัฐ นักลงทุนหลักคือมาเลเซีย และ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ และสังคม และแรงงาน	เน้นระดับปลายน้ำให้เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ	เน้นวิเคราะห์การลงทุนระดับต้นน้ำและจุดภาค (ไทยปฏิบัติต่อปาล์มเทียบเท่าพืชเศรษฐกิจอื่น)
			“ไทย”ตาม “มาเล”
การผลิต การตลาด และ เศรษฐศาสตร์ การจัดการ		เป็นการบูรณาการผลิตและการจัดการสวนปาล์มสู่โรงงานแปรรูป โดยไม่แยกส่วนระหว่างผู้ผลิตและการแปรรูป (มุ่งเน้นที่น้ำมันปาล์มมากกว่าปาล์มน้ำมันจากทะเลสาบปาล์ม)	ไทยเน้นต้นน้ำ เช่น เพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยการผลิต และระบบตลาดคนกลาง เช่น ลานเท และเน้นปัญหาคุณภาพ เช่น ปาล์มดิบ ปาล์มบ่ม หรือเปอร์เซ็นต์น้ำมันต่ำ
			มุ่งผลิตสู่ RSPO

ประเด็น	ภาพรวมที่คล้ายคลึงกัน และจุดเด่นเฉพาะประเทศ		
	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ไทย
		มุ่งเข้าสู่อุตสาหกรรมโพลิโเอเคมีคอล (เครื่องสำอาง พลาสติก) แทนการขายน้ำมันปาล์มดิบ	“ไทย” ตาม “มาเล”

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวค. คณะผู้ดำเนินงานวิจัย จาก สุทธิจิตต์ เชียงทอง, สุชาติ เชียงทอง, และ ยูวดี ลีเป็น (2559) โครงการสถานภาพความรู้งานวิจัยด้านปาล์มน้ำมัน, รายงานฉบับสมบูรณ์ เสนอ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), หน้า 126-128

โครงสร้างการผลิต การตลาดและประสิทธิภาพที่สำคัญพบว่าไทยเป็นรองและตามหลังทั้งมาเลเซียและอินโดนีเซียอยู่มาก จุดหลักประการหนึ่งคือ การปลูกของไทยเป็นรายย่อยเป็นหลัก จุดนี้นำมาซึ่งประสิทธิภาพการผลิตที่ต่ำกว่าอินโดนีเซียและมาเลเซีย อย่างไรก็ตามความสำเร็จของมาเลเซียและอินโดนีเซียจากการดำเนินนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ส่งผลให้ประสิทธิภาพสูงกว่าไทยอย่างชัดเจน

ตารางที่ 7.5 ข้อมูลการผลิตของประเทศสมาชิก IMT-GT

หมวดหลัก	ไทย	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
1) สัดส่วนการถือครองของรายย่อย (ร้อยละ)	65	16	40
2) จำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม (โรง)	99	453	608
3) จำนวนโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์ม (โรง)	18	52	94
4) จำนวนโรงงานไบโอดีเซล (โรง)	13	20	26
5) จำนวนศูนย์เพาะพันธุ์ปาล์ม	170	400	n/a
6) ผลปาล์มต่อไร่ (กก. ต่อไร่)	2,831	3,384	3,240
7) น้ำมันปาล์มดิบต่อไร่ (กก. ต่อไร่)	461.22	679.31	647.13
8) อัตราน้ำมัน (ร้อยละ)	16.83	20.18	20.00
9) RSPO Certified CPO Production (ร้อยละของปริมาณผลผลิตน้ำมัน)	0.93	73.6	83.6
10) เกณฑ์การกำหนดตราคาร์บอนที่ซื้อขายปาล์มสด	ไม่ตามคุณภาพ	%OER	%OER

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวค.

7.2.3 จุดเด่นเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมันที่สำคัญและจุดเด่นของอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

กรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมันที่สำคัญจำแนกเนื้อหาเป็นภาพรวมกรอบนโยบาย จุดเด่นการดำเนินมาตรการและการใช้นโยบายไปสู่การปฏิบัติ และโครงสร้างการผลิตการตลาดและประสิทธิภาพที่สำคัญ รายละเอียดดังนี้

**ตารางที่ 7.6 จุดเด่นเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมันที่สำคัญ
ของอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย**

พลังงานไบโอดีเซล	ขยายการผลิต	การเข้าสู่มาตรฐาน
1) ส่งเสริมการใช้ 2) ส่งเสริมการผลิต 3) สนับสนุนการขยายพื้นที่	1) ขยายพื้นที่ปลูก 2) สนับสนุนการปลูกในพื้นที่เหมาะสม (Zoning) 3) ให้เงินสงเคราะห์การปลูกทดแทน 4) R&D พันธุ์ปาล์มเพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำมันปาล์ม	1) ส่งเสริมการส่งออก 2) เพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน 3) ลงทุนด้านเทคโนโลยี 4) ประกาศข้อบังคับกฎระเบียบควบคุมมาตรฐานการผลิต 5) อุตสาหกรรมยั่งยืน

ที่มา: สรุปและรวบรวมโดยมูลนิธิสาค. จากรายงานฉบับสมบูรณ์ “โครงการสถานภาพความรู้งานวิจัยด้านปาล์ม น้ำมัน” โดย (สุทธิจิตต์ เจริญทอง, สุชาติ เจริญทอง, และ ยุติ ลิเบ็น, 2559) หน้า 130

ภาพรวมกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องของทั้งสามประเทศมีลักษณะเหมือนกันแต่แตกต่างกันในรายละเอียด กล่าวคือ ภาพรวมกรอบนโยบายจำแนกเป็นสามส่วน ได้แก่ พลังงานไบโอดีเซล การขยายการผลิต และการเข้าสู่มาตรฐาน

จุดเด่นของการดำเนินมาตรการและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของอินโดนีเซียและมาเลเซียที่เหมือนกันคือ ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่เป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจประเทศระดับชาติ ในขณะที่ไทยมีพืชเกษตรอื่นที่ให้ความสำคัญ จุดเด่นของมาเลเซียคือ การป้องกันการความเสี่ยงทางการค้าและราคา ตลอดจนการดูแลจัดการเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างเป็นระบบ และมีการดูแลพัฒนาอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลอย่างจริงจัง ซึ่งจุดนี้เป็นจุดที่มาเลเซียเด่นกว่าอินโดนีเซียคือระดับพัฒนาการสู่อุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลอย่างเป็นรูปธรรม และมีจุดเด่นอีกประการหนึ่งคือระบบเก็บเงินสงเคราะห์จากภาคอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มมาสู่ภาครัฐ

สำหรับอินโดนีเซียมีความเป็นรองมาเลเซียแต่ถือว่ารวดเร็วหน้ากว่าไทย อินโดนีเซียมีนโยบายภาพรวมส่งเสริมการส่งออก การพัฒนาการผลิตต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์และมีการการค้าคว้าวิจัยและพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

7.2.4 จุดเด่นของไทยและความยอมรับเพื่อความร่วมมือของอินโดนีเซียและมาเลเซีย

ข้อเสนอเพื่อความร่วมมือระหว่างสามประเทศปรากฏการนำเสนอจุดเด่นของไทยที่น่าสนใจ (ศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ, 2556) ดังนี้

- 1) สร้าง “IMT-GT Supply Chain of Palm Oil”
- 2) ไทยเป็นศูนย์กระจายสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์ปาล์มน้ำมัน IMT-GT
- 3) ตั้งศูนย์พัฒนาไบโอดีเซลของ IMT-GT และแหล่งผลิตไบโอดีเซลของโลก

อย่างไรก็ตาม ในความเห็นของคณะผู้ดำเนินการวิจัยยังเห็นว่าประเด็นจุดเด่นของไทยอาจจะไม่เพียงพอที่จะทำให้ทั้งอินโดนีเซียและมาเลเซียยอมรับและร่วมทำให้สำเร็จอย่างจริงจังอย่างแน่นอน

ข้อพิจารณา 4: จุดเด่นของไทยที่จะทำให้อินโดนีเซีย&มาเลเซียยอมรับอย่างยั่งยืน
“จุดเด่นของไทย” ที่จะนำเสนอให้เวที IMT-GT และเป็นที่ยอมรับอย่างแท้จริงเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน
(Win-Win) คืออะไร

7.3 แนวทางการพัฒนาความร่วมมือภายใต้ IMT-GT

7.3.1 แนวทางการพัฒนาความร่วมมือไทยและมาเลเซีย

ผลการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในสองหัวข้อข้างต้น (หัวข้อ “ภาพรวมการแข่งขันและความร่วมมือที่สำคัญที่ผ่านมาของกลุ่มประเทศ IMT-GT” และหัวข้อ “ภาพรวมเปรียบเทียบงานวิจัยทั้งด้านการผลิตและด้านการตลาดและเศรษฐศาสตร์และกรอบนโยบาย”) พบว่า ประเด็นเบื้องต้นที่สำคัญต่อการวางแผนการพัฒนาความร่วมมือทวิภาคีไทยและมาเลเซีย ดังนี้

1) ภาพรวมในระดับนานาชาติ

มาเลเซียเป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบจากภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของการปลูกปาล์มน้ำมันในเวทีโลก แต่ระดับการเข้าไปเป็นคู่กรณีกับประชาคมโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหภาพยุโรปไม่รุนแรงมากเท่ากับอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตามมาเลเซียเป็นประเทศที่ฉีกกำลังกับอินโดนีเซียในประเทศที่เผชิญหน้ากับนานาชาติ สำหรับไทยควรเข้าร่วมเป็นสมาชิกสภาประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์ม (CPOPC) เพื่อสนับสนุนทิศทางของภูมิภาคร่วมกัน นอกจากนี้ไทยจะได้ประโยชน์จากข้อมูลจากการประชุมระดับสูงของ CPOPC บางฝ่ายในไทยอาจจะเห็นว่าไทยเป็นประเทศผู้สังเกตการณ์ใน CPOPC อยู่แล้ว แต่คณะผู้ดำเนินการวิจัยเห็นว่า การเข้าเป็นสมาชิกจะเป็นประโยชน์ต่อไทยและภูมิภาคโดยรวมมากกว่า

2) ภาพรวมระหว่างไทยและมาเลเซีย

มาเลเซียเป็นประเทศที่มีความรู้หน้าในการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มเป็นอย่างมาก กล่าวได้ว่าสำหรับไทย มาเลเซียสามารถที่จะเป็นเสมือนขอบเขตการผลิต⁶⁷ สำหรับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม การพัฒนาเทียบเท่ามาเลเซียจะนำมาซึ่งผลิตภาพที่สูงขึ้นต่ออุตสาหกรรมของไทย โดยเฉพาะในประเด็นต่อไปนี้

- การปรับปรุงพันธุ์
- การดูแลปาล์มน้ำมัน
- การจัดการดิน ปุ๋ย และน้ำ
- การจัดการแมลง
- ต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าในการลงทุนอุตสาหกรรมปลายน้ำ
- มุ่งเข้าสู่อุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล (เครื่องสำอาง พลาสติก) แทนการขายน้ำมันปาล์มดิบ

⁶⁷ ขอบเขตการผลิต (Production Possibility Frontier; PPF)

7.3.2 แนวทางการพัฒนาความร่วมมือไทยและอินโดนีเซีย

ผลการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในสองหัวข้อข้างต้น (หัวข้อ “ภาพรวมการแข่งขันและความร่วมมือที่สำคัญที่ผ่านมาของกลุ่มประเทศ IMT-GT” และหัวข้อ “ภาพรวมเปรียบเทียบงานวิจัยทั้งด้านการผลิตและด้านการตลาดและเศรษฐศาสตร์และกรอบนโยบาย”) พบว่า ประเด็นเบื้องต้นที่สำคัญต่อการวางแผนการพัฒนาความร่วมมือทวิภาคไทยและอินโดนีเซีย ดังนี้

1) ภาพรวมในระดับนานาชาติ

อินโดนีเซียเป็นคู่กรณีหลักกับสหภาพยุโรป การยื่นเรื่องเข้า WTO ในปี 2561 และ “การทูตน้ำมันปาล์มของอินโดนีเซีย (Indonesian Palm Oil Diplomacy)” เป็นประเด็นที่ไทยให้เสียงสนับสนุนร่วมกับประเทศสมาชิก WTO อื่น ๆ ได้แก่ มาเลเซีย โคลัมเบีย คอสตาริกา กัวเตมาลา และไนจีเรีย (Kurniaty, 2020) แต่ระดับอื่น ๆ ไทยอาจจะสงวนท่าทีที่เหมาะสม

สิ่งที่ไทยควรเข้าร่วมกับอินโดนีเซียเช่นเดียวกับมาเลเซีย คือ การเป็นสมาชิก CPOPC ซึ่งเป็นแนวทางความร่วมมือที่จะได้ประโยชน์ในระยะยาวโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่จะนำมาสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน อย่างไรก็ตามประเด็นนี้จะต้องเตรียมความพร้อมของบุคลากรอย่างจริงจังทั้งในรูปแบบคณะกรรมการที่ไทยใช้อยู่อาจจะไม่ยั่งยืนต่อการรับผิดชอบที่ต่อเนื่อง

2) ภาพรวมระหว่างไทยและอินโดนีเซีย

แม้ว่าภาพรวมในการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้อินโดนีเซียเป็นรองมาเลเซีย แต่มีบางประเด็นที่ไทยร่วมมือโดยตรงกับอินโดนีเซียได้ ได้แก่ ประเด็นต่อไปนี้

- การดูแลปาล์มน้ำมัน
- การจัดการดิน ปุ๋ย และน้ำ
- การจัดการโรค

7.3.3 แนวทางการพัฒนาความร่วมมือภาพรวม IMT-GT ในอนาคต

แนวทางการพัฒนาความร่วมมือภาพรวม IMT-GT คือ ไทยควรเข้าเป็นสมาชิก CPOPC และไทยในฐานะประเทศเล็กในอุตสาหกรรมนี้ แนวทางการต้องพึงพิจารณาในฐานะประเทศเล็ก จุดเด่นของไทยใน IMT-GT ในเชิงสินค้าเกษตร (นอกเหนือจากการร่วมมือในโครงสร้างเครือข่ายการคมนาคมในภูมิภาค) คือ ไทยควรร่วมมือปาล์มน้ำมันควบคู่กับการนำเสนอความร่วมมืออุตสาหกรรมยางพารา (rubber industry)

โครงสร้างการผลิต การตลาดและประสิทธิภาพที่สำคัญพบว่าไทยเป็นรองและตามหลังทั้งมาเลเซียและอินโดนีเซียอยู่มาก จุดหลักประการหนึ่งคือ การปลูกของไทยเป็นรายย่อยเป็นหลัก จุดนี้นำมาซึ่งประสิทธิภาพการผลิตที่ต่ำกว่าอินโดนีเซียและมาเลเซีย อย่างไรก็ตามความสำเร็จของมาเลเซียและอินโดนีเซียจากการดำเนินนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ส่งผลให้ประสิทธิภาพสูงกว่าไทยอย่างชัดเจน

ความเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมของประเทศสมาชิก IMT-GT เสนอแนวทางการร่วมมือ ดังนี้

- 1) การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านวิชาการ การพัฒนาพันธุ์ หรือเทคโนโลยี ร่วมกัน
- 2) ประเทศไทยในฐานะประเทศผู้ผลิตรายใหญ่อันดับสามของโลกควรเข้าร่วม CPOPC เพื่อประสานและร่วมมือกันระหว่างผู้ผลิตน้ำมันปาล์มรายอื่นในการเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ทั้งในด้านการผลิตและการบริโภคต่อไป รวมถึงเพื่อเพิ่มผลผลิตของเกษตรกรรายย่อยและการขยายที่ดินอย่างยั่งยืน จากความช่วยเหลือด้านเทคนิคที่ทั้งสองประเทศมีประสบการณ์มาก่อนแล้ว รวมทั้งจะเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือ IMT-GT และ CPOPC เพื่อสนับสนุนตำแหน่งการเจรจาของทั้งสามประเทศและอาเซียนกับประเทศผู้บริโภคอีกด้วย
- 3) ทั้งสามประเทศจำเป็นต้องดำเนินการตามประเด็นในการประชุม IMT-GT ครั้งที่ 12 ในปี 2562 เกี่ยวกับความจำเป็นในความร่วมมืออย่างต่อเนื่องในการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มให้มีศักยภาพและความได้เปรียบ ด้วยเหตุนี้ ทั้งสามประเทศจึงจำเป็นต้องรวมนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมันจาก IMT-GT Implementation Blueprint 2565 - 2569 เข้าด้วย ซึ่งจุดยุทธศาสตร์ที่สามารถรวมได้คือ:
  - ร่วมกันเจรจาและประสานการจัดการอุปสงค์และอุปทานสำหรับความต้องการของตลาดและราคาที่แข่งขันได้ ซึ่งสามารถทำได้โดยการสำรวจความสนใจร่วมกันเพื่อสร้างความแข็งแกร่งในตลาดโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมปลายน้ำที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
  - ร่วมกันเจรจาและประสานงานเพื่อรักษาเสถียรภาพด้านราคาผ่านการจัดการอุปสงค์และอุปทาน ซึ่งสามารถดำเนินการผ่านโครงการไบโอดีเซลที่ดำเนินการอยู่แล้วในอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย รวมไปถึงความเป็นไปได้ของการอภิปรายและความร่วมมือในการพัฒนาน้ำมันพืชจากปาล์มชนิดอื่น ๆ เช่น bio-avtur ไบโอดีเซล และน้ำมันดีเซลสีเขียว
  - หารือเกี่ยวกับการส่งเสริมที่เกี่ยวข้องกับการขยายตลาดและการใช้น้ำมันปาล์ม รวมถึงการระบุลำดับความสำคัญของการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมปลายน้ำ และความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาตามผลประโยชน์ร่วมกันของอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย
  - ประเด็นเรื่องความยั่งยืนของน้ำมันปาล์มมีความสำคัญในการเจรจาระหว่างสามประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการของประเทศไทยสำหรับการรับรองระดับชาติที่เน้นเกษตรกรรายย่อย
  - จำเป็นต้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างศักยภาพและสวัสดิการของเกษตรกรรายย่อย รวมถึงกลยุทธ์ในการปรับปรุงผลผลิตภาพ การปลูก ความช่วยเหลือด้านเทคนิค การพัฒนาองค์กรและเกษตรกรรายย่อย และการอำนวยความสะดวกในการแสดงความคิดเห็นของเกษตรกรรายย่อยในเวทีระหว่างประเทศ
  - สามารถส่งเสริมการพัฒนาฐานข้อมูลน้ำมันปาล์ม และระบบสารสนเทศเพื่อวิเคราะห์การตัดสินใจร่วมกัน

- สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของน้ำมันปาล์มในระดับต่าง ๆ รวมถึงการริเริ่มร่วมกันเพื่อป้องกันการรณรงค์ต่อต้านน้ำมันปาล์มความร่วมมือในการเพิ่มเครือข่ายอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ไม่ว่าจะเป็นสถานประกอบการ สถาบันวิจัยและพัฒนา หรือสื่อ
  - ทารือถึงความจำเป็นของการศึกษาร่วมกันเกี่ยวกับน้ำมันปาล์มและสินค้าที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมความแข็งแกร่งของการบริโภคผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มในประเทศอาเซียนและเอเชีย
  - สำหรับการพัฒนาในระดับภูมิภาคอาเซียน จำเป็นต้องฟื้นฟู ASEAN Vegetable Oil Club (AVOC) เพื่อเป็นสื่อกลางในการปฏิรูปความร่วมมือเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ผลิตน้ำมันปาล์มในอาเซียน โดยการ (1) ส่งเสริมและเจรจาการค้า ตลอดจนขยายการส่งออกน้ำมันพืชและน้ำมันปาล์มไปยังตลาดต่างประเทศ (2) ร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ เช่น การตลาด การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ (3) แลกเปลี่ยนข้อมูลและเพิ่มความร่วมมือด้านการลงทุนระหว่างประเทศอาเซียน
- 4) การมีมาตรฐานด้านความยั่งยืนร่วมกันของประเทศ IMT-GT เป็นเรื่องดี แต่อาจเป็นไปได้ยากเนื่องจากแต่ละประเทศมีความสามารถ การตลาด สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมของรัฐบาล หรือความเห็นที่แตกต่างกัน นอกจากนี้จะมีผู้นำที่สามารถทำให้ทั้ง 3 ประเทศมีความเห็นตรงกันได้อย่างไรก็ตาม สามารถมีโครงสร้าง (framework) ร่วมกันได้ในกรอบคุณสมบัติพื้นฐาน (criteria/principle) เพื่อให้ได้รับการรับรอง แต่วิธีการออกมาตรการขึ้นอยู่กับรัฐบาลของแต่ละประเทศ ดังเช่น MSPO ต้องดำเนินการกฎหมายในประเทศร่วมด้วย
  - 5) ความร่วมมือสามารถดำเนินการคล้าย OPEC ได้ในการกำหนดราคาร่วมกันเนื่องจากทั้งสามประเทศเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของโลก อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับอีก 2 ประเทศแล้ว คาดว่าประเทศไทยไม่สามารถมีบทบาทได้
  - 6) หากต้องการผลักดันความร่วมมือเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันอาจต้องมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในโครงการอื่นร่วมด้วย โดยในช่วงเวลาที่ผ่านมามีโครงการที่นำเสนออาจมีผลกระทบหรือผลประโยชน์ที่ไม่มากพอที่จะทำให้เกิดความร่วมมือซึ่ง Working Group ที่ประเทศมาเลเซียให้ความสนใจในขณะนี้ได้แก่ภาคการท่องเที่ยว
  - 7) การประสานนโยบายและพันธมิตรในการส่งเสริมและร่วมมือในการที่จะทำให้อุปสงค์อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มสูงขึ้นในทั้ง 3 ประเทศ คือ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย รวมทั้งการขยายตลาดในต่างประเทศอย่างเช่น อินเดียและจีน ที่ในประเทศจีนส่วนมากยังนำเข้าน้ำมันปาล์มเกือบทั้งหมดเพื่อผลิตน้ำมันพืช รวมถึงเพิ่งมีการยกเลิกโควตาการนำเข้าน้ำมันปาล์ม แต่ยังคงมีภาษีศุลกากรอยู่
  - 8) การส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงานและการใช้ทรัพยากรร่วมกันใน IMT-GT

7.4 ข้อท้าทายของประเทศไทยในกรอบความร่วมมือ IMT-GT

1. ประเทศไทยไม่สามารถกำหนดราคาตลาดโลกได้และราคาภายในประเทศของไทยขึ้นกับราคาตลาดตุลยภาพของโลก
2. หากมีการเพิ่มช่องทางในการนำเข้าปาล์มน้ำมันดิบเพื่อรองรับอุตสาหกรรมปลายน้ำ (อาหาร, พลังงาน และโอเลโอเคมีคอล) เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการภาครัฐจำเป็นต้องมีมาตรการหรือแนวทาง (Roadmap) ในการดูแลแบบครบวงจร
3. การร่วมมือทางวิชาการในการวิจัยและพัฒนาเพื่อหากล้ามาตรการกีดกันที่มีใช้ภาษีของสหภาพยุโรปในประเด็นที่ระบุว่าน้ำมันปาล์มอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ
4. การเป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีสัดส่วนมากกว่าเกษตรกรรายใหญ่มีผลต่อการบริหารจัดการต้นทุนที่เกิดขึ้น และราคาที่เกษตรกรได้รับ
5. การบูรณาการหน่วยงาน โดยการผลักดันให้มีพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

7.5 กระทรวงพาณิชย์กับแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมปลายน้ำ

ตารางที่ 7.7 หน่วยงานของไทยที่รับผิดชอบส่วนต่างๆ ของห่วงโซ่อุปทาน

ห่วงโซ่อุปทาน	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
1. ผลทะลายปาล์ม (FFB)	- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงานเกษตรจังหวัด) - กระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด) การรณรงค์ตัดผลปาล์มสุก, ควบคุมราคาปัจจัยการผลิต เช่นปุ๋ย
2. ลานเท	กระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด)
3. ควบคุมการขนส่ง CPO	กระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด)
4. โรงงานสกัด	กระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด, กรมโรงงานอุตสาหกรรม)
5. โรงงานกลั่น	กระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด, กรมโรงงานอุตสาหกรรม)
6. อุตสาหกรรมอาหาร (น้ำมันพืช)	กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าภายใน)
7. อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพ (ไบโอดีเซล)	กระทรวงพลังงาน (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, กรมธุรกิจพลังงาน)
8. อุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล	- กระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม) - กระทรวงพาณิชย์ (กรมทรัพย์สินทางปัญญา) สำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่มีความเป็นไปได้เชิงพาณิชย์
9. ราคา การนำเข้า และการส่งออก	กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, กรมการค้าภายใน)
10. การตรวจสอบสต็อกน้ำมันปาล์มดิบ	บูรณาการหน่วยงาน (พาณิชย์, เกษตรและสหกรณ์, อุตสาหกรรม)

ที่มา: รวบรวมโดยมูลนิธิสาค.

จากตารางพบว่ากระทรวงพาณิชย์เกี่ยวข้องกับน้ำมันปาล์มตลอดห่วงโซ่อุปทาน ทั้งนี้ อุตสาหกรรมปลายน้ำ (Downstream) เป็นอุตสาหกรรมที่ทำท้ายอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทย ซึ่งอุตสาหกรรมปลายน้ำประกอบด้วยสารต่าง ๆ จากการกลั่นเป็นสิ่งป้อนเข้า (Input) เพื่อเป็นสารตั้งต้นสำหรับอุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพ และอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล อุตสาหกรรมปลายน้ำเหล่านี้นำมาซึ่งผลิตภัณฑ์จำนวนมากเพื่อเสริมศักยภาพในการแข่งขันและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มมหาศาล โดยสามารถแยกแนวทางได้ดังนี้

1) อุตสาหกรรมอาหาร

สินค้าที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปาล์มในประเทศไทยที่สำคัญคือน้ำมันพืช แนวทางของกระทรวงพาณิชย์ในการส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหาร คือการควบคุมราคาน้ำมันพืชให้สอดคล้องกับสถานการณ์ตลาดที่สอดคล้องกับราคาของผลทะลายปาล์ม การบริหารจัดการให้ปริมาณน้ำมันปาล์มบรรจุขวดมีเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนี้ควบคุมการนำเข้าสินค้าที่เป็นสินค้าทดแทนน้ำมันพืชที่ผลิตจากน้ำมันปาล์ม เช่น น้ำมันถั่วเหลือง เป็นต้น ให้ราคาในประเทศมีดุลยภาพ

2) อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพ

ในประเทศไทยไบโอดีเซลผลิตมาจากน้ำมันปาล์มเป็นหลัก ในอนาคตหากมีการเปิดเสรีการนำเข้า CPO เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมปลายน้ำในประเทศ แนวทางของกระทรวงพาณิชย์สามารถช่วยสนับสนุนข้อจำกัดต่าง ๆ ในด้านการนำเข้า

3) อุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล

โดยจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid 19 ส่งผลกระทบต่อศักยภาพการผลิตในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม รัฐบาลจึงได้อนุมัติโครงการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันสู่ Oleochemical แบบครบวงจร ภายหลังจากผลกระทบ Covid 19⁶⁸ เพื่อเตรียมความพร้อมอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันเข้าสู่มาตรฐาน RSPO ตลอดจนสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ Oleochemical ที่มีความเป็นไปได้ในเชิงพาณิชย์ รวมทั้งสนับสนุนการยกระดับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน RSPO ดังนั้นโอกาสที่กระทรวงพาณิชย์จะเข้าไปสนับสนุนเพื่อเพิ่มศักยภาพและยกระดับการค้าได้ทั้งในรูปแบบการดำเนินงานเพื่อจัดสิทธิบัตรความเป็นเจ้าของเครื่องต้นแบบผลิตภัณฑ์ Oleochemical

ทั้งนี้บทบาทของกระทรวงพาณิชย์ที่จะสามารถช่วยในการรณรงค์ตัดผลปาล์มสุก การควบคุมราคาปัจจัยการผลิต การบริหารจัดการลานเท การควบคุมการขนส่ง CPO ตลอดจนการเปิดให้มีการนำเข้าปาล์มดิบเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงในประเทศ กิจกรรมเหล่านี้จะสามารถช่วยให้มีการพัฒนาตลอดห่วงโซ่อุปทานของปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มได้อย่างยั่งยืน

7.6 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อไปนี้อาจแบ่งเป็นสองหมวด คือ ระดับการพัฒนาเพื่อยกระดับภายในประเทศ และระดับการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งนี้คณะผู้ดำเนินการวิจัยเห็นว่าระยะสั้นควรเร่งการพัฒนางานในประเทศเสียก่อน ในขณะที่ระยะกลางและระยะยาวคือข้อเสนอแนะต่อการสร้างร่วมมือระหว่างประเทศ ได้ดังต่อไปนี้

⁶⁸ คณะกรรมการกลั่นกรองการใช้เงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ตุลาคม 2563)

**ตารางที่ 7.8 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจำแนกการสร้างความร่วมมือและการพัฒนา
ภายในประเทศและกรอบกำหนดระยะเวลา**

ข้อเสนอเชิงนโยบาย		
ข้อเสนอแนะ ต่อการพัฒนา ภายในประเทศ	ระยะสั้น (ดำเนินการทันที)	1. การพัฒนาทั้งห่วงโซ่อุปทานเป็นระบบและการจัดโครงสร้างการบริหารนโยบาย
		2. การเพิ่มค่า OER ไม่เน้นการเพิ่มพื้นที่ปลูก
		3. การพัฒนามาตรฐานความยั่งยืน
		4. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในบริบทโลกและทักษะการเจรจา
		5. แนวทางการรองรับมาตรการการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนของสหภาพยุโรป
ข้อเสนอแนะ ต่อการสร้าง ความร่วมมือ ระหว่างประเทศ	ระยะกลาง (ภายใน 1 ปี)	1. การเข้าเป็นสมาชิก CPOPC
		2. การเสนอให้เกิด “มาตรฐานความยั่งยืน” ร่วมกัน
	ระยะยาว (ภายใน 5 ปี)	3. การร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาและการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อมุ่งเน้นการเพิ่ม OER
		4. การสร้างภาพลักษณ์ของปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มต่อประชาคมโลก
		5. การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล
		6. การเตรียมข้อมูลเพื่อการแลกเปลี่ยนระหว่างอุตสาหกรรมที่ไทยมีจุดแข็งและอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

ที่มา: มูลนิธิสาค.

7.6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาภายในประเทศ

1. การพัฒนาทั้งห่วงโซ่อุปทานเป็นระบบและการจัดโครงสร้างการบริหารนโยบาย

การบริหารนโยบายของไทยที่ผ่านมามุ่งรักษาเสถียรภาพราคาทะลายปาล์มเป็นหลัก นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ล้วนมีทิศทางไปสู่จุดดังกล่าวอันได้แก่ การประกันรายได้ การกำหนดโครงสร้างราคา การส่งเสริมการใช้ไขมันไบโอดีเซล การผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยน้ำมันปาล์มดิบ การควบคุมการนำเข้า การจัดระเบียบการนำเข้าและนำผ่านน้ำมันปาล์ม การติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำมันปาล์ม มาตรฐานโรงงานสกัดและร้อยละน้ำมัน (Oil Extraction Rate : OER) แผนระยะยาวที่เป็นรูปธรรมของไทยไปผูกกับการใช้น้ำมันปาล์มไปสูไบโอดีเซลซึ่งเป็นเพียงแขนงหนึ่งของอุตสาหกรรมปลายน้ำน้ำมันปาล์มเท่านั้น ทิศทางกรอบนโยบายทั้งในรูปแบบของแผนระยะยาวและประเด็นจากการประชุมคณะกรรมการนโยบายปาล์มแห่งชาติพบว่าทำให้ให้น้ำหนักต่ออุตสาหกรรมปลายน้ำยังมีน้อยซึ่งยังปรากฏช่องว่างการพัฒนาที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือการมุ่งไปอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล ดังนั้นข้อเสนอของคณะผู้ดำเนินการวิจัยคือ การพัฒนาทั้งห่วงโซ่เป็นระบบและการจัดการโครงสร้างการบริหารนโยบายให้สอดคล้อง

ข้อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายปาล์มแห่งชาติ (กนป.) ในฐานะหน่วยงานที่กำหนดและกำกับนโยบายระดับชาติ คือ การพัฒนาทั้งห่วงโซ่เป็นระบบและการจัดโครงสร้างการบริหารนโยบาย คณะผู้ดำเนินการวิจัยขอเสนอข้อพิจารณาคือ จำแนกกนป. ออกเป็นสองคณะกรรมการย่อย คือ ชุดหนึ่งดูแลงานเดิมหลักคือ การรักษาเสถียรภาพราคาทะลายปาล์มน้ำมันและดำเนินการตามแผนพัฒนาไบโอดีเซล ชุดที่สองคือ การวางแผนการพัฒนาและบริหารแผนอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล โดยกนป. ชุดใหญ่ทำหน้าที่กำกับและมองทิศทางทั้งสองส่วนให้เชื่อมโยงการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งระบบร่วมกัน

2. การเพิ่มค่า OER ไม่เน้นการเพิ่มพื้นที่ปลูก

การทำให้เกษตรกรได้ราคาจากการขายโดยคิดราคาที่สัมพันธ์ตรงกับค่า OER ให้เป็นไปตามกลไกตลาดเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนา อย่างไรก็ตาม ในระบบที่เป็นในปัจจุบันปรากฏช่องโหว่หลายจุด ส่งผลให้เกษตรกรที่มีพฤติกรรมที่ดีได้รับความเสียหายจากราคาทั้งระบบที่เท่ากันอันเป็นผลจากเกษตรกรที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดี ดังนั้น การสร้างแรงจูงใจให้เกิดประสิทธิภาพของกลไกตลาดจะต้องทำให้เกษตรกรได้ราคาตามคุณภาพผลผลิต (ค่า OER)

ภายใต้ข้อจำกัดของพื้นที่ปลูกในปัจจุบัน ทั้งราคาที่ดินที่สูงขึ้นและปรากฏการบุกรุกพื้นที่ป่าแสดงให้เห็นว่าการขยายพื้นที่ปลูกอาจดำเนินการไม่ได้มากอีกต่อไป ดังนั้น การจัดทำให้มีรายได้สูงขึ้นควรสัมพันธ์กับค่า OER เป็นหลัก

การพัฒนาค่า OER ดำเนินการได้หลายวิธี ตั้งแต่การปลูก การตัด และการขนส่ง บางขั้นตอนต้องอาศัยการวิจัยและพัฒนา บางขั้นตอนต้องดำเนินการด้วยบทลงโทษสำหรับผู้ที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดี (ผสมทรายและรดน้ำเพื่อเพิ่มน้ำหนัก) การวิจัยและพัฒนาด้วยความร่วมมือกับอินโดนีเซียและมาเลเซียเป็นสิ่งที่ไทยจะได้ประโยชน์ในระยะยาว

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมชลประทาน, กรมส่งเสริมสหกรณ์, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) ต้องมุ่งส่งเสริม OER ซึ่งได้ทำมาต่อเนื่องแล้ว และการบังคับใช้กฎหมายสำหรับการตัดทะเลลายป่าที่ไม่ได้มาตรฐานตามกฎหมายไทยที่กำหนดจำเป็นต้องมีบทลงโทษ อย่างไรก็ตามจุดนี้เป็นจุดที่ระยะยาวจะต้องคิดหาทางปิดช่องโหว่เพราะกลายเป็นรูรั่วปกติในระบบกลไกตลาดไปแล้ว

3. การพัฒนามาตรฐานความยั่งยืน

มาตรฐานความยั่งยืนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ มาตรฐาน RSPO คือมาตรฐานสากลที่วางแนวปฏิบัติให้เกิดพฤติกรรมที่ดี เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และนำมาซึ่งผลผลิตที่สูงขึ้น รวมทั้งเป็นที่ยอมรับของประชาคมโลก ดังนั้นการส่งเสริมให้เกษตรกรดำเนินแนวปฏิบัติตามมาตรฐาน RSPO เป็นทิศทางที่สร้างประโยชน์ต่อเกษตรกรทั้งทางตรงและทางอ้อม

อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดของฝ่ายราชการตีความว่ามาตรฐาน RSPO ไม่ใช่มาตรฐานภายใต้กฎหมายไทย และอาจไม่สามารถใช้งบประมาณแผ่นดินส่งเสริมเกษตรกรไปสู่มาตรฐานดังกล่าวด้วยเหตุนี้ มิติของภาครัฐอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไปสู่ความเป็นสากล

ข้อเสนอที่ให้ประเทศไทยสร้างมาตรฐานของไทยขึ้นมาอาจนำมาซึ่งความซ้ำซ้อนและอาจไม่เป็นที่ยอมรับของประชาคมโลก ท้ายสุดยังคงต้องใช้มาตรฐาน RSPO ดังนั้น การใช้ทรัพยากรไปสู่แนวปฏิบัติที่เป็นสากลจะเป็นประสิทธิภาพมากกว่า และหากจะพัฒนามาตรฐานของไทยควรนำมาตราฐาน RSPO มาเป็นแนวปฏิบัติทุกประการ ข้อพึงระวังคือ การนำมาตราฐาน RSPO บางช่วงบางตอนมาใช้ไม่ควรทำเป็นอย่างยิ่ง

ในระยะยาวไทยควรสนับสนุนให้ประเทศ IMT-GT พัฒนามาตรฐานภายใต้ชื่อเดียวกัน และควรกำหนดให้สอดคล้องเป็นรูปแบบเดียวกับ RSPO

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ) ควรพิจารณาปรับกฎระเบียบการใช้งบประมาณเพื่อส่งเสริมให้ชาวสวนปาล์มดำเนินการให้ได้มาตรฐาน RSPO ให้สำเร็จในระยะยาวไทยควรสนับสนุนให้ประเทศ IMT-GT พัฒนามาตรฐานภายใต้ชื่อเดียวกัน และควรกำหนดให้สอดคล้องเป็นรูปแบบเดียวกับ RSPO (ข้อเสนอส่วนนี้นำเสนอเพิ่มเติมในข้อ 2. ระดับการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ)

4. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในบริบทโลกและทักษะเจรจา

บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องของไทยคุ้นชินกับการมีทัศนคติในกรอบภายในประเทศเป็นหลัก ความสนใจต่อพลวัตรของโลกในมิติต่าง ๆ อันเป็นฐานข้อมูลไปสู่การคิดข้อเสนอมีจำกัดเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ทักษะการเจรจาที่อยู่บนฐานองค์ความรู้และข้อมูลมีน้อยเมื่อเทียบกับมาเลเซียและอินโดนีเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาเลเซียมีบุคลากรที่รู้เท่าทันกลไกตลาดโลกและความพร้อมในด้านภาษาอังกฤษ รวมถึงประเด็นที่นำไปสู่การแลกเปลี่ยนและสร้างประโยชน์ต่อทิศทางการพัฒนาของประเทศ

จุดอ่อนข้างต้นเป็นสิ่งที่ต้องปูพื้นฐานและสร้างแรงจูงใจให้เกิดความสนใจเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรอบ IMT-GT ซึ่งเป็นเวทีระหว่างประเทศที่ใกล้ชิดที่สุดและจะเป็นพื้นฐานสู่เวที ASEAN และระดับที่สูงขึ้นไป ดังนั้นบุคลากรของไทยจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะในการเจรจาเพื่อไปสู่การแลกเปลี่ยนต่อไป

หน่วยงานที่ควรมีบทบาทรองรับการพัฒนาบุคลากรเพื่อสร้างความพร้อมในเวทีภูมิภาค คือ กระทรวงพาณิชย์ (สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)) ข้อเสนอคือพิจารณาจัดการอบรม กลุ่มเป้าหมายคือข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ IMT-GT

5. แนวทางการรองรับมาตรการการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนของสหภาพยุโรป

มาตรการปรับราคาคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism: CBAM) เป็นมาตรการการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนของสหภาพยุโรป โดยกำหนดให้ต้องปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี 2593 ซึ่งจะช่วยให้การแข่งขันทางการค้าระหว่างสินค้าในสหภาพยุโรป และสินค้าจากนอกสหภาพยุโรปมีความเท่าเทียมกันซึ่งอาจก่อให้เกิดผลที่ตามมาดังนี้ 1) ราคาสินค้านำเข้าจากประเทศที่สามที่ไม่มีมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่เทียบเท่ากับของสหภาพยุโรปจะมีราคาสูงขึ้น อันอาจส่งผลให้ปริมาณการนำเข้าลดลง 2) ผู้ประกอบการหรือผู้บริโภคในสหภาพยุโรปอาจหันมาใช้สินค้าที่ผลิตในสหภาพยุโรปเพิ่มมากขึ้น 3) สินค้าราคาถูกกว่าจากประเทศที่สามที่มีมาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่ต่ำกว่าถูกกีดกันทางอ้อมไม่ให้เข้าสู่ตลาดสหภาพยุโรป

นโยบายหรือมาตรการดังกล่าวส่งผลต่อสินค้า 5 ประเภทในปี 2566 ได้แก่ ซีเมนต์ ไฟฟ้า ปุ๋ย เหล็กและเหล็กกล้า อย่างไรก็ตามในอนาคตอาจจะส่งผลต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มปลายน้ำของประเทศไทยในระยะยาว เนื่องจากในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมโอเลโอเคมิคอลต้องมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ประเทศไทยได้มีมาตรการส่งเสริมการจัดการและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเช่นกัน ตัวอย่างเช่น 1) ผลการคาร์บอนฟุตพริ้นท์ (carbon footprint) ของผลิตภัณฑ์เศรษฐกิจหมุนเวียน 2) ผลการลดคาร์บอนฟุตพริ้นท์ 3) โครงการนำร่องระบบซื้อขาย

สิทธิ์ในการปล่อยคาร์บอนด้วยความสมัครใจ ซึ่งดำเนินการโดยองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)

สำหรับแผนรองรับคือการมีความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานที่ควรมีบทบาทรองรับคือกระทรวงพาณิชย์ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)) กระทรวงการต่างประเทศ (กรมยุโรป) กระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม)

7.6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการสร้างความร่วมมือ

1. การเป็นสมาชิก CPOPC

เหตุผลสำคัญของการเป็นสมาชิก CPOPC ส่งผลดีต่อภาพรวมของไทยและต่อภูมิภาคดังต่อไปนี้

การเป็นสมาชิกก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและนำเสนอข้อมูลต่อประเด็นที่ต่างฝ่ายเห็นว่าสำคัญต่อภาพรวมของทั้งอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม การเข้าร่วมเป็นสมาชิกถาวรเป็นขั้นต้นของการพัฒนาความร่วมมือสำหรับกรอบ IMT-GT และจะนำไปสู่การพัฒนาความร่วมมือในกรอบ ASEAN ต่อไป รวมถึงการพัฒนาไปสู่กรอบ RCEP ด้วยเช่นกัน (ขณะนี้จีนให้ความสนใจในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไปสู่อุตสาหกรรมปลายน้ำเป็นอย่างมาก)

การนำเสนอขอความร่วมมือในจุดที่ไทยต่อยกว่ามาเลเซียและอินโดนีเซียเป็นสิ่งที่ไทยจะได้ประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกถาวร ในขณะเดียวกัน อินโดนีเซียและมาเลเซียต้องการเสียงสนับสนุนเพื่อสะท้อนความเป็นเอกภาพของประเทศผู้ผลิตปาล์มน้ำมันหลักของโลก จุดอ่อนหลักของไทยโดยเปรียบเทียบคือค่า OER ซึ่งเกิดจากทั้งปัจจัยพฤติกรรมของประเทศไทย และเกิดจากช่องว่างของการพัฒนา อันได้แก่ พันธุ์ปาล์ม การดูแลสวน เป็นต้น ซึ่งจุดเหล่านี้ไทยสามารถปิดช่องโหว่ได้ด้วยการเรียนรู้จากองค์ความรู้ของมาเลเซียและอินโดนีเซีย

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักยังไม่มี ข้อเสนอเพื่อพิจารณาคือกระทรวงพาณิชย์ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ) และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร) พิจารณาการทำงานร่วมกันโดยกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบ ทั้งนี้ในส่วนของสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลังมีความพร้อมในการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการต่อไป

2. การเสนอให้เกิด “มาตรฐานความยั่งยืน” ร่วมกัน

ประเด็นด้านความยั่งยืนของการปลูกปาล์มน้ำมันเป็นจุดสนใจในสายตาประชาคมโลก มาตรฐาน RPSO คือเครื่องมือที่ประเทศพัฒนาแล้วกำหนดให้ประเทศผู้ผลิตปาล์มน้ำมันต้องปฏิบัติตาม กล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นการควบคุมและเสมือนหนึ่งเป็นการแทรกแซงกระบวนการผลิต อินโดนีเซียและมาเลเซียตอบสนองประเด็นด้านความยั่งยืนด้วยการออกมาตรฐาน ISPO และ MSPO ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม มาตรฐานทั้งสองยังไม่ได้รับรองอย่างทั่วถึง ในขณะเดียวกัน การดำเนินการตามมาตรฐาน RSPO เป็นรูปแบบที่มีค่าใช้จ่ายตามกระบวนการที่ RSPO กำหนด ดังนั้น หากประเทศใน

กรอบ IMT-GT สามารถพัฒนามาตรฐานร่วมกันภายใต้กรอบ IMT-GT หรือภายใต้กรอบ CPOPC ล้วนแต่จะเป็นประโยชน์ต่อภูมิภาคในระยะยาว

การดำเนินการตามมาตรฐาน RSPO ต่อเนื่องโดยที่ประเทศสมาชิก IMT-GT ไม่สามารถกำหนดมาตรฐานร่วมกันของตนเอง จะทำให้การเป็นผู้นำต่อการสร้างความเข้าใจต่อประชาคมโลกที่ถูกต้องถูกชักใยภายใต้กติกาที่สร้างขึ้นจากประเทศพัฒนาแล้ว และจะทำให้ประเทศสมาชิก IMT-GT กลายเป็นผู้ตามอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

มาตรฐานความยั่งยืนของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มเป็นสิ่งที่เน้นด้านกระบวนการเตรียมพื้นที่และการปลูก การใช้แรงงาน และการดูแลสวนให้สอดคล้องกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม อาจกล่าวได้ว่า การสร้างมาตรฐานความยั่งยืนร่วมกันระหว่างสามประเทศ สามารถนำแบบอย่างจาก RSPO มาพัฒนาต่อยอดให้เป็นมาตรฐาน IMT-GT และอาจขยายผลเป็นมาตรฐานของกลุ่มประเทศ ASEAN ต่อไป

ในรายละเอียดมีความเข้าใจเรื่อง RSPO ที่อาจจะคลาดเคลื่อนบางส่วน กล่าวคือ RSPO เป็นกิจกรรมสมัครใจที่มีได้เป็นข้อตกลงระหว่างรัฐ การสมัครใจเกิดขึ้นโดยกลไกเอกชน บริษัทที่ทำธุรกิจด้านปาล์มสามารถสมัครรับการประเมินมาตรฐาน RSPO ได้ตามดุลพินิจ จุดแข็งของ RSPO ประกอบด้วย สอดคล้องกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม และแนวคิด BCG Model ของรัฐบาลไทย ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรได้ผลประโยชน์เพิ่มขึ้นจากราคาที่เกษตรกรได้รับซึ่งมีมูลค่ามากกว่าการไม่ได้รับรองมาตรฐาน และการเกิดประโยชน์ร่วมกันของ IMT-GT ต่อความเข้าใจของต่างประเทศซึ่งจะทำให้ส่งผลดีในระยะยาวต่อภาพลักษณ์และไม่เป็นผู้ยอมรับราคาตลอดไป อย่างไรก็ตาม RSPO มีจุดอ่อนหลายประการ ได้แก่ การได้รับการรับรองเป็นรูปแบบที่มีค่าใช้จ่ายตามกระบวนการที่ RSPO กำหนด และการใช้การประเมินที่ต้องเตรียมเอกสารประกอบจำนวนมากอาจทำให้เกษตรกรไม่มีความต้องการในการรับการประเมิน ทั้งนี้อุปสรรคในการส่งเสริม RSPO ในไทย คือ มาตรฐาน RSPO ไม่ใช่มาตรฐานภายใต้กฎหมายไทย ดังนั้นอาจไม่สามารถใช้ขบประมาณแผ่นดินเพื่อสนับสนุนได้ และรูปแบบการผลิตของเกษตรกรใช้วิธีการผลิตแบบเดิมตามที่ได้ปฏิบัติกันมา หรือปฏิบัติตามเกษตรกรรายอื่นๆ จึงอาจไม่มีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง

หน่วยงานที่ควรมีบทบาทคือ กระทรวงพาณิชย์ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ) กระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร) กระทรวงการต่างประเทศ (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3. การร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาและการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อมุ่งเน้นการเพิ่ม OER

ข้อจำกัดเรื่องการขยายพื้นที่ปลูกเกิดขึ้นทั้งประเทศไทยและมาเลเซีย มีเพียงประเทศอินโดนีเซียเท่านั้นที่ยังมีพื้นที่ที่สามารถรองรับการขยายการปลูกในอนาคตได้ ในระยะยาวการเพิ่มปริมาณผลผลิต CPO จำเป็นอย่างยิ่งต้องเกิดจากผลของ OER ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นจุดร่วมของทั้งสามประเทศคือการเพิ่ม OER ซึ่งจะได้ผลเมื่อเกิดความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนา

ระดับความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาสามารถเกิดขึ้นในระดับมหาวิทยาลัยได้โดยทันที ความพร้อมเชิงโครงสร้างสถาบันของไทยสามารถดำเนินการได้โดยไม่ติดขัด บุคลากรในระดับมหาวิทยาลัยมีความพร้อมในการขยายผลได้ทันที

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะทำหน้าที่ในการแสวงหาโอกาสในการรับรองความรู้ คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (มหาวิทยาลัยในภาคใต้ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ) มหาวิทยาลัยในภาคใต้ของไทยซึ่งมีความพร้อมในการประสานความร่วมมือ ความพร้อมเชิงโครงสร้างสถาบันของไทยสามารถดำเนินการได้โดยไม่ติดขัด บุคลากรในระดับมหาวิทยาลัยมีความพร้อมในการขยายผลได้ทันที ข้อเสนอของคณะผู้ดำเนินการวิจัยที่ลงรายละเอียดคือ ไทยควรพิจารณาจัดสรรทุนและเปิดโอกาสให้นักวิจัยมาเลเซียและอินโดนีเซียเข้ามาวิจัยร่วม จุดนี้ไม่ต้องกังวลว่าองค์ความรู้จะหลุดออกไป พื้นที่ดินที่แตกต่างเป็นฐานที่สำคัญของค่า OER ที่แตกต่างกัน สำหรับเรื่องพันธุ์ที่หากได้รับการพัฒนาต่อยอดพันธุ์ที่เด่นของมาเลเซียและอินโดนีเซียเข้าไทยได้จะเป็นประโยชน์ที่ตกกับแผ่นดินไทย

4. การสร้างภาพลักษณ์ของปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มต่อประชาคมโลก

ภาพลักษณ์ของปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มต่อประชาคมโลกจำแนกได้ 2 มิติ ได้แก่

1) ภาพลักษณ์ด้านสุขภาพมนุษย์ ผลการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ยังไม่ปรากฏเป็นฉันทามติว่าการบริโภคน้ำมันปาล์มจะส่งผลดีหรือไม่ดีต่อสุขภาพเมื่อเปรียบเทียบกับน้ำมันจากพืชชนิดอื่น อย่างไรก็ตาม ผลงานวิจัยที่ชี้ว่าการบริโภคน้ำมันปาล์มมีผลดีต่อสุขภาพมีปรากฏอยู่จำนวนไม่น้อย แต่ประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นผู้ผลิตน้ำมันจากพืชชนิดอื่น ๆ พยายามชี้ว่าการบริโภคน้ำมันจากพืชชนิดอื่น ๆ ส่งผลดีต่อสุขภาพเป็นผลปรากฏอย่างเด่นชัด ดังนั้นการทำให้เกิดความเข้าใจต่อภาพลักษณ์ด้านสุขภาพที่ดีต่อประชาคมโลกเป็นจุดร่วมของทั้งสามประเทศ

2) ภาพลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบภายนอกทางลบ (negative externality) ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและไม่สามารถปฏิเสธได้ อย่างไรก็ตาม มีการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น ดังนั้น การทำให้เกิดความเข้าใจต่อภาพลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของผลผลิตจากกลุ่มประเทศ IMT-GT เป็นประโยชน์ร่วมกันของภูมิภาคในระยะยาว

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้นที่เหมาะสมคือ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (มหาวิทยาลัยในกลุ่มพัฒนาการวิจัยฯ และกลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีฯ, สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ) สถาบันวิจัย, ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัย การจัดสรรงบประมาณมอบหมายให้มหาวิทยาลัยไปดำเนินการต่อสามารถดำเนินการได้และมีความยืดหยุ่น

5. การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล

กรอบ AFTA และ AEC ของ ASEAN เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเป็นเครือข่ายการผลิตร่วมกัน (production network) การเป็นผลิตน้ำมันปาล์มหลักของโลกเป็นแต้มต่อในการพัฒนาอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลซึ่งจะสร้างมูลค่าเพิ่มต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก ดังนั้น การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล ดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1) ส่งเสริมการลงทุนไทยในประเทศมาเลเซีย เนื่องจากเป็นประเทศผู้นำที่ได้ระดมองค์ความรู้ต่อการดำเนินอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลเป็นอย่างดีเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยและอินโดนีเซีย ดังนั้น การส่งเสริมให้นักลงทุนไทยออกไปลงทุนในอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลในประเทศมาเลเซียในรูปแบบต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์ในระยะยาว ข้อเสนอประการนี้สอดคล้องกับมาตรการส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศทั้งในรูปแบบ FDI Outflow และ Portfolio Investment Outflow

2) ส่งเสริมการลงทุนขยายโอเลโอเคมีคอลในประเทศไทย ในปัจจุบันปริมาณผลผลิตของไทยใช้เกือบทั้งหมดภายในประเทศอันประกอบด้วย การบริโภค การใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตไบโอดีเซล ทั้งนี้ในส่วนของการบริโภคจำแนกออกเป็น น้ำมันพืช และผลผลิตอุปโภคและบริโภคต่าง ๆ ซึ่งบางส่วนเข้าข่ายอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลของไทยจัดอยู่ในระดับเบื้องต้นเท่านั้นเมื่อเปรียบเทียบกับความซับซ้อนและระดับความกว้างที่หลากหลายของทั้งอุตสาหกรรม และหากรวมไปถึงองค์ความรู้ทางวิชาการ พบว่าอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลยังสามารถต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มในรูปแบบที่ซับซ้อนที่ไทยเป็นอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้น หากไทยพัฒนาอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลจำเป็นต้องผ่อนคลายการค้าระหว่างประเทศ กล่าวคือ ผ่อนคลายให้เกิดการนำเข้าวัตถุดิบ (น้ำมันปาล์มดิบและน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ) นอกจากนี้ ข้อกังวลต่อการนำเข้าจึงส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนปาล์ม สามารถแก้ไขได้ด้วยมาตรการประกันรายได้ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน แต่หากไม่สร้างการแข่งขันในระยะยาวเกษตรกรชาวสวนปาล์มอาจขาดแรงจูงใจในการทำธุรกิจเกษตรกรรมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง ดังนั้น การผ่อนคลายให้เกิดการนำเข้าควบคู่กับการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนให้เกิดโอเลโอเคมีคอลในประเทศไทย โดยยังคงใช้มาตรการประกันรายได้ให้กับเกษตรกรจะเป็นฐานให้เกิดอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องคือ กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าภายใน, กรมการค้าต่างประเทศ, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, กรมทรัพย์สินทางปัญญา, องค์การคลังสินค้า) กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, กรมโรงงานอุตสาหกรรม, สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม) กระทรวงพลังงาน (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, กรมธุรกิจพลังงาน, สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ) กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยมีกนป. ทำหน้าที่กำหนดวิสัยทัศน์และทิศทาง ข้อเสนอแนะโครงสร้างหน่วยงานส่วนนี้สอดคล้องกับข้อเสนอข้อ (1.1) การพัฒนาทั้งห่วงโซ่เป็นระบบและการจัดโครงสร้างการบริหารนโยบายที่คณะผู้ดำเนินการวิจัยเสนอให้มีคณะกรรมการการวางแผนการพัฒนาและบริหารแผนอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลอันประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

6. การเตรียมข้อมูลเพื่อการแลกเปลี่ยนระหว่างอุตสาหกรรมที่ไทยมีจุดแข็งและอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

ในกรอบ IMT-GT สำหรับอุตสาหกรรมที่มีความสนใจร่วมกันและไทยมีจุดแข็งโดยเปรียบเทียบในสองอุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมยางพารา ทั้งสองอุตสาหกรรมนี้เป็นที่สนใจของมาเลเซียโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การเตรียมข้อมูลเพื่อนำไปสู่โต๊ะเจรจาและข้อเสนอจากไทยในการร่วมมือทั้งสองอุตสาหกรรมดังกล่าวเพื่อแลกเปลี่ยนกับการขอความรู้เพื่อปิดช่องโหว่ของไทยในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการให้พร้อม

ที่ผ่านมา ไทยมีจุดแข็งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก การขยายผลให้เกิดสภาพการได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่ายจะทำให้การเจรจาประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ ยางและปาล์มน้ำมันปาล์มอยู่ภายใต้เสาหลัก Agriculture Agro-based (WGAA) และเรื่องการท่องเที่ยวอยู่ภายใต้เสาหลัก Tourism (WGT)

หน่วยงานผู้รับผิดชอบในส่วนนี้ คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร, การยางแห่งประเทศไทย) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กรมการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) กระทรวงการต่างประเทศ (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) และกระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ) ในฐานะผู้ที่มีความรู้เรื่องข้อตกลงการรวมกลุ่มเศรษฐกิจเป็นกำลังสำคัญในการทำงานร่วมกัน

ตารางที่ 7.9 สรุปหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่ละข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสู่การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
1. การพัฒนาทั้งห่วงโซ่อุปทานเป็นระบบและการจัดโครงสร้างการบริหารนโยบาย	- คณะกรรมการนโยบายปาล์มแห่งชาติ
2. การเพิ่มค่า OER ไม่เน้นการเพิ่มพื้นที่เพาะปลูก	- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมพัฒนาที่ดิน, กรมชลประทาน, กรมส่งเสริมสหกรณ์, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)
3. การพัฒนามาตรฐานความยั่งยืน	- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ)
4. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในบริบทโลกและทักษะการเจรจา	- กระทรวงพาณิชย์ (สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน))
5. แนวทางการรองรับมาตรการการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนของสหภาพยุโรป	- กระทรวงพาณิชย์ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ) - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)) - กระทรวงการต่างประเทศ (กรมยุโรป)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	- กระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม)
6. การเป็นสมาชิก CPOPC	- กระทรวงพาณิชย์ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ) - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการค้าเกษตร)
7. การเสนอให้เกิด “มาตรฐานความยั่งยืน” ร่วมกัน	- กระทรวงพาณิชย์ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ) - กระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม) - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการค้าเกษตร) - กระทรวงการต่างประเทศ (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
8. ความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาและการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อมุ่งเน้นการเพิ่ม OER	- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)) - กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (มหาวิทยาลัยในภาคใต้ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ)
9. การสร้างภาพลักษณ์ของปาล์ม น้ำมันและน้ำมันปาล์มต่อประชาคมโลก	- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (มหาวิทยาลัยในกลุ่มพัฒนาการวิจัยฯ และกลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีฯ, สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ) - สถาบันวิจัย, ศูนย์วิจัย
10. การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล	- กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าภายใน, กรมการค้าต่างประเทศ, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, กรมทรัพย์สินทางปัญญา, องค์การคลังสินค้า) - กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, กรมโรงงานอุตสาหกรรม, สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม) - กระทรวงพลังงาน (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, กรมธุรกิจพลังงาน, สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน) - กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ) - กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ) - สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน - สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
11. การเตรียมข้อมูลเพื่อการแลกเปลี่ยนระหว่างอุตสาหกรรมที่ไทยมีจุดแข็ง	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร, การยางแห่งประเทศไทย) - กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กรมการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) - กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ) - กระทรวงการต่างประเทศ (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ)

ที่มา: มูลนิธิสวด.

บทที่ 8

บทสรุป

“โครงการพัฒนาภาคความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT” มีกรอบระยะเวลาการศึกษาระหว่างเดือนมิถุนายน – กันยายน 2564 ด้วยงบประมาณรวมทั้งสิ้น 962,977 บาท ภายใต้การกำกับดูแลและจัดสรรงบประมาณของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) วิธีการศึกษาใช้การรวบรวมจากเอกสารทั้งงานทางวิชาการและงานเชิงนโยบาย การสัมภาษณ์และจัดประชุมระดมความเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และนักวิชาการ การรวบรวมจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในประเทศในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันปาล์มเพื่อนำเป็นต้นเรื่องไปสู่การค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อยืนยันความถูกต้องการข้อมูลที่ได้ การพิจารณาน้ำหนักในแต่ละประเด็นใช้เครื่องมือทางสถิติประกอบการสรุปผลและตีความผล และการใช้องค์ความรู้และตรรกะทางเศรษฐศาสตร์เป็นกรอบความคิดหลักของการศึกษานี้

หัวใจสำคัญของการศึกษาคือการนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือระหว่างกลุ่มประเทศ IMT-GT เพื่อได้ประโยชน์จากความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของการเป็นแหล่งผลิตหลักของโลกในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันนี้ร่วมกันและหวังผลไปสู่การต่อยอดในอุตสาหกรรมปลายน้ำต่อไป คณะผู้ดำเนินการวิจัยสรุปประเด็นสำคัญที่ค้นพบในระหว่างการศึกษาโดยพิจารณาประเทศไทยเป็นระบบเพื่อเข้าใจตนเองอันเป็นฐานนำไปสู่การนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายซึ่งได้นำเสนอในบทที่ผ่านมาแล้ว

บทนี้นำเสนอประเด็นสรุปจำแนกออกได้เป็น 8 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8.1 สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน (ณ 30 กันยายน 2564) และการตีความ

มิติสำคัญจากการวิเคราะห์สถานการณ์	การตีความนัยยะต่อไทย
1. ธรรมชาติของปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม	อุตสาหกรรมของไทยยังไม่ครอบคลุมทั้งห่วงโซ่ในมิติของความซับซ้อนที่มีมูลค่าเพิ่มอย่างมาก ไทยอาจจะครอบคลุมทั้งห่วงโซ่ในมิติเบื้องต้นเท่านั้น
2. ปาล์มน้ำมันในฐานะพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย	จำนวนเกษตรกรและการใช้ทรัพยากรพื้นที่มีมาก & เป็นสินค้าเกษตรที่รัฐแทรกแซงกลไกตลาด & เป็นสินค้าเกษตรที่ IMT-GT มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ
3. ผลผลิตของโลก รายได้เกษตรกรไทย และโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อราคาปาล์มน้ำมันภายในประเทศ	ไทยเป็นผู้รับราคาในตลาดโลกกำหนด (Price Taker) & ปัจจัยในประเทศ & ต่างประเทศ และสภาพอากาศ
4. ประสิทธิภาพ	ไทยต่ำกว่าของอินโดนีเซียและมาเลเซีย
5. การค้าระหว่างประเทศ	พิจารณา 4 รายการหลักผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์ม พบว่า ไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออก 3 ใน 4 ในขณะที่มาเลเซียและอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงมาก
6. แผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของไทย	IMT-GT เริ่มตั้งแต่ 2536 แต่เรื่องปาล์มยังไม่ชัดเจน แผนของไทยมุ่งการขยายพื้นที่ปลูก คุณภาพสวนเพื่อเป้าหมายร้อยละการสกัดน้ำมัน และมุ่งเสถียรภาพทางราคา รวมทั้ง

มิติสำคัญจากการวิเคราะห์สถานการณ์	การตีความนัยยะต่อไทย
	การพัฒนาอุตสาหกรรมไบโอดีเซล แต่การขยายผลไปสู่อุตสาหกรรมปลายน้ำยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน
7. ทิศทางของต่างประเทศ	Zero Palm Oil + สินค้าเพื่อสุขภาพ + แนวโน้มรถไฟฟ้า
8. ความร่วมมือภายใต้การแข่งขันภายในอาเซียน	ไทยมีน้ำหนักน้อย ความร่วมมือโดยธรรมชาติเกิดยาก ประตุสู่ความร่วมมือ คือ CPOPC และผลักดันประเด็นอื่นด้วยวิธีแลกเปลี่ยนในกรอบ IMT-GT

ที่มา รวบรวมและนำเสนอโดยมูลนิธิสวก.

8.1 ธรรมชาติของปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

ผลทะลายปาล์มเป็นเพียงวัตถุดิบเริ่มต้นของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มที่มีการเชื่อมต่อของห่วงโซ่อุปทานอีกมากและซับซ้อน น้ำมันปาล์มอันเป็นผลผลิตจากทะลายปาล์มเป็นวัตถุดิบสำหรับการกลั่นเป็นสารตั้งต้นจำนวนมากและมีระดับเทคโนโลยีที่ซับซ้อน หากแยกอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มออกจากกัน กล่าวได้ว่า อุตสาหกรรมอันแรกคือปลูกจนเก็บทะลายปาล์มและสกัดเป็นน้ำมันปาล์มดิบ และอุตสาหกรรมอันหลัง คือ น้ำมันปาล์มดิบจนถึงผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จำแนกออกเป็น การอุปโภคและบริโภคในครัวเรือน และการใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม จุดนี้กล่าวได้ว่าห่วงโซ่อุปทานของไทยยังอยู่ในระดับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มระดับเบื้องต้นเท่านั้น

อุตสาหกรรมปลายน้ำแยกเป็นสองสายใหญ่ ๆ คือ อุตสาหกรรมไบโอดีเซลและอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล จุดที่ไทยมุ่งไปสู่การใช้ทรัพยากรน้ำมันปาล์มในอนาคตคือ ไบโอดีเซล แต่สำหรับอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลเมื่อเปรียบเทียบกับระดับแผนงานและระดับการใช้ทรัพยากรรัฐ ตลอดจนกฎระเบียบด้านการค้าระหว่างประเทศที่ยังปิดกั้นการนำเข้า ความสำเร็จว่า ไทยยังส่งเสริมการขยายตัวของอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลไม่เต็มศักยภาพ และเมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซียพบว่า มาเลเซียมีการดำเนินนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลอย่างเป็นรูปธรรมและรวดเร็วกว่าไทยเป็นอย่างมาก

8.2 ปาล์มน้ำมันในฐานะพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย

ในพื้นที่ภาคใต้ปาล์มน้ำมันเป็นสินค้าเกษตรหลักที่กระทบผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก รัฐบาลต่างยุคสมัยล้วนพิจารณาปาล์มน้ำมันเป็นสินค้าที่รัฐกำหนดให้ใช้เงินภาษีประชาชนของประเทศในการแทรกแซงเพื่อประคับประคองความเป็นอยู่ของชาวสวนในระยะสั้นแต่ดำเนินการต่อเนื่องเรื่อยมา

อัตลักษณ์ที่สำคัญประการหนึ่งของไทยคือ ชาวสวนปาล์มส่วนใหญ่ของไทยเป็นรายย่อยถือครองเนื้อที่ดินจำนวนน้อยคิดเป็นร้อยละ 75 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมดแตกต่างกับประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียที่รายใหญ่มีจำนวนมาก ประเด็นรายย่อยเป็นที่มาของการตีความว่าเป็นเหตุให้ผลิตภาพของไทยต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน (ประเด็นนี้คณะผู้ดำเนินการวิจัยไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรจะไม่ขอให้ความเห็น) อัตลักษณ์ประการนี้มีจุดเด่นที่สำคัญคือ การกระจายรายได้ ซึ่งดุลพินิจของคณะผู้ดำเนินการวิจัยเห็นว่าเป็นจุดที่ต้องรักษาไว้ด้วยการให้รายย่อยถือครองที่ดินเป็นเจ้าของต่อไป แต่การรวมกลุ่มเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริม

ในมิติตลาดโลกกลุ่มประเทศ IMT-GT มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ จุดนี้สะท้อนความสำคัญที่ไทยจะได้ประโยชน์หากนำจุดแข็งมาวางแผนการพัฒนาในประเทศเพื่อผนวกไทยเข้ากับ ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของมาเลเซียและอินโดนีเซีย

8.3 ผลผลิตของโลก และรายได้เกษตรกรไทย

ในมิติสัดส่วนผลผลิตต่อตลาดโลกพบว่าไทยเป็นผู้รับราคาในตลาดโลกกำหนด สัดส่วนไทย น้อยมากเทียบกับขนาดของตลาด จุดนี้ตีความได้ว่า หากไทยมุ่งทำอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันเป็นหลัก ก็ถือได้ว่าเป็นนโยบายที่ไม่มุ่งพัฒนาเพิ่มเติมใด ๆ ย่อมทำได้และไทยทำได้ดี กล่าวคือ การใช้นโยบาย ประกันรายได้ควบคู่กับการปิดกั้นการนำเข้าและให้นำเข้าภายใต้โควตาของ อคส. เท่านั้นรวมถึง การควบคุมน้ำมันปาล์มดิบคงคลังให้อยู่ในระดับที่มั่นคงต่อการใช้บริโภคภายในประเทศซึ่งไทยใช้น้ำมันพืชปรุงอาหารเป็นหลัก หากเป็นเช่นนี้ชาวสวนก็ได้ระดับราคาที่แน่นอน แต่จุดอ่อนคือระดับ การพัฒนาจะไม่สูงกว่าที่เป็นอยู่เข้าข่ายอ้อมตัวและไม่อาจจะสร้างระดับรายได้มากกว่าที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน

8.4 ประสิทธิภาพ

ค่า OER ของไทยโดยเฉลี่ย 10 ปี ที่ผ่านมา (ปี 2554 – 2563) มีค่าเท่ากับร้อยละ 16.83 ช่วง ของอัตราการสกัดน้ำมันเท่ากับร้อยละ [16.94, 18.62] อัตราดังกล่าวต่ำประเทศเพื่อนบ้านทั้งสอง เป็นอย่างมาก และต่ำกว่าเป้าหมายปัจจุบันที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 18 ไทยดำเนินมาตรการทาง กฎหมายด้วยการออกข้อกำหนดว่าด้วยลักษณะการตัดผลปาล์มและข้อกำหนดร้อยละการสกัดน้ำมัน ของโรงงานสกัด รวมทั้งมีงานวิจัยด้านเกษตรที่ศึกษาเรื่องผลผลิตภาพของสวนปาล์ม

ค่า OER ของไทยยังคงต้องติดตามต่อไปว่ามาตรการที่ออกมาในสองปีที่ผ่านมาจะส่ง ผลบวกต่ออุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันไทยได้มากน้อยเพียงใด แต่จุดนี้เป็นฐานที่ไทยควรพิจารณาหาทาง สร้างความร่วมมือทางการเกษตรกับประเทศทั้งสองต่อไป

8.5 การค้าระหว่างประเทศ

การศึกษานี้พิจารณาผลิตภัณฑ์สินค้าปาล์ม 4 รายการได้แก่ น้ำมันปาล์มดิบ รหัส HS Code 151110 น้ำมันปาล์มกลั่น รหัส HS Code HS151190 น้ำมันปาล์มเมล็ดในปาล์มดิบ รหัส HS Code HS151321 และน้ำมันปาล์มเมล็ดในปาล์มกลั่น รหัส HS Code HS151329 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

- 1) น้ำมันปาล์มดิบ รหัส HS Code 151110 น้ำมันปาล์มกลั่น รหัส HS Code HS151190 และน้ำมันปาล์มเมล็ดในปาล์มดิบ รหัส HS Code HS151321 ประเทศไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออก ในขณะที่อินโดนีเซียและมาเลเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกทั้งสี่รายการผลิตภัณฑ์
- 2) น้ำมันปาล์มเมล็ดในปาล์มกลั่น รหัส HS Code HS151329 จากสัดส่วนการนำเข้าจากกลุ่ม IMT – GT พบว่าประเทศไทยไม่ได้เป็นผู้ส่งออกหลักในสินค้านี้ดังกล่าว

- 3) อัตราภาษีจากประเทศผู้นำเข้ามิได้มีผลต่อความแตกต่างต่อทั้งสามประเทศ IMT-GT อย่างมีนัยสำคัญใด สืบเนื่องจากทั้งสามประเทศ IMT-GT ล้วนเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีความตกลงหลักเหมือนกัน

8.6 แผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของไทย

แผนของไทยมุ่งการขยายพื้นที่ปลูกและพัฒนาคุณภาพสวนเพื่อเป้าหมายร้อยละการสกัดน้ำมัน และมุ่งเสถียรภาพทางราคา รวมทั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมไบโอดีเซล แต่การขยายผลไปสู่ อุตสาหกรรมปลายน้ำยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน กนป.และกระทรวงต่าง ๆ ในปัจจุบันมีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสม จุดที่ยังขาดคือ ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมปลายน้ำ จุดนี้ไทยยังทุ่มทรัพยากรในการทำ แผนในการกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางไม่ชัดเจน โดยภาพรวมจุดที่ไทยเป็นอยู่เหมาะสมกับการรักษา เสถียรภาพราคาในระยะสั้น (กล่าวอีกครั้งหนึ่ง เป็นระยะสั้นที่ต่อไปเรื่อย ๆ จะกลายเป็นความชินและ ติดกับดักนโยบายนี้) การทุ่มทรัพยากรบุคลากรและงบประมาณเพื่อต่อยอดห่วงโซ่อุปทานเพื่อสร้าง มูลค่าเพิ่มและให้ได้ประโยชน์จาก ASEAN เป็นสิ่งที่ต้องวางแผนโดยเร็ว

8.7 ทิศทางของต่างประเทศ

ผลกระทบภายนอกทางลบของการปลูกปาล์มน้ำมันเป็นสิ่งที่เป็ความจริงประจักษ์ชัดและ เกิดขึ้นในอินโดนีเซียและมาเลเซียเป็นหลัก ไทยไม่เป็นคู่กรณีมากเมื่อเทียบกับทั้งสองประเทศ อนาคต ทิศทางต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นสิ่งที่ไม่ใช่เฉพาะเดินตามทิศทางการพัฒนาของโลกเท่านั้นแต่เป็น การกิจที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยด้วยเช่นกัน

การพัฒนารถยนต์ไฟฟ้าและราคาที่ถูกลงเรื่อย ๆ จะนำมาซึ่งความจำเป็นของการใช้น้ำมัน ไบโอดีเซลลดลง จุดนี้เป็นภัยคุกคามต่อน้ำมันปาล์มต่อไป

8.8 ความร่วมมือภายใต้การแข่งขันภายในอาเซียน

อาเซียนคือตลาดสำคัญของไทยทั้งเพื่อการส่งออกและเพื่อเป็นเครือข่ายการผลิต กรอบแรกที่ต้องพิจารณาคือ CPOPC ซึ่งประเทศโคลัมเบียซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตอันดับ 4 ของโลกได้เข้าร่วมเป็น สมาชิกแล้ว ภาพของ CPOPC ในสายตาประเทศยุโรปอาจมองว่ามาถ่วงดุล RSPO แต่อินโดนีเซีย และมาเลเซียในฐานะผู้ร่วมกันก่อตั้งขึ้นว่า CPOPC มีเป้าหมายเพื่อความยั่งยืนที่มุ่งเจ้าของสวนราย ย่อยเป็นหลัก การเข้าร่วมของไทยอย่างมียุทธศาสตร์ของการแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการ การผลักดันให้เข้าไปสู่กรอบ IMT-GT ที่ไทยมีจุดแข็งหลายประการและเพื่อเสนอตัว (แลกกับ) การเข้า เป็นสมาชิก CPOPC จะดึงความสนใจของมาเลเซียและอินโดนีเซียเป็นอย่างมาก

มาเลเซียเคยกล่าวเชิญชวนไทยเข้าเป็นสมาชิกถาวร แต่ในฝั่งไทยจะตั้งคำถามว่าไทยได้ ประโยชน์อะไรจากการเข้าเป็นสมาชิก ในมุมมองของคณะผู้ดำเนินการวิจัยอยากเชิญชวนเปลี่ยนคำถาม เป็น ไทยมีนำเสนอบทบาทอะไรให้ CPOPC และ IMT-GT การวางแผนการแลกเปลี่ยนโดยพิจารณา จุดแข็งของไทยเป็นสิ่งสำคัญและต้องดำเนินการศึกษาด้วยหลักวิชา

เอกสารอ้างอิง

- Alam, A. F., Er., A., & Fegum, H. (2015). Malaysian oil palm industry: Prospect and problem. *Journal of Food, Agricultural & Environment*, 13(2), 143-148.
- Ali, S., & Vladich, H. (2016). Environmental Diplomacy. In C. M. Constantinou, P. Kerr, & P. Sharp, *The SAGE Handbook of Diplomacy* (pp. 601-616). SAGE.
- Alisjahbana , A. S., & Busch , J. M. (2017). Forestry, Forest Fires, and Climate Change in Indonesia. *Bulletin of Indonesian Economic Studies*, 111-136.
- Austin, K. G., Schwantes, A., Gu, Y., & Kasibhatla, P. S. (2019). What causes deforestation in Indonesia? *Environmental Research Letters*, 14(2).
- Bakhtary, H., Haupt, F., Landholm, D. M., Luttrell, C., & Jelsma, I. (2021, February 23). *Promoting sustainable oil palm production by independent smallholders in Indonesia: Perspectives from non-state actors*. Retrieved July 7, 2021, from <https://climatefocus.com/publications/promoting-sustainable-oil-palm-production-independent-smallholders-indonesia>
- Chow, E., & Sipalan, J. (2019, April 9). *Malaysia backs \$1.5 billion in aid for state palm oil firm Felda*. Retrieved July 22, 2021, from Reuters: <https://www.reuters.com/article/us-malaysia-felda-idUSKCN1RL161>
- CIMT. (2020). *ABOUT IMT-GT*. Retrieved July 14, 2021, from [Imt-gT: https://imtgt.org/about-imt-gt/](https://imtgt.org/about-imt-gt/)
- CommodityBasis. (2014). *Palm oil Prices*. Retrieved July 27, 2021, from CommodityBasis: https://www.commoditybasis.com/palmoil_prices/
- CPOPC. (2021, February 21). *Press Release: The 8th Ministerial Meeting*. Retrieved June 14, 2021, from Council of Palm Oil Producing Countries: <https://www.cpopc.org/press-release-the-8th-ministerial-meeting/>
- Daemeter Consulting. (2015, November). *Indonesian Oil Palm Smallholder Farmers: A Typology of Organizational Models*,. Retrieved July 22, 2021, from Daemeter Consulting: http://daemeter.org/new/uploads/20160105233051.Smallholders_Book_050116_web.pdf

- Fathana, H. (2018). Palm Oil Politics in Malaysia and Indonesia: Competition or Collaboration? *JATI-Journal of Southeast Asian Studies*, 23(2), 47-64.
- FELCRA. (2021). *About FELCRA*. Retrieved July 26, 2021, from FELCRA: <https://felcra.com.my/corporate-information/company-overview/>
- FELDA. (2019). *About-felda*. Retrieved July 29, 2021, from FELDA: <https://www.felda.gov.my/en/public/felda/about-felda>
- Hassan, A. A., Ngah, I., & Applanaidu, S.-D. (2018, November 14). *Agricultural Transformation in Malaysia: The Role of Smallholders and Area Development*. Retrieved July 27, 2021, from Asan Ali Golam: <https://people.utm.my/asanali/files/2020/12/C-2018-UPM-WB.pdf>
- Jong, H. N. (2020, April 29). *Indonesia aims for sustainability certification for oil palm smallholders*. Retrieved July 22, 2021, from Mongabay: <https://news.mongabay.com/2020/04/indonesia-aims-for-sustainability-certification-for-oil-palm-smallholders/>
- Khor, Y. L. (2011). The oil palm industry bows to NGO campaigns. *Lipid Technol*, 23, 102-104.
- Kurniaty, T. (2020). Indonesia Environmental Diplomacy in President JoKo Widodo's Era (2014-2019) of the Issue Rejection Indonesia's CPO by European Union. *Sociae Polites*, 21(1), 74-95.
- Lyones-White, J., & Knight, A. T. (2018). Palm oil supply chain complexity impedes implementation of corporate no-deforestation commitments. *Global Environmental Change*, 50, 303-313.
- Malaysian Palm Oil Council. (2018, May). *EU import of palm oil from Indonesia, Malaysia, and Thailand*. Retrieved July 10, 2021, from Copenhagen Economics: <https://www.copenhageneconomics.com/dyn/resources/Publication/publicationPDF/8/448/1528720336/eu-imports-of-palm-oil-16may2018.pdf>
- Mason, M., & Mcdowell, R. (2020, September 30). *US says it will block palm oil from large Malaysian producer*. Retrieved July 20, 2021, from AP: <https://apnews.com/article/international-news-business-us-news-ap-top-news-malaysia-e2258c8e29cf5dbc6906d14303614679>

- May, Y. C. (2012, September). *Malaysia: economic transformation advances oil palm industry*. Retrieved July 26, 2021, from AOCS: <https://www.aocs.org/stay-informed/inform-magazine/featured-articles/malaysia-economic-transformation-advances-oil-palm-industry-september-2012?SSO=True>
- Meijaard, E., Garcia-Ulloa, J., Sheil, D., Wich, S. A., Carlson, K. M., Juffe-Bignoli, D., & Brooks, T. M. (2018). *Oil palm and biodiversity: a situation analysis by the IUCN Oil Palm Task Force*. IUCN, Gland, Switzerland.
doi:<https://doi.org/10.2305/IUCN.CH.2018.11.en>
- Nambiappan, Balu, Ismail, A., Hashim, N., Nazlin, I., Nazrima, S., Idris, N., . . . Kushairi, A. (2018). Malaysia: 100 years of resilient palm oil economic performance. *Journal of Oil Palm Research*, 30(1), 13-25.
- Pacheco, P., Gnych, S., Dermawan, A., Komarudin, H., & Okarda, B. (2017). *The palm oil global value chain: Implications for economic growth and social and environmental sustainability*. Bogor, Indonesia : CIFOR.
doi:<https://doi.org/10.17528/cifor/006405>
- Palm Oil World. (n.d.). *About the Malaysian Palm Oil Board*. Retrieved July 26, 2021, from PalmOilWorld.org.: http://www.palmoilworld.org/about_mpob.html
- Pirard, R., Schulz, N., Benedict, J., Heilmayr, R., Febrian, R., Ayre, B., & Bellfield, H. (2020, January 9). *Corporate ownership and dominance*. Retrieved July 22, 2021, from trase:
<http://resources.trase.earth/documents/infobriefs/infobrief09EN.pdf>
- Rasiah, R., & Shahrin, A. (2006). *Development of Palm Oil and Related Products in Malaysia and Indonesia*. University of Malaya.
- Ritchie, H. (2020, November). *Palm Oil*. Retrieved from Our World in Data :
<https://ourworldindata.org/palm-oil>
- Rival, A., & Levang, P. (2014). *Palms of controversies: Oil palm and development challenges*. Bogor, Indonesia : CIFOR.
- Rownan, A. (2015). *CPOPC Could Spell Trouble for Sustainable Palm Oil*. Retrieved June 6, 2021, from Euro Monitor: <https://blog.euromonitor.com/cpopc-could-spell-trouble-for-sustainable-palm-oil/>

- RSPO. (2020, July 20). *RSPO Who We Are*. Retrieved June 14, 2021, from the Roundtable on Sustainable Palm Oil: <https://rspo.org/about>
- Sattayanuwat, W. (2015). RCEP – Thailand Trade Creation and Trade Diversion: Evidence and Analysis. *the 2015 Agricultural & Applied Economics Association and Western Agricultural Economics Association Annual Meeting*. San Francisco, CA.
- Sehgal, S., & Sharma, V. (2021). Palm/Palm Kernel (*Elaeis guineensis*). In B. Tanwar, & A. Goyal, *Oilseeds: Health Attributes and Food Applications* (p. 146). Singapore: Springer.
- Shehu, S., Salleh, M. A., & Ahmad, A. A. (2020). The Sustainable Palm Oil Policies in Malaysian. *Journal of Management Theory and Practice*, 3, 56-60.
- Sowcharoensuk, C. (2020, January 24). *Industry Outlook 2020-2022 : Palm Oil Industry*. Retrieved from Krungsri Research: [https://www.krungsri.com/en/research/industry/industry-outlook/Agriculture/Sugar-\(1\)/IO/io-oil-palm-20-th](https://www.krungsri.com/en/research/industry/industry-outlook/Agriculture/Sugar-(1)/IO/io-oil-palm-20-th)
- Suksa-ard, C., & Raweewan, M. (2013). Optimization of Supply and Demand Balance in a Palm Oil Supply Chain. *Thammasat International Journal of Science and Technology*, 18(2), 14-31.
- Suwastoyo, B. (2020, January 2020). *Activists Welcome New Indonesia Oil Palm Plantation Data but Want Follow Ups*. Retrieved July 21, 2021, from The Palm Scribe: <https://thepalmscribe.id/activists-welcome-new-indonesia-oil-palm-plantation-data-but-want-follow-ups/>
- The Conversation. (2016, April 20). *Palm oil politics impede sustainability in Southeast Asia*. Retrieved July 12, 2021, from The Conversation: <https://theconversation.com/palm-oil-politics-impede-sustainability-in-southeast-asia-57647>
- The Star. (2015, Nov 22). *Asean Summit: KL, Jakarta form council of palm oil producing countries*. Retrieved June 14, 2021, from The Star: <https://www.thestar.com.my/News/Nation/2015/11/22/KL-Jakarta-form-council-of-palm-oil-producing-countries/>

- Tong, Y.-S. (2017). Vertical specialisation or linkage development for agro-commodity value chain upgrading? The case of Malaysia palm oil. *Land Use Policy*, 68, 585-596. Retrieved July 26, 2021
- Treerutkuarkul, A. (2021, Jan 11). *Making palm oil more sustainable*. Retrieved June 14, 2021, from Bangkok Post: <https://www.bangkokpost.com/business/2048875/making-palm-oil-more-sustainable>
- UNDP Chian . (2020). *Mapping the Palm Oil Value Chain: Opportunities for Sustainable palm oil in Indonesia and China* . UNDP China.
- กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน. (2563). *แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ.2561-2580*. Retrieved กรกฎาคม 7, 2564, from https://www.dede.go.th/download/Plan_62/20201021_TIEB_AEDP2018.pdf
- ชโยดม สุวรรณวัฒน์. (30 มิถุนายน 2564). *ห่วงโซ่อุปทานปาล์มน้ำมัน*. (วรรณสินธ์ สัตยานุวัตร์, ผู้สัมภาษณ์)
- ดาริน รุ่งกลิ่น และคณะ. (2561). *คู่มือการพัฒนาลานเทพปาล์มน้ำมันอย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน). เรียกใช้เมื่อ 19 กรกฎาคม 2594 จาก <https://www.arda.or.th/ebook/file/plamg2562.pdf>
- บริษัทสหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) . (2563). *แบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2563 (แบบ 56-1)* .
- วิชัย รุ่งเรืองอนันต์ และคณะ. (2558). *โครงการ "กลไกในการวิเคราะห์สถานการณ์ของราคาปาล์ม น้ำมัน"*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2560). *รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลจากปาล์มน้ำมัน*.
- ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2562). *รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลจากพืชน้ำมัน*.
- สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตผลทางการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร. (2561). *โครงการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายการบริหารจัดการอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันแบบครบวงจรตาม BCG Model*. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน.
- สภาผู้แทนราษฎร. (16 มกราคม 2563). *ร่างพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์จากปาล์ม น้ำมัน (นายสาคร เกี้ยวข้อง พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะผู้เสนอ)*. เรียกใช้เมื่อ 2564 เมษายน 28 จาก สภาผู้แทนราษฎร:

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_news.php?nid=60879&filename=Section_77

สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน). (2560). *ความคุ้มค่าและความเสี่ยงในการประกอบอาชีพปลูกปาล์มน้ำมัน*.

สุทธิจิตต์ เจริญทอง, สุชาติ เจริญทอง, และ ยุวดี ลีเบ็น. (2559). *โครงการสถานภาพความรู้งานวิจัยด้านปาล์มน้ำมัน*. กทม.: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ประกอบการโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม

จังหวัด (จำนวน)	ผู้ประกอบการ	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
ภาคเหนือ (5)			
เชียงราย (2)	บริษัท โกลเด้น มอนตารี จำกัด	286 หมู่ 6 ต.ศรีเมืองชุม อ.แม่สาย จ.เชียงราย 57130	053 734 062
	บริษัท สวนปาล์มอัสวิน จำกัด	22 หมู่ 14 ต.ทุ่งก่อ อ.เวียงเชียงรุ้ง จ.เชียงราย	053 602 825
ตาก (1)	บริษัท แม่สอด กรีน พาวเวอร์ จำกัด	189 ม. 8 ต.แม่กาษา อ.แม่สอด จ.ตาก 63110	086 444 5686
อุทัยธานี (2)	โรงงานห้างหุ้นส่วนจำกัดหัสตินทร์ปาล์ม	ต.บ้านไร่ อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี 61140	
	ห้างหุ้นส่วนจำกัด หัสตินทร์ปาล์ม	199 หมู่ 8 ต.บ้านไร่ อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี 61140	087 087 6779
ภาคกลาง (59)			
กรุงเทพมหานคร (16)	บริษัท ชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	1168/65 ชั้น 30 อาคารลุมพินีทาวเวอร์ ถ.พระราม 4 แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120	02 285 6370-2
	บริษัท ดี.พี.ปาล์มออยล์ จำกัด	9 ถ.เพชรบุรีตัดใหม่ แขวงบางกะปิ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310	02 319 4481-4
	บริษัท ทักษิณปาล์ม(2521) จำกัด	478 อาคารเกตราถ ถ.รัชดาภิเษก แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310	02 541 4955
	บริษัท ทักษิณอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม (1993) จำกัด	444 อาคารโอลิมเปีย ถ.รัชดาภิเษก แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310	02 513 8747-9
	บริษัท ไทยทาโลว์แอนด์ออยล์ จำกัด	161/1 อาคารเอสจิวทาวเวอร์ 8 ถ.ราชดำริ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330	
	บริษัท ธนาพัฒน์น้ำมันปาล์ม จำกัด	2250/15 ถ.เจริญกรุง แขวงบางค้อแหลม เขตบางค้อแหลม กรุงเทพมหานคร 10120	02 291 8091
	บริษัท บี วี เทค จำกัด	36 ซ.เฉลิมเขตร์ ถ.บำรุงเมือง แขวงวัดเทพศิรินทร์ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100	081 766 2056
	บริษัท ปาล์มน้ำมันธรรมชาติ จำกัด	194/17-18 ถ.ทรงวาด แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร 10100	0 2622 6225-7
	บริษัท ยูนิปาล์มอินดัสทรี จำกัด	65/187 ชั้น22 อาคารชำนาญฤทัยชาติ ถ.พระราม 9 แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310	02 643 1987-91
	บริษัท ลำสูง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	947/1555 ม. 12 ถ.บางนา-ตราด แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร 10260	02 361 8959-87
	บริษัท วิจิตรภัณฑ์ปาล์มออยล์ จำกัด	2044 ถ.เพชรบุรีตัดใหม่ แขวงบางกะปิ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310	02 314 4101-5
	บริษัท วิจิตรภัณฑ์สวนปาล์ม จำกัด	2044 ถ.เพชรบุรีตัดใหม่ แขวงบางกะปิ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310	02 314 4101-5
	บริษัท สหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด	947/155 ม.12 ถ.บางนา-ตราด แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร 10260	02 744 1046-8
	บริษัท เอเชียนน้ำมันปาล์ม จำกัด	202/3-4 ถ.พัฒนาการ แขวงประเวศ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 10250	02 3215 757
	บริษัท โอทาโก้ จำกัด	691-699 ถ.สีพระยา แขวงบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500	022 663 552-4

จังหวัด (จำนวน)	ผู้ประกอบการ	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
	บางจาก คอร์ปอเรชั่น บมจ. (บางจากปิโตรเลียม)	ศูนย์เอนเนอร์ยีคอมเพล็กซ์ อาคารA ชั้น 10 555/1 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900	02 140 8999
กาญจนบุรี (2)	บริษัท น้ำมันปาล์มภาคตะวันตก จำกัด	111/58 หมู่ 4 ต.สหกรณ์นิคม อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี 71180	091 819 5036
	บริษัท เสถียรปาล์ม จำกัด	222 หมู่ 6 ต.เขาสามลึบหาบ อ.ท่ามะกา จ.กาญจนบุรี 71120	089 891 9695
ชลบุรี (6)	บจก.เจ็ดมีศรี9	31/5 ม.6 ต.เกาะจันทร์ อ.เกาะจันทร์ จ.ชลบุรี 20000	0854354170
	บริษัท โกลด์เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด	95 หมู่ 2 ต.หนองเสือช้าง อ.หนองใหญ่ จ.ชลบุรี 20190	038 219523
	บริษัท เจริญดี จำกัด	248/5 ม. 3 ต.หนองซาก อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี 20170	03 816 1908
	บริษัท สุขสมบูรณ์น้ำมันปาล์ม จำกัด	97 ม.4 อ.บ้านบึง-แกลง ต.ห้างสูง อ.หนองใหญ่ จ.ชลบุรี 20190	038 442 999
	บริษัท สุขสมบูรณ์น้ำมันปาล์ม จำกัด	109 ม. 4 ต.ห้างสูง อ.หนองใหญ่ จ.ชลบุรี 20190	038 442 949
	บริษัท อีสเทิร์นปาล์มออยล์ จำกัด	135 ม. 2 ถ.ชลบุรี-แกลง ต.เขาชก อ.หนองใหญ่ จ.ชลบุรี 20190	038 168 555#116
ตราด (8)	บริษัท ไทยอีสเทิร์น ตราด จำกัด	99 ม.9 ต.วังกระแจะ อ.เมืองตราด จ.ตราด 23000	039 510733-5
	บริษัท สุขสมบูรณ์ จำกัด	อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ต.ช้างทูน อ.บ่อไร่ จ.ตราด 23000	
	บริษัท สุขสมบูรณ์น้ำมันปาล์ม บ่อไร่ จำกัด	8 ม.1 ต.นันทรี อ.บ่อไร่ จ.ตราด 23140	039 501 032
	บริษัทไทยประสิทธิ์	111 อ.เกาะกูด จ.ตราด	
	โรงงานซูวิทย์	500 ต.ชำราก อ.เมืองตราด จ.ตราด	
	โรงงานซูวิทย์	555 อ.เกาะกูด จ.ตราด	
	โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม	111 ถนนบ่อไร่ ตำบลช้างทูน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ต.ด่านชุมพล อ.บ่อไร่ จ.ตราด	
โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม	121 ตำบลบ่อพลอย อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ต.บ่อพลอย อ.บ่อไร่ จ.ตราด		
นนทบุรี (3)	บริษัท ไทรม้าสกัดน้ำมันปาล์ม จำกัด	543 ต.ไทรมา อ.เมืองนนทบุรี จ.นนทบุรี 11000	
	บริษัท ไทรม้าสกัดน้ำมันปาล์ม จำกัด	678 ต.ขุนศรี อ.ไทรน้อย จ.นนทบุรี 11000	
	บริษัท ไทรม้าสกัดน้ำมันปาล์ม จำกัด	901 ต.ขุนศรี อ.ไทรน้อย จ.นนทบุรี 11150	
ประจวบคีรีขันธ์ (13)	บริษัท ทองมั่งคลออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด	21 หมู่ 3 ถ.เพชรเกษม ต.ทองมั่งคลอ อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77140	082 3540110 032 818567
	บริษัท ปาล์มทองไทย จำกัด	88/8 ม. 2 ต.ศิลาลอย อ.สามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77180	085 262 6306, 092 678 5550, 087 168 4578
	บริษัท เขียวราบ จำกัด	77 หมู่ 7 ถ.เพชรเกษม ต.บ่อนอก อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77210	032 682116,

จังหวัด (จำนวน)	ผู้ประกอบการ	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
			086 6536229
	บริษัท วี วี น้ำมันปาล์ม จำกัด	11 หมู่ 2 อ.สามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์	085 26263006, 092 6785550
	บริษัท ศรีสุขปาล์ม จำกัด	2 หมู่ 14 ต.บ่อนอก อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77210	090 9767844, 095 1002367
	บริษัท ศิริรัตน์ ฟู้ด แอนด์ เอ็นเนอร์ยี จำกัด	69 หมู่ 5 ถ.ฝ่ายท่า-หนองหัดไท ต.บางสะพาน อ.บางสะพานน้อย จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77170	032 699368, 086 1669860
	บริษัท อัครปาล์ม จำกัด	520/28 หมู่ 3 ถ.เพชรเกษม ต.ไร่เก่า อ.สามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์	081 9952929, 081 3143888
	บริษัท เอ เอส ที ปาล์มออยล์ จำกัด	21 ม. 8 ถ.บ้านเอี่ยมเอน-ห้วยแกละ ต.ทรายทอง อ.บางสะพานน้อย จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77170	089 430 7892
	บริษัท เอส ซี ปาล์มออยล์ จำกัด	199 หมู่ 5 ถ.เพชรเกษม ต.กุยบุรี อ.กุยบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77150	032 682662, 092 2741768
	โรงงาน ฌภัทรออยล์	362 หมู่ 6 ถ.ไร่ใหม่-เนินพยอม ต.ไร่ใหม่ อ.สามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์	089 1844771
	โรงงานที่บิณามันมะพร้าวทวีกิจ	568/2 ม. 3 ถ.รพช. ต.ไร่เก่า อ.สามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77180	032 688 394
	หจก.สามร้อยยอดน้ำมันปาล์ม	575 ม. 3 ถ.เพชรเกษม ต.ไร่เก่า อ.สามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77180	032 688971
	ห้างหุ้นส่วนจำกัด กาญจนไกรพาณิชย์	199 หมู่ 1 ถ.เพชรเกษม ต.อ่างทอง อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77130	032 815499, 081 8174812
เพชรบุรี (1)	บริษัท ปาล์มออยล์เอ็นเนอร์ยี อินดัสทรี จำกัด	11 หมู่ 2 ต.ห้วยท่าช้าง อ.เขาย้อย จ.เพชรบุรี 76140	032 446 321
ราชบุรี (1)	บริษัท เฟรนด์ลี่ กรีน เอ็นเนอร์ยี จำกัด	14/8 หมู่ 7 ถ.บ้านน้ำพุ ต.แก้มอัน อ.จอมบึง จ.ราชบุรี 70150	032 206 362
สมุทรปราการ (1)	บริษัท น้ำมันราชาจำกัด	35 ถ.ปู่เจ้าสมิงพราย ต.สำโรง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ	023951654
สมุทรสงคราม (3)	บริษัท ไทยเจริญน้ำมันปาล์ม จำกัด	89 หมู่ 6 ถ.พระราม 2 ต.แพรกหนามแดง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม 75110	034 772017
	บริษัท น้ำมันมิตรเจริญ จำกัด	12 หมู่ 5 ต.บางคนที อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม 75120	034 730136
	ห้างหุ้นส่วนจำกัด มงคลเจริญทรัพย์	29 หมู่ 2 ต.บางนกแขวก อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม 75120	034 730788
สมุทรสาคร (4)	บริษัท กัมภีร์กิจเจริญ จำกัด	41 หมู่ 3 ต.บ้านเกาะ อ.เมืองสมุทรสาคร จ.สมุทรสาคร 74000	034 433 152
	บริษัท สยามโมเดิร์นปาล์ม จำกัด	59/1 ม. 8 ถ.เศรษฐกิจ ต.ท่าทราย อ.เมืองสมุทรสาคร จ.สมุทรสาคร 74000	034 422 490-1
	บริษัทโอลิน	123 หมู่ 6 ต.อ้อมน้อย อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร 34110	0848119347

จังหวัด (จำนวน)	ผู้ประกอบการ	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
	ห้างหุ้นส่วนจำกัด มหาชัยกิจเจริญ	29/4 หมู่ 6 ต.นาดี อ.เมืองสมุทรสาคร จ.สมุทรสาคร 74000	
สระแก้ว (1)	บริษัท ถาวรวิพรายเมนท์	ต.บ้านใหม่หนองไทร อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว 27011	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2)			
นครพนม (1)	บริษัท ที พี เอส แมททีเรียล จำกัด	146 หมู่ 8 ถ.นาพระชัย-ห้วยคอม ต.ดอนเตย อ.นาทม จ.นครพนม 48140	089 780 1475
อำนาจเจริญ (1)	บริษัท อำนาจเจริญ ปาล์มน้ำมัน จำกัด	115 ต.นาป่าแขง อ.ปทุมราชวงศา จ.อำนาจเจริญ 37110	045 465 151
ภาคใต้ (163)			
กระบี่ (39)	ชุมนุมสหกรณ์ ชาวสวนปาล์มน้ำมันกระบี่ (คลองท่อม)	88 หมู่ 5 ต.คลองท่อมเหนือ อ.คลองท่อม จ.กระบี่ 81120	075 628 599
	ชุมนุมสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันกระบี่ จำกัด	39 ม.1 ต.คลองยา อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ 81110	075-628500-48
	บริษัท กระบี่น้ำมันพืช จำกัด	249/1 ม.2 ถ.เพชรเกษม ต.อ่าวลึกเหนือ อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ 81110	075-619243
	บริษัท กระบี่ปาล์มมอยล์ซิดี้ จำกัด	67/5 หมู่ 3 ต.นาเหนือ อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ 81110	075 656298
	บริษัท เกษตรสิทธิ์ จำกัด	72/2 หมู่ 4 ถ.อ่าวลึก-ปลายพระยา ต.อ่าวลึกเหนือ อ.อ่าวลึก จ.กระบี่	075 685 736
	บริษัท ชลาลัย ปาล์มมอยล์ จำกัด	80/2 หมู่ 9 ถ.เหนือคลอง-เขาพนม ต.เขาพนม อ.เขาพนม จ.กระบี่ 81140	075 689 107
	บริษัท ตรังแสงตะวัน จำกัด	80/2 ม. 9 ถ.เหนือคลอง-เขาหิน ต.เขาพนม อ.เขาพนม จ.กระบี่ 81140	075 689 034
	บริษัท ทรัพย์เจริญปาล์ม อินดัสตรีส์ จำกัด	ถ.31/3 ต.เขาพนม อ.เขาพนม จ.กระบี่ 81140	075603903
	บริษัท ไทยศรีทอง จำกัด	169 หมู่ 4 ต.ลำทับ อ.ลำทับ จ.กระบี่ 81120	075 643 319
	บริษัท ไทยอินโดปาล์มมอยล์แพคทอรี่ จำกัด	145 ม. 2 ถ.ลำทับ-โคกหาร ต.ลำทับ อ.ลำทับ จ.กระบี่ 81120	075 643 198
	บริษัท นามหงส์น้ำมันปาล์ม จำกัด	168 ม. 2 ถ.เขาพนม-ทุ่งใหญ่ ต.พุดเตี่ยว อ.เขาพนม จ.กระบี่ 81140	075-613500
	บริษัท นามหงส์น้ำมันปาล์ม จำกัด	138 หมู่ 2 ถ.เขาพนม-ทุ่งใหญ่พุดเตี่ยว ต.พุดเตี่ยว อ.เขาพนม จ.กระบี่ 81140	075 613 500
	บริษัท นาสปาล์มมอยล์ จำกัด	109 ม. 3 ต.กระบี่น้อย อ.เมืองกระบี่ จ.กระบี่ 81000	075 660-757
	บริษัท บารอกัด ปาล์มมอยล์ จำกัด	33/9 หมู่ 4 ต.คลองท่อมใต้ อ.คลองท่อม จ.กระบี่ 81120	081 958 5502
	บริษัท บี วี เทคโนโลยี จำกัด	39 ม. 4 ต.เขาใหญ่ อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ 81110	
	บริษัท ไบโอเทคออยล์ จำกัด	82 ม.6 ต.เขาพนม อ.เขาพนม จ.กระบี่ 81140	075689276
	บริษัท ป.พานิชรุ่งเรืองปาล์มมอยล์ 2 จำกัด	325 ม.5 ต.ทับปริก อ.เมืองกระบี่ จ.กระบี่ 81000	075817101
	บริษัท ปาล์มโมริช จำกัด	82 ม. 6 ถ.เหนือคลอง-เขาพนม ต.เขาพนม อ.เขาพนม จ.กระบี่ 81140	075 689 276
	บริษัท เพ็ญกระบี่ปาล์มมอยล์ จำกัด	104 หมู่ 7 ต.พุดดินนา อ.คลองท่อม จ.กระบี่ 81120	081 270 8380
	บริษัท ภัทร ปาล์มมอยล์ จำกัด	364 ม.4 ต.เกาะกลาง อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ 81120	
บริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	231 ม.9 ถ.อ่าวลึก-ปลายพระยา ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา จ.กระบี่ 81160	075 652 067	

จังหวัด (จำนวน)	ผู้ประกอบการ	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
	บริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	285 ม.2 ถ.อ่าวลึก-แหลมสัก ต.อ่าวลึกใต้ อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ 81100	075 634 634
	บริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (ปลายพระยา)	592 ถ.อ่าวลึก-พระแสง ต.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา จ.กระบี่ 81160	075 652 067
	บริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (สาขาลำทับ)	142 หมู่ 1 ถ.ทุ่งไทรทอง ต.ลำทับ อ.ลำทับ จ.กระบี่ 81120	075 618 141
	บริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (สาขาอ่าวลึก)	258 หมู่ 2 ถ.อ่าวลึก-แหลมสัก ต.อ่าวลึกใต้ อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ 81110	075 681 116
	บริษัท ยูเนี่ยนปาล์มออยล์ จำกัด	248 ม.4 ต.เขาพนม อ.เขาพนม จ.กระบี่ 81140	075603838
	บริษัท รุ่งเจริญปาล์มออยล์ จำกัด	31 ม. 3 ถ.เหนือคลอง-เขาพนม ต.เขาพนม อ.เขาพนม จ.กระบี่ 81140	075 606 840-1
	บริษัท ลาภภักดีปาล์ม จำกัด	456 ม.3 ต.เขาเขน อ.ปลายพระยา จ.กระบี่ 81160	075656598
	บริษัท ศรีเจริญปาล์มออยล์ จำกัด	99 ม.3 ถ.เหนือคลอง-ชัยบุรี ต.เขาดิน อ.เขาพนม จ.กระบี่ 81140	075 689 221-3
	บริษัท ศรีไสวปาล์มออยล์ กรู๊ปจำกัด	127 ม.1 ถ.เขาพนม-ทุ่งใหญ่ ต.โคกหาร อ.เขาพนม จ.กระบี่ 80240	075 702 358
	บริษัท สยามชัยน้ำมันปาล์ม จำกัด	171/1 ม. 1 ต.ห้วยน้ำขาว อ.คลองท่อม จ.กระบี่ 81120	075 624 354-5
	บริษัท สยามโมเดิร์นปาล์ม จำกัด	33/4 ม.2 ถ.นาเหนือ-เขาต่อ ต.นาเหนือ อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ 81110	075 612 597-8
	บริษัท สยามโมเดิร์นปาล์ม จำกัด	8.25 หมู่ 2 ถ.นาเหนือ-เขาต่อ ต.นาเหนือ อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ 81110	075 667 604
	บริษัท สวนปาล์มสหมิตร จำกัด	67/5 ม. 3 ถ.ทางหลวงหมายเลข 415 ต.นาเหนือ อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ 81110	075 618 095-6
	บริษัท สหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด	98 ม.6 ถ.เหนือคลอง-เขาพนม ต.ห้วยยูง อ.เหนือคลอง จ.กระบี่ 81130	075 666 075
	บริษัท อนันตตา กรีน จำกัด	109 หมู่ 3 ต.กระบี่น้อย อ.เมืองกระบี่ จ.กระบี่ 81000	075 656 186
	บริษัท อันดามันน้ำมันปาล์ม จำกัด	39 ม.1 ถ.สายอ่าวลึก-ปลายพระยา ต.อ่าวลึกใต้ อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ 81110	075 681 773
	บริษัท เอเชียนน้ำมันปาล์ม จำกัด	99 ม.2 ถ.สายโทรเลขเก่า ต.อ่าวลึกใต้ อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ 81100	075 681 354-5
	สหกรณ์นิคมอ่าวลึก	62 ถ.อ่าวลึก-ปลายพระยา ต.คีรีวง อ.ปลายพระยา จ.กระบี่ 81160	075 666075
ชุมพร (45)	บริษัท กลุ่มปาล์มธรรมชาติ จำกัด	250 ม.12 ถ.เพชรเกษม ต.ครน อ.สวี จ.ชุมพร 86130	077 529 800, 077 529 848-9
	บริษัท เจริญน้ำมันปาล์ม จำกัด	15 ม. 5 ต.วังใหม่ อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร 86000	081 476 1000, 081 611 1067
	บริษัท ชุมพร เอส.พี.ปาล์มออยล์ จำกัด	290 หมู่ 3 ต.ละแม อ.ละแม จ.ชุมพร 86170	077 559309
	บริษัท ชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	296 ม. 2 ถ.เพชรเกษม ต.สลู้อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86140	077 611 000-10
	บริษัท เขียงตะวัน เนอเจอร์ริล ปาล์มออยล์ จำกัด	112/1 ม. 7 ต.วิสัยเหนือ อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร 86100	096 652 4793
	บริษัท ดี.พี.ปาล์มออยล์ จำกัด	8 ม. 13 ถ.สหกรณ์นิคมท่าแซะ ต.ท่าแซะ อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86140	077 599 369
	บริษัท ถ้องถือน้ำมันปาล์ม จำกัด	15 หมู่ 8 ต.ละแม อ.ละแม จ.ชุมพร 86170	082 2770568

จังหวัด (จำนวน)	ผู้ประกอบการ	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
	บริษัท ทวีศิลป์ปาล์มออยล์อินดัสทรี จำกัด	362 ม. 4 ต.บ้านควน อ.หลังสวน จ.ชุมพร 86110	077 520 178
	บริษัท ทือปาล์มออยล์ จำกัด	144 หมู่ 1 ต.นากระตาม อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86140	098 6986938
	บริษัท ไทยผลิตภัณฑ์ปาล์ม จำกัด	179 หมู่ 4 ถ.เพชรเกษม ต.วังตะกอก อ.หลังสวน จ.ชุมพร 86110	0 77541561
	บริษัท ไทยรุ่งอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด	88 ม. 4 ถ.เพชรเกษม ต.ทรัพย์อนันต์ อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86140	075 613 031-2
	บริษัท ธนาพัฒน์น้ำมันปาล์ม จำกัด	9/2 ม. 1 ถ.ราษฎร์วิวัฒน์ ต.หงษ์เจริญ อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86140	077 520 016
	บริษัท น้ำมันปาล์ม ชยพลชลทัศน์ จำกัด	32/6 ต.วิสัยใต้ อ.สวี จ.ชุมพร 86130	087 110 0020
	บริษัท ปาล์มทองออยล์ จำกัด	129 ม. 1 ถ.เพชรเกษม ต.นากระตาม อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86140	077 548 230, 077 548231
	บริษัท ปาล์มธารา จำกัด	87/7 ต.ทุ่งตะไคร อ.ทุ่งตะโก จ.ชุมพร 86220	077 510520
	บริษัท เพาเวอร์ปาล์มออยล์ จำกัด	177 หมู่ 9 ต.ท่ามะปลา อ.หลังสวน จ.ชุมพร 86110	081 9234170
	บริษัท ภูพานิชย์ปาล์มน้ำมัน จำกัด	85 ม.11 ต.สะพลี อ.ปะทิว จ.ชุมพร 86230	077 510788
	บริษัท มิตรเจริญปาล์มออยล์ จำกัด	110/1 ม. 2 ต.หินแก้ว อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86190	077 508 000-1
	บริษัท เมธิน้ำมันปาล์ม จำกัด (เดิมชื่อ สามารถน้ำมันปาล์ม)	82/4 ม. 6 ต.ทุ่งคา อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร 86100	077 641 671
	บริษัท ริชฟิลด์ ออยล์ จำกัด	24 ม. 16 ต.พะโต๊ะ อ.พะโต๊ะ จ.ชุมพร 86180	091 826 4274
	บริษัท ละม่น้ำมันปาล์ม จำกัด	14/1 หมู่ 1 ต.สวนแตง อ.ละมอ จ.ชุมพร 86170	097 9196191
	บริษัท วิจิตรภัณฑ์ปาล์มออยล์ จำกัด	29 ม. 3 ต.ทรัพย์อนันต์ อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86140	077 651 519-21
	บริษัท วิจิตรภัณฑ์ปาล์มออยล์ จำกัด (มหาชน) (ทุ่งคา)	170 หมู่ 6 ต.ทุ่งคา อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร 86100	077 641609
	บริษัท ศรีเจริญปาล์มออยล์ จำกัด	144/44 ถ.ธนรัตน์ ถ.เพชรเกษม ต.นาโพธิ์ อ.สวี จ.ชุมพร 86130	077-531197-8
	บริษัท ส.แหลมทอง ปาล์มออยล์ จำกัด	156 ม. 2 ต.วิสัยใต้ อ.สวี จ.ชุมพร 86130	
	บริษัท สมชายปาล์มออยล์ จำกัด	179 ม. 11 ต.วังไผ่ อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร 86000	077 576 273-4
	บริษัท สวัสดิ์ปาล์มออยล์ จำกัด	112 ม. 5 ต.วังใหม่ อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร 86000	082 241 7752
	บริษัท สวีอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด	4/4 ม. 4 ถ.เพชรเกษม ต.นาโพธิ์ อ.สวี จ.ชุมพร 86130	077 531 187, 077 531 197
	บริษัท สามารถน้ำมันปาล์ม จำกัด	43/3 หมู่ 1 ต.ท่ายาง อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร 86120	077 521046, 077 641671
	บริษัท สามารถปาล์ม จำกัด	112 หมู่ 5 ต.วังใหม่ อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร 86000	077 521041

จังหวัด (จำนวน)	ผู้ประกอบการ	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
	บริษัท สามารถปาล์ม จำกัด	82/4 ม. 6 ต.ทุ่งคา อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร 86100	077 641 671
	บริษัท สามารถปาล์มอินดัสตรีส์ จำกัด	213 หมู่ 18 ต.หลังสวน อ.หลังสวน จ.ชุมพร 86110	077 522361-4
	บริษัท อุดมชัยปาล์มมอยล์ จำกัด	114/1 ม. 15 ถ.เพชรเกษม ต.ท่าแซะ อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86140	077 599 017
	บริษัท อุดมชัยปาล์มมอยล์ จำกัด	8 ถ.เพชรเกษม ต.ท่าแซะ อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86140	077 599017
	บริษัท เอ แอล ปาล์ม จำกัด	173 หมู่ 4 ต.ทุ่งตะไคร้ อ.ทุ่งตะโก จ.ชุมพร 86220	077 510788
	บริษัท เอส ดี ปาล์ม จำกัด	43/30 หมู่ 9 ต.ตากแดด อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร 86190	077 642919
	บริษัท เอส พี เอ็น ปาล์มมอยล์ จำกัด	69/4 หมู่ 11 ต.บ้านนา อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร 86190	085 6682789
	บริษัท เอส.ซี.เคอร์เนล จำกัด	179/1 หมู่ 11 ต.ทุ่งคา อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร 86100	077 554070
	โรงงานไทยดีเซลปาล์ม	43/4 ม. 9 ต.ตากแดด อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร 86190	077 534 296
	โรงงานปาล์มน้ำมันสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด	154 ต.นากระตาม อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86140	077 599 186
	โรงงานสามหม้ายน้ำมันปาล์ม	406 ม. 11 ต.นาขา อ.หลังสวน จ.ชุมพร 86110	077 595 181, 081 970 0868
	สหกรณ์นิคมท่าแซะ จำกัด	129 หมู่ 5 ต.คูริง อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86140	077 522600
	สหกรณ์นิคมหลังสวน จำกัด	146 ม.4 ถ.ท่ามะพลา-หาดยาย ต.หาดยาย อ.หลังสวน จ.ชุมพร 86110	077 506 991
	หจก.สหพลชัยน้ำมันพืช	99 ม.14 อ.ชุมพร-หลังสวน ต.นาสัก อ.สวี จ.ชุมพร 86130	
	ห้างหุ้นส่วนวิจักขณานนท์อุตสาหกรรม	30 ม. 4 ถ.เอเชีย ต.วังตะกอก อ.หลังสวน จ.ชุมพร 86110	077 581 234
ตรัง (7)	บริษัท ตรังน้ำมันปาล์ม จำกัด	168 ม. 1 ถ.ตรัง-สิเกา (กม.19) ต.นาเมืองเพชร อ.สิเกา จ.ตรัง 92000	075 570 008-9
	บริษัท พาราگونนกรีเทค จำกัด	55/5 หมู่ 5 ต.นาโต๊ะหมิง อ.เมืองตรัง จ.ตรัง 92000	085-9831313, 081-3571719
	บริษัท พิทักษ์ปาล์มมอยล์ จำกัด	99 ม.3 ต.กะลาเส อ.สิเกา จ.ตรัง 92150	075 267 278-9
	บริษัท รับเบอร์ออยล์ จำกัด	39-41 ถ.วิเศษกุล ต.ทับเที่ยง อ.เมืองตรัง จ.ตรัง 92000	07 521 8880
	บริษัท ล้ำสูง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	99/9 ม.2 ถ.สิเกา-ควนกุ่ม ต.กะลาเส อ.สิเกา จ.ตรัง 92150	075 267 275
	บริษัท สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านไชยก๊กดี จำกัด	155 ม. 2 ต.อ่าวตง อ.วังวิเศษ จ.ตรัง 92220	075 290 952
บริษัท โอทาโก้ จำกัด	55/5 ม 2 ถ.สิเกา-ควนกุ่ม ต.กะลาเส อ.สิเกา จ.ตรัง 90150	075 267 141-2	
นครศรีธรรมราช (9)	บจ.เกษตรลุ่มน้ำ	193 ม.3 ต.ช้างซ้าย ถ.นาพรุ-พังงา ต.ช้างซ้าย อ.พระพรหม จ.นครศรีธรรมราช 80000	08-6471-4943
	บจ.นครน้ำมันปาล์ม	88/1 ม.8 ต.การะเกด อ.เชียรใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช 80190	0-7536-2688
	บจ.เอส.พี.โอ.อะโกรอินดัสตรีส์	81 ม.4 ต.ทุ่งปรัง อ.สิชล จ.นครศรีธรรมราช 80130	0-7577-1701-3

จังหวัด (จำนวน)	ผู้ประกอบการ	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
	บริษัท เกษตรลุ่มน้ำ จำกัด	196 หมู่ 3 ต.ช้างซ้าย อ.พระพรหม จ.นครศรีธรรมราช 80000	086 4714943
	บริษัท ต๋องปาล์ม จำกัด	8/1 ม. 8 ต.เขาพระบาท อ.เชียรใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช 80190	087 757 9738
	บริษัท ไทยทาโลว์ แอนด์ ออยล์ จำกัด	118 ม. 8 ถ.นครศรี-หัวไทร ต.กระเกต อ.เชียรใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช 80190	075 362 688
	บริษัท ปาล์มดีศรีนคร จำกัด	112/1 ม. 1 ต.ทรายขาว อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช 80170	075 355 662
	บริษัท ศรีธรรมราชปาล์มออยล์ จำกัด	258/6 ต.บ้านตุล อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช 80180	081 5396712
	บริษัท แอ็บโซลูท ปาล์ม จำกัด	99 หมู่ 4 ถ.ทุ่งใหญ่-พระแสง ต.ทุ่งใหญ่ อ.ทุ่งใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช 80240	084 2824060
นราธิวาส (1)	บริษัท สหกรณ์นิคมบาเจาะ จำกัด	99 หมู่ 3 ต.โคกเคียน อ.เมืองนราธิวาส จ.นราธิวาส 96000	073 530 907
ปัตตานี (1)	บริษัท ปาล์มพัฒนาชายแดนใต้ จำกัด	3/2 หมู่ 4 ถ.เพชรเกษม ต.บางเขา อ.หนองจิก จ.ปัตตานี 94170	073 437 476
พังงา (6)	เคบีปาล์ม จำกัด เทส	101 ม.5 ถ.เพชรเกษม ต.คุระ อ.คุระบุรี จ.พังงา 82150	0818395407
	บริษัท เค บี ปาล์ม จำกัด	101 ม.5 ถ.เพชรเกษม ต.คุระ อ.คุระบุรี จ.พังงา 82150	076 417 005
	บริษัท โชควัฒนา น้ำมันปาล์ม จำกัด	1/1 ม. 3 ถ.เพชรเกษม ต.คุระ อ.คุระบุรี จ.พังงา 82150	076 472 076
	บริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม (สาขาโชควัฒนา)	1/1 ม. 3 ถ.เพชรเกษม ต.คุระ อ.คุระบุรี จ.พังงา 82150	076 472 079
	บริษัท แสงอรุณปาล์มออยล์ จำกัด	38 ม. 2 ต.ตากแดด อ.เมืองพังงา จ.พังงา 82000	076 440 322, 081 733 5423
	ห้างหุ้นส่วนจำกัด เพิ่มพูนทรัพย์ปาล์มออยล์	99 ม. 5 ถ.เขาเมา-บางพัฒนา ต.บางเตย อ.เมืองพังงา จ.พังงา 82000	084 691 9799
พัทลุง (3)	บริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	659 ต.ป่าบอน อ.ป่าบอน จ.พัทลุง 93170	07 568 1116 ต่อ 230
	บริษัท ห้วยทรายน้ำมันปาล์ม จำกัด	99/1 หมู่ 1 ถ.เพชรเกษม ต.ป่าบอน อ.ป่าบอน จ.พัทลุง 93170	074841538
	พัทลุงน้ำมันปาล์ม	25/3 ต.ท่าแค อ.เมืองพัทลุง จ.พัทลุง 93000	088 1939293
ระนอง (3)	บริษัท เจริญปาล์ม ราชกรูด จำกัด	64 ม. 2 ต.ราชกรูด อ.เมืองระนอง จ.ระนอง 85000	077 821 848
	บริษัท ประจกกิจปาล์มออยล์ จำกัด	139/3 หมู่ 5 ต.จ.ป.ร. อ.กระบุรี จ.ระนอง	077 860030
	บริษัท พรีเมียมปาล์มออยล์ จำกัด	34/14 ม. 3 ต.ราชกรูด อ.เมืองระนอง จ.ระนอง 85000	
สงขลา (9)	บริษัท เจ เค อินดัสตรี อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต จำกัด	82/4 ถ.กาญจนวานิช ต.บ้านพรุ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90250	074 291 291-6, 074 291 118
	บริษัท ไทยผลิตภัณฑ์ปาล์ม จำกัด	489/20 ถ.เพชรเกษม ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110	0 77243867, 0 77232582
	บริษัท ไทยรุ่งอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด	489/20 ถ.เพชรเกษม ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110	077 243 867

จังหวัด (จำนวน)	ผู้ประกอบการ	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
	บริษัท ปาล์มไทยพัฒนา จำกัด	19 ถ.จตุตถสุนทรณ ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110	074 720 344, 074 246 090
	โรงงานน้ำมันปาล์ม	1/2 ถ.- ต.คอหงส์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110	074-456789
	โรงงานน้ำมันหอยเช่งไถ่	81/4 ม. 5 ถ.กาญจนวานิช ต.คอหงส์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110	074 210 729
	หจก.ฮั่วเซ่ง (1999)	340 ม. 1 ถ.กาญจนวานิช ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90230	074 291 943
	ห้างหุ้นส่วนจำกัด รุ่งเรืองกิจน้ำมันพืช	108 ถ.เทศบาล26 ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90230	074 471559, 089 6606478
สตูล (7)	บริษัท ปาล์มไทยพัฒนา จำกัด	ม. 6 ต.อุโตเจริญ อ.ควนกาหลง จ.สตูล 91130	074 235 353
	บริษัท ปาล์มไทยพัฒนา จำกัด	59 ม.9 ต.อุโตเจริญ อ.ควนกาหลง จ.สตูล 91130	081 627 8696
	บริษัท ลาภทวี อินดัสตรีส์ จำกัด	58 ม. 10 ถ.ฉลุง-ละงู ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล 91110	07 471 0981-2
	บริษัท ลาภทวี อินดัสตรีส์ (เพิ่มเกียรติปาล์ม,สตูล อินดัสตรีส์) จำกัด	85 หมู่ 10 ถ.ฉลุง-ละงู ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล 91110	074 710981-2
	บริษัท สหรุ่งทรัพย์น้ำมันปาล์ม จำกัด	151 ม. 1 ถ.ฉลุง-ละงู ต.แปะ-ระ อ.ท่าแพ จ.สตูล 91150	074 751 515
	หจก.เพิ่มพูนทรัพย์ปาล์มออยล์	96 ม. 2 ต.ควนกาหลง อ.ควนกาหลง จ.สตูล 91150	084 691 9797
	ห้างหุ้นส่วนจำกัด เพิ่มพูนทรัพย์ปาล์มออยล์	96 หมู่ 2 ต.ท่าเรือ อ.ท่าแพ จ.สตูล 91150	074 839709
สุราษฎร์ธานี (33)	บริษัท กรีน กลอรี่ จำกัด	28 หมู่ 6 ต.เสวียด อ.ท่าฉาง จ.สุราษฎร์ธานี 84150	077 389 555
	บริษัท กาญจนดิษฐ์น้ำมันปาล์ม จำกัด	179 ม.1 ต.ท่าอู่แท อ.กาญจนดิษฐ์ จ.สุราษฎร์ธานี 84160	077 274 471-4
	บริษัท กาญจนดิษฐ์อินดัสตรีส์ (1989) จำกัด	35/1 ม. 5 ถนนทางหลวงหมายเลข 41 ต.กรูต อ.กาญจนดิษฐ์ จ.สุราษฎร์ธานี 84130	077 357 249, 077 282 096
	บริษัท จิรัลย์ปาล์ม จำกัด	89 ม.3 ต.คลองไทร อ.ท่าฉาง จ.สุราษฎร์ธานี 84150	077 268 885
	บริษัท จิรัลย์ปาล์ม จำกัด	224 หมู่ 3 ต.บางสวรรค์ อ.พระแสง จ.สุราษฎร์ธานี 84210	077 270 065
	บริษัท ชัยชนะปาล์มออยล์ จำกัด	270 หมู่ 3 ถ.ทางหลวงสาย 41 ต.ประสงค์ อ.ท่าชนะ จ.สุราษฎร์ธานี 84170	089 866 9631
	บริษัท ทักษิณปาล์ม(2521) จำกัด	331 ถ.ธาราบดี ต.ท่าข้าม อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี 84130	077 200 654-7
	บริษัท ทักษิณอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม (1993) จำกัด	24/5 ม. 4 ถ.เอเชีย ต.ท่าสะท้อน อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี 84130	077 205 231-2
	บริษัท ท่าฉางสวนปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรม จำกัด	79 ม. 3 ถ.เอเชีย ต.ท่าฉาง อ.ท่าฉาง จ.สุราษฎร์ธานี 84150	077-277 777
	บริษัท ท่าชนะน้ำมันปาล์ม จำกัด	182 ม. 12 ถ.เพชรเกษม ต.คันทลี อ.ท่าชนะ จ.สุราษฎร์ธานี 84170	077 913 999
	บริษัท ไทยทาโลว์แอนด์ออยล์ จำกัด	30 ม. 4 ถ.พระแสง-ชัยบุรี ต.ไทรซิง อ.พระแสง จ.สุราษฎร์ธานี 84210	077 365 300-1

จังหวัด (จำนวน)	ผู้ประกอบการ	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
	บริษัท ไทยทาโลว์แอนด์ออยล์ จำกัด (บางสวรรค์)	11/1 หมู่ 2 ถ.ปลายพระยา-พระแสง ต.บางสวรรค์ อ.พระแสง จ.สุราษฎร์ธานี 84210	077 365 300
	บริษัท ธนาปาล์มโปรดักส์ จำกัด	50/1 หมู่ 7 ต.เสวีียด อ.ท่าฉาง จ.สุราษฎร์ธานี 84150	077 270 998
	บริษัท บางสวรรค์น้ำมันปาล์ม จำกัด	1/1 ม. 5 ต.บางสวรรค์ อ.พระแสง จ.สุราษฎร์ธานี 84210	077 270 154
	บริษัท ป.พาณิชย์รุ่งเรืองปาล์มมออย จำกัด	2/1 หมู่ 8 ต.ชัยบุรี อ.ชัยบุรี จ.สุราษฎร์ธานี 84350	075 818 800
	บริษัท ปาล์มทองคำ จำกัด	111/1 หมู่ 4 ต.สินปุน อ.พระแสง จ.สุราษฎร์ธานี 84210	077 951 399
	บริษัท ปาล์มน้ำมันธรรมชาติ จำกัด	29/3 ม.5 ถ.รพช.บางรูป-บางเหรียง ต.สินเจริญ อ.พระแสง จ.สุราษฎร์ธานี 84120	077 369 167-9
	บริษัท พี.ซี.ปาล์ม (2550) จำกัด	32/2 ม. 2 ต.ดอนสัก อ.ดอนสัก จ.สุราษฎร์ธานี 84220	093 574 1574
	บริษัท ฟลิท ปาล์ม (ประเทศไทย) จำกัด	102/2 หมู่ 4 ต.คลองไทร อ.ท่าฉาง จ.สุราษฎร์ธานี 84150	081 830 8895
	บริษัท ภูญาดาปาล์ม จำกัด	5 หมู่ 2 ต.ตะพาน อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี 84130	077 301 522
	บริษัท ยูนิปาล์มอินดัสทรี จำกัด	85 ม. 2 ต.บางสวรรค์ อ.พระแสง จ.สุราษฎร์ธานี 84210	077 365 130-2
	บริษัท รับบอร์ออยล์ จำกัด	252 ม. 3 ถ.เอเชีย 41 ต.พรุพี อ.บ้านนาสาร จ.สุราษฎร์ธานี 84120	077 267 262-3
	บริษัท เลิศเพชรมารีน จำกัด	128 หมู่ 8 ต.คลองชะอุ่น อ.พนมม จ.สุราษฎร์ธานี 84250	089 866 3980
	บริษัท สมอทองน้ำมันปาล์ม จำกัด	119 หมู่ 10 ต.ประสงค์ อ.ท่าชนะ จ.สุราษฎร์ธานี 84170	088 766 0760
	บริษัท สมอทองปาล์ม 2 จำกัด	335 หมู่ 6 ต.คลองชะอุ่น อ.พนมม จ.สุราษฎร์ธานี 84250	077 951 459
	บริษัท สุราษฎร์แสงศิริน้ำมันพืช จำกัด	26/6 ม. 4 ถ.สุราษฎร์-นครศรีฯ ต.บางกุ้ง อ.เมืองสุราษฎร์ธานี จ.สุราษฎร์ธานี 84000	077 282 634, 077 285 053
	บริษัท แสงศิริน้ำมันปาล์ม จำกัด	301 ม. 1 ถ.พระแสง-เคียนซา ต.อิปัน อ.พระแสง จ.สุราษฎร์ธานี 84120	077 913 100-48
	บริษัท แสงศิริอุตสาหกรรมเกษตรจำกัด	57 หมู่ 5 ต.ทุ่งรัง อ.กาญจนดิษฐ์ จ.สุราษฎร์ธานี 84290	077 278 600-47
	บริษัท อ.โชคดี ปาล์มออยล์ จำกัด	309/2 หมู่ 7 ต.เคียนซา อ.เคียนซา จ.สุราษฎร์ธานี 84260	080 717 5705
	บริษัท เอส ซี เอ็ม ปาล์มออยล์ จำกัด	21/2 หมู่ 4 ต.ท่าสะท้อน อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี 84130	077 294241
	บริษัท เอส.พี.โอ.อะโกรอินดัสทรีส์ จำกัด	301 ม.1 ต.อิปัน อ.พระแสง จ.สุราษฎร์ธานี 84120	077 913 100-48
	บริษัท เอส.พี.โอ.อะโกรอินดัสทรีส์ จำกัด	81 ม. 4 ถ.พระแสง-ทุ่งใหญ่ ต.อิปัน อ.พระแสง จ.สุราษฎร์ธานี 84210	077 250 411-2
	ห้างหุ้นส่วนจำกัด พลายวาสปาล์มออยล์	107 หมู่ 7 ต.พลาवास อ.กาญจนดิษฐ์ จ.สุราษฎร์ธานี 84160	088 7651600

ที่มา: กรมการค้าภายใน (http://maps.dit.go.th/region/Report/rp_place_all.aspx?pid=31&poiid=6&p=84)

ภาคผนวก ข

สรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ข.1 สรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในประเทศไทย

1. สมาคมชาวสวนปาล์มน้ำมันจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณชัยวุฒิ จิตต์นุพงศ์ นายกสมาคม

วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2564 เวลา 9.00–10.30 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

ดำเนินการปลูกปาล์มน้ำมันจำหน่ายให้แก่ลานเทราร้อยละ 30 โดยลานเทมีการส่งแรงงานมาตัดเพื่อไปจำหน่ายต่อให้แก่โรงงานสกัด

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มร้อยละ 20 เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ ผู้ประกอบการรายย่อยคิดเป็นราร้อยละ 80 จึงได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อปลูกปาล์มแปลงใหญ่เพื่อให้มีอำนาจต่อรองมากขึ้น รวมทั้งลดต้นทุน ลักษณะที่ดินที่เหมาะสมแก่การปลูกปาล์มคือหน้าดินไม่ลึก เป็นพื้นที่ลุ่ม พันธุ์ปาล์มที่ใช้ปลูกในปัจจุบันคือ สุราษฎร์ธานี 1-9 ที่ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานีเป็นผู้พันธุ์ขายให้เกษตรกรในราคา 55 บาท ให้ผลผลิตต่อไร่ต่อปีดี อย่างไรก็ตาม เพาะพันธุ์ได้จำนวนจำกัด เกษตรกรจึงต้องไปซื้อจากเอกชนแทนที่ราคาอาจสูงถึง 150 บาท

เนื่องจากลานเทไม่ได้รับซื้อที่จำนวนร้อยละการให้น้ำมัน (Oil Extraction Rate: OER) ส่งผลให้การขายของเกษตรกรเน้นปริมาณน้ำหนักมากกว่าคุณภาพของผลปาล์มที่ต้องเป็นผลสุกเท่านั้นเพื่อใช้สำหรับการสกัดเป็นน้ำมัน นอกจากนี้ราคาผลผลิตปาล์มของไทยคิดจากร้อยละการให้น้ำมัน (OER) ของส่วนเปลือกหุ้มภายนอกเท่านั้น โดยกระทรวงอุตสาหกรรมได้กำหนดให้รับซื้อ OER ที่ร้อยละ 18 เพื่อให้สามารถนำน้ำมันที่สกัดได้ไปต่อยอดต่อได้ เมื่อโรงงานสกัดรับซื้อผลปาล์มมีการนำส่งตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ OER เพื่อกำหนดราคารับซื้อของวันถัดไป

เพื่อเป็นการรักษาเสถียรภาพและราคาน้ำมันปาล์มให้คงที่ ได้มีการกำหนดปริมาณเซฟตี้สต็อก หรือปริมาณสำรองระดับปลอดภัยสำหรับใช้เพียงพอใน 1 เดือน ที่กำหนดไว้คือ 250,000–300,000 ตัน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีโรงงานสกัดจำนวน 19 แห่ง โดยแต่ละแห่งมีลานเทของตนเองราว 20 ลานเท และมีลานเทเอกชนอื่น ๆ อีกราว 100 แห่ง รวมในจังหวัดมีลานเทราว 500 แห่ง โดยลานเทบางแห่งมีการให้ค่านายหน้าแก่พ่อค้าคนกลางเพื่อดึงดูดให้นำผลปาล์มมาขายให้ กิโลกรัมละ 0.1–0.5 บาท

หลังจากเริ่มต้นปลูกปาล์มสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในปีที่ 2 และสามารถเก็บเกี่ยวทุก ๆ 15–20 วัน จนกระทั่งต้นปาล์มอายุ 25 ปี หรือเมื่อต้นสูงเกินไปไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้ โดยวิธีการกำจัดมี 2 วิธี คือ การเจาะเข้าไปในลำต้นเพื่อใส่ยาฆ่าหญ้าแต่วิธีนี้ทำให้เกิดดวงส่งผลต่อการปลูกต้นใหม่ หรือใช้รถแบคโฮสับลำต้นและเผาซึ่งมีค่าใช้จ่ายถูกกว่า ค่าแรงในการสับ 150 บาทต่อต้น ไม่เกิดปัญหาควันไฟเพราะแต่ละแปลงเผาไม่พร้อมกัน

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- ไม่มีสูตรคำนวณราคาที่เป็นมาตรฐาน รวมทั้ง OER คิดเพียงจากเปลือกหุ้มภายนอกที่ให้น้ำมันปาล์มดิบ (Crude Palm Oil: CPO) เท่านั้น ไม่รวมของเมล็ดใน (Kernel) ที่ให้น้ำมันเมล็ดในปาล์ม (Crude Palm Kernel Oil: CPKO) ซึ่งแตกต่างจากกฎของประเทศมาเลเซียที่ให้ราคาของทั้ง 2 ส่วน
- ไม่มีการควบคุมคุณภาพผลปาล์มที่นำมาขายให้แก่ลานเทหรือโรงงานสกัด เน้นปริมาณมากกว่า โดยเมื่อลานเทรับซื้อผลปาล์มจากเกษตรกรนำมาบดน้ำเพื่อให้ได้น้ำหนักมากขึ้น และขายต่อให้แก่โรงงานสกัด อย่างไรก็ตาม เมื่อนำมาบดน้ำแล้วจะทำให้ OER ตกลง ในขณะที่มาเลเซียแยกผลที่ไม่สุกหรือสุกเกินไปทิ้งทันทีเพื่อให้ไม่สามารถนำไปขายที่อื่นต่อได้
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบดูแลเรื่องปาล์มน้ำมันมีหลายฝ่าย โดยกระทรวงพาณิชย์ดูแลด้านราคา การประกันรายได้/ส่วนต่าง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดูแลด้านมาตรฐาน กระทรวงอุตสาหกรรมดูแลโรงงานสกัด ทำให้เมื่อต้องการการเปลี่ยนแปลงต้องนำเรื่องเข้า ครม. ซึ่งใช้เวลานาน รวมทั้งการฝึกอบรมของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่มีการบูรณาการกัน
- เกษตรกรหลายรายไม่รู้กระบวนการปลูก ตัวอย่างเช่น เมื่อราคาผลผลิตในปัจจุบันตกก็จะไม่ใส่ปุ๋ย ทั้ง ๆ ที่เมื่อใส่ปุ๋ยวันนี้จะส่งผลต่อผลผลิตในอีก 2 ปีข้างหน้า

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

เมื่อราว 5 ปีก่อนได้ไปดูงานที่ประเทศมาเลเซียจัดโดยกรมวิชาการเกษตร ซึ่งมาเลเซียสามารถมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าไทยมาก ทั้ง ๆ ที่มีต้นทุนค่าแรงสูงกว่า

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

อาจเป็นดังเช่นเมื่อหลายปีก่อนที่ท่านนายกชวน หลีกภัยได้นำไม้สักไปแลกกับพันธุ์เมล็ดปาล์มของมาเลเซีย

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานผู้ดูแลด้านปาล์มน้ำมันโดยเฉพาะดังเช่นประเทศมาเลเซียที่มีหน่วยงานดูแล มี พ.ร.บ. ดูแล ประกาศ OER และราคารับซื้อทุกวัน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในทั้งห่วงโซ่อุปทานรับทราบข้อมูลเดียวกัน

2. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8

ผู้ให้สัมภาษณ์ นายบรรจบ ชื่นสุวรรณ ผู้อำนวยการส่วนวิจัยและประเมินผล

นายสันติ วิสุทธิสรรพ ผู้อำนวยการส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร

นางอัจฉราภรณ์ สงประสพ นักวิชาการสถิติชำนาญการ

นางสาวปุณณดา มาสวัสดิ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2564 เวลา 11.00–12.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

รับผิดชอบพื้นที่ใน 7 จังหวัด ซึ่งผลผลิตปาล์มกว่าร้อยละ 80 ของประเทศมาจากพื้นที่นี้ โดยสำนักงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับต้นน้ำของอุตสาหกรรม รวมทั้งในเวทีต่าง ๆ ของกระทรวงพาณิชย์ ไม่ว่าจะเป็นการออกนโยบายด้านราคา หรือผลักดันเรื่องคุณภาพ จัดทำโครงการขับเคลื่อนพัฒนาปาล์มน้ำมันคุณภาพจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างยั่งยืน (สุราษฎร์ฯ โมเดล) ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ โดยให้ตัดแต่ผลปาล์มสุกเท่านั้น หากเป็นผลปาล์มดิบจะดำเนินการยึดนำไปทำเป็นปุ๋ยหรือทิ้งเพื่อไม่ให้หมุนเวียนไปขายต่อ

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

แม้พื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีจะสามารถผลิตผลปาล์มได้จำนวนมากกว่า 3 ล้านตันต่อปี แต่ยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงงานสกัดที่มีอยู่ 21 โรงงานได้ จำเป็นต้องขนส่งมาจากที่อื่น

เนื่องจากราคารับซื้อปาล์มไม่ได้ดูที่คุณภาพ เกษตรกรจึงไม่มีแรงจูงใจในการดูแล

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- ลานเทเมื่อรับซื้อผลปาล์มแล้วไม่ได้ต้องขายต่อทันที ส่งผลให้ผลแห้งลง ทำให้ลานเทลดน้ำเพื่อคบน้ำหนัก
- การตรวจสอบคุณภาพการให้น้ำมันไม่มีเครื่องมือที่สามารถตรวจสอบได้ทันที มีเพียงการอาศัยประสบการณ์ของผู้ซื้อในการตีราคาจากรูปลักษณ์ภายนอกซึ่งไม่แม่นยำ
- ไม่มีการแจ้งราคารับซื้อเป็นรายวัน ปัจจุบันกรมการค้าภายในมีการแจ้งราคาเป็นรายเดือน
- ความต่างของราคารับซื้อผลผลิตปาล์มและราคาสินค้าจากปาล์ม อาทิ น้ำมันปาล์ม มีความแตกต่างกันมาก ที่รับซื้อเพียงกิโลกรัมละ 5 บาท แต่สามารถขายผลิตภัณฑ์สุดท้าย (Final product) ได้ 40 บาท
- เกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงพันธุ์ปาล์มที่ดีได้ เนื่องจากของเอกชนมีราคาสูง แต่หากจองกับศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานีอาจต้องใช้เวลาถึง 2 ปี

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

หน่วยงานภาครัฐมีเพียงการไปศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับประเทศมาเลเซีย ในส่วนของภาคเอกชนมีการร่วมลงทุนจัดตั้งโรงงานสกัด

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

ข้อเสนอแนะ

อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันขึ้นอยู่กับอุปสงค์การใช้ หากต้องการสนับสนุนอุตสาหกรรมจึงจำเป็นต้องประชาสัมพันธ์ด้านการใช้มากขึ้น ซึ่งในประเทศไทยปัจจุบันมีเพียงการนำมาแปรรูปเป็นน้ำมันพืชเท่านั้น

3. บริษัท เอส.พี.โอ. อะโกรอินดัสตรี จำกัด

ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณไกรวุฒิ ศิริอนันตภักดิ์ กรรมการผู้จัดการ

วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2564 เวลา 14.00–16.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

เป็นบริษัทในเครือของ บริษัท แสงศิริน้ำมันปาล์ม จำกัด ดำเนินธุรกิจโรงงานสกัดและส่งออก น้ำมันปาล์มดิบเพื่อเป็นต้นน้ำให้แก่อุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลให้แก่ประเทศมาเลเซีย อินเดีย บังกลาเทศ ปากีสถาน เป็นต้น

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในประเทศไทยเริ่มต้นเมื่อ 30 ปีก่อน เนื่องจากต้นปาล์มเหมาะสมกับภูมิอากาศของไทยและมีที่รกร้างจำนวนมากในสมัยนั้น เกษตรกรเปลี่ยนจากการปลูกข้าวหันมาปลูกปาล์มน้ำมันแทน โดยในปี 2563 ที่ผ่านมาสามารถผลิตปาล์มได้ราว 16 ล้านตัน เฉลี่ยราว 2 ตันต่อไร่ต่อปี ซึ่งถือว่าต่ำมาก เนื่องจากปัจจัยด้านดินและปริมาณฝนไม่สม่ำเสมอและเพียงพอ โดยรัฐบาลพยายามที่จะให้อุปสงค์และอุปทานมีปริมาณใกล้เคียงกัน ดังเช่นปีก่อนที่ได้มีการนำปาล์มน้ำมันไปเผาเพื่อผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้า การเพิ่มการผลิตจาก B7 เป็น B10 การนำน้ำมันปาล์มไปผลิตไบโอดีเซลคิดเป็นราวร้อยละ 55

จากผลผลิตปาล์ม 16 ล้านตัน สามารถผลิตน้ำมันปาล์มดิบได้ 2 ล้านตัน คิดเป็นราวร้อยละ 17 ในขณะที่เมล็ดในปาล์มคิดเป็นร้อยละ 5.2 ของผลปาล์ม สามารถผลิตน้ำมันเมล็ดในปาล์มได้ร้อยละ 42 ซึ่งขั้นตอนการผลิตไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เป็นเพียงการใช้เทคโนโลยีเพื่อทุ่นแรงและอำนวยความสะดวกเท่านั้น

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- การนำปาล์มน้ำมันไปเผาเพื่อผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้า หรือการเพิ่มการผลิตจาก B7 เป็น B10 หากมองในแง่ของมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์นั้นอาจจะไม่ถูกต้อง เนื่องจากน้ำมันที่ได้จากพืชเปลี่ยนไปเป็นพลังงานได้น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับน้ำมันปิโตรเลียม/ฟอสซิล รวมทั้งราคาน้ำมันพืชไม่เคยมีราคาถูกกว่าน้ำมันฟอสซิล ดังนั้นหากเปลี่ยนจาก B7 เป็น B10 หมายถึงผู้ใช้น้ำมันดีเซลเป็นผู้จ่ายเงินให้แก่เกษตรกรชาวสวนปาล์มโดยอ้อม
- ความต้องการของภาครัฐที่แตกต่างกัน ที่ต้องการให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายทะลายนได้ในราคาสูง แต่ก็กำกับราคาผลิตภัณฑ์ปาล์มน้ำมันอื่น ๆ ให้มีราคาถูก
- โดยปกติราคาน้ำมันเมล็ดในปาล์มมีราคาสูงกว่าน้ำมันที่ได้จากเปลือก อย่างไรก็ตามในประเทศไทยไม่มีการแยกซื้อขาย
- รัฐมีการกำหนดว่าให้โรงงานสกัดต้องผลิต OER ให้ได้ร้อยละ 18 ขั้นต่ำ หากไม่สามารถทำได้ต้องปิดโรงงาน ในขณะที่ OER เฉลี่ยของทั้งประเทศได้เพียงร้อยละ 17 ในปีที่ผ่านมา และร้อยละ 17.3 ในปัจจุบัน
- ระบบขนส่งในประเทศไม่เอื้อ ทำเรือฝั่งตะวันออกที่ใกล้ ได้แก่ ท่าเรือสุราษฎร์ธานี ท่าเรือน้ำลึกที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และสงขลา อย่างไรก็ตาม ท่าเรือน้ำลึกที่สงขลามีความลึกไม่เพียงพอและท่าเรือที่ประจวบคีรีขันธ์มีกำหนดช่วงเวลาที่สามารถขนส่งได้ ในขณะที่ท่าเรือฝั่งตะวันตก ได้แก่ ท่าเรือระนองที่มีความลึกไม่เพียงพอและเส้นทางที่

คดีค้างทำให้ขนส่งจากสุราษฎร์ธานีลำบาก ท่าเรือที่กระบี่มีแต่เป็นเจ้าของโดยเอกชน และท่าเรือภูเก็ตซึ่งปัจจุบันบริษัทขนส่งมาที่นี้เพื่อส่งออก อย่างไรก็ตาม เส้นทางจากสุราษฎร์ธานีเพื่อไปท่าเรือต้องขับผ่านเมืองซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยว การจราจรติดขัด โดยหากต้องการส่งออกน้ำมัน 10,000 ตัน ต้องใช้รถขนส่ง 300 เที่ยว อัตราการขนส่ง 150 ตันต่อชั่วโมง หากส่งล่าช้าต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมให้แก่เรือ เปรียบเทียบกับท่าเรือของมาเลเซียที่มีท่าเรือรอบประเทศและอยู่ใกล้แหล่งผลิตอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

- ประเทศไทยไม่มีการจัดโซนนิ่ง มุ่งเน้นทั้งด้านการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม เกษตร การส่งออก ท่าเรือน้ำลึก ที่อยู่อาศัย ซึ่งในปัจจุบันผลผลิตปาล์มไม่เพียงพอต่อการป้อนเข้าโรงงาน แต่พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกที่มีปริมาณน้ำฝนเพียงพอและมีอุณหภูมิที่เหมาะสมก็มีไม่มากนัก สุราษฎร์ธานีมีปริมาณน้ำฝนราว 1,500 มิลลิเมตรต่อปี ในขณะที่มาเลเซียมีราว 2,000 มิลลิเมตรต่อปี

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

-

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

หากประเทศไทยเข้าร่วมก็อาจจะไม่มีเสียง เนื่องจากเป็นเพียงประเทศเล็ก นอกจากนี้ผู้ที่ลงทุนในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในอินโดนีเซียโดยมาราวร้อยละ 80-90 คือมาจากประเทศมาเลเซีย

ข้อเสนอแนะ

- การออกนโยบายของภาครัฐควรเหมาะสมกับทุกฝ่ายของห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร คนกลาง/ลานเท โรงงานสกัด โรงงานกลั่น ผู้บริโภค เพื่อให้ได้ น้ำมันปาล์มคุณภาพดี มี OER สูง
- ควรมีการปรับปรุงระบบตลาด นำ CPO เกรด B ที่ได้จากการสกัดลูกร่วงที่ผ่านการรดน้ำจากลานเท ได้น้ำมันจากเปลือกและน้ำมันเมล็ดในผสมกันไปทำเป็นไบโอดีเซล
- เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตน้ำมันให้ได้ OER สูง ต้องเริ่มต้นจากวัตถุดิบที่มีคุณภาพ เกษตรกรต้องเก็บเกี่ยวเฉพาะผลสุกเท่านั้น
- มาเลเซียและอินโดนีเซียมีการเรียกเก็บภาษีส่งออก และภาษีน้ำมันปาล์มในอัตราที่สูง เพื่อเป็นการลดการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบเพื่อให้อุตสาหกรรมในประเทศสามารถนำไปเพิ่มมูลค่าโดยการต่อยอดไปสู่การกลั่นและการผลิตโอเลโอเคมีคอลในประเทศต่อไปได้ และเมื่อส่งออกจะเสียภาษีส่งออกที่อัตราที่สูงกว่า

4. บริษัท พิธานปาล์มพัฒนา จำกัด

ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณมาเล็ต อารีกุล เจ้าของกิจการ

คุณอุทัย ชุมทอง ผู้จัดการ

วันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2564 เวลา 13.00–15.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

บริษัท พิธานปาล์มพัฒนา จำกัด เป็นผู้ผลิตระดับต้นน้ำซึ่งเป็นสวนปาล์มขนาดใหญ่ พื้นที่กว่า 1 หมื่นไร่ มีพนักงานราว 220 คน แบ่งเป็นทีมชุดละ 15 คน สามารถตัดปาล์มได้ปริมาณ 2,500 ตันในทุก ๆ 25 วัน ส่งต่อไปยังโรงงานที่รับซื้อห่างจากสวนราว 10 ถึง 20 กิโลเมตร

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในส่วนของเกษตรกรมีอัตราผลผลิตอยู่ที่ 3 ตัน/ไร่/ปี ซึ่งใกล้เคียงกันของสวนทั้งขนาดใหญ่ (1,000 ถึง 2,000 ไร่) และขนาดเล็ก (20 ถึง 30 ไร่) ในด้านราคาโรงงานเคยรับซื้อผลปาล์มในราคาเหมา โดยคำนวณเปอร์เซ็นต์น้ำมันปาล์มที่สามารถสกัดได้จากทุกสวนที่โรงงานรับซื้อ จากการประเมินที่ผ่านมาโรงงานไม่เคยให้ราคาผลปาล์มมากกว่าร้อยละ 18 แต่จะให้ราคาพิเศษแก่สวนขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นประมาณ 50 สตางค์/กิโลกรัม อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในอนาคตไม่มีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงที่เป็นนัยยะสำคัญจากการเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่ได้พึ่งพาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและโรงงานไม่แข่งขันกันด้านราคา

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันอยู่ที่คุณภาพและราคาของผลปาล์ม ในส่วนของสวนปาล์มมีความคิดเห็นว่าราคาที่ประเมินโดยโรงงานต่ำกว่าความเป็นจริง และตรึงราคาไม่ให้เกินร้อยละ 18 ทางด้านคุณภาพเกิดปัญหาจากลานเทที่มีการแยกลูกร่วงและรดน้ำเพิ่มน้ำหนักก่อนจะส่งไปที่โรงงานทำให้เปอร์เซ็นต์น้ำมันที่ได้ต่ำในภาพรวม

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

ไม่มีความสนใจด้านการร่วมมือระหว่างประเทศจากการที่อุตสาหกรรมในระดับต้นน้ำไม่ได้พึ่งพาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหรืองานวิจัยในการพัฒนา ทั้งประเทศมาเลเซียและไทยมีวิธีการปลูกใกล้เคียงกัน เพียงแต่ในประเทศมาเลเซียอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันได้รับการดูแลจากภาครัฐมากกว่ารวมไปถึงมีแร่ธาตุและปริมาณน้ำฝนที่เหมาะสมกว่าในการปลูกปาล์มทำให้ได้ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตมากกว่าประเทศไทย

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

ข้อเสนอแนะ

5. คุณชโยดม สุวรรณวัฒน์

อดีตคณะกรรมการแก้ไขปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบครบวงจรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2564 เวลา 9.00–11.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

เกษตรกรสวนปาล์ม และอดีตคณะกรรมการแก้ไขปาล์มน้ำมันฯ ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันเพื่อที่เกษตรกรจะได้รับราคาที่เป็นธรรมมากขึ้น

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

เกษตรกรสวนปาล์มในประเทศไทยเป็นรายย่อยทำให้ขาดความสามารถในการต่อรองด้านราคากับโรงงาน โดยกว่าร้อยละ 80 เป็นสวนปาล์มที่มีเนื้อที่น้อยกว่า 20 ไร่ ในหมู่เกษตรกรมีการใช้น้ำมัน B100 สำหรับเครื่องยนต์ ในอนาคตหากมีการสนับสนุนจากภาครัฐอาจทำให้มีความต้องการสูงขึ้นและส่งผลกระทบต่อราคาผลปาล์มสูงขึ้นซึ่งเป็นผลดีต่อเกษตรกร

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

มีความคิดเห็นว่าภาครัฐมีการคำนวณต้นทุนในการประกอบกิจการสวนปาล์มต่ำกว่าที่เป็นจริง โดยเฉพาะค่าปุ๋ยซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80 ของต้นทุน โดยราคาปุ๋ยของประเทศไทยจะสูงกว่าทางมาเลเซียราวร้อยละ 20 คุณภาพในการตัดปาล์มทั้งในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทยไม่ได้แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญ ในขณะที่การประกอบกิจการลานเทจะพบได้น้อยในประเทศมาเลเซีย โรงงานสกัดมีการควบคุมราคาผลปาล์มไม่ให้สูงโดยการแจ้งปริมาณปาล์มที่รับซื้อและสกัดได้ไม่ตรงตามความเป็นจริงทำให้ราคาไม่เป็นไปตามราคาตลาดโลก รวมไปถึงจำนวนโรงงาน และลานเทที่เปิดอย่างเสรีทำให้มีกำลังการผลิตน้ำมันปาล์มมากกว่าปริมาณผลปาล์ม ส่วนแบ่งมูลค่าเพิ่มตกอยู่ที่โรงงานสกัดโดยที่เกษตรกรได้รับราคาที่ไม่เป็นธรรม

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

-
แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

ข้อเสนอแนะ

ควรออกกฎหมายราคาน้ำมันปาล์ม ห้ามโรงงานซื้อสินค้าที่ต่ำกว่าคุณภาพ (ร้อยละน้ำมันน้อยกว่า 11) สนับสนุนให้ออกข้อบังคับในการเพิ่มมีเตอร์วัดปริมาณน้ำมันที่สกัดได้ในแผนการสร้างโรงงาน เรียกร้องให้มีการปรับโครงสร้างราคาของผลปาล์ม โดยคำนวณต้นทุนให้ตรงกับราคาจริงซึ่งรวมราคาปุ๋ยแนะนำให้มีการจัดตั้งตลาดล่วงหน้าสำหรับผลปาล์มเพื่อให้เกษตรกรวางแผนรับมือความผันผวนของราคาในช่วงเวลาที่ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้

6. คุณภาพ พืชทอง

ที่ปรึกษาชุมชนสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันจังหวัดกระบี่ จำกัด และผู้ช่วยผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอ่าวลึก

วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2564 เวลา 14.00–15.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

ชุมชนสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันจังหวัดกระบี่ เป็นการรวมตัวกันของสหกรณ์ชาวสวนปาล์ม 13 แห่ง

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

ชุมชนสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันจังหวัดกระบี่มีสมาชิกเป็นเกษตรกรสวนปาล์มราวหมื่นครัวเรือน สหกรณ์ให้ความช่วยเหลือสวนปาล์มขนาดเล็ก และสนับสนุนให้เกษตรกรส่งผลปาล์มให้โรงงานของสหกรณ์โดยไม่ผ่านลานเท ทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้น มีปริมาณหลายปาล์มที่ส่งไปยังโรงงานราว 200 ตันต่อวัน ในพื้นที่อ่าวลึกมีเปอร์เซ็นต์น้ำมันที่ร้อยละ 18.95 ซึ่งสูงกว่าที่อื่นจากการมีองค์ความรู้และพันธุ์ปาล์มที่ดีกว่าโดยปลูกปาล์มที่พัฒนาสายพันธุ์แล้วของบริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) ซึ่งได้รับการรับรองจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันต้นน้ำในระดับเกษตรกรไม่มีหน่วยงานดูแลที่ชัดเจน กฎหมาย สหกรณ์มีความล่าช้า สหกรณ์มีการบริหารผิดพลาดในปี 2560 ทำให้เกิดหนี้ราว 395 ล้านบาท

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

มีความเกี่ยวเนื่องในแง่ของราคาที่กำหนดจากประเทศมาเลเซียเพียงอย่างเดียว

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

-

ข้อเสนอแนะ

กระทรวงเกษตรและกระทรวงพาณิชย์ควรร่วมมือกันในการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองโดยในส่วนของเกษตรกรควรมีการดูแล คุณภาพของผลผลิต

7. คุณโสภณ ปากลาว

ผู้จัดการสหกรณ์กองทุนสวนยางน้ำจางสามัคคี จำกัด

วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2564 เวลา 15.30–16.30 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

สหกรณ์กองทุนสวนยางน้ำจางสามัคคี จำกัด

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

สหกรณ์กองทุนสวนยางน้ำจางสามัคคีมีผู้เชี่ยวชาญจากหลายหน่วยงานเข้ามาให้คำแนะนำ โดยมีการส่งดินที่เพาะปลูกให้กระทรวงเกษตรประเมินคุณภาพ เช่นเดียวกับประเทศมาเลเซียที่มี ศูนย์วิจัยเข้ามาดูแลคุณภาพให้คำแนะนำ รวมไปถึงปรับสูตรปุ๋ยให้เหมาะแก่การเพาะปลูกในแปลง นั้น ๆ

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

เกษตรกรผู้ผลิตปาล์มไม่คำนึงถึงคุณภาพปาล์มโดยให้ความสนใจที่น้ำหนัก โดยโรงงานชุมชนชาวสวนปาล์มอยากได้ปาล์มที่มีคุณภาพ เปลือกนอกมีน้ำมันเยอะ และมีเมล็ดเล็ก

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

อยากให้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

สนับสนุนให้มีการแข่งขันและการเปรียบเทียบในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

8. บริษัท นามหงส์น้ำมันปาล์ม จำกัด

ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณสิทธิพงษ์ พงศ์สินภาพร ผู้จัดการทั่วไป

วันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 10.30–11.30 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

ดำเนินกิจการโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มรวมทั้งมีปลูกปาล์มน้ำมันเองด้วยจำนวนหมื่นไร่ วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการสกัดมาจากแปลงของตนเองคิดเป็นเพียงร้อยละ 20 ของวัตถุประสงค์ทั้งหมดและรับซื้อเพิ่มเติมอีกร้อยละ 80 เพื่อจำหน่ายน้ำมันปาล์มดิบให้แก่โรงงานสกัด ขายเป็นเมล็ดในให้แก่โรงงานที่ผลิตน้ำมันเมล็ดใน นอกจากนี้มีบริษัทในเครือดำเนินกิจการโรงไฟฟ้าไบโอแก๊สจากน้ำเสีย และน้ำมันปาล์มส่วนหนึ่งนำไปผลิตไบโอดีเซล มีแรงงานรวมราว 500 คน แต่ยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการ

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

เทคโนโลยีที่ใช้ในการสกัดไม่มีความแตกต่างกับของประเทศมาเลเซียหรืออินโดนีเซียใช้สิ่งที่ต่างคือคุณภาพของวัตถุดิบหรือทะลายปาล์มที่ใช้ในการสกัด เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพวัตถุดิบเมื่อ 2 ปีก่อนหน้ามีทหารเข้ามาตรวจสอบ ควบคุมการซื้อขาย

พันธุ์ที่ใช้ในการปลูกในพื้นที่ได้มาจาก บมจ. ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม และพันธุ์ที่ภาครัฐพัฒนาเกษตรกรจำหน่ายทะลายปาล์มให้แก่โรงงานทุกวันในขณะที่โรงงานจ่ายเงินเดือนละ 1 ครั้ง เกษตรกรบางรายมีการนำทะลายปาล์มที่เหลือจากการสกัดกลับมาทำปุ๋ย และเมื่อทิ้งไว้ระยะหนึ่งสามารถเกิด “เห็ดปาล์ม” นำไปขายเป็นรายได้เสริมได้ กิโลกรัมละ 300–400 บาท

มีโรงงานจำนวนไม่กี่รายที่สามารถผลิตน้ำมันจากเมล็ดในปาล์มได้ นอกจากนี้ ผู้ประกอบการไทยที่เล่นในตลาดโออีโอดีเอมีคอลลีกมีเพียงไม่กี่ราย ยังไม่สามารถต่อยอดได้ ด้านการใช้ไบโอดีเซลต้องคำนึงถึงเครื่องยนต์ว่ารองรับหรือไม่

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- ลานเทซึ่งอยู่ในกำกับของกระทรวงพาณิชย์ โดยมากเจ้าของกิจการเป็นผู้มีอำนาจ อาจทำให้หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถควบคุมได้เต็มที่
- อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในประเทศไทยขาดการดูแลอย่างจริงจังจากภาครัฐ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียที่มีหน่วยงานดูแลโดยตรงตั้งแต่ต้นน้ำของอุตสาหกรรมจนถึงปลายน้ำ

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

มีการนำเข้าเทคโนโลยีรวมทั้งจ้างผู้รับเหมาในการสร้างโรงงานสกัดจากประเทศมาเลเซีย รวมถึงมีการไปดูงาน ศึกษาอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวที่ประเทศมาเลเซียในฐานะสมาชิกสมาคมโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มด้วย

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

ประเทศไทยอาจไม่ได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการเนื่องจากเป็นประเทศเล็ก และไม่สามารถกำหนดราคาได้

ข้อเสนอแนะ

- ควรมีการแสดงสูตรการคำนวณราคาที่ชัดเจน ตั้งแต่เกษตรกรจนถึงโรงกลั่น ดังเช่นที่ราคาน้ำมันพีซีพีมีเพดานราคาอยู่ที่ 42 บาท ควรมีการนำตัวเลขราคาว่าโรงงานสกัดรับซื้อทะลายปาล์มมาที่ราคาเท่าใด โรงงานกลั่นรับซื้อน้ำมันปาล์ม ณ ราคาที่เท่าใดใส่ในสูตรการคำนวณ โดยมีอุปสรรคคือประเทศไทยไม่ใช่ผู้กำหนดราคา CPO
- ควรมีการออกกฎคล้ายของประเทศมาเลเซียที่จะมีการปรับเมื่อมีการซื้อขายทะลายปาล์มดิบ รวมถึงทุกโรงงานต้องผลิตได้ OER ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 18 ซึ่งโดยมากได้ราวร้อยละ 20 อยู่แล้ว

9. บริษัท ท่าฉางปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรม จำกัด

ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณพงศ์เนเรศ วนสุวรรณกุล กรรมการผู้จัดการ

วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 13.30–15.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

ประกอบกิจการโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มโดยได้วัตถุดิบจากไร่ปาล์มของตนเองและรับซื้อจากลานเท จำหน่ายน้ำมันปาล์มให้แก่โรงงานกลั่นน้ำมันพืชและโรงงานผลิตไบโอดีเซลทั้งในและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีโรงไฟฟ้าชีวมวลจากปาล์ม 3 โรง และโรงไฟฟ้าไบโอแก๊ส 3 โรงผลิตและขายไฟฟ้าให้แก่การไฟฟ้า รวมทั้งบริษัทในเครือดำเนินธุรกิจโรงกลั่นซึ่งนำน้ำมันปาล์มที่นำมากลั่นร้อยละ 50 มาจากของโรงงานสกัดตนเอง และร้อยละ 50 จากซื้อเพิ่มเติม

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

โครงสร้างราคาสินค้าเกษตรขึ้นอยู่กัฤดูกาลว่าเป็นช่วงที่ได้ปริมาณผลผลิตทะลายปาล์มมากหรือน้อย ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยไม่เท่ากัน ในฤดูแล้งผลปาล์มให้ OER ที่ต่ำ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงหน้าฝนที่ให้ OER สูง

แม้การรับซื้อผลปาล์มของโรงงานสกัดจะส่งผลให้ขาดทุนในวันนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม สามารถทำกำไรจากการสต็อกน้ำมันได้

เทคโนโลยีที่ใช้ในการสกัดไม่ใช่จุดได้เปรียบในการแข่งขันเนื่องจากใช้เพียงเทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน การแข่งขันที่แท้จริงคือการควบคุมต้นทุนให้ต่ำที่สุด การมีวัตถุดิบหรือทะลายปาล์มที่มีคุณภาพและปริมาณมากเพียงพอในการผลิตเพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale)

ทิศทางของการใช้ไบโอดีเซลที่ในปัจจุบันรัฐสนับสนุนการใช้ B10 ซึ่งสามารถใช้กับเครื่องยนต์ Euro 2 และ 3 ได้ อย่างไรก็ตาม หากเป็นเครื่องยนต์ Euro 5 ยังไม่รองรับไบโอดีเซลเนื่องจากจะทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับเครื่องยนต์ ในอนาคตคาดว่าความต้องการการใช้รถยนต์พลังงานไฟฟ้า (EV) จะเพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งแต่ละประเทศมีแนวโน้มที่จะรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการน้ำมันปิโตรเลียมจะค่อย ๆ เลือนหายไป ดังนั้นเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ น้ำมันปิโตรเลียมต้องลดต้นทุนเพื่อตั้งให้ราคาขายถูกลง

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- ความเสียหายของกลไกราคาซื้อขายเนื่องจากมีพ่อค้าคนกลางหรือลานเท เนื่องจากผู้ปลูกปาล์มโดยมากเป็นเกษตรกรรายย่อย ไม่มีชุดแรงงานทางปาล์มเป็นของตนเอง ต้องอาศัยลานเทมาดำเนินการซึ่งไม่สามารถควบคุมคุณภาพได้ นอกจากนี้เมื่อลานเทขายให้แก่โรงงานไม่ได้ขายทั้งหมดที่รับมาจากเกษตรกร มีการเก็บบางส่วนเพื่อรดน้ำเพิ่ม น้ำหนักและขายต่อในรอบถัดไป ทำให้โรงงานนอกจากมีต้นทุนในการซื้อวัตถุดิบสูงขึ้นยังได้วัตถุดิบที่คุณภาพลดลง
- กฎหมายของประเทศที่สามารถส่งออกทั้งทะลายปาล์มและน้ำมันปาล์มได้อย่างเดียวไม่สามารถนำเข้าได้ หากนำเข้าต้องผ่านองค์การคลังสินค้าเท่านั้นและต้องได้รับการอนุมัติเป็นกรณีไปเนื่องจากเป็นสินค้าควบคุม หากมีการอนุญาตนำเข้าทะลายปาล์มได้จะส่งผลดีต่อโรงงานสกัด มีแนวโน้มที่จะสามารถประหยัดต่อขนาดได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามจะส่งผลเสียต่อเกษตรกร
- จากกระแสการรักสุขภาพ ผู้บริโภคมีความต้องการบริโภคน้ำมันพืชและปาล์มน้อยลง รวมทั้งอัตราการใช้ไบโอดีเซลลดลงจากการแทนที่ด้วยรถยนต์ EV หรือเครื่องยนต์ Euro 5 ที่มีมากขึ้น
- โอลิโอเคมีคอล สามารถนำมาประยุกต์และทดแทนการใช้น้ำมันปิโตรเลียมได้ อย่างไรก็ตามมีต้นทุนสูง รวมทั้งยังไม่มีโครงสร้างราคาที่ชัดเจนที่จะทำให้ตลาดมีเสถียรภาพและมั่นคงในระยะยาว
- ประเทศไทยมีราคาที่ดินแพง เน้นการท่องเที่ยวมากกว่า ขาดแคลนแรงงานเกษตร

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

-

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

สามารถดำเนินการคล้าย OPEC ได้ในการกำหนดราคาร่วมกันเนื่องจากทั้งสามประเทศเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของโลก อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับอีก 2 ประเทศแล้ว คาดว่าประเทศไทยไม่สามารถมีบทบาทได้

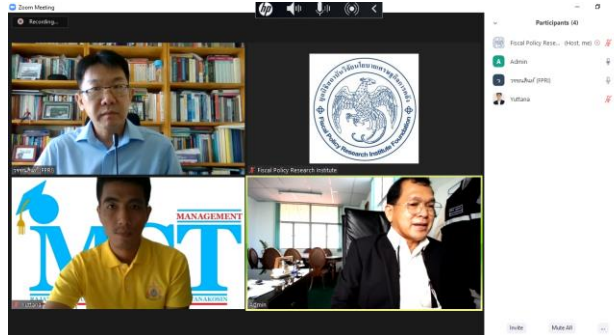
ข้อเสนอแนะ

- ภาครัฐไม่ควรมุ่งเน้นด้านราคาเพียงด้านเดียว ต้นทุนเป็นสิ่งที่สำคัญ ควรมีนโยบายของต้นทุนให้ชัดเจนว่าประกอบด้วยรายการใดบ้าง รวมถึงภาครัฐต้องส่งเสริมการจัดการที่ดีเพื่อลดต้นทุน เพื่อให้สามารถกำหนดราคาซื้อขายที่เหมาะสมและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้
- ภาครัฐต้องควบคุมลานเทไม่ให้เก็งกำไร รวมทั้งไม่รดน้ำผลปาล์ม

10. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกระบี่

ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณพิทักษ์ บุญคงแก้ว อุตสาหกรรมจังหวัดกระบี่

วันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 16.00–17.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

ดูแลโรงงานในพื้นที่

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

จังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดแรก ๆ ของประเทศไทยที่มีการส่งเสริมเรื่องปาล์มน้ำมัน อย่างไรก็ตาม พื้นที่จังหวัดมีขนาดเล็ก มีพื้นที่ปลูกราว 1.2 ล้านไร่ มีโรงงานสกัด 35 โรง แบ่งเป็นโรงงานสกัด CPO เกรด A จำนวน 29 โรง และเกรด B จำนวน 6 โรง ยังไม่มีโรงงานกลั่นในพื้นที่

กระทรวงอุตสาหกรรมกำกับ/ควบคุมโรงงานให้ผลิต OER ที่ร้อยละ 18 ซึ่งจากปัจจัยภายในของโรงงานเองสามารถทำได้ จากการที่ประสิทธิภาพของเครื่องจักรอยู่ในเกณฑ์ดี มีค่าความสูญเสียไม่เกินร้อยละ 3 ใกล้เคียงกับของมาเลเซีย นอกจากนี้หากโรงงานมีวิธีการจัดการที่ดีสามารถจัดการไม่ให้เกิดสิ่งเจือปน เช่น ทราศ โดยการใช้นวัตกรรมตัดแยกทราศที่ปนออกมาได้ หรือกันปาล์มดิบไม่ให้หลุดเข้าไปในกระบวนการผลิตก็จะสามารถเพิ่ม OER ได้อีกวิธีหนึ่ง

ในปัจจุบันโรงงานสกัดรับซื้อทะลายปาล์มที่ราคาล่วงหน้าไปก่อนแล้ว และรับรู้การขาดทุน ณ วันที่ซื้อเลย เนื่องจากตอนนี้รับซื้อที่ 6.7 บาทต่อกิโลกรัม เท่ากับ 6,700 บาทต่อตัน โรงงานสามารถผลิตได้ OER ร้อยละ 18.5 หมายถึง 1 ตันทะลายปาล์มสามารถให้ CPO ได้ 185 กิโลกรัม โดย 1 กิโลกรัมขายได้ 34 บาท ทำให้มีรายได้ 6,290 บาท จึงทำให้โรงงานขาดทุนจากการผลิต CPO อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการส่งเสริม Zero Waste และ Circular Economy เพื่อให้ได้มูลค่าทางเศรษฐกิจมากที่สุด โรงงานกระบี่กว่าร้อยละ 80 มีการนำแก๊สมีเทนที่ได้จากบ่อน้ำเสียมาใช้ในโรงงานไฟฟ้าชีวมวล ผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อใช้ในโรงงานและขายให้แก่การไฟฟ้า หรือมีการนำแก๊สธรรมชาติที่ได้จากบ่อน้ำเสียเช่นกันมาแยกทำความสะอาดเพื่อให้ได้แก๊สบริสุทธิ์เป็นแก๊ส NGV ที่ใช้กับรถยนต์ ดังนั้นโรงงานสามารถมีรายได้นอกเหนือจากการสกัดและลดการขาดทุน นอกจากนี้แม้ราคาทะลายปาล์มจะสูงมากขึ้น โรงงานยังคงต้องซื้อเนื่องจากมีวัตถุดิบไม่เพียงพอ

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- เมื่อโรงงานรับซื้อทะลายปาล์ม โดยมากต้องคัดที่เป็นผลดีบอกราวร้อยละ 2-3 อย่างไรก็ตาม มีการนำไปบ่มเพื่อให้สุกและนำกลับมาขายใหม่ ซึ่งส่งผลให้ OER ภาพรวมลดลงราวร้อยละ 5 ดังนั้นจึงต้องหาวิธีการจัดการ/ทำลายทะลายปาล์มที่คัดออกตั้งแต่รอบแรก
- ความไม่ชัดเจนของลานเท ที่ราวร้อยละ 20 มีการผสมทรายเพื่อเพิ่มน้ำหนัก โดยกระทรวงพาณิชย์ผู้รับผิดชอบดูแลลานเทมีเพียงการกำหนดให้ลานเทต้องประกาศราคาเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค แต่ไม่มีการกำหนดบทลงโทษในการรัดน้ำ หรือเพิ่มน้ำหนักปาล์ม
- การต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมปาล์มมูลค่าสูงในประเทศไทยยังเป็นเพียงในเชิงวิจัยเท่านั้น ยังไม่ใช่เชิงพาณิชย์นัก รวมทั้งผู้ประกอบการยังไม่มีความมั่นใจเรื่องราคาวัตถุดิบในประเทศที่จะนำมาใช้ในการต่อยอด จึงยังไม่สามารถคาดการณ์ต้นทุนได้ นอกจากนี้วัตถุดิบยังขาดแคลน โรงงานกลั่นมีการจอง CPO จากโรงงานสกัดน้ำมันล่วงหน้า จึงไม่มีเหลือเพียงพอต่อการนำไปต่อยอดได้

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

มีนักลงทุนจากทั้งประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรม

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านวิชาการ การพัฒนาพันธุ์ หรือเทคโนโลยี รวมทั้งประเทศไทยมีการเปิดเสรีให้นักลงทุนมาลงทุนในประเทศอยู่แล้ว สามารถดึงดูดได้อีกทาง

ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผลิตทะลายปาล์มที่มีคุณภาพให้แก่โรงงานควรมีการให้ราคาตาม OER ที่ได้ โดยสำนักงานเกษตรมีการออกใบรับรองคุณภาพให้แก่เกษตรกรที่ผ่านเกณฑ์ในแง่ของเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย หรือระบบน้ำ เป็นต้น

11. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชุมพร

ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณคณิต กายสอน อุตสาหกรรมจังหวัดชุมพร

วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 9.30–10.30 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

สำนักงานอุตสาหกรรมดูแลโรงงาน สิ่งแวดล้อม น้ำเสีย เครื่องจักร มีการตั้งคณะกรรมการของจังหวัดเพื่อตรวจสอบโรงงานให้ได้ OER ตามที่กำหนด รวมทั้งมีการตรวจสต็อกโรงงานในทุกเดือน

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

จากพื้นที่ปลูกปาล์มทั่วประเทศราว 5-6 ล้านไร่ อยู่ในจังหวัดชุมพรราว 1 ล้านไร่ ต้นปาล์มในจังหวัดอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 30 ปี ซึ่งบางแปลงเริ่มโค่นและเปลี่ยนไปปลูกทุเรียนแทน

โรงงานสกัดที่ขึ้นทะเบียนในจังหวัดมี 45 โรง แบ่งเป็นโรงงานผลิต CPO เกรด A ที่ผลิตน้ำมันปาล์มดิบจากการหีบจากทะลายปาล์มจำนวน 11 โรง และเกรด B ที่เป็นโรงงานแบบเก่า หีบน้ำมันจากลูกร่วงทั้งเปลือกและเมล็ดในรวมกันจำนวน 34 โรง โดยร้อยละน้ำมันที่ได้ขึ้นอยู่กับค่าความสูญเสียและคุณภาพของปาล์ม โดยจังหวัดชุมพรผลิตได้เฉลี่ยร้อยละ 18 ต่อปี ในฤดูแล้งสามารถผลิตได้เพียงร้อยละ 15 รวมทั้งโรงงานไม่มีวัตถุดิบเพียงพอต่อการผลิต บางครั้งต้องรอรอบรวมผลปาล์มกว่า 3 วันถึงจะคุ้มค่าในการผลิต

โรงงานกลั่นในจังหวัดชุมพรมี 2 แห่ง ผลิตน้ำมันพืชจาก CPO ที่สกัดได้จากโรงงานสกัดในเครือ และจำหน่าย CPO ที่เหลือให้แก่โรงกลั่นอื่น ๆ ทั่วประเทศ

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- แม้ในจังหวัดจะมีโรงงานสกัดที่ขึ้นทะเบียนไว้จำนวน 45 โรง แต่มีการดำเนินกิจการจริงรวมเพียง 10 โรงเท่านั้น เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ ที่แม้โรงงานบางแห่งมีสวนเป็นของตนเองก็ยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการ
- ช่องโหว่จากการที่เกษตรกรจ้างผู้รับแทงปาล์ม ไม่ได้เก็บเกี่ยวผลผลิตเอง ทำให้ไม่สามารถควบคุมคุณภาพได้

- เกษตรกรไม่มีการรวมตัวกันเพื่อให้เกิดอำนาจต่อรองมากขึ้น ความสัมพันธ์เป็นไปในเชิงการแข่งขันกันมากกว่า

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

ไม่เคยร่วมมือ

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

หากเปิดให้สามารถนำเข้าได้เสรี อาจส่งผลในเชิงลบต่อเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

โรงงานสกัดในไทยควรมีการเตรียมตัวให้ได้รับการรับรองมาตรฐานจาก RSPO เนื่องจากมาตรฐานต่าง ๆ ถือเป็นกีดกันทางการค้ารูปแบบหนึ่ง

12. สำนักงานฝ่ายเลขานุการกรอบการประชุมระดับรัฐมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด

ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณมิตรชัย จงเขียวชำนาญ

วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 9.30–10.30 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

สำนักงานฯ ภายใต้ IMT-GT ได้รับจัดสรรงบประมาณจากกระทรวงมหาดไทยภายใต้ MOU ระหว่างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อให้มหาวิทยาลัยฯ ทำหน้าที่ในฐานะเลขานุการและรวบรวมข้อมูลของทางฝ่ายไทยเพื่อไปนำเสนอในเวทีประชุมโลก

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

-

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

-

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

IMT-GT ดำเนินงานโดยนำเสนอโครงการแก่ Working group โดยสำหรับประเทศไทย การเสนอโครงการดำเนินการโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ใน 7 ปีที่ผ่านมา มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันเพียง 1 โครงการ และมีการพูดคุยในหัวข้อเกี่ยวกับการเกษตร เช่น ปาล์ม ยาง และประมงน้อยมาก ในเชิงการทำวิจัยมีเครือข่ายมหาวิทยาลัยร่วมกันระหว่างประเทศ

ในการประชุม IMT-GT ประเทศมาเลเซียมีอำนาจในการต่อรองมากกว่าโดยโครงการที่ประเทศมาเลเซียสนใจจะได้รับการผลักดันเป็นอย่างสูงจากประเทศมาเลเซีย ในช่วงที่ผ่านมาในภาคการเกษตรประเทศมาเลเซียได้ให้ความสนใจอย่างเป็นหลัก โดยมีการสนับสนุนให้เกิด “Rubber Valley” ที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ EC6 โดยให้ประเทศไทยเป็นประเทศต้นน้ำในการส่งยางไปแปรรูปเพื่อส่งออกในประเทศมาเลเซีย

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

หากต้องการผลักดันความร่วมมือเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันอาจต้องมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในโครงการอื่นร่วมด้วย โดยในช่วงเวลาที่ผ่านมามีโครงการที่นำเสนออาจมีผลกระทบหรือผลประโยชน์ที่ไม่มากพอที่จะทำให้เกิดความร่วมมือซึ่ง Working Group ที่ประเทศมาเลเซียให้ความสนใจในขณะนี้ได้แก่ภาคการท่องเที่ยว

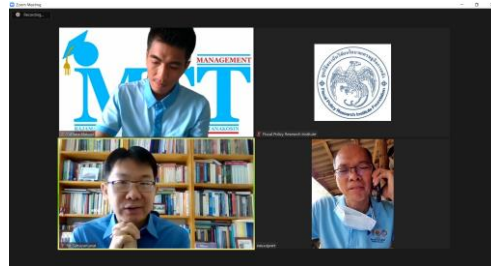
ข้อเสนอแนะ

-

13. สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชุมพร

ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณอุดม ศรีสมทรง พาณิชย์จังหวัดชุมพร

วันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 9.30–10.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

พาณิชย์จังหวัดมีหน้าที่กำกับดูแลอุตสาหกรรมตลอดขบวนการผลิต โดยดูแลคุณภาพตั้งแต่ลานเท โรงงานสกัด ไปจนถึงโรงกลั่น โดยลานเทและโรงงานสกัดจะต้องมีการติดราคารับซื้อไว้ที่จุดรับซื้อ โดยอุตสาหกรรมปาล์มจะถูกรับผิดชอบโดยหลายหน่วยงาน เช่น กรมการค้าภายใน และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

-

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

เกษตรกรสนใจปริมาณมากกว่าคุณภาพ โรงงานมีมากเกินปริมาณปาล์มที่ผลิตได้ ทั้งโรงงานและลานเทสามารถเปิดได้อย่างเสรีทำให้ทะลายปาล์มราคาต่ำ ทั้งกระทรวงเกษตร สำนักงานพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรมขาดการทำงานแบบบูรณาการจากการที่ต้องดูแลในหลายอุตสาหกรรม

เทคโนโลยีและขบวนการผลิตในอุตสาหกรรมเหมือนกันในทั้ง 3 ประเทศ โดยในประเทศไทยเกษตรกรทำสวนปาล์มเป็นรายได้เสริม พ.ร.บ กำกับดูแลอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมีปัญหาด้านผลประโยชน์ของโรงงานและเกษตรกรไม่ลงตัว ทำให้ประสบความสำเร็จได้ยาก อีกทั้งประเทศไทยยังไม่มี การสนับสนุนด้านอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

-

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

-

ข้อเสนอแนะ

ควรแก้ไขโครงสร้างการกำหนดราคา และอยากให้มีหน่วยงานที่ดูแลอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมันทั้งในช่วงที่มีปัญหาและในสภาวะปกติ

14. สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร

ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณธีระศักดิ์ ยมสวัสดิ์ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

วันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 13.00–14.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

ดูแลในเรื่องการผลิตปาล์มให้ได้คุณภาพ ให้ความรู้กับเกษตรกร ในส่วนที่ทำร่วมกับโรงงาน คือ ให้เกษตรกรตัดปาล์มที่สุกที่มีคุณภาพ หรือคุณภาพปาล์มเกินร้อยละ 18 ดูแลตั้งแต่การปลูกจน เข้าโรงงานสกัด

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

สำนักงานเกษตรฯ มีการร่วมมือกับ Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit; GIZ เป็นระยะเวลา 2 ปี ซึ่ง GIZ คือองค์กรที่เข้ามาช่วยขับเคลื่อน RSPO เป็นองค์กรที่ร่วมกับการส่งเสริมการเกษตรในด้านการทำปาล์มคุณภาพตามมาตรฐาน RSPO หลักสำคัญของกระบวนการ RSPO ไม่ได้ต่างจากวิธีของเกษตรกรมาก เพราะเกษตรกรทำตามหลักวิชาการ ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมด้วย

ปัจจุบันโรงงาน CPO ในชุมพรมีประมาณ 5 โรง จำนวนเกษตรกรในชุมพรมีอยู่จำนวน 54,872 ราย พื้นที่ปลูก 1,026,961 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว ณ ปัจจุบัน 994,324 ไร่ ผลผลิตรวมปี 2562 อยู่ที่ 3,232,549 ตัน ผลผลิตต่อไร่อยู่ที่ประมาณ 2,800-3,000 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาเฉลี่ยบาท/กก. ผลปาล์มหลายขณะนี้ อยู่ที่ประมาณ 6-6.30 บาท สัดส่วนของเกษตรกรที่ปลูกปาล์มอย่างเดียวกับเกษตรกรที่ปลูกปาล์มและอย่างอื่นอยู่ที่ ร้อยละ 20-30:80-70 เกษตรกรส่วนมากในชุมพร ณ ขณะนี้ ปลูกปาล์มแทนที่นาที่มีอยู่ก่อน

เกษตรกรหันไปปลูกทุเรียนมากขึ้น เพราะผลกำไร แต่ไม่ได้ละเลยปาล์มน้ำมันเพราะต้นทุนในการดูแลไม่สูง รวมถึงค่าแรงงานไม่สูงเท่าการทำสวนยาง และการดูแลทุเรียน

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- ในส่วนของเกษตรกรนั้น เกษตรกรมีความเสียเปรียบทางด้านเครื่องมือในการวัดค่าเปอร์เซ็นต์น้ำมัน เมื่อน้ำปาล์มไปขาย โรงงานจะให้เปอร์เซ็นต์น้ำมันเกษตรกรต่ำ
- โรงงานประเมินปาล์มที่เกษตรกรนำมาขายต่ำกว่าร้อยละ 18 เช่น ร้อยละ 16 ซึ่งกลุ่มเกษตรกรรายย่อยจะถูกเอารัดเอาเปรียบมากกว่าเกษตรกรรายใหญ่
- โรงงาน Zero Waste เป็นโรงงานที่นำทุกส่วนของปาล์มไปใช้ประโยชน์ ทุกส่วนของปาล์มเป็นรายได้ของโรงงานทั้งหมด โรงงานนำไปแปลงเป็นพลังงานไฟฟ้า นำกากปาล์มไปใช้ต่อ แต่สิ่งพวกนี้รายได้ผลตอบแทนไม่ได้ย้อนกลับมาหาเกษตรกร
- ร้อยละน้ำมันของพันธุ์ที่เกษตรกรควรจะได้นำมาปลูกตามความจริง ควรสูงกว่าร้อยละ 22 แต่ที่ได้นำมาปลูกจริงมีเพียงร้อยละ 16-18 เท่านั้น ทำให้เกษตรกรบางคนถูกเอารัดเอาเปรียบจนเลิกปลูกปาล์ม
- เกษตรกรรายใหญ่จะได้ต้นทุนค่าปุ๋ย และค่าแรงคนงานถูกกว่าเกษตรกรรายย่อย

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

-

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

ประเทศไทยค่อนข้างเสียเปรียบด้านต้นทุนการผลิต เกษตรกรเป็นเกษตรกรรายย่อย พันธุ์ปาล์ม ระบบปลูก การจัดการ ค่อนข้างเสียเปรียบทั้งอินโดนีเซีย และมาเลเซีย เพราะพื้นที่เล็ก การจัดการที่ทำให้มาตรฐานตรงความต้องการของโรงงาน และมีความได้เปรียบคือ ร้อยละน้ำมันปาล์มของพันธุ์ที่เกษตรกรควรจะได้นำมาปลูกตามความจริง ควรสูงร้อยละ 22

ข้อเสนอแนะ

-

15. สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณชัยพร นุรักษ์ดี เกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

วันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 16.00–17.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

เกี่ยวข้องตั้งแต่ต้นกล้าพันธุ์ การปลูก การดูแลสวน ออกมาเป็นทะลายปาล์มแล้วขาย แล้วหมดหน้าที ตอนเริ่มปลูก ดูแลไปถึงเก็บเกี่ยว คอยให้ความรู้ คำแนะนำ ต่อนื่องไปถึงการดูแล คุณภาพลานเทให้ได้เปอร์เซ็นต์น้ำมันที่ดี คุณภาพสวนต้องได้มาตรฐาน RSPO ปลูกปาล์มอย่างยั่งยืน ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ช่วยดูแลเกษตรกรให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัย

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

สวนปาล์มในจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้มาตรฐาน RSPO และได้รับ certificate ในการขาย เครดิตคาร์บอนแก่ประเทศทางฝั่งยุโรป โดยรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ เนื้อที่รวมกว่า 20,000 ไร่ สมาชิก ราว 1,200 คน การที่จะได้รับ RSPO ต้องได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงานในการวัดมาตรฐาน ซึ่งมี ค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ตรวจสอบเป็นขั้นตอน ทำให้การผลิตถูกต้องตามหลัก การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จะทำให้ราคาปาล์มสูงขึ้น รวมไปถึงได้สภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- เรื่องการเก็บเกี่ยวปาล์มที่ไม่สุก ทำให้ปาล์มไม่มีคุณภาพ เปอร์เซ็นต์น้ำมันจะได้ไม่เต็มที่ ทำให้ราคาที่ได้ไม่ดี ต้องให้ความรู้แก่เกษตรกรให้ตัดปาล์มที่มีคุณภาพ โดยอาจจะต้อง ของความร่วมมือจากผู้รับซื้อร่วมด้วย
- ต้องระงับการซื้อปาล์มที่ไม่มีคุณภาพจากลานเท เข้าไปถึงโรงงานสกัด ซึ่งปัญหายังแก้ ไม่ได้ อาจจะต้องมีมาตรการทางกฎหมาย ห้ามรับซื้อ ตัดปาล์มดิบ โดยจังหวัด สุราษฎร์ธานี เคยทำหนึ่งครั้งแต่ใช้ทรัพยากรและแรงงานมาก เช่นการจัดจ้างคนมาดูแล ตลอดเวลา ทั้งทำให้เกิดค่าเสียโอกาสแก่โรงงานซึ่งมีกำลังการผลิตมากกว่าผลผลิตในช่วงเวลาปกติและมีค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการเดินเครื่องจักร หากไม่ซื้อผลปาล์มดิบโรงงาน จะไม่สามารถดำเนินกิจการได้

- อุปสรรคด้านปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรไม่สามารถควบคุมได้
  1. ราคาปุ๋ยมีความผันผวน
  2. สายพันธุ์ปาล์มให้ผลผลิตในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3 ตัน/ไร่/ปี ซึ่งอยู่ในเกณฑ์น้อย มีเพียงบางสวนที่มีผลผลิต 7 ตัน/ไร่/ปี
- เกษตรกรส่วนใหญ่ดำเนินการตามมาตรฐาน RSPO แต่การเข้าร่วมมีค่าใช้จ่ายและมีกระบวนการที่ยาวนาน ทำให้เกษตรกรมองว่าไม่คุ้มค่ากับการลงทุนโดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย เสนอแนะให้มองครุภายในหรือภาครัฐศึกษาและนำมาถ่ายทอดเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกร
- มีการบิดเบือนราคาผลปาล์มน้ำมันที่รับซื้อจากเกษตรกร เช่น กล่าวว่าน้ำมันอยู่ในคลัง เจ็ดแสนตันทำให้ราคารับซื้อผลปาล์มน้ำมันตกต่ำ โดยในความเป็นจริงอาจไม่ได้มีปริมาณน้ำมันในคลังตามที่แจ้ง

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

-

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

ควรมีการร่วมกันวิจัยเพื่อให้มีหลักฐานชี้แจงการดำเนินการของอุตสาหกรรมปาล์มกับต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่ไม่ได้ผลิตหรือไม่สนับสนุนอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน เช่น ประเทศในสหภาพยุโรป หรือ อเมริกา ที่ต่อต้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันเพราะทำลายสิ่งแวดล้อม ประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ควรร่วมมือกันชี้แจง เช่น ให้ข้อมูลว่าวิธีการปลูกปาล์มไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ควรมีงานวิจัยออกมาชี้แนะว่าคุณภาพน้ำมันพืชที่ได้จากปาล์ม มีคุณประโยชน์และมีคุณภาพ ซึ่งในปัจจุบันประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซียเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ และประเทศไทยนั้นส่วนแบ่งในตลาดโลกอยู่ที่ร้อยละ 3.98 ในขณะที่รายใหญ่รวมกันอยู่ที่ร้อยละ 85

ข้อเสนอแนะ

- ควรมีการร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อจะได้มีแนวร่วมเพื่อสร้างความได้เปรียบในเวทีโลก โดยประเทศไทยควรเข้าร่วมหลังจากผ่อนผันมาเป็นเวลานานเพื่อจะได้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในประเทศ
- ณ ปัจจุบัน การทำปาล์มยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ และไม่มีการจัดตั้งองค์กรปาล์ม น้ำมัน แตกต่างจากองค์กรอื่นที่มีหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน เช่น องค์กรข้าว
- ควรมีการจัดซื้ออุปกรณ์วัดคลังน้ำมันเพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดราคาผลปาล์มที่เกษตรกรจะได้รับ

16. บริษัท เอเชียนน้ำมันปาล์ม จำกัด

ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้จัดการ

วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 8.00–9.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

บริษัทไม่มีสวนปาล์มเป็นของตนเอง ทางบริษัทจะรับซื้อจากเกษตรกรและลานเทเพื่อนำมาสกัด มีกำลังการผลิต 60 ตันต่อชั่วโมง คิดเป็น 1,400 ตันต่อวัน ในช่วงที่ผลผลิตปาล์มที่ออกผลมากที่สุดอยู่ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม กำลังการผลิตของทางบริษัทจะคิดเป็นร้อยละ 100 ของกำลังการผลิต ทางบริษัทสามารถรับซื้อได้ถึง 1,200–1,300 ตันต่อวัน แต่หากเป็นในช่วงปกติหรือช่วงทำยาปี เดือนสิงหาคมและเดือนกันยายน กำลังการผลิตคิดลดลงเหลือร้อยละ 30 ของกำลังการผลิต ทางบริษัทรับซื้อมาได้เพียง 300–400 ตันต่อวัน ขึ้นอยู่กับกำลังการแข่งขันการแย่งรับซื้อปาล์ม มีพนักงานทั้งหมดอยู่ที่ประมาณ 130 คน ซึ่งเป็นฝ่ายผลิตประมาณ 60–70 คน โดยบริษัทเป็นบริษัทกลุ่มแรก ๆ ในอุตสาหกรรมปาล์มของประเทศไทย เปิดโรงงานมา 33 ปี เทคโนโลยีการผลิตเป็นแบบดั้งเดิม อ้างอิงแบบจากผู้ออกแบบของประเทศมาเลเซีย วิธีการผลิตไม่ซับซ้อน ทางบริษัทใช้เทคโนโลยีแบบเดิมซึ่งใช้จำนวนแรงงานมาก แต่ว่าเมื่อเทียบกับเทคโนโลยีแบบใหม่แล้ว เทคโนโลยีแบบดั้งเดิมสามารถควบคุมค่าความสูญเสียได้มากกว่า นอกเหนือจากนี้คุณภาพการผลิตของเทคโนโลยีแบบเก่าและใหม่มีคุณภาพไม่ต่างกัน ทางบริษัทมีโครงการส่งเสริมเกษตรกรให้เห็นถึงผลดีของการตัดปาล์มสุก เพราะนอกจากจะได้อัตราการสกัดที่ดีแล้ว ทางโรงงานยังสามารถให้ราคาปาล์มที่ดีกับเกษตรกรอีกด้วย

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

ในปัจจุบัน โรงงานสกัดปาล์มในจังหวัดกระบี่มีประมาณ 18 โรง รวมกำลังการผลิตสูงสุดทั้งหมดได้ปาล์มสกัดอยู่ที่ 6,000,000 ตันต่อปี พื้นที่ปลูกปาล์มทั้งหมดในจังหวัดกระบี่อยู่ที่ประมาณ 1,000,000 ไร่ อ้างอิงจากสำนักงานกระทรวงเกษตรจังหวัดกระบี่ ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 3,500,000–3,600,000 ตันต่อปี บางโรงงานที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่าสามารถลดจำนวนแรงงานจากอุปกรณ์ในการผลิต และย่นระยะเวลาได้บางส่วน เรื่องเทคโนโลยีไม่เป็นปัญหาต่อการสกัดน้ำมันจากเมล็ดในเพราะทางโรงงานสามารถสกัดได้ เพียงแต่ต้องต่อเติมเครื่องจักรเพิ่มเติม ทางโรงงานจึงจำหน่ายแบบอบแห้งเนื่องจากสามารถนำไปใช้ต่อได้เช่นกัน น้ำมัน CPKO สามารถนำไปเป็นส่วนผสมของเครื่องสำอางได้ ส่วน CPO นำไปเป็นส่วนผสมของเครื่องอุปโภคบริโภคได้ เช่น มากา린 ขนมขบเคี้ยว

ต้นทุนการรับซื้อปาล์มสุกมีราคาที่สูงกว่าราคาน้ำมันสกัด CPO ทำให้สถานการณ์บางช่วงโรงงานเกิดการขาดทุน ในช่วงที่การแข่งขันสูงอัตรากำไรขั้นต้นเฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ร้อยละ 3-4 เท่านั้น ราคาเมล็ดในปาล์มอยู่ที่ 14-18 บาทต่อกิโลกรัม รายได้หลักของโรงงานอันดับแรกคือ CPO คิดเป็นร้อยละ 70 และอันดับรองลงมาคือการขายเมล็ดในปาล์มคิดเป็นร้อยละ 20 นอกจากนี้ สินค้าอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 5 ของรายได้ทั้งหมดของบริษัทในช่วงผลผลิตน้อย การแข่งขันรับซื้อทำให้ราคาสูง CPO ขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- แรงงานตัดบางรายไม่มีประสิทธิภาพและทักษะในการตัด มุ่งเน้นเพียงด้านน้ำหนักเป็นหลักแต่ไม่เน้นเรื่องการดูแลคุณภาพของปาล์ม
- มีการแย่งซื้อปาล์มระหว่างโรงงาน ก่อให้เกิดการผ่นผันของคุณภาพปาล์ม หากมีภาวะแล้งจากสภาพอากาศ การขาดผลทะลาย ส่งผลกระทบต่อให้อัตราการสกัดถดถอยอยู่ที่ร้อยละ 14-15
- ประสบปัญหาการรับซื้อปาล์มไม่สุก ทำให้อัตราการสกัดอยู่ที่ร้อยละ 16 เท่านั้น
- ข้อจำกัดของเกษตรกรที่ไม่สามารถรอตัดปาล์มสุก และจำนวนผลผลิตน้อย
- ต้นทุนราคาปาล์มสุกมีราคาสูงกว่าราคาของ CPO ที่สกัดแล้ว
- ราคาตลาดที่อ้างอิงจากมาเลเซียส่งผลกระทบต่อโรงงานรายย่อยในประเทศไทย
- เกษตรกรขายปาล์มไม่สุกในช่วงที่ปาล์มขาดแคลนแต่ได้ราคาสูงเกินจริงกว่าราคาปาล์มคุณภาพ

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

มีการร่วมมือเรื่องซื้ออะไหล่ และเทคโนโลยี ส่วนประเด็นค้าขายมีการส่งออกน้ำมันในบางช่วงที่ราคาน้ำมันใกล้เคียงกัน และมีการส่งออกน้ำมันเมล็ดในเป็นบางช่วงเช่นกัน

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

ในประเด็นของเทคโนโลยี และนโยบายอาจมีแนวโน้มในการแนะนำกันได้ จากการที่ต้นทุนต่อหน่วยของอินโดนีเซียและมาเลเซียถูกกว่า ซึ่งสืบเนื่องมาจากมีต้นทุนการผลิตทั้งจากสวนและโรงงานถูกกว่า

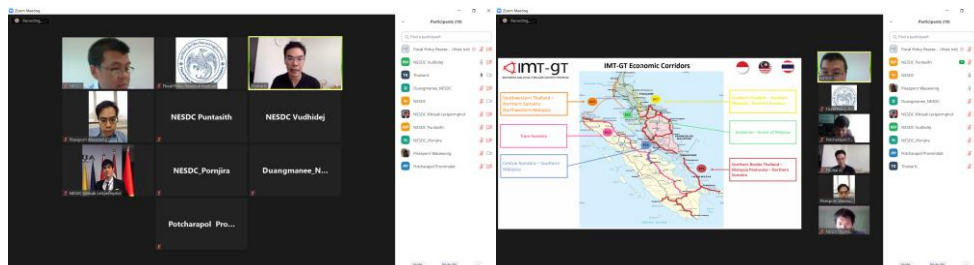
ข้อเสนอแนะ

ถ้ารัฐบาลจะออกนโยบายสนับสนุนอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม รัฐบาลควรได้รับข้อมูลที่แท้จริงของอุตสาหกรรมเพื่อที่จะออกนโยบายที่มีประสิทธิภาพได้

17. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้ให้สัมภาษณ์ ที่งานกองยุทธศาสตร์และประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ

วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 10.00–11.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่เป็นเลขานุการของประเทศไทย

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

การจัดสรรพื้นที่ในการเพาะปลูกในประเทศทำได้ยาก และโครงสร้างแตกต่างไปจากอีก 2 ประเทศซึ่งมีการจัดสรรพื้นที่เป็นแปลงใหญ่ ทำให้ยากในการควบคุมราคาจากทางด้านอุปทาน ลานเทื่อผลปาล์มแบบเหมาละคุณภาพส่งผลกระทบต่อคุณภาพและต้นทุน ในด้านของอุปสงค์ ปัจจุบันอยู่ในส่วนของการบริโภค (D1) และมีความต้องการในส่วนของพลังงานทดแทนมากขึ้น (D2) ซึ่งกำลังจะได้รับผลกระทบจากนโยบายรถไฟฟ้า (EV) และมาตรฐาน Euro 5 ทำให้คาดว่าจะเกิดอุปทานส่วนเกินขนาดใหญ่ขึ้นในอนาคต อีกส่วนหนึ่งคือโอเลโอเคมีคอล (D3 และ D4) ซึ่งกำลังศึกษาและขับเคลื่อนในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

-

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

การร่วมมือกัน 3 ประเทศทำให้มีสัดส่วนการผลิตน้ำมันปาล์มมากพอที่จะมีกำลังสำรองในตลาดโลก ปาล์มน้ำมันเป็นส่วนหนึ่งของแผนการทำงานของ IMT-GT โดยในปัจจุบันมี Implementation Blueprint (IB) เล่มแรกเป็นของปี 2017-2021 และเล่มที่ 2 อยู่ระหว่างการร่างและพัฒนาเป็นของปี 2022-2026 โดยแผนใหญ่ซึ่งได้แก่ Vision 2036 ได้ให้ความสำคัญกับภาคการเกษตร โดยในส่วนของปาล์มน้ำมันได้มีโครงการ IMT-GT Palm Oil Corporation ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2016-2018 เน้นการจัดสรรพื้นที่เพื่อให้เกิดการปลูกปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน มีเครือข่ายวิชาการ UNINET ในการให้ความช่วยเหลือ รวมไปถึงการบริหารจัดการปาล์มน้ำมัน และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ว่าประเทศผู้นำอุตสาหกรรมมีการจัดการด้านการผลิตและการตลาดอย่างไร ซึ่งประเทศไทยมีการทำงานร่วมกับประเทศอินโดนีเซียค่อนข้างมาก มีความร่วมมือภายใต้ IMT-GT Working Group ด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรซึ่งมีแผนให้เกิดขึ้นใน IB 2 ทำ

ให้เกิดความร่วมมือในการศึกษาและประเมินผลการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจ โดย IMT-GT มีการวางแผนไว้ทั้งหมด 6 ระเบียงเศรษฐกิจ โดยสวนปาล์ม โรงงานผลิตน้ำมัน และศูนย์การกระจายสินค้า จะตั้งอยู่ใน EC1 EC4 และ EC6 มีการพูดคุยในการจัดโครงการนำร่องห่วงโซ่คุณค่าของปาล์ม น้ำมันเพื่อให้เกิดการพัฒนาตลอดห่วงโซ่ ไม่ใช่แค่วัตถุดิบ และการร่วมมือกันเพื่อทำให้เกิด Economy of Scale ทั้งนี้ ADB มีการเสนอให้มีการจัดตั้งสมาคมอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์โลก และเอานวัตกรรมเข้ามาใช้ในการผลิต ในเวทีที่มีการพูดคุย นโยบายจะเป็นการพูดคุยด้านเสถียรภาพทางด้านราคา การรักษาอุปสงค์และอุปทานเพื่อควบคุมราคาเป็นหลัก

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

-

ข้อเสนอแนะ

-

18. สำนักงานเกษตรจังหวัดกระบี่

ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณชูศักดิ์ วัฒนวิวัฒน์กุล หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 13.00–14.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

มีส่วนร่วมช่วยส่งเสริมผลิตภัณฑ์ปาล์มน้ำมัน ขับเคลื่อนในการจัดตั้งกลุ่มถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร ทั้งหมด 8 ตำบล จัดทำศูนย์เรียนรู้ปาล์มน้ำมันระดับอำเภอ ลงพื้นที่และถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรเป็นรายตำบล จัดตั้งกลุ่มภายในตำบลกลุ่มละอย่างน้อย 50 ราย ถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการเก็บเกี่ยวและการรักษา แต่เน้นย้ำไปในด้านการเก็บเกี่ยวปาล์มที่สุกที่มีคุณภาพ

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

กระบี่เป็นเมือง Palm Oil City ตั้งแต่ปี 2553 เริ่มตั้งแต่มีการปฏิวัติโครงการยกระดับคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน เพื่อเพิ่มเปอร์เซ็นต์ทะลายปาล์มของจังหวัดกระบี่ จังหวัดกระบี่มีการร่วมกับ GIZ มาลงพื้นที่ดูแล ในจังหวัดกระบี่มีการตั้งโรงงานเยอะ มีบริษัทเอกชนผลิตปาล์มที่ได้คุณภาพ เช่น บริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) ณ ปัจจุบัน สถานการณ์แรงงาน

ขาดแคลน จังหวัดกระบี่เดิมเคยเป็นพื้นที่ปลูกยางเยาะ แต่ปัจจุบันผันตัวมาปลูกปาล์ม พื้นที่ปลูกปาล์มทั้งหมด ณ ปัจจุบัน มีประมาณ 1,150,000 ไร่

เกษตรกรต่างประเทศมีที่ดินในการปลูกเยาะกว่าที่ไทย แต่หากเปรียบเทียบเป็นรายเกษตรกรคนต่อคน เกษตรกรรายย่อยประเทศไทยมีคุณภาพชีวิตไม่แพ้เกษตรกรต่างประเทศ

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- OER ของพันธุ์ปาล์มของเกษตรกรต่ำ ทั้ง ๆ ที่ตอนซื้อมาจากเอกชนสามารถผลิตได้ที่ประมาณร้อยละ 23-26
- เสียโอกาสของเปอร์เซ็นต์น้ำมัน เพราะเวลาภาคเอกชนมาขายเกษตรกร จะนำค่าเฉลี่ยมาแจ้ง
- ความต้องการเรื่องเครื่องตรวจเปอร์เซ็นต์น้ำมันให้เกษตรกร
- ภาวะราคาขึ้นลงของน้ำมันปาล์ม ส่งผลกระทบต่อเรื่องการเก็บตัวอย่างดินมาตรวจสอบ
- มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มที่ไม่สุก ทำให้ปาล์มที่เก็บได้ไม่ได้คุณภาพ

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

-

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

-

ข้อเสนอแนะ

- ควรมีการชี้แจงประโยชน์ของ RSPO แก่เกษตรกรให้รับทราบตั้งแต่ต้นทุนการปลูกถึงการเก็บเกี่ยว เพื่อให้มีแรงจูงใจในการเข้าร่วม

19. สำนักงานพาณิชย์จังหวัดกระบี่

ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณนิพัทธา จันย่อง พาณิชย์จังหวัดกระบี่

วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 9.00–10.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

ดูแลในเรื่องปัจจัยการผลิต ราคาปุ๋ย เข้าไปตรวจสอบและกำกับดูแลลานเท การติดป้ายแสดงราคาซื้อขายปาล์ม ตรวจสอบดูแลไม่ให้เกิดการติดป้ายซื้อขายปาล์มร่วง ควบคุมคลังสต็อก และรณรงค์ให้เกษตรกรตัดปาล์มสุก

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

การผลิตปาล์ม ณ ปัจจุบันของจังหวัดกระบี่มีการผลิตไม่พอความต้องการของโรงงาน โรงงานสกัดในจังหวัดกระบี่มีมาก ก่อให้เกิดการขาดแคลนของปาล์ม โรงงานต้องแย่งรับซื้อปาล์มทำให้ปาล์มที่รับซื้อมาบางครั้งไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควร รวมถึงเกษตรกรตัดปาล์มทะเลที่ไม่มีคุณภาพมาขายแก่โรงงาน บางรายขายปาล์มทะเลปนกับทรายและดินเพื่อเพิ่มน้ำหนัก เกษตรกรรายย่อยบางรายตัดปาล์มมาขายเพียงครั้งละ 7-8 ทะลาย

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- ไม่สามารถควบคุมไม่ให้เกิดการซื้อขายปาล์มร่วงได้ทั้งหมด พฤติกรรมของเกษตรกรเป็นปัญหากระทบต่อทั้งระบบ ซึ่งปัจจัยภายนอกส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเกษตรกร เช่น รายได้ ข้อจำกัดของลานเท ราคา และ ความจำเป็นของการใช้เงิน
- โรงงานที่อยู่ในโครงการ RSPO สกัดน้ำมันได้ไม่ถึงร้อยละ 18
- จำนวนผลผลิตปาล์มของจังหวัดกระบี่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของทางโรงงาน
- กรอบทิศทางของนโยบายไม่ชัดเจน ขาด พรบ. ปาล์มน้ำมัน

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

- มีการซื้อขายน้ำมันปาล์มดิบที่อิงราคาจากประเทศมาเลเซีย แต่เรื่องความร่วมมือยังไม่มี การร่วมมือที่ชัดเจน

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

ประเทศไทยต้องมีนโยบายภาครัฐที่เสถียรก่อน โดยในปัจจุบันกรอบความร่วมมือของหน่วยงานในประเทศไทยไม่ชัดเจน ทำให้ประเทศไทยอาจจะสู้ต่างประเทศไม่ได้ การกำหนดทิศทางควรมีการบูรณาการกับหลายหน่วยงานเพื่อครอบคลุมองค์ประกอบของอุตสาหกรรมให้ครบถ้วน

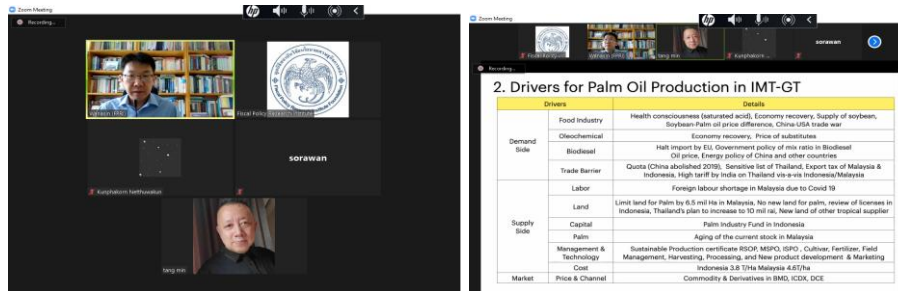
ข้อเสนอแนะ

- ในจังหวัดกระบี่มีผู้แทนเกษตรกรที่คอยช่วยเหลือผลักดันเรื่องโครงสร้างราคา เนื่องจากโครงสร้างราคาไม่เป็นธรรมกับเกษตรกร ราคาต้นน้ำจนถึงปลายน้ำควรปรับให้มีความสมเหตุสมผล

20. Prof. Dr. Tang Zhimin

ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียน-จีนศึกษา สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 10.30–11.30 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

ศูนย์อาเซียน-จีนศึกษา สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์เป็นที่ปรึกษาและวิจัย (think-tank) ให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

มีการผลิตน้ำมันปาล์มคิดเป็นร้อยละ 88 ของทั้งโลก โดยไทยเป็นผู้ผลิตที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ 3 คิดเป็นส่วนแบ่งตลาดคือร้อยละ 4 และส่งออกเป็นอันดับ 7 ของโลก ประเทศจีนเป็นผู้นำเข้าที่ใหญ่ที่สุดในโลกว่าอันดับ 2 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14 ของสัดส่วนตลาด

ปัจจัยที่ขับเคลื่อนการผลิตน้ำมันปาล์ม ในประเทศ IMT-GT ได้แก่ 1. อุปสงค์ จากอุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล ไบโอดีเซล และการกีดกันทางการค้า 2. อุปทาน จากแรงงาน ที่ดิน ทุน ปาล์ม การจัดการและเทคโนโลยี ต้นทุน และ 3. การตลาด ราคาและช่องทาง

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

อุปสรรคและโอกาสของไทยในการร่วมมือ IMT-GT แบ่งเป็น 5 อย่าง ได้แก่

- การเป็นประเทศเล็กในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทย (Unequal size) เมื่อเปรียบเทียบกับอินโดนีเซียและมาเลเซีย
- ความสามารถในการแข่งขันที่น้อยกว่า (Less competitive) เมื่อพิจารณาผลทะลายปาล์ม (FFB) ของไทยได้เพียง 2.7 ตันต่อไร่ และมี OER ประมาณร้อยละ 17-18 มีพื้นที่เพาะปลูกอยู่ที่ 20-25 ไร่ต่อเจ้า
- การมีกำแพงการค้า (Trade barrier)
- การมุ่งเน้นภายในประเทศเป็นหลัก (Inward Looking) มีการส่งออกเพียงประมาณร้อยละ 11
- การควบคุมด้านการตลาด (Unliberalized market) ราคาซื้อขาย FFB และ CPO ถูกกำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

-

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

- ความร่วมมือภายใน IMT-GT แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. อุปสงค์

- การประสานนโยบายและพันธมิตรในการส่งเสริมและร่วมมือในการที่จะทำให้อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มสูงขึ้นในทั้ง 3 ประเทศ คือ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย รวมทั้งการขยายตลาดในต่างประเทศอย่างเช่น อินเดียและจีน ที่ในประเทศจีนส่วนมากยังนำเข้าน้ำมันปาล์มเกือบทั้งหมดเพื่อผลิตน้ำมันพืช รวมถึงเพิ่งมีการยกเลิกโควตาการนำเข้าน้ำมันปาล์ม แต่ยังคงมีภาษีศุลกากรอยู่
- การลดการกีดกันทางการค้าในผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์ม ทั้งภายในและภายนอก IMT-GT

2. อุปทาน

- การส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงานและการใช้ทรัพยากรร่วมกันใน IMT-GT
- การร่วมทำ R&D และประสานนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความยั่งยืน

3. การตลาด

- การผสมผสานของตลาดกลางสินค้าโภคภัณฑ์ (commodity exchange) เพื่อทำให้กลไกการบริหารราคาและการจัดการความเสี่ยงดียิ่งขึ้น

- จุดแข็งของไทย จะเห็นได้ว่านโยบายของกระทรวงเกษตรมีแผนที่จะปฏิรูปภาคอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ในปี 2560-2579 และตั้งเป้าว่าจะขยายพื้นที่สำหรับเพาะปลูกและผลผลิตอย่างน้อยร้อยละ 10 เพื่อเพิ่มอัตราการสกัด CPO ให้ได้ประมาณร้อยละ 22-23 อีกทั้งต้องพึ่งพาการบริโภคภายในประเทศโดยเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี และส่งออกน้ำมันปาล์ม 0.3-0.7 ล้านตันต่อปี ส่วนกระทรวงพลังงาน ก็มีนโยบายจะใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (ปี 2561-2580) เพื่อเพิ่มพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกจากโซลาร์ ชีวมวล และการผลิตพลังงานจากขยะ และมีเป้าหมายลดเชื้อเพลิงชีวภาพ จากเอทานอลและไบโอดีเซล ดังนั้น ประเทศไทยมีจุดแข็งในการร่วมมือ IMT-GT คือ มีขนาดตลาดใหญ่ มีแนวโน้มในการเปิดเสรีการค้า มีทรัพยากรสำหรับการผลิต ความสามารถไปการไปสู่อุตสาหกรรมโอลีเคมีคอล (Downstream capability) การอยู่ในห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมยานยนต์ และการเชื่อมต่อกับภาคพื้นทวีปอื่น

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการนำน้ำมันปาล์มออกจากรายการสินค้าอ่อนไหว (Sensitive list) ใน AFTA ทั้งจากมุมมองปัญหาด้านการเมืองและมุมมองด้านความร่วมมือ

21. องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) ประจำประเทศไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณกนกวรรณ ศาสต์วดีเตชะ ผู้จัดการโครงการ

วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2564 เวลา 9.00 – 10.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

ดำเนินโครงการส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานการผลิตให้เป็นที่ยอมรับ เริ่มต้นเมื่อเดือนกันยายน 2561 ถึงเดือนกันยายน 2565 ระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี โดยได้รับเงินงบประมาณสนับสนุนจากประเทศเยอรมัน ดำเนินการใน 3 ประเทศ ได้แก่ ไทย เยอรมัน และอินโดนีเซีย โดยในประเทศไทย ร่วมมือกับกรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตร พัฒนาศักยภาพเกษตรกรรายย่อยใน 3 จังหวัดนำร่อง ได้แก่ กระบี่ ชุมพร และสุราษฎร์ธานี ที่มีพื้นที่ 20 – 30 ไร่ต่อราย ที่ขาดเงินทุนและความรู้ ซึ่งแตกต่างจากผู้ปลูกในประเทศอินโดนีเซียที่โดยมากเป็นบริษัทรายใหญ่ซึ่งมีการบริหารจัดการที่ดีและเข้าถึงแหล่งเงินทุน

โครงการมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรการอบรม โดยเป็นการอบรมบุคคลากรเพื่อให้สามารถเป็นวิทยากรต่อไปได้ (train the trainer) ผู้เข้าร่วมอบรมกว่า 250 ราย เป็นตัวแทนจากหลากหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้นำเกษตรกร ผู้แทนโรงงานหีบ/สกัด ผู้รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรรายย่อย แบ่งออกเป็น 5 หลักสูตร ได้แก่ มาตรฐาน RSPO การจัดการกลุ่ม การจัดการสวน ผลกระทบด้านสังคมและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งนอกจากด้านการอบรมโครงการยังคงมุ่งเน้นด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วย โดยพิจารณามาตรการที่เหมาะสมในการจัดการสวนปาล์ม ความยาก-ง่ายในการนำมาปฏิบัติจริง ศักยภาพในการลด รวมทั้งประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับ ซึ่งได้คัดเลือกออกมา 5 มาตรการที่ส่งเสริม ดังนี้ การตัดปาล์มสุก การจัดการปุ๋ย การใช้เป็นพืชคลุมดิน การใช้ประโยชน์จากทะลายปาล์มเปล่า และการปลูกพืชร่วมในสวนปาล์ม

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

ประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานของตนเองยังอยู่ในขั้นตอนการพัฒนาอยู่ ซึ่งแตกต่างจากประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียที่มีมาตรฐานของตนเองที่เทียบเท่าระดับสากล แม้ยังได้รับการยอมรับจากเพียงบางประเทศเท่านั้น อาทิ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา

กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรอง RSPO สำเร็จแล้วได้พยายามส่งต่อจริยธรรมต่อให้แก่ผู้เล่นอื่น ไม่ว่าจะเป็นลานเท โรงงาน หรือเกษตรกรรายอื่น เนื่องจากนอกจากจะสามารถได้ประโยชน์จากราคาขายทะลายปาล์มที่สูงขึ้นแล้ว ยังสามารถขายเครดิตการมีใบรับรองได้อีกด้วย

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- การอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมทุกมิติ โดยมากเน้นเพียงด้านการปลูกเท่านั้น ขาดความรู้ด้านสถานการณ์ของตลาดโลก มาตรฐานผลกระทบทั้งด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ข้อปฏิบัติ รวมถึงขาดบุคลากรที่มีองค์ความรู้รอบด้านที่จะสามารถไปถ่ายทอดต่อให้แก่เกษตรกรได้
- มาตรฐาน RSPO ตรวจสอบด้านเอกสารเป็นหลัก ซึ่งเกษตรกรรายย่อยหลายรายไม่ได้มีการจดบันทึกที่เป็นระบบและครบถ้วนเพื่อเป็นหลักฐานการดำเนินการตามเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติ ติดตามประเมินผล จึงต้องให้เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการบันทึกข้อมูลไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการสวน ด้านผลผลิต เป็นต้น
- การขอใบรับรอง RSPO ต้องต่ออายุทุก 5 ปี มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูงแม้ได้รับการยกเว้นค่าการตรวจรับรองรอบแรก แต่มีค่าสมัครสมาชิก 250 ดอลลาร์สหรัฐรวมทั้งในประเทศยังไม่มีผู้ตรวจที่ผ่านการรับรองจึงจำเป็นต้องใช้ผู้ตรวจจากต่างประเทศ ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม ซึ่งเกษตรกรรายย่อยไม่มีกำลังทรัพย์ องค์กรต่าง ๆ จึงได้เข้ามาสนับสนุนจัดอบรม อย่างไรก็ตาม หน่วยงานภาครัฐมีข้อจำกัดด้านนโยบายในการสนับสนุน

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

-

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

-

ข้อเสนอแนะ

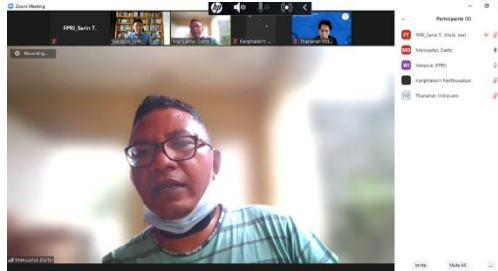
-

ข.2 สรุปรายการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในประเทศอินโดนีเซีย

1. Indonesia Palm Oil Farmer Union (SPKS)

ผู้ให้สัมภาษณ์ Mr. Mansuetus Darto, Secretary General

วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 10.00–11.30 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์หลักของ SPKS คือเพื่อที่จะพัฒนาและดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน และทำให้ประสิทธิภาพของเกษตรกรมีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น จุดมุ่งหมายหลักที่ SPKS ให้ความสำคัญก็คือเกษตรกรรายย่อยซึ่งเกษตรกรในอินโดนีเซียสามารถแบ่งเป็นสองประเภท ได้แก่ กลุ่มที่มีส่วนร่วมและทำงานกับบริษัทน้ำมันปาล์ม (Dependent) และกลุ่มที่ทำการเพาะปลูกเอง (Independent) สัดส่วนของเกษตรกรรายย่อยมีประมาณ ร้อยละ 43 ของประเทศอินโดนีเซีย

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

- ในปัจจุบันสัดส่วนของเกษตรกรรายย่อยมีการเพิ่มขึ้นอย่างมากในระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา แต่กว่าร้อยละ 20 ของเกษตรกรมีการปลูกปาล์มในพื้นที่ป่าไม้
- พื้นที่ปลูกปาล์มทั้งประเทศมีราว 16.3 ล้านเฮกตาร์ โดยหากพื้นที่เพาะปลูกน้อยกว่า 25 เฮกตาร์ จะจัดว่าเป็นเกษตรกร แต่ถ้ามีพื้นที่มากกว่า 25 เฮกตาร์ จะจัดว่าเป็นบริษัทซึ่งจะต้องได้รับการอนุญาตจากรัฐบาลอินโดนีเซีย
- เกษตรกรรายใหญ่ส่วนมากไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่สำหรับการทำการเพาะปลูก แต่จะอยู่ในตัวเมือง อย่างเช่น กรุงจาการ์ตา ซึ่งจะต่างจากเกษตรกรรายย่อย
- เงินทุนบางส่วนได้รับการสนับสนุนจากเกษตรกรและก็มีบางส่วนได้รับการบริจาคจากต่างชาติเพื่อที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเกษตรกรและเสริมความแข็งแกร่งให้กับเกษตรกร เนื่องจากสมาชิกของ SPKS ยังขาดความสามารถด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good agriculture practices) ดังนั้นเงินทุนต่าง ๆ ที่ได้มานั้นจะนำมาใช้ในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับสมาชิกในองค์กร

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- รัฐบาลและกรมป่าไม้ ประสบปัญหาด้านการจำแนกพื้นที่ป่าไม้ เนื่องจากกฎหมายเป็นรูปแบบ Top-down regulation และไม่มีฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระ (Free, Prior and Informed consent; FPIC)

- บริษัทใหญ่ๆ และรัฐบาลกำลังดำเนินการแก้ไขปัญหาการร้องเรียนระหว่างประเทศ (International complains) ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและการตัดไม้ทำลายป่า
- คุณภาพของน้ำมันปาล์มดิบ เป็นปัญหาหลักสำหรับกลุ่มที่ทำการเพาะปลูกเอง เพราะว่ามีส่วนหนึ่งของเกษตรกรกลุ่มนี้ไม่ได้ใช้พันธุ์ไม้ที่คุณภาพดี ซึ่งจะต่างจาก Plasma smallholder เพราะเกษตรกรกลุ่มนี้ได้รับการสนับสนุนและการช่วยเหลือจากบริษัทและเครดิตจากธนาคาร นอกจากนี้ในเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวกับความสามารถในการผลิต หากเกษตรกรใช้พันธุ์ไม้ที่มีคุณภาพดี ผลผลิตของทะลายปาล์มสด (Fresh Fruit Bunch; FFB) จะสูงถึง 36 ตันต่อเฮกตาร์ต่อปี แต่ในความเป็นจริงเกษตรกรที่ใช้พันธุ์ไม้ที่คุณภาพต่ำ ผลผลิตของ FFB จะเพียงแค่ว่า 16-20 ตันต่อเฮกตาร์ต่อปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าตัวเลขของผลผลิตทั้งสองนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมาก รัฐบาลจึงจะแก้ไขปัญหานี้โดยการปลูกปาล์มน้ำมันใหม่ทดแทน (Replanting) การสนับสนุนด้านเมล็ดพันธุ์รวมถึงด้านการเงิน

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

- รัฐบาลของอินโดนีเซียได้มีการสร้างพันธมิตรกับประเทศมาเลเซียอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากทั้งสองประเทศเป็นผู้ผลิตน้ำมันปาล์มรายใหญ่ที่สุดและมีแพลตฟอร์ม ได้แก่ ISPO และ MSPO
- สิ่งที่จะสามารถทำได้ในระดับภูมิภาคให้กับเกษตรกรรายย่อย คือ การสร้างความร่วมมือ การช่วยเหลือเกษตรกร การกำหนดข้อกำหนดต่าง ๆ ให้กับเกษตรกร และเพิ่มความแข็งแกร่งด้านความร่วมมือ เพื่อที่จะสามารถจะอำนวยความสะดวกให้กับเกษตรกรในการผลิตน้ำมันปาล์มได้อย่างยั่งยืน

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

การทำให้อาเซียนมีความแข็งแกร่งมากขึ้น ทั้งในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้านสิทธิมนุษยชน และห่วงโซ่อุปทาน รวมไปถึงด้านความโปร่งใส การไม่ทำลายป่า ไม่ใช่ถ่านหินฟิท ไม่เอาเปรียบคนและสิ่งแวดล้อม (No-Deforestation, No-Peat, and No-Exploitation; NDPE)

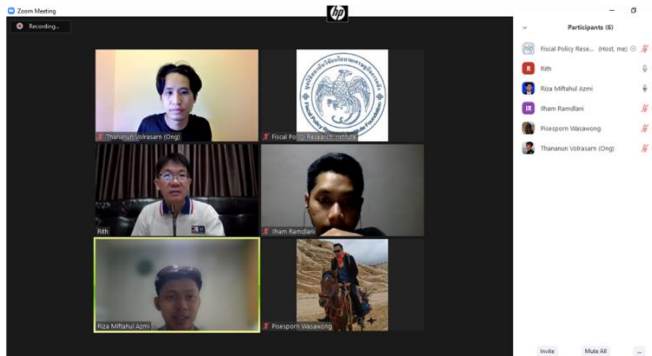
ข้อเสนอแนะ

ความเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่าง ISPO และ RSPO : ISPO ขึ้นอยู่กับกฎหมายกฎระเบียบต่างๆ ประเด็นหลักๆ ของ ISPO คือการปฏิบัติตามกฎหมาย บริษัทต้องแน่ใจว่าการดำเนินธุรกิจของตัวเองนั้นได้มาตรฐานและ ถูกต้องตามหลักสิทธิมนุษยชน มาตรฐานของ ISPO ถือว่าค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับ RSPO จำนวนของเกษตรกรที่จัดว่าต่ำกว่ามาตรฐานของ ISPO คือ ร้อยละ 0.001 หรือแทบจะไม่มีเลย และแหล่งรายได้ของเกษตรกรมาจากการขาย FFB เพียงอย่างเดียว ซึ่งก็ถือว่ามียาได้ค่อนข้างต่ำโดยเฉลี่ย อีกทั้งเกษตรกรขาย FFB ให้กับพ่อค้าคนกลาง และราคาก็แปรผันตามการตัดสินใจและนโยบายของรัฐบาล ช่องว่างของราคาอยู่ที่ประมาณร้อยละ 20-40

2. Wilmar International Limited (Indonesia)

ผู้ให้สัมภาษณ์ Mr. Ilham Ramdani และ Mr. Riza Mifahul Azmi วิศวกร

วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2564 เวลา 19.00 – 20.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

เป็นผู้แปรรูป และจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารและไม่ใช่อาหารที่หลากหลายประเภท ประกอบด้วยน้ำมันพืชที่ผลิตจากปาล์มและเมล็ดพืช น้ำมัน น้ำตาล แป้ง ข้าว ก๋วยเตี๋ยว ไขมันชนิดพิเศษ ขนมขบเคี้ยว เบเกอรี่ ผลิตภัณฑ์จากนม โปรตีนจากถั่วเหลือง แป้ง และสารให้ความหวาน ผลิตภัณฑ์อาหารเหล่านี้จำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค รวมถึงให้แก่โรงงานเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้าอื่นต่อไป

แม้บริษัทมีพื้นที่ปลูกปาล์มของตนเอง แต่มีการรับซื้อเพิ่มจากแหล่งอื่นด้วย โดยรับซื้อจากเฉพาะผู้ที่ผ่านการรับรอง RSPO เท่านั้น เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ปลูกไม่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกทางลบ (Negative Externality)

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

ประเทศอินโดนีเซียสามารถปลูกปาล์มน้ำมันได้ดีเนื่องจากอยู่ในพื้นที่สภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้น มีปริมาณน้ำฝนที่เหมาะสมแก่การปลูกปาล์มน้ำมัน ในอนาคตพื้นที่ปลูกภายในประเทศจะเพิ่มมากขึ้นจากความต้องการน้ำมันปาล์มที่เพิ่มสูงขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

เป็นการยากสำหรับผู้ปลูกรายย่อยในการให้ได้การรับรอง RSPO รวมถึงมีค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียเพิ่ม แต่ราคาขายไม่ต่างจากการทะเลาะที่ไม่ได้การรับรอง เพียงสามารถขายให้แก่ผู้ซื้อจากหลายแหล่งมากขึ้น

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

ยังไม่มีความร่วมมือ เป็นเพียงรูปแบบทำการค้าเท่านั้น โดยมีการนำเข้าวัตถุดิบ (ทะเลาะปาล์ม) บางส่วนจากประเทศมาเลเซีย และนำเข้าเทคโนโลยีในการสกัดและกลั่นบางส่วนจากมาเลเซีย

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

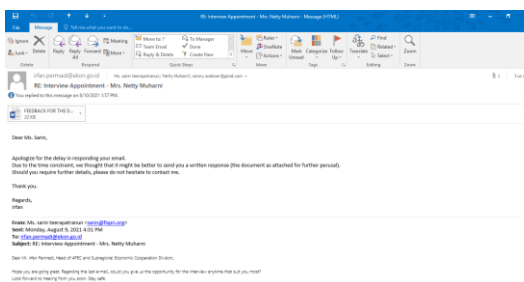
ในอนาคตบริษัทอาจมีการลงทุนในประเทศไทยทั้งในส่วนของการปลูกและการแปรรูปในรูปแบบของโรงงานสกัดและกลั่น

ข้อเสนอแนะ

3. Coordinating Ministry for Economic Affairs

ผู้ให้สัมภาษณ์ Mr. Irfan Permadi, Head of APEC and Subregional Economic Cooperation Division

วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2564 (ทางอีเมล)

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

- ปัจจุบัน The Council of Palm Oil Producing Countries (CPOPC) มีสมาชิกคือประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย โดยโคลัมเบียเป็นผู้สังเกตการณ์ ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ เช่นไนจีเรีย กานา และฮอนดูรัส ซึ่งมีประสิทธิผลต่ำกว่าประเทศไทยก็เริ่มเข้าเป็นสมาชิก CPOPC ด้วยเช่นกัน จะเป็นการดีหากประเทศไทยในฐานะประเทศผู้ผลิตรายใหญ่อันดับสามของโลกเข้าร่วมเพื่อประสานและร่วมมือกันระหว่างผู้ผลิตน้ำมันปาล์มรายอื่นในการเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ทั้งในด้านการผลิตและการบริโภคต่อไป รวมถึงเพื่อเพิ่มผลผลิตของเกษตรกรรายย่อยและการขยายที่ดินอย่างยั่งยืน จากความช่วยเหลือด้านเทคนิคที่ทั้งสองประเทศมีประสบการณ์มาก่อนแล้ว รวมทั้งจะเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือ IMT-GT และ CPOPC เพื่อสนับสนุนตำแหน่งการเจรจาของทั้งสามประเทศและอาเซียนกับประเทศผู้บริโภคอีกด้วย
- ประเทศไทยสามารถนึกกำลังกับอินโดนีเซียและมาเลเซียในการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของน้ำมันปาล์มในระดับสากล แม้ว่าอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยจะไม่เน้นการส่งออก แต่การรับรู้เชิงลบด้านน้ำมันปาล์มของผู้บริโภคจะส่งผลกระทบต่ออุปสงค์ระหว่างประเทศ ความสมดุลของอุปสงค์-อุปทาน และราคาน้ำมันปาล์มในตลาดโลก ประเทศไทยสามารถเป็นตัวแทนของผู้ผลิตปาล์มน้ำมันรายย่อยได้

- เวทีต่าง ๆ เช่น การประชุมไบโอดีเซลในอาเซียนจำเป็นต้องเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้และนโยบาย แม้กระทั่งความร่วมมือทางอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องกับข้อตกลงการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส IMT-GT ครั้งที่ 27 เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2563 ว่าด้วยความจำเป็นในการแบ่งปันความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรระดับสูง รวมถึงน้ำมันปาล์มซึ่งเป็นสินค้าหลักของ IMT-GT
- จำเป็นต้องดำเนินโครงการนำร่อง เช่น การวิจัยร่วมกัน การฟื้นฟูน้ำมันปาล์มรายย่อย เพื่อเป็นสื่อในความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้
- ทั้งสามประเทศจำเป็นต้องดำเนินการตามประเด็นในการประชุม IMT-GT ครั้งที่ 12 ในปี 2562 เกี่ยวกับความจำเป็นในความร่วมมืออย่างต่อเนื่องในการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มให้มีศักยภาพและความได้เปรียบ ด้วยเหตุนี้ ทั้งสามประเทศจึงจำเป็นต้องรวมนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมันจาก IMT-GT Implementation Blueprint 2565 - 2569 เข้าด้วย ซึ่งจุดยุทธศาสตร์ที่สามารถรวมได้คือ:
  - ร่วมกันเจรจาและประสานการจัดการอุปสงค์และอุปทานสำหรับความต้องการของตลาดและราคาที่แข่งขันได้ ซึ่งสามารถทำได้โดยการสำรวจความสนใจร่วมกันเพื่อสร้างความแข็งแกร่งในตลาดโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมปลายน้ำที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
  - ร่วมกันเจรจาและประสานงานเพื่อรักษาเสถียรภาพด้านราคาผ่านการจัดการอุปสงค์และอุปทาน ซึ่งสามารถดำเนินการผ่านโครงการไบโอดีเซลที่ดำเนินการอยู่แล้วในอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย รวมไปถึงความเป็นไปได้ของการอภิปรายและความร่วมมือในการพัฒนาน้ำมันพืชจากปาล์มชนิดอื่น ๆ เช่น bio-avtur ไบโอบอยล์ และน้ำมันดีเซลสีเขียว
  - หารือเกี่ยวกับการส่งเสริมที่เกี่ยวข้องกับการขยายตลาดและการใช้น้ำมันปาล์ม รวมถึงการระบุลำดับความสำคัญของการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมปลายน้ำ และความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาตามผลประโยชน์ร่วมกันของอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย
  - ประเด็นเรื่องความยั่งยืนของน้ำมันปาล์มมีความสำคัญในการเจรจาระหว่างสามประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการของประเทศไทยสำหรับการรับรองระดับชาติที่เน้นเกษตรกรรายย่อย
  - จำเป็นต้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างศักยภาพและสวัสดิการของเกษตรกรรายย่อย รวมถึงกลยุทธ์ในการปรับปรุงผลิตภาพ การปลูก ความช่วยเหลือด้านเทคนิค การพัฒนาองค์กรและเกษตรกรรายย่อย และการอำนวยความสะดวกในการแสดงความคิดเห็นของเกษตรกรรายย่อยในเวทีระหว่างประเทศ
  - สามารถส่งเสริมการพัฒนาฐานข้อมูลน้ำมันปาล์ม และระบบสารสนเทศเพื่อวิเคราะห์การตัดสินใจร่วมกัน
  - สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของน้ำมันปาล์มในระดับต่าง ๆ รวมถึงการริเริ่มร่วมกันเพื่อป้องกันการรณรงค์ต่อต้านน้ำมันปาล์ม

ความร่วมมือในการเพิ่มเครือข่ายอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ไม่ว่าจะเป็นสถานประกอบการ สถาบันวิจัยและพัฒนา หรือสื่อ

- หารือถึงความจำเป็นของการศึกษาร่วมกันเกี่ยวกับน้ำมันปาล์มและสินค้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมความแข็งแกร่งของการบริโภคผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มในประเทศอาเซียนและเอเชีย
  - สำหรับการพัฒนาในระดับภูมิภาคอาเซียน จำเป็นต้องฟื้นฟู ASEAN Vegetable Oil Club (AVOC) เพื่อเป็นสื่อกลางในการปฏิรูปความร่วมมือเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ผลิตน้ำมันปาล์มในอาเซียน โดยการ (1) ส่งเสริมและเจรจาการค้าตลอดจนขยายการส่งออกน้ำมันพืชและน้ำมันปาล์มไปยังตลาดต่างประเทศ (2) ร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ เช่น การตลาด การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ (3) แลกเปลี่ยนข้อมูลและเพิ่มความร่วมมือด้านการลงทุนระหว่างประเทศอาเซียน
- ร่วมมือกับประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์มเพื่อต่อต้านนโยบายการเลือกปฏิบัติต่าง ๆ ในตลาดโลก รูปแบบหนึ่งของความร่วมมือคือการจัดตั้งคณะทำงานร่วมอาเซียน-สหภาพยุโรป (ASEAN-EU Joint Working Group; JWG) ว่าด้วยน้ำมันพืช เพื่อปกป้องการเข้าถึงตลาดสินค้าน้ำมันพืชจากประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อต่อต้านนโยบายข้อจำกัดทางการค้าต่าง ๆ ของสหภาพยุโรป โดย JWG นี้มีการประชุมครั้งแรกเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2564

ข้อเสนอแนะ

- ประเทศไทยจำเป็นต้องร่วมมือกับอินโดนีเซียและมาเลเซีย โดยสามารถใช้ประโยชน์จากข้อได้เปรียบหลายประการ ทั้งเป็นผู้ผลิตน้ำมันปาล์มรายใหญ่อันดับสามของโลก การมีเกษตรกรรายย่อย รวมถึงแรงงานจากอุตสาหกรรมไบโอดีเซลที่กำลังเติบโตและวิสัยทัศน์ด้านความยั่งยืนในภาคน้ำมันปาล์ม ซึ่งการยกระดับของประเทศไทยสามารถเพิ่มขึ้นได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ความร่วมมือในการเสริมความแข็งแกร่งของโครงการไบโอดีเซลเพื่อรักษาเสถียรภาพราคา แผนพัฒนาพลังงานทดแทน พ.ศ. 2558-2579 (AEDP 2015) แสดงให้เห็นเป้าหมายของอุตสาหกรรมพลังงานหมุนเวียนของไทยในการผลิตไบโอดีเซล 7 ล้านลิตรต่อวันภายในปี 2579 โดยได้รับการสนับสนุนจากแผนที่จะขยายพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันครึ่งล้านเฮกตาร์ ปัจจุบันไบโอดีเซลมีสัดส่วนเกือบร้อยละ 50 ของการบริโภคน้ำมันปาล์มในประเทศทั้งหมด ปัจจุบันประเทศไทยใช้ไบโอดีเซลร้อยละ 10 เปอร์เซนต์ (B10) สามารถผนึกกำลังร่วมกับมาเลเซียและอินโดนีเซีย (B30) เพื่อขยายการบริโภคภายในประเทศผ่านโครงการไบโอดีเซลภาคบังคับเพื่อควบคุมราคาน้ำมันปาล์มโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้ ซึ่งที่ผ่านมากโครงการไบโอดีเซลภาคบังคับได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานสำหรับการรักษาเสถียรภาพราคาน้ำมันปาล์มในตลาดโลก ประเทศไทยมีศักยภาพในการเร่งโครงการผ่านความร่วมมือกับอินโดนีเซียและมาเลเซีย

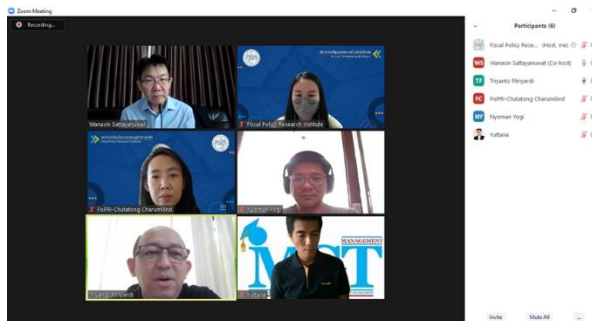
- ประเทศไทยสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มตามแผนการ ASEAN Sustainable Palm Oil Standards (ASPO) ซึ่งสามารถดำเนินการร่วมกับ Global Framework of Principles of Sustainable Palm Oil (GFP-SOP) ภายใต้ CPOPC รวมทั้ง IPSO และ MSPO ได้
- ประเทศไทยยังสามารถใช้ประโยชน์จากการประชุม CPOPC เพื่อเพิ่มการลงทุนจากผู้ประกอบการธุรกิจน้ำมันปาล์มได้ ตัวอย่างเช่น CPOPC ได้จัดเวทีธุรกิจหลายแห่งเพื่อดึงดูดการลงทุนไปยังประเทศอื่นนอกเหนือจากอินโดนีเซียและมาเลเซีย
- จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยร้อยละ 70 เป็นเกษตรกรรายย่อย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องยกระดับและให้อำนาจแก่เกษตรกรรายย่อยด้วยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติระหว่างเกษตรกรรายย่อย ซึ่ง CPOPC มีการจัดประชุมสุดยอดเกษตรกรรายย่อยเป็นประจำทุกปีเพื่อเป็นเวทีสำหรับการมีปฏิสัมพันธ์และแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างเกษตรกรรายย่อยจากภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก

4. Griya Raya Indonesia Agri (GRIA)

ผู้ให้สัมภาษณ์ Mr. Nyoman Yogi, Managing Director of GRIA

Mr. Triyanto Fitriyandi, Expert on oil palm Indonesia and Senior private sector engagement at World Bank (Jakarta)

วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2564 เวลา 14.00 – 15.00 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

เป็นบริษัทที่ปรึกษา มีผู้เชี่ยวชาญในการสนับสนุนธุรกิจการเกษตรซึ่งโดยมากเป็นเกษตรกรรายย่อยในการจัดโครงสร้าง เสริมสร้างความยั่งยืนตลอดห่วงโซ่คุณค่า การลดการปล่อยก๊าซ และจัดหาเงินทุนเพื่อการเกษตรไม่ว่าจะเป็นปาล์ม กาแฟ โกโก้ ยาง มันสำปะหลัง พืชสวน ห่วงโซ่คุณค่าการเกษตร (agri value chain) และการตรวจสอบย้อนกลับ (traceability)

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

ในอินโดนีเซียมีการผลิต CPO ราวร้อยละ 50 ของการผลิตโลก มีใบรับรอง (certification) 3 ประเภท ได้แก่ 1) RSPO - Roundtable on Sustainable Palm Oil 2) ISCC - International Sustainability & Carbon Certification และ 3) ISPO – Indonesia Sustainable Palm Oil ซึ่งเป็นมาตรฐานบังคับจากรัฐบาล อย่างไรก็ตามยังไม่ได้รับการยอมรับระดับโลกนัก

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- แม้ภาครัฐตระหนักถึงการที่ตลาดโลกยังไม่ยอมรับ ISPO และต้องการให้ผู้ปลูกปาล์มในประเทศได้รับการรับรอง RSPO เพื่อให้ได้รับการยอมรับ อย่างไรก็ตาม มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูงและซับซ้อน
- ผู้กำหนดนโยบายขาดความสามารถในการสร้างความรู้ ไม่มีความรู้ด้านมาตรฐานด้านปาล์มน้ำมัน ตัวอย่างเช่น มาตรฐาน RSPO ที่มีข้อกำหนดและเกณฑ์ที่ซับซ้อน ส่งผลให้ข้าราชการไม่เข้าใจและต้องการความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ
- ภาครัฐขาดความชัดเจนในการจัดสรรที่ดินและการให้กรรมสิทธิ์
- ภาคเอกชนมีความสามารถที่ดีในด้านการผลิตที่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม ยังขาดการรับมือหรือการจัดการที่ดีในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงยังไม่มีความร่วมมือระหว่างกัน
- ขาดความช่วยเหลือให้แก่เกษตรกรรายย่อย (smallholder) ที่ยังต้องการการเข้าถึงเทคโนโลยี ตลาด แหล่งเงินทุน ซึ่งธนาคารหลายแห่งไม่ให้เงินกู้แก่เกษตรกร เนื่องจากมีความเห็นว่าการทำเกษตรมีความเสี่ยงค่อนข้างสูงและมีค่าใช้จ่ายในการเข้าหาเกษตรกรค่อนข้างสูงเช่นกันจากการที่เกษตรกรส่วนมากอยู่ในพื้นที่ห่างไกลนอกจากนี้ยังขาดบุคลากรของธนาคารที่เข้าใจถึงการเกษตรยาก

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

มีโครงการความร่วมมือริเริ่มโดย International Finance Corporation (IFC) ในการช่วยให้เกษตรกรรายย่อย (independent smallholder) มากกว่า 2 พันรายในประเทศไทย (กระบี่) ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO ซึ่งต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการช่วยเหลือ

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

จาก “Negative Campaign” ที่สหภาพยุโรปได้มีการกีดกันน้ำมันปาล์ม แม้ประเทศไทยจะไม่ได้รับผลกระทบนัก อย่างไรก็ตาม ในฐานะเพื่อนบ้านของอินโดนีเซียและมาเลเซีย ควรให้การสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ของประเทศไทยที่ค่อนข้างมีความใกล้ชิดกับประเทศเยอรมัน ผ่าน องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) เพื่อเปิดช่องทางในการเจรจาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา

ประเทศไทยสามารถเริ่มการเจรจาซื้อขายกับ CPOPC ในการวางตัว รวมถึงการช่วย ประชาสัมพันธ์ความยั่งยืนของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันทั้งในด้านการผลิตและการปฏิบัติ เช่น การใช้ ประโยชน์จากไบโอแก๊ส

ข้อเสนอแนะ

-

ข.3 สรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในประเทศมาเลเซีย

1. Malaysian Palm Oil Council (SPKS)

ผู้ให้สัมภาษณ์ Ms. Belvinder Sron, Deputy CEO

Mr. Faisal Iqbal, Director Marketing & Market Development

Ms. Rina Mariati, Sr. Executive, Marketing & Market Development

วันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2564 เวลา 10.00 – 11.30 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

เป็นหน่วยงานของรัฐ ส่งเสริมการขยายตลาดน้ำมันปาล์มของมาเลเซียและผลิตภัณฑ์ เสริมสร้างภาพลักษณ์ของน้ำมันปาล์มและสร้างการยอมรับน้ำมันปาล์ม ผ่านทางข้อได้เปรียบทาง เทคโนโลยีและเศรษฐกิจที่หลากหลาย รวมทั้งความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 ส่งผลให้ขาดแคลนแรงงานและเป็นหนึ่งใน ปัญหาสำคัญของอุตสาหกรรม ซึ่งอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันยังคงเป็นอุตสาหกรรมที่ยังต้องใช้แรงงาน อยู่จำนวนมาก (labor intensive) เนื่องจากในหลาย ๆ พื้นที่การใช้เครื่องจักรยังไม่เหมาะสม เช่น เป็นพื้นที่ลาดเอียง เป็นต้น

ประเด็นด้านความยั่งยืน เมื่อส่งออกจะถูกตั้งคำถามว่าสินค้ามีความยั่งยืนหรือไม่ หรือได้ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สิทธิแรงงาน ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือแนวทางใน การบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

อุตสาหกรรมปลายน้ำปาล์มน้ำมันในประเทศมาเลเซียตอนนี้มุ่งเน้นด้านอาหารและโอเลเคมีคอลมากกว่าด้านพลังงานหรือไบโอดีเซล อย่างไรก็ตาม หากสามารถมุ่งเน้นด้านไบโอดีเซลด้วยจะเป็นการมุ่งสู่ความยั่งยืนมากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

แม้ว่าประเทศ IMT-GT จะเป็นผู้ผลิตน้ำมันปาล์มรายใหญ่ของโลก แต่ไม่มีมาตรฐานความยั่งยืนของตนเองที่เป็นที่ยอมรับของโลก

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

-

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

การกำหนดมาตรฐานด้านความยั่งยืนร่วมกันและให้เป็นที่ยอมรับของตลาดโลก

การเพิ่มผลผลิต เนื่องจากพื้นที่ในแต่ละประเทศอาจไม่สามารถขยายเพิ่มได้ ควรมีการร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาในการเพิ่มค่า OER ให้สอดคล้องกับความต้องการน้ำมันปาล์มที่เพิ่มขึ้น

ประเทศไทยในฐานะผู้ผลิตรายใหญ่อันดับที่ 3 ของโลกควรเข้าร่วมการเป็นสมาชิก CPOPC และช่วยสนับสนุนอุตสาหกรรม รวมทั้งจะเป็นโอกาสของประเทศไทยเองด้วยในการร่วมแบ่งปันความเห็นหรือรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากเหล่าประเทศสมาชิกที่จะได้ประโยชน์เช่นกันจากการมีสมาชิกเพิ่มทำให้เสียงของการรวมกลุ่มดังขึ้นและเข้มแข็งมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

- ควรมีการดำเนินนโยบายในการสนับสนุนการใช้ไบโอดีเซลให้มากขึ้นเพื่อเป็นหนึ่งในวิธีการทำให้ปาล์มน้ำมันยั่งยืน
- ควรชักจูงนักลงทุนไทยให้มาลงทุนในอุตสาหกรรมโอเลเคมีคอลในมาเลเซียซึ่งมีทุกอย่างเพียงพร้อม ไม่ว่าจะเป็นค่าจ้างแรงงานที่ถูก บุคลากรมีองค์ความรู้หรือวัตถุดิบมากกว่าการชักจูงให้นักลงทุนมาเลเซียมาลงทุนที่ประเทศไทย

2. FELDA Global Ventures Holdings Berhad (FGV)

ผู้ให้สัมภาษณ์ Mr. YBhg Dato Dzulkifli Abd Wahab, Chairman

Mr. Mohd Nazrul Izam Mansor, Group CEO

Mr. Salman Ghazali, Group Chief Strategy Officer

วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2564 เวลา 9.30 – 10.30 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

FGV ก่อตั้งเพื่อเป็นบริษัทเอกชนให้แก่องค์กรพัฒนาที่ดินแห่งรัฐ (Federal Land Development Authority; FELDA) เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ Bursa Malaysia โดยเป็นหนึ่งในผู้ผลิตน้ำมันปาล์มดิบ (CPO) รายใหญ่ที่สุดของโลก คิดเป็นประมาณร้อยละ 15 ของการผลิต CPO ของมาเลเซียทั้งหมด

ในอุตสาหกรรมต้นน้ำ มีพื้นที่ปลูกปาล์มรวม 335,404 เฮกตาร์ในมาเลเซียและอินโดนีเซีย เก็บเกี่ยวทะลายปาล์ม (FFB) ได้ 4.29 ล้านเมตริกตัน (MT) ผลิต CPO ได้ประมาณ 3 ล้านเมตริกตัน ต่อปี จาก 68 โรงงานสกัดทั่วประเทศ โดยทั้ง 68 แห่งได้รับการรับรองมาตรฐาน MSPO 33 แห่งได้รับการรับรอง RSPO และ 8 แห่งได้รับการรับรอง ISPO

อุตสาหกรรมปลายน้ำ การแปลง CPO และ CPKO ให้เป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่ม เช่น สารเคมี โอลีโอ ไบโอดีเซล น้ำมัน ไขมัน และสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำหน่ายเร็วและต้นทุนต่ำ (Fast Moving Consumer Goods; FMCG) โดยมีโรงงานกลั่น 8 แห่ง แบ่งเป็น 6 แห่งในประเทศและ 2 แห่งในประเทศปากีสถานและตุรกี กำลังการผลิตรวม 6,400 ตันต่อวัน โรงงานบดเมล็ดในปาล์ม 4 แห่ง เพื่อผลิต CPKO และ PKE โรงงานผลิตโอลีโอเคมีคอล 2 แห่ง โรงงานผลิตไบโอดีเซล 1 แห่ง ด้วยกำลังการผลิต 100,000 เมตริกตัน (MT) ต่อปี โดยผลิต B7 สำหรับส่วนอุตสาหกรรมและ B10 สำหรับส่วนขายปลีก และมีโรงงานผลิตไบโอแก๊ส 28 แห่ง

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

รัฐบาลมาเลเซียให้ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างมาก มีการก่อตั้ง Malaysia Palm Oil Board เพื่อดูแลอุตสาหกรรมโดยเฉพาะ รวมถึงมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอีกด้วย

อุตสาหกรรมไบโอดีเซลมาเลเซียขึ้นอยู่กับราคา CPO และเป็นอุตสาหกรรมที่ยังต้องพึ่งพาการสนับสนุนจากภาครัฐในการสามารถทำการแข่งขันและจำหน่ายได้ ไบโอดีเซลถูกเปรียบเทียบกับน้ำมันปโตรเลียมที่มีราคาถูกกว่าอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม การใช้ไบโอดีเซลจะสามารถช่วยให้ราคา CPO ได้ราคาที่สูงขึ้น

การลงทุนในต่างประเทศมุ่งเน้นด้านโรงงานมากกว่าด้านการปลูก แม้การปลูกต้นปาล์มในประเทศยังคงเผชิญปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ รวมถึงการต้องให้ได้การรับรองมาตรฐาน RSPO การไม่บุกรุกพื้นที่ป่า

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

การแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้กระบวนการผลิตหยุดชะงัก แรงงานต่างชาติโดยมากมาจากประเทศอินเดีย บังคลาเทศ อินโดนีเซีย

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

-

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

- เนื่องจากอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันถูกโจมตีอยู่เสมอ การร่วมมือกันจะทำให้สามารถช่วยกันต่อสู้ได้อย่างเข้มแข็งและเสียงดังมากขึ้น
- การเข้าร่วมเป็นสมาชิก CPOPC นอกจากประโยชน์ด้านเศรษฐกิจแล้วยังได้ด้านความยั่งยืนหรือสิ่งแวดล้อมด้วย
- มาตรฐานต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่ผู้ปลูกปาล์มในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต รวมทั้งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม
- ในอนาคต อาจพิจารณาการลงทุนในประเทศไทย เนื่องจากเป็นประเทศเพื่อนบ้านสะดวกต่อการดำเนินการ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงมีข้อจำกัดสัดส่วนการถือครองของบริษัทต่างชาติ
- อาจมีการร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์จากน้ำมันปาล์มร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

- ประเทศไทยสามารถใช้มาตรฐาน ISPO และ MSPO เพื่อเป็นฐานในการทำมาตรฐาน TSPO ของประเทศ

3. Malaysian Palm Oil Board (MPOB),
Ministry of Plantation Industries and Commodities (MPIC) และ
Council of Palm Oil Producing Countries (CPOPC)
วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2564 เวลา 9.00 – 10.30 น.

บทบาทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

Malaysian Palm Oil Board (MPOB) เป็นหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของประเทศ บทบาทหลักคือการส่งเสริมและพัฒนาวัตถุดิบ ประสงค์ นโยบาย และยกเลิกความสำคัญเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของมาเลเซีย

Ministry of Plantation Industries and Commodities (MPIC) มุ่งเน้นการพัฒนาสินค้าโภคภัณฑ์ เช่น สินแร่ดีบุก ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน โกโก้ ป่าไม้และไม้ซุง แร่ธาตุ สับปะรด และยาสูบ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนเศรษฐกิจของประเทศ

Council of Palm Oil Producing Countries (CPOPC) เป็นองค์กรระหว่างรัฐบาลสำหรับประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์ม มุ่งเน้นการฝึกกำลังของผู้ผลิตน้ำมันปาล์มโลก เพื่อส่งเสริม พัฒนา และเสริมสร้างความร่วมมือในด้านการเพาะปลูกปาล์ม น้ำมันและอุตสาหกรรมระหว่างประเทศสมาชิก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวและยั่งยืนของน้ำมันปาล์มต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในประเทศสมาชิก

สถานการณ์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

- CPOPC ได้เชิญประเทศไทย รวมถึงไนจีเรีย ปาปัวนิวกินีและกาน่า เข้าร่วมเป็นสมาชิก
- CPOPC ได้มีการร่วมกันหารือในการวางโครงสร้าง (framework) มาตรฐานความยั่งยืนร่วมกันของประเทศสมาชิก เพื่อเป็นแนวทางไปประยุกต์ใช้ในประเทศตนเองต่อไป
- จากปัญหาการขาดแคลนแรงงาน มาเลเซียวางแผนจะใช้เทคโนโลยีและเครื่องยนต์เข้ามาช่วยในอนาคต โดยเป็นการร่วมกับกับภาคเอกชนทั้งในประเทศมาเลเซียและต่างประเทศในการพัฒนาเทคโนโลยี ได้รับงบประมาณจากภาครัฐและผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม นอกจากนี้มีการเตรียมความพร้อมของแรงงานรุ่นใหม่ให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้ การประชาสัมพันธ์ความหมาย ขอบเขตของแรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ และแรงงานเด็ก เช่น การเก็บหนังสือเดินทางของแรงงานเข้าข่ายเป็นการบังคับแรงงาน หรือการที่ไปลูกช่วยพ่อแม่ทำงานสามารถเข้าข่ายการใช้แรงงานเด็กเช่นกัน

- มุมมองด้านสุขภาพจากน้ำมันปาล์มเป็นบวกมากขึ้น มีงานวิจัยประเด็นด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมันหลากหลายชี้ว่าน้ำมันปาล์มไม่มีการส่งผลเชิงลบต่อสุขภาพและไม่ต่างไปจากน้ำมันพืชประเภทอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ต่าง ๆ มากมาย
- จากการที่ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีประสิทธิภาพมากกว่าพืชชนิดอื่นที่ใช้ในการผลิตน้ำมัน การที่ผู้บริโภคตระหนักถึงคุณค่าทางโภชนาการของน้ำมันปาล์ม รวมทั้งจำนวนประชากรโลกในอนาคต 20 ปีข้างหน้าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้อุปสงค์ของน้ำมันปาล์มในอนาคตจะเพิ่มขึ้น ซึ่งประเทศ IMT-GT จะเป็นกำลังสำคัญในการป้อนผลิตภัณฑ์ อย่างไรก็ตาม ต้องพิจารณาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทั้งการเพิ่ม OER หรือวิธีปฏิบัติที่ดีขึ้น
- ด้านความยั่งยืน ในปี 2563 มีการส่งออกไบโอดีเซลราว 400,000 MT โดยมากส่งไปสหภาพยุโรป กำลังการผลิตยังใช้เพียงร้อยละ 47 ยังสามารถผลิตเพิ่มได้อีกมากและมีความพร้อมด้านวัตถุดิบ (CPO) รองรับ ในประเทศผลิต B7 และ B10 ซึ่งผู้เล่นรายใหญ่คือบริษัทผู้ผลิตปิโตรเลียมจุดมุ่งหมายเพื่อไปสู่ความยั่งยืน และสู่แนวคิดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีกระทรวงการคลังดูแลด้านราคาไม่ให้ราคา CPO และไบโอดีเซลมีความต่างกันนัก แม้ในอนาคตข้างหน้าสหภาพยุโรปจะมีแผนลดหรือยกเลิกการใช้ไบโอดีเซล แต่ประเทศในกลุ่มอาเซียนซึ่งยังไม่มีพลังงานนิวเคลียร์ตั้งเช่นสหภาพยุโรปยังคงมีความต้องการใช้ไบโอดีเซลดั้งเดิม

ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

- การขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรม เนื่องจากค่าจ้างไม่สูงพอในการดึงดูดแรงงาน รวมทั้งสภาพแวดล้อมในการทำงานไม่ดี สกปรก ยากลำบาก และอันตราย (3D Jobs) พึงพาแรงงานต่างชาติ รวมทั้งเผชิญการกีดกันจากประเทศฝั่งตะวันตกในการใช้แรงงานเกณฑ์หรือแรงงานบังคับ และแรงงานเด็ก
- ระดับประสิทธิภาพการผลิต ทั้งจากปัญหาด้านแรงงาน และความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ใช้ปลูก จำเป็นต้องพัฒนาเพื่อให้สามารถตอบสนองต่ออุปสงค์ที่เพิ่มขึ้น

ความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะ IMT-GT ของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

มาเลเซียและอินโดนีเซียในฐานะสมาชิกของ CPOPC มีการร่วมกันทำวิจัยและพัฒนาเพื่อให้ผู้ผลิตน้ำมันปาล์มไปสู่วิถีของความยั่งยืนตาม Sustainable Development Goals (SDGs)

แนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก IMT-GT

- การที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกถาวร CPOPC เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากทำให้การรวมตัวของประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์มเข้มแข็งขึ้นและจะทำให้กลุ่มมีบทบาทมากขึ้น
- การมีมาตรฐานด้านความยั่งยืนร่วมกันของประเทศ IMT-GT เป็นเรื่องที่ดี แต่อาจเป็นไปได้ยาก เนื่องจากแต่ละประเทศมีความสามารถ การตลาด สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมของรัฐบาล หรือความเห็นที่แตกต่างกัน นอกจากนี้จะมีผู้นำที่สามารถทำให้ทั้ง 3 ประเทศ

มีความเห็นตรงกันได้ อย่างไรก็ตาม สามารถมีโครงสร้าง (framework) ร่วมกันได้ในการกรองคุณสมบัติพื้นฐาน (criteria/principle) เพื่อให้ได้รับการรับรอง แต่วิธีในการออกมาตรการขึ้นอยู่กับรัฐบาลของแต่ละประเทศ ดังเช่น MSPO ต้องดำเนินการกฎหมายในประเทศร่วมด้วย

- การร่วมมือ IMT-GT สามารถต่อยอดไปสู่ความร่วมมือ RCEP ได้ ซึ่งประเทศจีนและอินเดียที่มีจำนวนประชากรมากและมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นจะเป็นตลาดน้ำมันปาล์มที่สำคัญในอนาคต สามารถใช้ประโยชน์จากการเป็นสมาชิก RCEP และ CPOPC ในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์จากน้ำมันปาล์มเพื่อดึงดูดให้เปลี่ยนมาให้น้ำมันปาล์มมากขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยควรพิจารณาการเข้าร่วมเป็นสมาชิกถาวร CPOPC อย่างจริงจัง เพื่อให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ การวิจัยและพัฒนาในการประชาสัมพันธ์ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นประเด็นที่นอกจากประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์มต้องเผชิญแล้ว ประเทศผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์จากน้ำมันปาล์มก็ต้องเผชิญด้วยเช่นกัน

ภาคผนวก ค

สรุปการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group)

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) ร่วมกับ มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (มูลนิธิ สวค.) ได้มีการจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้ “โครงการพัฒนาภาคความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT” เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 1 กรกฎาคม 2564 เวลา 09.00-12.00 น. ณ โรงแรมกระบี่รอยัล จังหวัดกระบี่ และการประชุมออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และ ไทย ในการกำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศในมิติด้านการค้าระหว่างประเทศและการพัฒนา เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร และพัฒนาภาคความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ความร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT)

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมภายในประเทศ ตั้งแต่เกษตรกร ผู้ประกอบการระดับฐานราก วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

สรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น

คุณวิมล ปั่นคง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและส่งเสริมการวิจัย สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) กล่าวเปิดการประชุม ชี้แจงความสำคัญของโครงการเพื่อประเมินศักยภาพในการแข่งขันเพื่อพัฒนาห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้กรอบความร่วมมือ IMT-GT ที่ริเริ่มโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไม่ใช่เพื่อแข่งขันแต่เพื่อหาแนวทางความร่วมมือกับประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย ที่ในอุตสาหกรรมมีการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ในรูปแบบของภาษีมากขึ้น และในอนาคตประเทศสหรัฐอเมริการวมทั้งประเทศในสหภาพยุโรปจะมีการใช้มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังนั้นประเทศไทย อินโดนีเซียและมาเลเซียจึงควรร่วมมือกันเพื่อเจรจา ต่อบรอง แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ยกระดับความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ราคาผลผลิตไม่ตกต่ำและมีความยั่งยืน

ดร. วรณสินท์ สัตยานุวัตร์ หัวหน้าศูนย์นโยบายการค้า การลงทุน และการประเมินผล มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (มูลนิธิ สวค.) ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันให้ได้ประโยชน์กับทุกฝ่ายของห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือกับประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย โดยในประเทศไทยพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันมีการกระจุกตัวกว่าร้อยละ 80 อยู่ใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร

ความร่วมมือ IMT-GT กำหนดวิสัยทัศน์ พ.ศ. 2579 (IMT-GT Vision 2036) วางเป้าหมายสามประการ ได้แก่ หนึ่ง ภาคเกษตรที่ยั่งยืน มีส่วนร่วม และนวัตกรรม (Sustainable, inclusive & innovative agriculture sector) สอง ภาคอุตสาหกรรมที่แข่งขันได้ มีนวัตกรรม และมีความรู้หน้า (Competitive, innovative and advanced industrial base) และสาม การท่องเที่ยวระหว่างกันที่ยั่งยืน ที่ส่วนร่วมและแข่งขันได้ (Sustainable, inclusive & competitive cross-border tourism) ทั้งนี้ในระดับย่อยลงไป IMT-GT กำหนดเสาหลักเชิงกลยุทธ์ (Strategic Pillars) ออกเป็น 7 เสาหลัก ประกอบด้วย การขนส่งและการเชื่อมโยงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Transport & ICT Connectivity) การอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน (Trade & Investment Facilitation) การท่องเที่ยว (Tourism) อุตสาหกรรมจากฐานเกษตรและภาคเกษตร (Agriculture & Agro-based industry) ภาคบริการฮาลาลและสินค้าฮาลาล (Halal Products & Services) สิ่งแวดล้อม (Environment) และการพัฒนา (HRD, Education & Culture)

น้ำมันปาล์มจำแนกออกเป็น 2 ส่วน คือ น้ำมันปาล์มดิบจากเปลือก (Crude Palm Oil: CPO) และน้ำมันจากเมล็ดในปาล์ม (Crude Palm Kernel Oil: CPKO) โดยน้ำมันปาล์มสามารถนำไปเพิ่มมูลค่าต่อยอดเพื่อเป็นต้นน้ำให้แก่หลากหลายผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร การใช้ในภาคอุตสาหกรรม และพลังงานชีวภาพ ภาพรวมเฉลี่ยของทั้งโลกพบโครงสร้างการใช้น้ำมันปาล์มปี พ.ศ. 2563 ในอาหารประมาณร้อยละ 68 ของการใช้น้ำมันปาล์มรวมทั้งหมดของโลก ในภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 27 และพลังงานชีวภาพประมาณร้อยละ 5 โดยจากข้อมูลปี พ.ศ. 2561 กลุ่มประเทศ IMT-GT มีสัดส่วนผลผลิตน้ำมันปาล์มรวมคิดเป็นร้อยละ 87.97 ของปริมาณผลผลิตรวมของโลก จำแนกเป็นอินโดนีเซียมีผลผลิตร้อยละ 56.77 มาเลเซียร้อยละ 27.31 และไทยมีสัดส่วนร้อยละ 3.89 จากแบบจำลองเทคนิคทางเศรษฐมิติชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างราคาผลปาล์มในประเทศไทยและราคาน้ำมันปาล์มตลาดโลกไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างราคาผลปาล์มน้ำมันทั้งทะเลาะลายน้ำหนักมากกว่า 15 กิโลกรัมขึ้นไป (ราคาเฉลี่ยมค.-ธค.) (หน่วย บาทต่อกิโลกรัม) และราคาน้ำมันปาล์มในมาเลเซีย ระหว่างปี พ.ศ. 2541 ถึง 2563 พบค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เท่ากับ 0.9037

เมื่อพิจารณาภาพรวมพื้นที่ปลูกของโลก พบว่าปีพ.ศ. 2561 อินโดนีเซียและมาเลเซียมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 63.5 ของพื้นที่ปลูกรวมของโลก (18,917,400 เฮกตาร์) ขณะที่ปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูก 5.66 ล้านไร่ มีผลผลิตต่อไร่ 2,905 กิโลกรัม ภาคใต้เป็นภาคที่มีพื้นที่ให้ผลผลิตสูงสุด ข้อมูลปี 2562 คิดเป็นร้อยละ 86.22 ของพื้นที่ให้ผลผลิตทั้งหมดของประเทศ และกระจุกตัวอยู่ในสามจังหวัด ได้แก่ สุราษฎร์ธานี กระบี่ และชุมพร คิดเป็นร้อยละ 23.66 ร้อยละ 20.33 และร้อยละ 18.02 ตามลำดับ และอันดับสี่คือ นครศรีธรรมราช คิดเป็นร้อยละ 11.19 ของพื้นที่ให้ผลผลิตทั้งหมดของประเทศ ราคาผลปาล์มน้ำมันทั้งทะเลาะลายเฉลี่ย 2.60 บาทต่อกิโลกรัม

เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการผลิตระหว่างประเทศ IMT-GT พบว่าไทยเป็นรองอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบเทียบกับอินโดนีเซียและมาเลเซีย ทั้งด้านผลผลิตต่อไร่ (ต้นต่อไร่) อัตราการสกัดน้ำมัน (OER) พื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ยต่อรายเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม (ไร่ต่อราย) ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่า

ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของสามประเทศ IMT-GT ไม่มีความต่างนัก โดยต้นน้ำปาล์มน้ำมันเป็นการผลิตทั้งหมดจนถึงการได้มาซึ่งผลผลิตปาล์มหรือเรียกว่าผลผลิตทะลายน้ำมัน ผู้ผลิตหลักในส่วนนี้คือเกษตรกรชาวสวนปาล์ม และผู้เกี่ยวข้องหลักคือลานเท ขั้วสังเกตเบื้องต้นของประเทศไทย คือ พื้นที่ปลูกของรายย่อยคิดเป็นร้อยละ 75 และรายใหญ่คิดเป็นร้อยละ 25 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด ในขณะที่ผลผลิตมารายย่อยคิดเป็นร้อยละ 70 และรายใหญ่คิดเป็นร้อยละ 30 ห่วงโซ่ชั้นกลางน้ำเริ่มต้นด้วยสิ่งป้อนเข้า (Input) คือ ผลผลิตทะลายน้ำมันเข้าสู่โรงงานสกัด ผลผลิตหลักคือน้ำมันปาล์มดิบซึ่งจำแนกเป็นน้ำมันปาล์มดิบ (CPO) และน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ (CPKO) ที่จะถูกส่งต่อไปผลิตเป็นเพื่อการบริโภคและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ได้แก่ ครีมเทียม สบู่ และอาหารสัตว์ รวมถึงการส่งออกต่อไป นอกจากนี้ผลผลิตอื่น ๆ ที่ได้จากการสกัด ได้แก่ ทะลายน้ำมัน (นำไปผลิตปุ๋ย ผลิตกระแสไฟฟ้า และเป็นเชื้อเพลิง) กะลา (นำไปเป็นเชื้อเพลิง) ใบปาล์ม (นำไปเป็นเชื้อเพลิง) น้ำเสีย (ผลิตไบโอดีเซล) กากผลปาล์ม (เป็นเชื้อเพลิง) การผลิตชั้นปลายน้ำมันปาล์ม คือการนำน้ำมันปาล์มดิบมากลั่นเป็นผลผลิตขั้นที่ 1 คือ น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์และกรดไขมันปาล์ม ซึ่งเป็นชั้นปลายน้ำของปาล์มน้ำมันแต่เป็นต้นน้ำของอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องอื่น ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมโพลิเอสเตอร์ และอุตสาหกรรมไบโอดีเซล

ด้านโอกาสในการแข่งขันในตลาดโลก วิเคราะห์ด้วยวิธี Wisarn's RCA Matching Approach ประยุกต์จากสูตรการหาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้วยวิธี Reveal Comparative Advantage (RCA) ที่ประเทศต่าง ๆ จะได้ประโยชน์จากการค้า (Gain from trade) เมื่อประเทศส่งออกสินค้าที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) และนำเข้าสินค้าที่ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ผลจากการวิเคราะห์พบว่าตลอดช่วง 5 ปีของการศึกษา (พ.ศ. 2559 - 2563) อินโดนีเซียและมาเลเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มเบื้องต้น ในรายการสินค้าตามหลักรหัส Harmonized System (HS Code) ทั้ง 4 รายการ ได้แก่ น้ำมันปาล์มดิบ รหัส HS Code 151110 น้ำมันปาล์มกลั่น รหัส HS Code 151190 น้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ รหัส HS Code 151321 และน้ำมันเมล็ดในปาล์มกลั่น รหัส HS Code 151329 ในขณะที่ได้ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในบางรายการและบางปีเท่านั้น กล่าวคือ ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในน้ำมันปาล์มดิบ (HS151110) ในปี 2560-2563 มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในน้ำมันปาล์มเมล็ดในปาล์มดิบ (HS151321) ในตลอดทั้ง 5 ปี และมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในน้ำมันปาล์มเมล็ดในปาล์มกลั่น (HS151329) ในปี 2561-2563 แต่ไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในน้ำมันปาล์มกลั่น (HS151190)

ด้านปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันจากการทบทวนวรรณกรรม จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการตลาด/เศรษฐศาสตร์ และด้านมาตรการและนโยบายรัฐ

ภาพที่ ข.1 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ที่มา: รวบรวมโดยมูลนิธิสาค. จากรายงานฉบับสมบูรณ์ “โครงการสถานภาพความรู้ด้านวิจัยด้านปาล์มน้ำมัน” โดย (สุทธิจิตต์ เขิงทอง, สุชาติ เขิงทอง, และ ยุวดี ลีเป็น, 2559)

ภาพรวมการแข่งขันและความร่วมมือที่สำคัญที่ผ่านมาของกลุ่มประเทศ IMT-GT ความร่วมมือระหว่างอินโดนีเซียและมาเลเซียมีสภาพความร่วมมือภายใต้การแข่งขันกัน (Cooperation under Competition) กล่าวคือ อินโดนีเซียและมาเลเซียต่างแข่งขันกัน ในอุตสาหกรรมนี้มาโดยตลอดอันเนื่องจากต่างก็เป็นผู้ผลิตรายใหญ่ต่อเนื่องมาช้านาน ในปี พ.ศ. 2558 ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 27 มาเลเซียและอินโดนีเซียลงนามในกฎบัตรเพื่อก่อตั้งสภาประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์ม (the Council of Palm Oil Producing Countries; CPOPC) เป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต (Welfare) ของผู้ปลูกปาล์มรายย่อย และต่อสู้กับการต่อต้านการใช้ น้ำมันปาล์มของสหภาพยุโรป อย่างไรก็ตามในช่วงย้อนหลัง 5 ปีที่ผ่านมาปรากฏบทความที่พยายามชี้ว่า CPOPC มุ่งให้ความสำคัญต่อเป้าหมายการกำหนดราคา CPO หรือสร้างเสถียรภาพทางราคามากกว่าเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม

ประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมอันมีสาเหตุมาจากการปลูกน้ำมันปาล์มจึงก่อกำเนิด The Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) องค์กรไม่แสวงหากำไร (Non-profit organization) ในปี พ.ศ. 2547 สนับสนุนการผลิตน้ำมันปาล์มและผลผลิตต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องให้เกิดการเติบโตและยั่งยืน พัฒนาหลักเกณฑ์ในการออกใบรับรองมาตรฐาน (Certified Sustainable Palm Oil; CSPO) มีสมาชิกทั่วโลกมากกว่า 4,000 รายครอบคลุม 94 ประเทศเป็นผู้เกี่ยวข้องตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานที่ตั้งของหน่วยงานอยู่ที่เมืองซูริค ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และสำนักงานเลขานุการตั้งอยู่ที่เมืองกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย และสำนักงานดาวเทียมตั้งอยู่ที่เมืองจากร์ตา ประเทศอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตามการก่อตั้ง RSPO เป็นการนำของกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว มีได้ริเริ่มต้นโดยอินโดนีเซียและมาเลเซีย

สหภาพยุโรปออกเอกสารเรื่อง กฎหมายสนับสนุนพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy Directive; RED) ซึ่งได้ออกมาแล้วสองฉบับ คือ Renewable Energy Directive 2009 (RED I) และฉบับแก้ไข RED II 2018/2001 กำหนดเป้าหมายการใช้พลังงานหมุนเวียนให้สูงขึ้น ประเด็นที่กระทบปาล์มน้ำมันคือ ปาล์มน้ำมันถูกกำหนดไว้ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการสร้างผลกระทบทางอ้อมต่อพื้นที่สะสมคาร์บอน (High Indirect Land use Change-risk; HILC) ส่งผลให้ในปีพ.ศ. 2561 อินโดนีเซียนำเรื่องเข้าองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) และชี้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติต่อปาล์มน้ำมันด้วยประเด็นความยั่งยืน ประเด็นนี้ถูกเรียกว่า “การทูตน้ำมันปาล์มของอินโดนีเซีย (Indonesian Palm Oil Diplomacy)” ซึ่งประเด็นนี้นำไปสู่โจทย์การวิจัยข้อที่ 1 ว่า Palm Oil Diplomacy หรือ Environment Diplomacy จะเป็นประเด็นต่อไทยหรือไม่ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อเป็นใบเบิกทางไปสู่ประเด็นอื่นที่จะเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทย

โครงการร่วมมือด้านปาล์มน้ำมันสามประเทศเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นโครงการร่วมทุนระหว่างเอกชนมาเลเซียและรัฐวิสาหกิจอินโดนีเซีย แต่ประสบปัญหาด้านการเช่าที่ดินและเรื่องเทคโนโลยี และมีลักษณะเป็นโครงการความร่วมมือสองฝ่ายมากกว่า (ไม่ใช่สามประเทศ ไทยไม่ได้มีส่วนร่วม) และถูกยกเลิกในการประชุม Working Group on Agriculture, Agro-based Industry and Environment (WGAAE) ในปี พ.ศ. 2550 นำไปสู่โจทย์การวิจัยข้อที่ 2 ว่าความร่วมมือที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT หรือส่วนที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ จะเรียนรู้และถอดบทเรียนจากการทำงานของคณะ WGAAE ที่ผ่านมาอย่างไร

จากการเปรียบเทียบงานวิจัยระหว่างอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย พบว่าด้านการผลิต (การปรับปรุงพันธุ์ การดูแลต้นปาล์ม น้ำมัน ดิน ปุ๋ย น้ำ โรค แมลง การเก็บเกี่ยวและเครื่องมือ) ด้านการตลาดและเศรษฐศาสตร์ (ต้นทุน ผลตอบแทน ความคุ้มค่าในการลงทุน การผลิต การตลาด และเศรษฐศาสตร์การจัดการ) และภาพรวมกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้อง ประเทศไทยยังตามหลังทั้งสองประเทศ จึงนำไปสู่โจทย์การวิจัยข้อที่ 3 ว่า “จุดเด่นของอินโดนีเซียและมาเลเซีย” จะนำมาซึ่งการกำหนดให้เกิดความร่วมมือเพื่อให้ไทยได้ประโยชน์ยกความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทยได้หรือไม่ อย่างไร

โจทย์การวิจัยข้อที่ 4 คือจุดเด่นของประเทศไทยเพื่อนำเสนอให้เกิดความร่วมมือระหว่างสามประเทศและให้ได้ประโยชน์ทุกฝ่ายคืออะไร

สรุปความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม

คุณอธิราชฎร์ คำดี อดีตกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ (กนป.) และที่ปรึกษาคณะกรรมการปาล์มน้ำมันจังหวัดกระบี่

- ประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียต่อสู้กับความเข้าใจผิดเรื่องความอันตรายของน้ำมันปาล์ม พยายามรณรงค์และเน้นการให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้บริโภค เพื่อเพิ่มอุปสงค์ของน้ำมันปาล์ม ประเทศมาเลเซียมีการทำการตลาดเชิดชูคุณค่าของน้ำมันปาล์ม ซึ่งสุดท้ายประเทศจีนยินยอมแก้ไขกฎหมายการนำเข้าน้ำมันปาล์มทำให้มาเลเซียส่งออกไปที่จีนได้

มากขึ้นปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ให้ผลตอบแทนดี และใช้พื้นที่น้อย ใช้ต้นทุนไม่สูง มีความยั่งยืนเนื่องจากปลูกครั้งเดียวสามารถให้ผลผลิตได้สูงสุดถึง 30 ปี ในขณะที่พืชชนิดอื่นต้องปลูกใหม่ทุกปี

- จุดอ่อนของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันประเทศไทยคือไม่มีภาควิชาการสนับสนุน และราคาซื้อขายในประเทศผันผวน ต่างจากตลาดโลก รวมทั้งตลาดในประเทศไม่ให้ความสำคัญกับเมล็ดในปาล์ม ทำให้ราคาถูกกว่าความเป็นจริงเพราะคิดเพียงน้ำมันจากเปลือกนอก
- ผลผลิตทะลายปาล์มน้ำมันในไทยมีไม่สม่ำเสมอ มีความห่างของช่วงต่ำสุดที่ทั้งประเทศผลิตได้ราว 5-6 แสนตันต่อเดือน ในขณะที่สูงสุดอยู่ประมาณ 2 ล้านตันต่อเดือน ด้านจังหวัดกระบี่ในช่วงต่ำสุดผลิตได้ 1-2 แสนตันต่อเดือน และสูงสุด 5 แสนตันต่อเดือน ก่อให้เกิดปัญหาในภาคอุตสาหกรรมเมื่อมีวัตถุดิบช่วงที่มากที่สุดและน้อยที่สุดแตกต่างกันมาก โดยความห่างของปริมาณผลผลิตเกิดจากบางช่วงเกษตรกรไม่มีกำลังเพียงพอในการใส่ปุ๋ยอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งอาจจำเป็นต้องมีนวัตกรรมเพื่อเข้ามาช่วยทั้งเรื่องน้ำ ปุ๋ย หรือการลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้ได้ปริมาณผลผลิตที่สม่ำเสมอ ซึ่งการไม่สมดุลของความต้องการและปริมาณผลผลิตที่สามารถผลิตได้ส่งผลให้เกิดการกดราคาเนื่องจากการสังเกตราคาทะลายปาล์มน้ำมันและราคาน้ำมันปาล์มดิบของมาเลเซียนั้นมีรูปแบบเป็นไปในทิศทางเดียวกันเสมอ ในขณะที่ของประเทศไทยมีความใกล้เคียงกันหรือแตกต่างกันเป็นเพียงบางช่วงเท่านั้น บางช่วงที่ทะลายปาล์มขาดแคลนราคาพุ่งขึ้นสูงกว่าราคาน้ำมันปาล์มดิบ โดยเมื่อเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา รายได้ของโรงงานสกัดที่ได้จากการคิดมูลค่าของ CPO และราคาเมล็ดใน เมื่อเทียบกับราคาปาล์มทะลายมีสัดส่วนต่างกันราวร้อยละ 5 แสดงให้เห็นถึงการซื้อวัตถุดิบ (ทะลายปาล์ม) ในราคาที่สูง แต่ในเดือนเมษายนและพฤษภาคมส่วนต่างของราคาต่างกันสูงถึงร้อยละ 28-30 แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีปริมาณทะลายปาล์มมากในตลาด โรงงานสกัดมีการกดราคาซื้อ ทำให้สุดท้ายแล้วเกิดความปั่นป่วนของราคาทะลายปาล์มในตลาด
- แผนปฏิรูปน้ำมันปาล์มของไทยไม่มีข้อเสนอใดเกี่ยวกับมาตรการเพื่อให้ได้ OER ที่สูงขึ้น
- มาเลเซียมีการทำประเมินเพื่อเกษตรกรได้ราคาที่เป็นธรรม มีการสร้างระบบเพื่อสามารถตรวจสอบ OER และกำหนด กำกับราคาปาล์มทะลายได้ รวมทั้งมีโครงสร้างราคาตั้งแต่เมื่อ 20 กว่าปีก่อน มีสูตรการคำนวณที่ชัดเจน ทำให้ราคาไม่ผันผวน
- เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของปาล์มน้ำมัน ต้องให้สามารถตอบโจทย์ด้านเศรษฐกิจได้ ต้องมองทั้งระบบ
- ประเทศไทยเคยส่งตัวแทนไปสังเกตการณ์ในการประชุมของ CPOPC แต่ประเทศที่เข้าร่วมคือโคลัมเบียซึ่งมี OER สูงสุดร้อยละ 24 ในขณะที่สามารถผลิตปาล์มทะลายได้น้อยกว่าไทย หรือประเทศอุกันดามี OER เฉลี่ยร้อยละ 23 และบังคับว่าโรงงานสกัดต้องจ่ายราคาทะลายปาล์มให้เกษตรกรอย่างน้อยร้อยละ 19 รวมถึงได้มีการกำหนดโครงสร้างราคาสำเร็จแล้ว

- ระบบการรายงานราคาต้องเป็นราคากลางที่โรงงานสกัดซื้อขายจริง แต่ปัจจุบันราคา
ที่ภาครัฐรายงานเป็นราคาที่คือน้ำมันบริโภคของทั้งประเทศ ที่รวมราคาไบโอดีเซล B100
ส่งผลให้กลไกราคาของไทยมีการบิดเบี้ยว

คุณชโยดม สุวรรณวัฒน์ อดีตคณะกรรมการแก้ไขปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบ
ครบวงจรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

- อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในประเทศไทยไม่ได้ถูกบริหารโดยภาครัฐ แต่เป็นนายทุน
ไม่กี่ราย กำหนดราคาซื้อขายจากเหตุผลต่าง ๆ และกตราคาเกษตรกร รับซื้อทะลาย
ปาล์มที่ OER ร้อยละ 13 รวมถึงเกษตรกรไม่เคยได้รับค่าเมล็ดใน
- มาเลเซียโรงงานรับซื้อที่ราว 7 บาทต่อกิโลกรัม ในขณะที่ไทยได้สูงสุดไม่เกิน 4 บาท
ประเทศไทยเป็นการซื้อตามฤดูกาล เมื่อมีทะลายปาล์มมากก็รับซื้อถูก และเมื่อมีน้อยก็
ให้ราคาสูง ไม่มีระบบดูแล หากต้องการพัฒนาอุตสาหกรรม ต้องมีกฎหมายให้ชัดเจน
เช่น การมีมิเตอร์ เพื่อตรวจสอบปริมาณสต็อกของโรงงานสกัด เป็นต้น
- มีการทำหนังสือขออนุญาตภาครัฐเพื่อขอทดลองใช้ B100 และยกเว้นภาษี กระจายให้
ประชาชนใช้ แต่โดนเก็บภาษีย้อนหลัง
- หนึ่งในวิธีการเพิ่ม OER คือการยุติลานเท และให้เกษตรกรขายตรงให้แก่โรงงาน
เพื่อไม่ให้เกิดการแยกลูกร่วงและการรดน้ำที่ส่งผลให้ OER ต่ำ ทำให้โดยเฉลี่ยประเทศ
ไทยสามารถผลิต OER ได้เพียงร้อยละ 17
- หากประเทศไทยยังคงผลิต CPO ได้คุณภาพต่ำ ก็ยังคงไม่สามารถไปแข่งกับตลาดโลกได้

คุณภาพ พิณฑอง ที่ปรึกษาชุมชนสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันจังหวัดกระบี่ จำกัด และ
ผู้ช่วยผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอ่าวลึก

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรพยายามสร้างความเข้าใจในบทบาท
หน้าที่ของแต่ละภาคส่วน
  - ให้เกษตรกรผลิตทะลายปาล์มที่มีคุณภาพ คัดเลือกพันธุ์ปาล์ม โดยธนาคารสนับสนุน
ด้านการเงินเพื่อนำไปใช้ในการซื้อปุ๋ย
  - เนื่องจากเกษตรกรร้อยละ 90 ไม่ได้ตัดเอง ใช้บริการชุดแรงงานตัดปาล์ม ควรมี
หน่วยงานดูแลการเก็บเกี่ยวผลผลิต
  - ลานเท ผู้รวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรรายย่อยส่งต่อให้โรงงาน ต้องชวนให้ไม่เกิดการ
แยกลูกร่วง รดน้ำ หรือเพิ่มน้ำหนักด้วยวิธีต่าง ๆ
  - โรงงานสกัดที่มีคุณภาพ ให้สามารถผลิต OER ได้อย่างน้อยร้อยละ 18
- ขาดการใช้กฎหมายที่ถูกต้อง ขาดความรู้ ผู้นำในการปรับเปลี่ยนตั้งแต่เกษตรกร

คุณสำเร็จ สุดศรี ผู้จัดการบริษัท กระบี่พิเศษน้ำมันปาล์ม จำกัด

- ก่อนการร่วมมือกับต่างชาติ ต้องทำให้ต้นทุนของอุตสาหกรรมในประเทศสามารถแข่งขันได้ ปุ๋ยมีราคาสูงคิดเป็นร้อยละ 80 ของต้นทุน ดังนั้นภาครัฐต้องช่วยสนับสนุนในการลดต้นทุน ทางด้านโรงงานสกัด ที่มีราว 100 โรง มีกำลังการผลิต 5,466 ตันต่อชั่วโมง แต่มีวัตถุดิบป้อนเข้าเพียงร้อยละ 50 ของกำลังการผลิต ซึ่งส่งผลต่อต้นทุนของโรงงานสกัด ดังนั้นภาครัฐต้องมีการจัดโซนนิ่ง ความเหมาะสมของโรงสกัดควรมีจำนวนเท่าใด เพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณวัตถุดิบที่มี
- หากเข้าร่วมกับประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย ประเทศไทยคงไม่มีกำลังในการต่อรองและแข่งขันนัก เป็นเพียงแค่การตามทั้ง 2 ประเทศให้ทัน
- ภาครัฐไม่มีกฎหมายที่ชัดเจนในการควบคุมคุณภาพ ว่าหากนำผลปาล์มดิบมาขายจะโดนปรับหรือลงโทษอย่างไร
- ความผันผวนของราคารับซื้อทะลายปาล์มจากการบริหารที่ไม่ชัดเจนของภาครัฐ ไม่มีการควบคุมราคาในช่วงที่ปริมาณทะลายปาล์มน้อย/เยอะ รวมทั้งควรมีการกำหนดโครงสร้างราคาชัดเจน

คุณชัยพร นุกักดี เกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

- ปาล์มน้ำมันต้องมีองค์การที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ เพื่อให้ขับเคลื่อนได้โดยง่าย แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย
- การพัฒนาต้องพัฒนาตั้งแต่การเก็บเกี่ยว การสร้างกลไก การรับซื้อที่ราคามาตรฐาน พัฒนาทรัพยากรบุคคล ตั้งแต่ผู้นำ ผู้ผลิต นักวิชาการ
- ต้องร่วมมืออย่างจริงจังของ 3 ฝ่ายในประเทศ ได้แก่ ภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร พัฒนาตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทาน
- สุราษฎร์ฯโมเดล จับ/ยึดทะลายปาล์มที่ไม่ได้คุณภาพไปทำเป็นปุ๋ย แต่ยังคงไม่สามารถแก้ปัญหาได้ กลับไปเป็นเหมือนเดิม หรือแม้เกษตรกรสามารถผลิตทะลายปาล์มที่สามารถสกัด OER ได้ร้อยละ 18 แต่โรงงานสกัดไม่ได้เพิ่มราคาให้

คุณชโยดม สุวรรณวัฒน์ อดีตคณะกรรมการแก้ไขปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบ ครบวงจรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

- ก่อนที่ปาล์มน้ำมันจะสามารถไปแข่งขันกับต่างชาติได้ ราคฐานในประเทศต้องเข้มแข็งก่อน เกษตรกรต้นน้ำ ณรงค์ให้ทะลายร่วงก่อนถึงเก็บเกี่ยว แต่เพราะโรงงานรับซื้อหมดทั้งสุกและดิบ เกษตรกรจึงตัดขายทั้งหมด
- ต้นทุนการผลิตมาเลเซียอยู่ที่เพียง 3 บาท แต่เกษตรกรไทยแบกรับทั้งค่าปุ๋ยและได้ราคาต่ำจากลานเท/โรงงาน
- สาเหตุที่ผลทะลายปาล์มไม่เพียงพอเนื่องจากมีลานเทจำนวนมาก เพราะแข่งกันเปิดจากการเล็งเห็นผลกำไรสูงจากการแยกร่วงลูก รดน้ำ

คุณอนงนิตย์ ปลอดฤทธิ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดกระบี่

- ในปัจจุบันพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร เป็นพื้นที่ที่ปลูกปาล์มมากที่สุดในประเทศ
- สำนักงานเกษตรโดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้ร่วมมือกับกรมวิชาการและองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) ประจำประเทศไทย ได้จัดทำโครงการ “การผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมากกว่า 3 พันราย และเป็นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มากกว่า 60 กลุ่ม โดยโครงการสนับสนุนให้เกษตรกรผลิตปาล์มน้ำมันตามมาตรฐาน RSPO ฉบับเกษตรกรรายย่อย มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน สิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการคือ มีการร่วมมือจากโรงงานสกัดที่ต้องการมาตรฐาน RSPO โดยโรงงานให้ส่วนต่างแก่เกษตรกรในราคาที่สูงกว่าเดิมตามคุณภาพที่ได้ตกลงกันไว้ ส่วนเกษตรกรรายที่ไม่สามารถขายให้แก่โรงงานได้ สามารถขายต่อใบอนุญาต/ใบรับรองมาตรฐานได้

คุณสำเริง สุดศรี ผู้จัดการบริษัท กระบี่วิเศษน้ำมันปาล์ม จำกัด

- ความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรและโรงงานเป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน หากไม่มีเกษตรกรโรงงานก็ไม่สามารถคงอยู่ได้ และเช่นเดียวกันในทางกลับกัน ดังนั้นการพัฒนาต้องเป็นการพัฒนาในทุกฝ่าย การไม่ตัดผลดิบและไม่รับซื้อผลดิบ
- โรงงานต้องทำกำไรในช่วงพีค ระยะเวลาไม่กี่เดือน แต่หากราคาเสถียร โรงงานก็จะมีการเสถียรตามสัดส่วนที่ควรจะได้ ซึ่งต้นทุนการผลิตของโรงงานต่อการผลิต 45 ตันต่อชั่วโมง ไม่ต่ำกว่า 4-5 ล้านบาท
- การตั้งกฎหมายของรัฐบาลที่กำหนดให้โรงงานสกัด OER ที่ร้อยละ 18 เป็นเรื่องดีอย่างไรก็ตาม ในฤดูแล้ง (มีนาคม-เมษายน) สามารถสกัด OER ได้เพียงร้อยละ 13-14 แต่ในบางเดือนก็สามารถสกัดได้ถึงร้อยละ 20 ซึ่งหากในหนึ่งเดือนไม่สามารถผลิตได้ร้อยละ 18 ต้องทำเรื่องอุทธรณ์ต่อสำนักงานอุตสาหกรรมและแก้ไขให้ได้ภายใน 45 วัน ดังนั้นข้อเสนอแนะคือการตั้ง OER เฉลี่ยร้อยละ 18 ของทั้งปี ไม่ใช่ต่อเดือน

คุณอิทธิราชฤทธิ์ คำดี อดีตกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ (กนป.) และที่ปรึกษาคณะกรรมการปาล์มน้ำมันจังหวัดกระบี่

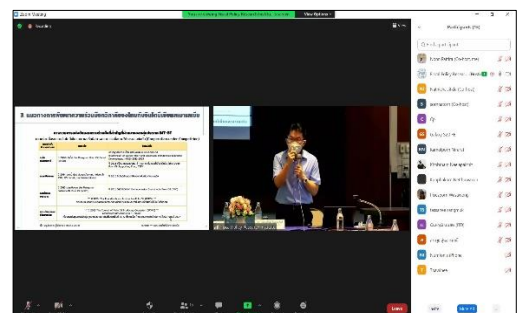
- กลไกภาครัฐมีช่องว่างและมีจุดอ่อนค่อนข้างมาก การส่งเสริมให้มีมาตรการที่เข้มแข็งเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นก่อนที่จะไปสู่ตลาดสากลได้
- แนวคิดการผลิตปาล์มน้ำมันที่ยั่งยืนของประเทศไทย (TSPO) มีการกำหนดรังวัดที่ดินเกษตรกรรายย่อยต้องมีพื้นที่ปลูกปาล์มไม่เกิน 312.5 ไร่ ซึ่งเป็นการแปลงมาจาก 50 เฮกตาร์ คูณ 6.25 ซึ่งควรเป็นการกำหนดขึ้นใหม่ของไทยอย่างแท้จริงไม่จำเป็นต้องอ้างอิงกับต่างชาติ ประเทศไทยต้องยืนหยัดในตนเอง

- มาเลเซียมีการเก็บภาษีส่งออก ที่ส่งออกไปกว่า 18-19 ล้านตันต่อปี โดยเรียกเก็บเป็นอัตราก้าวหน้าเมื่อราคาน้ำมันปาล์มดิบสูง เป็นมาตรการในการช่วยเหลือผู้ประกอบการ แต่ไม่เรียกเก็บหากราคาต่ำกว่า 2,400 ริงกิต ซึ่งจุดประสงค์ที่เรียกเก็บภาษีส่งออกในน้ำมันปาล์มดิบเนื่องจากต้องการให้ส่งออกในรูปแบบน้ำมันปาล์มกลั่นมากกว่า ต้องการให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องไปอีกระดับหนึ่งในประเทศ
- หากไทยมีนโยบายที่ทุกอย่างเป็นชีวภาพ จากนโยบาย BCG Economy แต่หากมีแต่แนวความคิดไม่มีแผนการปฏิบัติจริงสิ่งที่จะต่อยอดจากปาล์มน้ำมันดิบก็จะไม่เกิด
- ในอนาคตน้ำมันปาล์มอาจจะมีความต้องการน้อยลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเครื่องยนต์เป็น Euro 5 หรือมีรถยนต์ไฟฟ้า ดังนั้นต้องมีการวางแผนนโยบายเพื่อรองรับ

คุณชโยดม สุวรรณวัฒน์ อดีตคณะกรรมการแก้ไขปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบ
 ครบวงจรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

- กฎหมายประเทศไทยมีครบทุกด้านแล้วทั้งมาตรฐานสินค้า มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) มาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ.) กฎหมายอุตสาหกรรมที่ห้ามโรงงานผลิตสินค้าที่ด้อยคุณภาพและกำหนด OER ชัดเจน การแก้ปัญหาในการเพิ่มคุณภาพ หากไม่สามารถยุติการมีอยู่ของลานเทได้ ต้องทำให้ลานเทไม่แยงถูกร่วง รดน้ำ ซึ่งจะได้ประโยชน์ทั้งเกษตรกรที่จะได้ราคาทะลายน้ำมันดีขึ้นและโรงงานสกัดที่จะสามารถผลิตได้ OER ที่สูงขึ้น

ภาพบรรยากาศการประชุมระดมความคิดเห็น
“โครงการพัฒนากลไกความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT”
วันพฤหัสบดีที่ 1 กรกฎาคม 2564 เวลา 09.00-12.00 น.
ณ โรงแรมกระบี่รอยัล จังหวัดกระบี่ และการประชุมออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom

ภาคผนวก ง

สรุปผลงานสัมมนาเผยแพร่ผลงาน

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) ร่วมกับ มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (มูลนิธิ สวค.) ได้มีการจัดงานสัมมนาเผยแพร่ผลงาน ภายใต้ “โครงการพัฒนาภูมิภาคความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT” เมื่อวันศุกร์ที่ 27 สิงหาคม 2564 เวลา 09.00 - 12.00 น. ผ่านโปรแกรม Zoom โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ในการกำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศในมิติด้านการค้าระหว่างประเทศและการพัฒนา เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร และพัฒนาภูมิภาคความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ความร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT)

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กำลังทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และตามข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 25) ข้อ 4 (3) ให้งดกิจกรรมจัดงานประชุม การสัมมนา และการจัดเลี้ยงที่โรงแรม และ ข้อ 4 (4) กิจกรรมการรวมกลุ่ม ห้ามรวมกลุ่มของบุคคลที่มีจำนวนรวมกันมากกว่ายี่สิบคน จึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการสัมมนาเป็นผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการภาคเอกชน นักวิชาการ ประชาชนทั่วไป และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาไม่น้อยกว่า 100 คน

สรุปความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา

คุณอิทธิราชกูร์ ดำดี อดีตกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ (กนป.) และที่ปรึกษาคณะกรรมการปาล์มน้ำมันจังหวัดกระบี่

- ความร่วมมือในระดับนานาชาติมีความจำเป็น อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมภายในประเทศ ต้องมีความเข้มแข็งก่อน ปัญหาของอุตสาหกรรมภายในประเทศยังไม่ได้รับการดูแลที่ยังคงมีความผันผวนและไม่มีเสถียรภาพ ยังมุ่งเน้นเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น ไม่ดูแลระบบหรือปัจจัยพื้นฐานให้มีเสถียรภาพ ทำให้ประเด็นในระดับสากลถูกละเลยไป ควรมีการวางระบบให้ประเทศไทยมีประสิทธิภาพด้านปาล์มน้ำมันจะทำให้สามารถสร้างเสถียรภาพได้ตั้งแต่ระดับของภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรมทั้งโรงงานสกัดและโรงงาน

กลับ ซึ่งจะทำให้ทุกฝ่ายเข้มแข็งขึ้นและมีความพร้อมในการก้าวไปสู่อุตสาหกรรมในระดับต่อไปได้

- ระบบพื้นฐานเพื่อสร้างเสถียรภาพปาล์มน้ำมันทั้งระบบที่ควรมี ได้แก่ 1. ระบบคุณภาพปาล์ม น้ำมันและน้ำมันปาล์ม 2. โครงสร้างราคาปาล์ม น้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบ 3. ระบบตลาดกลางน้ำมันปาล์มสมบูรณ์แบบ 4. ระบบการจัดการองค์ความรู้พื้นฐานและก้าวหน้าของปาล์ม น้ำมันและน้ำมันปาล์ม ฯลฯ
- การเข้าร่วมกลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์ม จะทำให้ไทยได้เห็นโครงสร้างของระบบปาล์มในประเทศปาล์ม น้ำมันด้วยกันและเห็นแนวทางในการพัฒนาของประเทศไทย
- ในปี 2563 มีการบังคับให้โรงงานสกัดนำใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานหรือรง.4 ไปสักร์ หลังการควบคุมคุณภาพวัตถุดิบเข้าโรงงาน ส่งผลให้ค่า OER ดีขึ้นในช่วงระยะหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันหย่อนยานกันไปและผลปาล์มออกน้อยลง พฤติกรรมการรับซื้อมีการแย่งซื้อผลผลิตโดยพ่อค้าคนกลางเรื่องคุณภาพ ทำให้ค่า OER ลดลงเริ่มต่ำกว่าร้อยละ 18

รศ.ดร.มิตรชัย จงเขียวชำนาญ หัวหน้าสำนักงานฝ่ายเลขานุการกรอบการประชุมระดับมุขมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด (CMGF) และผู้อำนวยการสำนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และพันธกิจสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- Working Group (WG) เกษตรของ IMT-GT มองเพียงเชิงเกษตรด้านเดียวอย่างไรก็ตามต้องมองด้านอุตสาหกรรมเช่นกัน ดังนั้นควรต้องมีการบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานภาคอุตสาหกรรม ซึ่งในปัจจุบันกระทรวงอุตสาหกรรมของไทยยังไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมใน WG ของ IMT-GT
- คณะกรรมการนโยบายปาล์ม น้ำมันแห่งชาติควรมีการทบทวนและวางเป้าหมาย roadmap ของไทยให้ชัดเจนดังเช่นของประเทศมาเลเซีย

ดร. จักรพงษ์ คงปัญญา ผู้พิพากษาสมทบในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง

- การดำเนินงานเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน อาทิ กระทรวงพาณิชย์ที่รับบทบาทการเจรจา กระทรวงอุตสาหกรรมที่กำหนดมาตรฐานการผลิตหรือประสิทธิภาพการผลิต รวมทั้งกระทรวงเกษตรและอีกหลากหลายหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุน เช่น สถาบันวิจัยของกระทรวงศึกษา เป็นต้น ที่ช่วยทำให้ครบวงจรสมบูรณ์มากขึ้น
- การกำหนดนโยบายปาล์ม น้ำมันให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นในประเทศโดยเทียบเคียงจากกรณีศึกษาของประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย
- การนำข้อค้นพบต่าง ๆ จากการศึกษา เช่น ปัญหาของอุตสาหกรรม เป็นต้น ไปสู่หน่วยงานผู้รับผิดชอบ เพื่อให้หน่วยงานนั้น ๆ เกิดความเข้าใจและได้ใช้ให้เกิดประโยชน์
- ปัญหาด้านคุณภาพบุคลากรในห่วงโซ่ การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน การพัฒนาเทคโนโลยี

- ควรมีการตรวจสอบหรือติดตามผลของนโยบายว่าได้ตอบโจทย์เป้าหมายของทิศทางที่ roadmap ได้กำหนดหรือไม่
- การวางตำแหน่งผู้เล่นของไทยในเวทีโลก จะเป็นผู้เล่นที่เน้นเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการสนับสนุนต่อไป

คุณชนาธิป เกษตรกรรุ่นใหม่

- ควรมีนโยบายการจำกัดโซนนิ่งพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งในปัจจุบันมีการปลูกในพื้นที่อื่นนอกเหนือจากภาคใต้ คือ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ซึ่งอาจก่อให้เกิดอุปทานส่วนเกินหรือสินค้าล้นตลาด จึงควรมีนโยบายในการรองรับ
- ปัญหาของการที่เกษตรกรหลายรายมีการนำผลปาล์มไม่สุกไปจำหน่ายให้แก่โรงหีบ ซึ่งส่งผลให้ค่า OER ของไทยไม่ถึงร้อยละ 18

ดร. บุรินทร์ สุขพิศาล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิคณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ (กนป.)

- วัตถุประสงค์หลักของกนป. คือการหากลไกในการช่วยเหลือเกษตรกรสวนปาล์ม
- นโยบายห้ามนำเข้าวัตถุดิบเป็นปัญหาไปสู่การขาดแคลนวัตถุดิบเพื่อไปสู่อุตสาหกรรมปลายน้ำหรือโออีโอเคมี ซึ่งส่งผลต่อการลงทุนจากต่างประเทศในโรงงานโออีโอเคมีเช่นกัน
- ดังเช่นในสมัยก่อนประเทศมีการห้ามนำเข้าในอุตสาหกรรมยานยนต์เช่นกัน ส่งผลให้ไม่เกิดการพัฒนาในภาคอุตสาหกรรม ต่อมาอนุญาตให้นำเข้าได้และลดกำแพงภาษี ทำให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจรวมทั้งบุคลากรได้รับการพัฒนา ในกรณีของปาล์มน้ำมันเช่นเดียวกัน หากมีการอนุญาตจะทำให้อุตสาหกรรมสามารถก้าวหน้าต่อไปได้อีก ซึ่งเกษตรกรอาจยังไม่เข้าใจ
- การขับเคลื่อนมูลค่าเพิ่มเพื่อไปสู่โออีโอเคมี การประชุมครั้งล่าสุดของกนป. ในปีนี้คือ 30 เมษายน 2564 ได้มีการอนุมัติ 6 ผลิตภัณฑ์ที่เข้าข่ายการส่งเสริม และได้มีการตั้งคณะกรรมการเพิ่มขีดความสามารถของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันทั้งระบบ ซึ่งได้ตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนมูลค่าเพิ่ม
- การเข้าร่วม IMT-GT ไทยอาจเข้าร่วมจริง อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติอาจเป็นการค้าชายแดนที่อาจมีทั้งการร่วมมือและขัดแย้งกัน ซึ่งอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมีลักษณะการแข่งขันที่สูง ซึ่งผู้ลงทุนในอินโดนีเซียจำนวนมากมาจากมาเลเซียและสิงคโปร์ ทำให้ความร่วมมือระหว่างมาเลเซียและอินโดนีเซียเป็นเรื่องง่าย ในขณะที่ผู้ลงทุนไทยในมาเลเซียพบเจอกฎเกณฑ์บังคับที่เข้มงวดกว่า ดังนั้นอาจขึ้นอยู่กับความสามารถในการเจรจาและวิธีการทูต
- ประเด็นการอุดหนุนการส่งออก ตั้งเป้าหมายในการช่วยเหลือ 300,000 ตัน กิโลกรัมละ 2 บาท คิดเป็นเงินราว 6 ร้อยล้านบาท โดยมีเงื่อนไขว่าราคาต้องสูงกว่า รวมทั้งมีการนำเงินไปอุดหนุนน้ำมันเมล็ดในปาล์ม

- จากการสังเกตพบว่า ต้นปีค่า OER น้อย แต่เมื่อเข้าสู่ฤดูฝนค่า OER เพิ่มสูงขึ้น ทำให้มีสต็อกมากขึ้น

ศูนย์นวัตกรรมอย่างยั่งยืน คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- ศูนย์นวัตกรรมอย่างยั่งยืน สนับสนุนทางวิชาการในการพัฒนาโอเลโอเคมีคอล และสารสกัดมูลค่าสูงจากปาล์มน้ำมันแบบครบวงจร และกำลังดำเนินโครงการวิจัยนวัตกรรมเพิ่มมูลค่าปาล์มน้ำมันหลายโครงการ เช่น 1. การผลิตไบโอดีเซลและการเพิ่มมูลค่าโอเลโอเคมีคอล 2. การสกัดสารมูลค่าสูงจากปาล์มน้ำมันแบบครบวงจรเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องสำอาง และ 3. การผลิตสารหล่อลื่นชีวภาพจากน้ำมันปาล์ม (Palm Oil Based Biolubricant) เพื่อทดแทนสารหล่อลื่นจากปิโตรเลียม

คุณรัฐดา ลาภนุญ Technical Manager, Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) ประเทศไทย

- ในฐานะตัวแทนของ RSPO ประเทศไทย ยินดีเป็นสะพานเชื่อมและช่วยเป็นส่วนหนึ่งของกลไกขับเคลื่อนผลักดันให้เกิดการยกระดับมาตรฐานปาล์มไทยสู่มาตรฐานโลกที่ยั่งยืน

คุณเสาวณิต ผ่องใส ผู้อำนวยการสำนักการค้าสินค้า กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

- ด้าน FTA ประเทศไทยได้เปิดการค้าเสรีด้านน้ำมัน ซึ่งจะช่วยให้สามารถต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมมูลค่าเพิ่มได้ อย่างไรก็ตาม มีสินค้าหลายประเภทที่เมื่อมีการเปิดตลาดแล้วมีผลกระทบต่อเกษตรกร ทำให้เกิดมาตรการกีดกันทางการค้าขึ้น สินค้าหลายรายการแม้มีการลดภาษีเป็น 0 แต่ยังคงมีมาตรการต่าง ๆ ควบคุมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อเกษตรกร
- ต้องหาวิธีการในการอนุญาตให้สามารถนำเข้าวัตถุดิบแต่ไม่เกิดผลเชิงลบสู่เกษตรกร

คุณคณิต กายสอน อุตสาหกรรมจังหวัดชุมพร สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชุมพร

- เมื่อปี 2563 มีการนำทหารเข้าไปควบคุมตรวจสอบโรงงานในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและชุมพร และทำการยึดผลปาล์มดิบ โดยเฉลี่ยจังหวัดชุมพรมีค่า OER รวบรวมละ 17.8
- สาเหตุของราคาที่เพิ่มสูงขึ้นของปาล์ม เกิดจากมีผลผลิตน้อย และสาเหตุที่ทำให้ค่า OER ต่ำลง เนื่องจากการเร่งขายวัตถุดิบ
- แม้ขณะนี้ราคาปาล์มตันละ 6,800 บาท สามารถหีบได้ร้อยละ 18 โรงงานยังไม่สามารถทำกำไรได้ ต้องมีการนำส่วนอื่นไปเพิ่มมูลค่า เช่น ขายเมล็ดในปาล์ม ผลิตเป็นเชื้อเพลิงไบโอแก๊ส เป็นต้น เพื่อทดแทนราคา
- ผลผลิตของมาเลเซียได้มากกว่า 3 ตันต่อไร่ แต่ของไทยได้เพียงราว 2.7 ตันต่อไร่

คุณกนกวรรณ ศาศวัตเตชะ ผู้จัดการโครงการส่งเสริมการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ)

- ขณะนี้ องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมันร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมวิชาการเกษตร ได้พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมสร้างวิทยากรสำหรับเกษตรกรรายย่อย (ชื่อหลักสูตร TOPSA) และแอปพลิเคชันการจัดการฐานข้อมูลสำหรับเกษตรกรรายย่อย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยในการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนตามกรอบมาตรฐานสากล (หรือมาตรฐาน RSPO) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐ (กระทรวงเกษตรกร) ในการส่งเสริมเกษตรกรปาล์มในอนาคตต่อไป
- ภาครัฐควรเปิดรับและส่งเสริมมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับในระดับโลก เช่น มาตรฐาน RSPO หากจะเปิดประเทศและส่งเสริมการสร้างการค้าระหว่างประเทศในอนาคต
- นอกจากความร่วมมือระหว่างประเทศ IMT-GT ภาครัฐควรพิจารณาการพัฒนาและสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนภายในประเทศด้วย เพื่อเป็นอีกกลไกในการร่วมมือเพื่อสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เกิดขึ้นครอบคลุมทั้งประเทศมากขึ้น

รศ.ดร. สุรัญญา ทองรักษ์ ผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยและนวัตกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- เกษตรกรรายย่อยในประเทศไทยเพิ่มขึ้นมากกว่า 3 แสนรายทั่วประเทศ ซึ่งเกษตรกรหลายรายมีปัญหาในการดูแลสวน เกษตรกรที่ทำได้ดีและมีความสามารถในการแข่งขันยังไม่มาก ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซียและอินโดนีเซีย ประเทศไทยเสียเปรียบในทุกมิติ โดยอินโดนีเซียมีหน่วยงานทางวิชาการและวิจัยสนับสนุนอย่างเข้มแข็ง
- ต้องทำให้โรงงานรับซื้อแต่ปาล์มที่มีคุณภาพ ที่ซึ่งในปัจจุบันมีการเสนอแนะนโยบายหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มากมาย อย่างไรก็ตาม การผลักดันไปสู่การปฏิบัติยังไม่มีเท่าที่ควร
- อินเดียนั้นในฐานะเป็นผู้บริโภคมีการนำเข้าจำนวนมาก ซึ่งอินเดียนเองมีการส่งเสริมการผลิตภายในประเทศในพื้นที่ชลประทานและสามารถให้ผลผลิตได้มากกว่า 50 ตันต่อเฮกตาร์

คุณอภิญา นະมาตร์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

- ประเด็นการผลักดันให้ไทยเป็นสมาชิก CPOPC คณะทำงาน IMT-GT ควรจะต้องมีการนำเสนอส่วนได้-ส่วนเสียรอบด้านทุกมิติที่ไทยจะได้รับให้ชัดเจน เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารหรือคณะกรรมการที่มีอำนาจตัดสินใจในการตัดสินใจและกำหนดนโยบาย เนื่องจาก การเข้าร่วมเป็นสมาชิก ต้องมีค่าใช้จ่าย ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วย
- ที่ผ่านมามีไม่เห็นบทบาท IMT-GT (ไม่รู้จักบทบาท อำนาจ หน้าที่ ว่าทำอะไร หรือมีความสำคัญอย่างไร) เนื่องจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่าง ๆ มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเสมอ หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบอาจเกษียณอายุ ผู้ที่มาทำงานใหม่ไม่มีใครรู้จัก หรือนโยบายจากผู้บริหารไม่มีความชัดเจนหรือให้ความสำคัญ

คุณวิษญณี ออมทรัพย์สิน ผู้อำนวยการ ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี

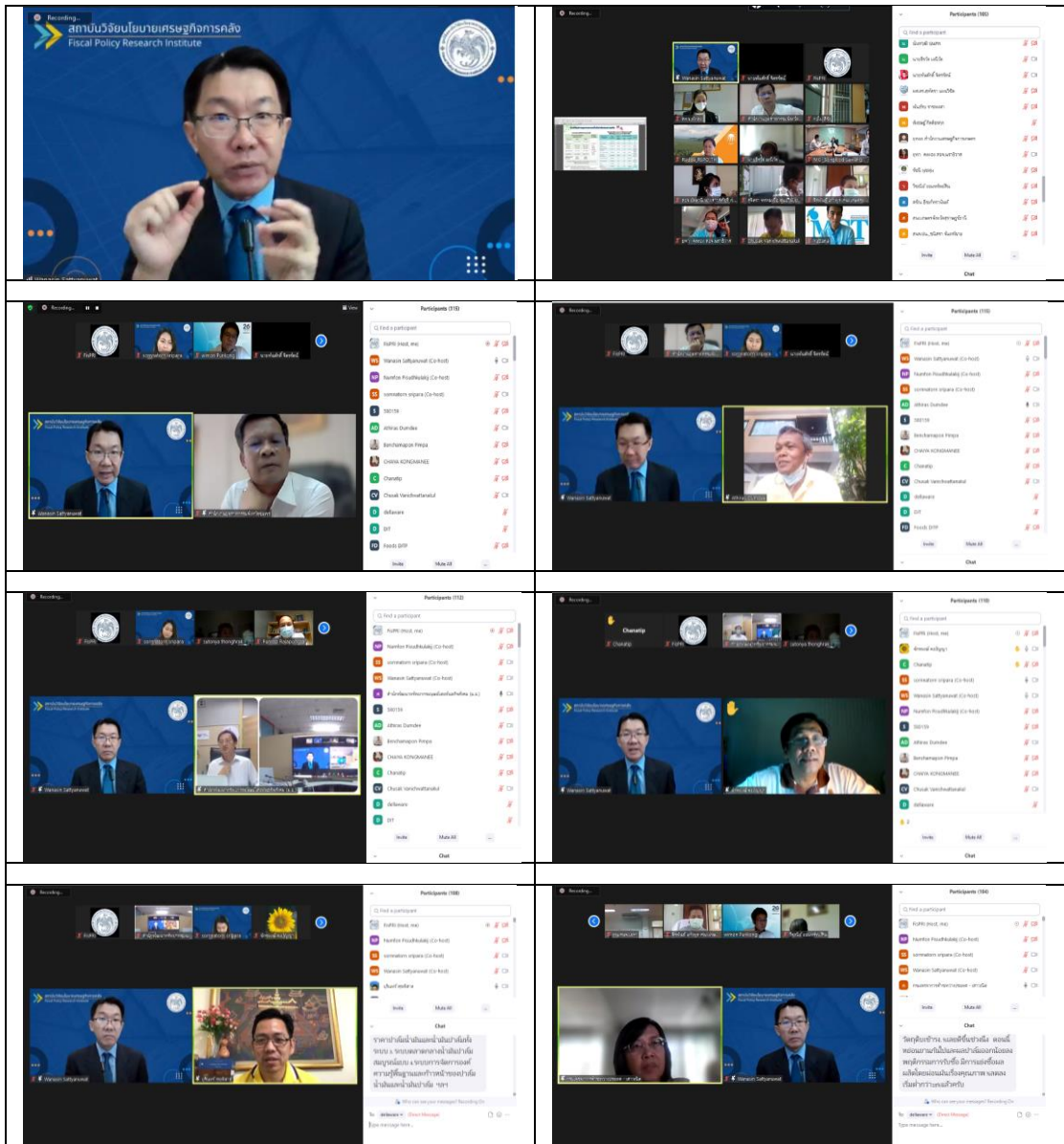
- การจะประสบความสำเร็จในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ต้องให้ความสำคัญกับต้นน้ำ เป็นอย่างมาก และกรมวิชาการเกษตรมีงานวิจัยพร้อมใช้ แต่ในทางปฏิบัติต้องอาศัยความร่วมมือในหลายหน่วยงาน

ภาพบรรยากาศงานสัมมนาเผยแพร่ผลงาน

“โครงการพัฒนาคลังโลกความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT”

วันศุกร์ที่ 27 สิงหาคม 2564 เวลา 09.00 - 12.00 น.

ประชุมออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom

รายชื่อผู้เข้าร่วมงานสัมมนาเผยแพร่ผลงาน “โครงการพัฒนากลไกความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT”

วันศุกร์ ที่ 6 สิงหาคม 2564 เวลา 13.00-16.00 น. ประชุมออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom

ลำดับ	คำนำหน้าชื่อ	ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน	เบอร์โทรติดต่อ	E-mail
1	นางสาว	อิสริีย์	ยังถิ่น	นักวิชาการอุตสาหกรรมปฏิบัติการ	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา	081-4958633	itsari99@gmail.com
2	นาย	นาถวุฒิ	เสาสสูง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดยะลา	080-0847681	Nartoneway1@gmail.com
3	นางสาว	ชนิสรา	จันทร์ฉาย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานจังหวัดปัตตานี	073-349002	yutsat1@gmail.com
4	นางสาว	พีรณัฐ	ชิววิทย์สกุลเลิศ	นักวิเคราะห์	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	0811742996	Peeranuch.c@pttplc.com
5	นาย	นรินทร์	วงศ์ภัทรนนท์	พนักงานวิเคราะห์และวางแผน	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	092-395-4141	Narin.v@pttplc.com
6	นาย	พิเชษฐ์	กิตติอรกุล	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดภูเก็ต	0979961464	pichet.hkt@gmail.com
7	นาย	กิริภัส	จันทร์ตักเดือน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานจังหวัดชุมพร	0845571319	kirapas.tae14@gmail.com
8	นางสาว	เกศกัญญา	ศรีพุทธานุรักษ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ	0840949997	katekanya@dmf.go.th
9	นางสาว	กัญญ์ชิสิตา	ประดิษฐ์สุวรรณ	นักวิชาการศุลกากรชำนาญการพิเศษ	ศุลกากร	0991961556	106800@customs.go.th
10	นางสาว	ภัทรลดา	สินทรัพย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	0841200369	Patlada_s@dede.go.th
11	นางสาว	ธัญรัตน์	ไตรพันธ์รัชตะ	หัวหน้าสำนักงานจังหวัดยะลา	สำนักงานจังหวัดยะลา	0892034071	Tanyarat9659@gmail.com
12	นาย	เสรัชฐพล	วัฒนสิทธิ์	วิศวกร	กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	081-9690400	setthapon_w@dede.go.th
13	นางสาว	ณัฐศิ	มณีโชติ	ผู้จัดการทั่วไป	บจก. ปาล์มพัฒนาชายแดนใต้	086-8891113	hr_she@pps.co.th
14	นาย	กฤษ	เอี่ยมฐานนท์	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ รักษาการเศรษฐกรเชี่ยวชาญ	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	089-8100108	krit33@hotmail.com
15	นางสาว	รัชณี	นุชพุ่ม	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชุมพร	065-5101878	nuchpum_r@hotmail.com
16	นาย	ยศไชยศาสตร์	แสงจันทร์	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	02-5078324	yotchaisarts@ditp.go.th
17	นางสาว	วิษณีย์	ออมทรัพย์สิน	ผอ.ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี	ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี	081-6407450	kkuaggie@yahoo.com
18	นางสาว	สุจริตรา	พรหมเชื้อ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ	ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี	082-1752765, 062-9769901	psuji_aon@yahoo.com / psuji_aon@live.com
19	นาง	พรทิพา	อัครสุด	อุตสาหกรรมจังหวัดตรัง	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตรัง	075-829840	trang92.industry@gmail.com
20	นาย	สมควร	อรุณรังษี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตรัง	075-829840	trang92.industry@gmail.com
21	นาง	จิรพันธ์	แก้วพูล	วส . ชำนาญการ	สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา	089-7356363	Jirapun244@gmail.com
22	นางสาว	กนกวรรณ	ศาศวัตตะชะ	ผู้จัดการโครงการส่งเสริมการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน	องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ)	084-1230470	kanokwan.saswattecha@giz.de
23	รศ.ดร.	สุธัญญา	ทองรักษ์	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและนวัตกรรมปาล์ม น้ำมันและน้ำมันปาล์ม	สถาบันวิจัยและนวัตกรรมปาล์ม น้ำมันและน้ำมันปาล์ม ม.อ.	0-7428-2471	sutonya.t@psu.ac.th
24	ดร.	ไชยยะ	คงมณี	รองผู้อำนวยการ ฝ่ายบริหารและนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์	สถาบันวิจัยและนวัตกรรมปาล์ม น้ำมันและน้ำมันปาล์ม	0-7428-2478	chaiya.k@psu.ac.th

ลำดับ	คำนำหน้าชื่อ	ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน	เบอร์โทรศัพท์	E-mail
25	นาย	ศิริภัทร	โกมลรุจินันท์	VP ผู้จัดการ ธุรกิจการเกษตร	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	02-230-1270	Sirapat.Comolrujinanda@bangkokbank.com
26	นาย	ธิติ	รัชดาธิกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	087-6685192	thiti_r@dede.go.th
27	นางสาว	รัฎฐดา	ลาภทนน	Technical Manager	Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO)	095-9152693	radda@rspo.org
28	นางสาว	พรจิรา	เพ็ญพาส	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองยุทธศาสตร์และประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ	-	Pornjira@nesdc.go.th
29	นาย	วีระเดช	สาเกียลักษณ์	นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ	กรมศุลกากร	02-6676239	Thaicustoms@mof.go.th
30	นาง	อภิญา	นะมาตร์	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	02-579-0611	kw_kwang4@hotmail.com
31	นางสาว	ทับทิม	ลิมสุนทร	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	086-8980383	tubtim.siam@gmail.com
32	นางสาว	เสาวณิต	ผ่องใส	ผู้อำนวยการสำนักการค้าสินค้า	กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ	085-8467356	saowanitpongsai@gmail.com
33	นางสาว	พลอยปภัส	วิสุทธารมณ	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ	กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ	064-2656241	ploypapas.vis@gmail.com
34	นางสาว	ปวีร์	วรรณภูมิ	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ	กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ	081-8265267	pawareew@dtm.go.th
35	นาย	อรุณศักดิ์	เข็มทอง	สิ้นเชื้อ	สิ้นเชื้อธุรกิจรายปลีก ธนาคารกรุงเทพ	088-9994417	aroonsak@live.com
36	นางสาว	สุนันทา	ตันพัฒนา	สิ้นเชื้อ	สิ้นเชื้อธุรกิจรายปลีก ธนาคารกรุงเทพ	088-9994417	Aroonsak.Khemtong@bangkokbank.com
37	นาย	พันศักดิ์	จิตรรัตน์	ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดกระบี่	สภาเกษตรกรจังหวัดกระบี่	081-9784642	nfc.kbi@nfc.mail.go.th
38	นางสาว	ยุพียง	นามวงษา	เศรษฐกรปฏิบัติการ	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	091-5199798	Food.fuelcrop@gmail.com
39	นาย	ณพนระ	กุลกรกัมพูสิริ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างประเทศ	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	02-3451136	nopnarak@fti.or.th
40	นางสาว	อุษา	แก้วละเอียด	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา	083-1699648	usa_pui@hotmail.com
41	นางสาว	ยุพา	คงทอง	นักวิชาการอุตสาหกรรมชำนาญการ	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา	084-3951969	yph.kongtong@gmail.com
42	นางสาว	ณัฐยานันท์	งามประภาพร	เศรษฐกรปฏิบัติการ	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	088-2965932	natthaya.jnn@gmail.com
43	นาย	ศรัณ	ธีระภัทรานันท์	นักวิชาการศุลกากรปฏิบัติการ	กรมศุลกากร	086-2572323	sarun.tee@outlook.com
44	นางสาว	สุนนา	ชาญชัยสัมพันธ์	นักวิเคราะห์ข้อมูล	สมาคมประกันวินาศภัย	089-7611125	sumana@tgia.org
45	ผศ.ดร.	สุพัตรา	แมนวิชิต	อาจารย์	มหาวิทยาลัย	0818089737	Thailawresearch@gmail.com
46	นางสาว	ศุภวรรณ	วีไลวุฒิบัณฑิต	นักวิชาการ	กรมศุลกากร	0886564962	nui.11008@gmail.com
47	นาง	เบญจมาภรณ์	พิมพ์พา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี	0611924299	benchamaporn.p@psu.ac.th
48	นาย	ณัฐนนท์	พงษ์ธัญญะวิริยา	รองคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจพ.ภาคใต้	หอการค้าไทย	0817380365	nattha50140@gmail.com
49	ดร.	จักรพงษ์	คงปัญญา	กรรมการ	บ.ค.เอ็นเนอร์ยี จำกัด	081-559-8468	jmemory@hotmail.com
50	นาย	ทรงกลด	สว่างวงศ์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ช่วยราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กระทรวงมหาดไทย	022224159	jpp.moi9999@gmail.com
51	นางสาว	ประภาภรณ์	เคารพ	นักวิชาการ	สกว.	0941515499	prapaporn@tsri.or.th
52	นาย	อรรณวุฒิ	วังทิพย์รักษ์	บุคคลทั่วไป	บุคคลทั่วไป	0891100445	me.choke@gmail.com
53	นาย	ชูศักดิ์	วนิชวัฒน์กุล	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต	สำนักงานเกษตรจังหวัดกระบี่	095-2575927	Chusak@gmail.com
54		Kongkwan	Charoenjit				aseanbilat@gmail.com
55	Dr.	Chayakorn	Piyabunditkul		สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)	081-556-0117	chayakornp@yahoo.com

ลำดับ	คำนำหน้าชื่อ	ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน	เบอร์โทรศัพท์	E-mail
56	Mr.	Natthanon	Phongthanyawiriya		สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน		nattha50140@gmail.com
57	รศ. ดร.	มิตรชัย	จงเขียวชำนาญ	หัวหน้าสำนักงานฝ่ายเลขานุการกรอบการประชุมระดับมุขมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด (CMGF) และผู้อำนวยการสำนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และพันธกิจสังคม	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์		cmgf.thai@gmail.com
58		Sawan	Tan				thaindopalm@hotmail.com
59	นาย	มนู	สิทธิประศาสน์	ผู้อำนวยการสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา	สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา		manu@itd.or.th
60	นาย	วิมล	ปั้นคง	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและส่งเสริมการวิจัย	สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา		wimon@itd.or.th
61	นาย	กอบร์ธรรม	นิละไพจิตร	นักวิจัย	สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา		khobtham@itd.or.th
62	นางสาว	ทัศนีย์	แสงมุกข์			098-419-5133	ouiouy29@gmail.com
63	Ms.	น้ำผึ้ง	ทัศนีย์พิทักษ์กุล		สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)		namphueng@itd.or.th
64	Mr.	Waritta	Sangvachara	Diplomat	Ministry of Foreign Affairs		wa.sangvachara@mfa.mail.go.th
65	Mr.	Nuttavut	Kaewmano		กระทรวงอุตสาหกรรม		nuttavut.kaew@gmail.com
66	นางสาว	ชนิสรา	จันทร์ฉาย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดปัตตานี		ple.ple4191@gmail.com
67	นางสาว	ลิปิการ์	ลักษณา	ผู้จัดการ	Virya trading FSCR	081 5516463	Laksana.lipikar@gmail.com
68		ศิรินารถ	อมรรธรรม	ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์	ThaiBMA		sirinart@thaihma.or.th
69	Mr.	vudhidej	chamnikij		สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ		woodyoakey@hotmail.com
70		Nattha	Mankhong		สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ		nattha@nesdc.go.th
71	Ms.	NATTAREEYA	LAEBA	Industrial Engineering, PSU	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์		nattareeyaeba@gmail.com
72	นางสาว	ดวงมณี	พวกพล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (สขร.)		Duangmanee.mp@gmail.com
73	นางสาว	ทิพย์สุดา	ศรีสุครพันธ์		สถาบันวิทยาการศุลกากร กองบริหารทรัพยากรบุคคล		sthipsuda.sri@gmail.com
74	นางสาว	อรทัย	ทองรักขาว	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช		auratai627@gmail.com
75	Ms.	Pornpijit	Painak		สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา		pornpijit@itd.or.th
76	นาย	ธีรวัต	มณีวัต		สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8		mteerawat17@gmail.com
77	นาย	นันทรัตน์	ตั้งวิฑูรธรรม	Assistant professor	Faculty of Economics, Srinakharinwirot University		nantarat.tang@gmail.com
78	ร้อยโท	พันธร์บ	ราชพงศา		สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)		punrop@itd.or.th
79	Mr.	Phuwich	Nanthasurasak		สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)		Phuwich.psed@gmail.com
80		Patcha	Thamrong-ajariyakun		สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)		patcha@itd.or.th
81		อังคณา	อ่วมพิต	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ	สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)		iample2323@gmail.com
82		Niti	Changpinyo		สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ		nit@nesdc.go.th
83	ดร.	อิสระ	ชนะแก้วสมบูรณ์		บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์		issara.c@psu.ac.th
84		จันทิมา	สำเนียงงาม		ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ		jantimau@mtec.or.th

ลำดับ	คำนำหน้าชื่อ	ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน	เบอร์โทรศัพท์	E-mail
85	นาย	ทิตติ	วงศ์ประเสริฐ	เจ้าหน้าที่	สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	081-9526986	t.wongprasert@gmail.com
86		Orranutt	Pupphavesa		สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา		orranutt@itd.or.th
87	ศ.ดร.	KRIT	SOMNUK		มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์		krit.s@psu.ac.th
88	Ms.	Prangchai	Chuenyindee	นักวิชาการพาณิชย์ ระดับปฏิบัติการ	กระทรวงพาณิชย์ กรมการค้าภายใน		prangchaich@gmail.com
89	Dr.	Chayakorn	Piyabunditkul		สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ		Chayakornp@gmail.com
90	นาย	จิณณวัตร	อนันท์มาศ	วิศวกรชำนาญการ	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดระนอง	09 8156 2245	engineer_d@hotmail.com
91	นาย	คนปดี	สัมพันธ์	อุตสาหกรรมจังหวัดนราธิวาส	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนราธิวาส	073-532026	naratiwat.ind@gmail.com
92	นาย	สังคม	ชุมสุข	หน.กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต	สนง.เกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี	086-9505925	Sangkomchumsuk@gmail.com
93	นาย	ตรีคุณ	โชประการ	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชุมพร	0897316646	traikhun6464@gmail.com
94	นาง	ศุจิรัตน์	เธียรรัช	VP Value chain optimization	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	0636943545	Sujirat.t@pttplc.com
95	นางสาว	พีรณัฐ	ชูวิทย์สกุลเลิศ	พนักงานวิเคราะห์และวางแผน	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	093-415-3654	Peeranuch.c@pttplc.com
96	นาง	ทิพย์รัตน์	สมทอง	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดตรัง	0899739742	thiphkong2@gmail.com
97	นาย	ณพนระ	กุลรัมย์พิสิริ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างประเทศ	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	023451136	nopnarak@fti.or.th
98	นางสาว	สุภัชรี	กุกทพันธ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปัตตานี	0615424559	moi_pattani@industry.go.th
99	นางสาว	ลำไย	มั่งปิ่นกลาง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	0922692741	lumyai_m@dede.go.th
100	ว่าที่ร้อยตรีหญิง	นาฏริยา	แลบ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สอจ.พังงา	0818943618	nattareeyaeba@gmail.com
101	นางสาว	ปรีศนา	วงษ์น้อย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	สอจ.พังงา	0 7641 1980	nattareeyaeba@gmail.com
102	นางสาว	ดรณศิริ	แพน้อย	ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด	สำนักงานจังหวัดชุมพร	0892034144	cpp86@hotmail.com
103	นางสาว	นภัสสร	พรหมเขียว	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานจังหวัดกระบี่	075622138	krabi.plan@gmail.com
104	นาย	สุพงษ์	รักษศิริทอง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชุมพร	077-511601	Moi_chumphon@industry.go.th
105	นาง	พัชรารัตน์	ลิ้มศิริกุล	ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8	081-8744407	zone8@oae.go.th
106	นาย	ธีรวัต	มณีวัต	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8	085-8889877	zone8@oae.go.th
107	Prof.Dr.	Zhimin	Tang	ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียน-จีนศึกษา	ศูนย์อาเซียน-จีนศึกษา สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์	080-2460003	tangzhimin@pim.ac.th
108	นาง	รัชณี	ฉัตรบรรยงค์	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ	ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี	091-7455461	ratcha278328@gmail.com
109	นางสาว	สุรัตนา	ศักดิ์ดา	พนักงานธุรการ	บจ. พี.ซี.ปาล์ม(2550)	061-1722252	pcpalm@pcsiamgroup.com
110	นาย	นาถวุฒิ	เสาสสูง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดยะลา	080-0847681	Nartoneway1@gmail.com
111	นาย	ธัชไท	กัรติพงษ์ไพบูลย์	ผอ. กองยุทธศาสตร์และประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองยุทธศาสตร์และประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ	-	Thutta@nesdc.go.th
112	นาย	วุฒิเดช	ชำนาญกิจ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ		-	Vudthidech@nesdc.go.th
113	นาย	เพชรพล	พรหมทัต	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ		-	Potcharapol@nesdc.go.th
114	นาย	พันธสิทธิ์	เจริญพาณิชย์พันธ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ		-	Puntasith@nesdc.go.th

ลำดับ	คำนำหน้าชื่อ	ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน	เบอร์โทรศัพท์	E-mail
115	นาย	กิตติศักดิ์	เลิศเพิ่มผล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกองยุทธศาสตร์และประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ	-	Kittisak2@nesdc.go.th
116	นางสาว	พงษ์รัตน์ดา	บุตรโต	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ	กรมการค้าต่างประเทศ	089-0548661	Koopai8661@gmail.com
117	นางสาว	ภัทรา	ลิมตระกูล	เจ้าของสวน	สวนปาล์ม	063-3136558	Tuktana2@gamil.com
118	นาย	ณัฐนนท์	พงศ์ธัญญะวิริยา	กรรมการ	หอการค้าไทย	081-9526986	t.wongprasert@gmail.com
119	ดร.	บุรณิน	รัตนสมบัติ	ประธานสภาธุรกิจ IMT-GT ประเทศไทย	สภาธุรกิจ IMT-GT ประเทศไทย	02-3451136	buranin.r@pttplc.com
120	นางสาว	พัศกาญจน์	กิริติชัยสาร	ผอ.กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูล	สำนักงานจังหวัดตรัง	094-6916924	-
121	นางสาว	กนกวรรณ	วงศ์กระพันธุ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานจังหวัดตรัง	075-218516	Kanokwan.trang2020@gmail.com
122	นาย	เอกธนิ	ประทุมแสงหิรัญ	พนักงานบริหารงานทั่วไป 3	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	087-4645454	aekthnik@nesdc.go.th
123	นางสาว	พัชริดา	อรชุน	นักวิจัยอิสระ	ประชาชน	095-7515964	patcharida.034@gmail.com
124	นางสาว	อภิญา	แก้วสะอาด	ผู้จัดการ	บมจ.นวกิจประกันภัย	0894910015	apinya1007@gmail.com
125	ผศ.ดร.	สาธิตา	วิมลคุณารักษ์	อาจารย์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช	0869947977	sathitawimonkunarak@gmail.com
126	ศ.ดร.	ธวัชชัย	สุวรรณพานิช	อาจารย์ประจำ	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช	089 204 1058	t.Suvanpanich@gmail.com
127	นางสาว	พงศ์จิรา	เชิดชู	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช	0818909105	pongjira.c@hotmail.com
128	นาย	ภูวิชญ์	นันทสุรศักดิ์	นักพาณิชย์ปฏิบัติการ	กรมการค้าต่างประเทศ	0886466559	Phuwich.psed13@gmail.com
129	นางสาว	สิริกานต์	อยู่เรือง	อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช	0823446996	Sireekarn_y@hotmail.com
130	นางสาว	ภรมาภา	อุดมวัฒน์ทวี	อาจารย์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช	0889959295	Pornmapa.m@gmail.com
131	นางสาว	สุกัลยา	โลธนนันทน์	Strategic Analysts	บริษัท โกลบอลกรีนเคมิคอล จำกัด (มหาชน)	0868245139	Sukanlaya.s@ggcplc.com
132	ผศ.ดร.	วรรณวิภา	เมืองถ้ำ	อาจารย์	สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช	0818221210	pinky_attorney@hotmail.com
133	นาย	ทวีศักดิ์	ปิ	นักวิจัย	เครือข่ายนักวิชาการชายแดนใต้	0833973073	vjujur@gmail.com
134	นาย	สุภัทรดิศ	เผ่าวิหค	หน.ฝ่ายวิชาการและส่งเสริมการเกษตร	สหกรณ์นิคมท่าแซะ จำกัด	08-6280-7900	Pong807900@gmail.com
135	นาย	ไพบุลย์	ลิ้มเลิศวาทิ	ประธานหอการค้า จ.ชุมพร	หอการค้าชุมพร	0813265532	Labkula@gmail.com
136	นาย	เสนห์	เหมกุล	นิสิต	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	0641974599	6381036120@student.chula.ac.th
137	นาย	พันปรีชา	ภูทอง	นักวิจัยอาวุโส	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย	027185460	Punpreecha@tdri.or.rh
138	นางสาว	นิพัทธา	จันยอง	พาณิชย์จังหวัดกระบี่	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดกระบี่	093-1249246	-
139	นางสาว	เสาวนีย์	นิลพรหม	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา	0807075470	saonilprom@gmail.com
140	นาง	ธมนพัชร	คูเปอร์ไรเดอร์	ผู้ประสานงาน	Give2Asia	0860610432	tcooperider@gmail.com
141	นาย	คณิต	กายสอน	อุตสาหกรรมจังหวัดชุมพร	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชุมพร	077511601	Moi_chumphon@industry.go.th
142	นางสาว	ปราณฉาย	ชื่นยินดี	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ	กรมการค้าภายใน กลุ่มพืชน้ำมันและวัตถุดิบอาหารสัตว์	02 507 5720	agrigroup3@gmail.com
143	นางสาว	อัครณา	อ่วมพัฒ	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ			
144	นางสาว	ธัญพร	มณีวรรณ	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ			
145	นาย	กิตติบดี	สุวรรณสาร	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ			
146		Chusak	Vanichwattanukul				Chusak@gmail.com